

15-07-2005	(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)	A
APR/		12:00
15-07-2005	(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)	A-1
APR/MHM/SBT	पूर्वी श्री.सरफरे	12:00

(सभापतीस्थानी - मा.उप सभापती)

पृ.शी./मु.शी.: तोंडी उत्तरे

राज्यातील शेतजऱ्यांना मोफत वीज मिळजेबाबत

(1) * 5570 श्री. दिवाज र रावते , श्री. मधुज र सरपोतदार , श्री. अनांत तरे , श्री. विलास अवचट , डॉ. निलम जोन्हे, श्री. अरविंद सावंत , डॉ. दिपज सावंत , श्री. जोपीजि सन बाजोरिया , श्री. सुरेश जेथलिया , श्री. नितीन जडजरी , श्री. पांडुरंज फुंडज र , श्री. जजदिश जुप्ता , श्री. साजर मेघे , श्री. विनोद तावडे , श्री. राजेंद्र जैन , श्री. जितेंद्र आव्हाड , श्री. सदाशिवराव पोळ , प्रा. फौजीया जान , प्रा. जोर्जेद्र जवाडे : ता.प्र.ज. 1801 ला, दिनांज 15 मार्च, 2005 रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात : स-माननीय ऊर्जा (अपारंपारिज ऊर्जा वजळू-1) मंत्री पुढील जोष्टीचा जुलासा ज रतील ज ऱय :-

- (1) राज्यातील शेतजऱ्यांना देज्यात येजाच्या मोफत वीजेसंदर्भात ज रज्यात येत असलेली फेरतपासजी पूर्ज झाली आहे ज ऱय,
- (2) असल्यास, तपासजीचे थोडक्यात स्वरुप ज ऱय आहे व त्या-नुसार पुढे जोजता निर्जय घेतला वा घेज्यात येत आहे,
- (3) उक्त प्रश्नी अद्याप जोजतीही ज ऱयवाही जेली -सल्यास, विलंबाची सर्वसाधारज ज ऱरजे ज ऱय आहेत तसेच उक्त प्रज रजी सुरु असलेल्या तपासजीची सद्यःकस्थती ज ऱय आहे ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : (1) होय.

(2) दिनांज 1 जुलै, 2004 पासून ङृषिपंपांना मोफत वीज पुरवठा ज रज्याचा निर्जय शासनाने घेतला होता. परंतु मोफत वीज पुरवठ्यामुळे उद्भवजाच्या आर्थिज व तांत्रिज अडचणी लजात घेता शासनाने, दिनांज 27 मे, 2005 च्या शासना निर्जयाद्वारे दिनांज 1 जून, 2005 पासून ङृषिपंपांना मोफत वीज पुरवठा ज रजे बंद ज रून ङृषिज्राहज ऱंना सवलतीचे वीज दर लाजू ज रज्याचा निर्जय घेतला आहे.

(3) प्रश्ना उद्भवत नाही.

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, शासनाचे कृषी पंपाना वीज पुरवठा मोफत करण्याच्या संदर्भात जे धोरण होते, त्यासंदर्भात दुस-या क्रमांकाच्या उत्तरामध्ये म्हटलेले आहे की,"परंतु मोफत वीज पुरवठ्यामुळे उद्भवणा-या आर्थिक व तांत्रिक अडचणी लक्षात घेता शासनाने, दिनांक 27 मे 2005 च्या शासन निर्णयाद्वारे दिनांक 1 जून 2005 पासून कृषिपंपाना मोफत वीज पुरवठा करणे बंद करण्यात आलेले आहे." आपण निवडणुकीमध्ये मोफत वीजेच्या बाबतीत जे आश्वासन दिले होते, ते किती काळासाठी होते ? मोफत वीज किती काळापुरती दिली जाणार होती ? त्यासंदर्भात माननीय मुख्यमंत्र्यांनी म्हटलेले आहे की, "आम्ही जे आश्वासन दिले

ता.प्र.क्र.5570 . . . . .

श्री.दिवाकर रावते . . . . .

होते, ते पाच वर्षासाठी नव्हते." तर ते किती काळासाठी होते ? असा माझा प्रश्न आहे.

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, शासनाने मोफत विजेच्या संदर्भात जी योजना लागू केली होती, ती निवडणुकीतील आश्वासन म्हणून नाही. परंतु दुष्काळी परिस्थितीत राज्यातील शेतक-यांना आर्थिक अडचणीतून बाहेर . . . . .

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, रेकॉर्डवर चुकीचे येत आहे . . . . .

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, एखाद्या पक्षाचा जाहीरनामा . . . . .

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, माननीय मुख्यमंत्र्यांनी जाहीररित्या सांगितले होते की, हे निवडणुकीच्या काळातील आश्वासन होते.

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, माझ्या तसे वाचनात आलेले नाही. दुष्काळी परिस्थिती असल्यामुळे राज्य शासनाने त्या काळात मोफत वीज देण्याच्या बाबतीत निर्णय घेतला होता हे खरे आहे.

श्री.पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे. याठिकाणी चुकीचे रेकॉर्डवर येईल.

उप सभापती : माननीय मंत्री महोदयांचे उत्तर पूर्ण होऊ द्या.

श्री.पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे. आपण आमचे ऐकले पाहिजे.

उप सभापती : मी आपले म्हणणे ऐकतो. पण अगोदर माननीय मंत्री महोदयांचे उत्तर पूर्ण होऊ द्या.

श्री.पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, आता माननीय मंत्री महोदयांनी असे सांगितले की, "दुष्काळी परिस्थिती होती, त्यामुळे शेतक-यांना मोफत वीज द्यावयाची असा निर्णय घेतला." पण निवडणुकीच्या जाहीरनाम्यामध्ये स्पष्टपणे सांगितले होते की, "आमचे शासन आले तर या राज्यातील शेतक-यांना मोफत वीज देऊ."असे आश्वासन दिले होते. पण माननीय मंत्री महोदय याठिकाणी सांगत आहेत की, दुष्काळी परिस्थितीमुळे हा निर्णय घेतला. पण हे चुकीचे आहे. यापेक्षा असे उत्तर दिले पाहिजे की, निवडणुकीच्या काळात आश्वासन दिले होते, पण आम्ही ते पूर्ण करू शकलो नाही.

ता.प्र.क्र.5570 . . . .

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, जाहीरनाम्यातील आश्वासन निवडणुकीच्या नंतर अंमलबजावणी करण्यासाठी असते. यासंदर्भात निर्णय घेतला होता, तो निवडणूक जाहीर होण्यापूर्वी आणि त्याची अंमलबजावणी सुध्दा त्यांच्या अगोदर सुरु झाली होती. म्हणून निवडणुकीसाठी दिलेले आश्वासन की निवडणुकीसाठी न दिलेले आश्वासन याच्या तपशीलामध्ये न जाता एक गोष्ट लक्षात घेतली पाहिजे की, या राज्यातील सर्वसामान्य शेतक-यांना विजेची बिले भरता यावीत यासाठी मोफत विजेचे बिल हा एक प्रश्न आहे. दुसरे म्हणून टाईम टू टाईम एम.ई.आर.सी.ने दर लागू केले आहेत. त्या दरातील ज्या सवलती आहेत, त्याच्यापोटी राज्य शासनाने दिलेली रक्कम सुध्दा तितकीच मोठी आहे. म्हणून राज्य शासनाने यासंदर्भात या . . . .

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, हे बरोबर नाही . . . .

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, यासंदर्भात राज्य शासनाने मोफत . . .

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, हे बरोबर नाही. प्रश्न बाजूला पडत आहे.

यानंतर श्री.किल्लेदार . . . .

श्री.दिवाकर रावते : माझा स्पेसिफिक प्रश्न आहे त्याचे उत्तर दिले जात नाही.

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : मोफत विजेची योजना जाहीर केलेली होती. त्यामध्ये बदल करून आता लहान शेतकऱ्यांना सवलतीच्या दराने 20 पैसे, 30 पैसे प्रती युनिट दराने वीज देण्याच्या संदर्भात सरकारने निर्णय घेतलेला आहे.

श्री.दिवाकर रावते : मंत्रिमंडळाने मोफत विजेचा निर्णय घेतलेला होता तो किती कालावधीकरिता होता ? मोफत वीज देण्याचे बंद करण्यात आले त्या संबंधात तांत्रिक कारणे दिलेली आहेत. जनतेला मा.मुख्यमंत्र्यांनी जाहीररित्या मोफत वीज देणार असल्याचे जाहीर केले. तो शासनाचा निर्णय असतो. किती कालावधीकरिता मोफत वीज दिली जाईल याबाबत मंत्रिमंडळाने कोणता निर्णय घेतलेला आहे ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : एक गोष्ट लक्षात घेतली पाहिजे की, मंत्रिमंडळाने मोफत विजेचा निर्णय घेतलेला होता तो त्या आर्थिक वर्षामध्ये निर्णय घेतलेला होता. मोफत विजेचा निर्णय चालू ठेवायचा असेल तर त्या संबंधातील रोख रक्कम वीज मंडळाला उपलब्ध करून देण्याच्या संदर्भात अर्थसंकल्पात तरतूद करावी लागते. सभागृहामध्ये राज्यपाल महोदयांनी भाषण केले, त्यानंतर बजेट सादर करण्यात आले त्यामध्ये कोणत्याही प्रकारची या संबंधाने आर्थिक तरतूद करण्यात आलेली नाही. म्हणून मूळ मोफत वीज देण्याच्या संदर्भातील योजना आहे त्यामध्ये बदल करून आता सवलतीच्या दराने वीज देण्याच्या संदर्भात सुधारित निर्णय राज्य सरकारने घेतला, आता तोच निर्णय सगळीकडे लागू आहे.

श्री.पांडुरंग फुंडकर : मोफत वीज दिली तर सरकारच्या तिजोरीवर किती आर्थिक भार येतो ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : साधारणतः 1400 ते 1500 कोटी रुपये अॅग्रीकल्चरचे बील आहे. आपल्याकडे देय रहाते. सभागृहाने आकडेवारी समजून घेतली पाहिजे. मी सांगू इच्छितो की, एम.ई.आर.सी.ने या संदर्भाने धोरण ठरविलेले आहे. 3 अश्व शक्तीसाठी 1800 ते 2160 रुपये प्रती युनिट दर ठरविलेला आहे. परंतु आपण शेतकऱ्यांकडून 500 रुपये घेतो. 1300 ते 1600 रुपये राज्य सरकार सवलत देते. . 5 अश्वशक्तीपर्यन्त 1800 ते 2160 प्रती युनिट दर ठरविलेला आहे. विजेचा 13 तास वापर होतो म्हणून 2160 रुपये घेतो. 13 तासापेक्षा जास्त विजेचा वापर

SKK/ MHM/ SBT/

ता.प्र.क्र.5570 (पुढे चालू...

श्री.दिलीप वळसे-पाटील....

होत असेल तर त्यांच्यासाठी 2160 रुपये दर आहे. आज एमईआरसीने हे दर ठरविलेले आहेत. 3 अश्वशक्तीसाठी 500 रुपये, 3 ते 5 अश्वशक्तीसाठी 700 रुपये आणि त्यापेक्षा जास्त अश्वशक्तीसाठी 900 रुपये असे आपण पैसे घेत आहोत. यामधील ठराविक रक्कम सवलत म्हणून राज्य सरकारने भरते आहे. काही मिटर पध्दतीने विजेचा वापर करतात. अशा लोकांसाठी एक युनिटला 1 रुपये 10 पैसे प्रती युनिटचा दर ठरविलेला असतांनासुद्धा आता 3 अश्वशक्तीसाठी 20 पैसे प्रती युनिट, 3 ते 5 अश्वशक्तीपर्यन्त 50 पैसे प्रती युनिट दर ठरविलेला आहे. उच्च दाबाची वीज वापरणाऱ्यांसाठी 50 पैसे प्रती युनिट असे वेगवेगळे दर आहेत. या दराबाबतचे स्टेटमेंट मी सभागृहाच्या पटलावर ठेवायला तयार आहे. मी सभागृहाला सांगू इच्छितो की, गेल्या पाच वर्षांमध्ये राज्य सरकारने 3,882 कोटी रुपये शेतकऱ्यांच्या वीज बिलाच्या पोटी वीज मंडळाला दिलेले आहेत. सन 2000-2001 मध्ये 263 कोटी रुपये, 2001-2002 मध्ये 340 कोटी रुपये, सन 2002-2003 मध्ये 587 कोटी रुपये, सन 2003-2004 मध्ये 785 कोटी रुपये आणि 2004-2005 मध्ये 1605 कोटी रुपये हे कृषि ग्राहकांना सवलतीच्या दराने, मोफत दिलेल्या वीजेच्या संबंधाने, यंत्रमागधारकांना दिलेल्या सवलतीच्या दरापोटी, टंचाईग्रस्त भागातील लोकांना सवलतीच्या दराने वीज देण्यापोटी खर्च केलेला आहे.

श्री.पांडुरंग फुंडकर : यंत्रमाग धारकांना किती सवलत दिलेली आहे ?

श्री.दिलीप-वळसे पाटील : आपण यंत्रमाग धारकांना 828 कोटीची सूट यामध्ये दिलेली आहे. टंचाईग्रस्तांसाठी 369 कोटीची मदत सरकारने केलेली आहे. म्हणजे जवळपास 4781 कोटी रुपये यंत्रमागधारकांना, दुष्काळग्रस्तांना सवलतीच्या दराने वीज देणे यासाठी राज्य सरकारने खर्च केलेला आहे. याचाच अर्थ असा आहे की, राज्यातील लोकशाही आघाडीचे सरकार शेतकऱ्यांना आर्थिक अडचणीमधून बाहेर काढण्यासाठी जी काही तोशीस लागेल ती तोशीस घेण्याच्या परिस्थितीत आहे.

यानंतर कु.थोरात....

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

C-1

SMT/ SBT/ MHM/ प्रथम श्री. किल्लेदारें...
ता.प्र.क्र.5570..

12:10

श्री. दिलीप वळसे-पाटील....

शासनाने मोफत विजेचा निर्णय लागू केला. परंतु मधल्या काळात फार मोठ्या प्रमाणात भारनियमन वाढले. पाण्याचा उपसा वाढला, अतिरिक्त विजेचा वापर वाढला. त्यामुळे पाण्याची बचत करण्याच्या दृष्टीकोनातून, विजेची बचत करण्याच्या दृष्टीकोनातून, मर्यादित विजेचा वापर करण्याच्या दृष्टीकोनातून कंडिशनल सुधारित योजना सादर केलेली आहे. त्यामध्ये कुठेही शेतक-यांवर अन्याय करण्याची भूमिका राज्य सरकारची नाही. राज्य सरकार या राज्यातील शेतीचा व्यवसाय ठीकावा, वाढावा यासाठी ज्या ज्या वेळी जी जी मदत लागेल ती मदत करील.

श्री. मधुकर सरपोतदार :सभापती महोदय, या ठिकाणी एक प्रश्न विचारला जातो आणि मंत्रिमहोदय, फक्त त्याचा खुलासा नको ती माहिती देऊन करण्याचा प्रयत्न करतात. माझा स्पेसिफिक प्रश्न असा आहे की, आपल्या लक्षात असेल की, महाराष्ट्र राज्य वीज मंडळाची श्वेतपत्रिका काढलेली आहे. श्वेतपत्रिका काढून 18000 कोटी रुपयाची तरतूद महाराष्ट्र राज्य वीज मंडळाला मिळाली तर महाराष्ट्रातील विजेची परिस्थिती सुधारेल अशा प्रकारची लेखी माहिती मंत्रिमहोदयांनी या सदनाला दिलेली आहे. या पार्श्वभूमीवर मोफत वीज देण्याचा निर्णय त्या वेळच्या माननीय मुख्यमंत्र्यांनी जाहीर केला. माझा प्रश्न तोच आहे. ज्या वेळी राज्य शासनाने हा निर्णय जाहीर केला त्यावेळी मोफत वीज दिली तर किती हजार कोटी रुपये वीज मंडळाला द्यावे लागतील याचा निश्चित अभ्यास केला बसणार. माननीय मंत्रिमहोदयांचे उत्तर विसंगत अशासाठी आहे की, आपण उत्तरात असे म्हटले आहे की, "दिनांक 1 जुलै, 2004 पासून कृषिपंपाना मोफत वीज पुरवठा करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला होता." हा निर्णय शासनाने घेतला होता तर निश्चितपणे किती हजार कोटी रुपये महामंडळाला भरावे लागतील याचा अंदाज घेतला असेल. तो अंदाज मंत्रिमहोदयांनी सांगला? किती हजार कोटी रुपये भरावे लागणार होते? कारण उत्तरात पुढे असे म्हटले आहे की, "परंतु मोफत वीज पुरवठ्यामुळे उद्भवणा-या आर्थिक व तांत्रिक अडचणी लक्षात घेता शासनाने, दिनांक 27 मे, 2005 च्या शासन निर्णयाद्वारे दिनांक 1 जून, 2005 पासून कृषिपंपाना मोफत वीज पुरवठा करणे बंद केले." याचा अर्थ असा की, केवळ निवडणुका होत्या म्हणून हा निर्णय जाहीर केला. जर शासनाने पूर्ण विचारांती, अभ्यास करून जर

..2..

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

C-2

ता.प्र.क्र.5570....

श्री. मधुकर सरपोतदार..

हा निर्णय घेतला होता तर ही परिस्थिती आगोदरच कळली होती. शासनाने असा आत्मघातकी निर्णय कशासाठी घेतला याचे कारण सागावे? त्यासाठी किती पैसे खर्च होणार आहेत असे आपण गृहीत धरले होते? इतर माहिती आम्हाला नको. या ठिकाणी मंत्रिमहोदय, जे पुराण वाचत आहेत ते कृपाकरून त्यांनी वाचू नये.या ठिकाणी विचारलेल्या स्पेसिफिक प्रश्नाला स्पेसिफिक उत्तर द्यावे. म्हणजे हा निर्णय घेतांना शासनाचा हेतू काय होता हे सिध्द होईल.

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, मागच्या वर्षामध्ये कृषिपंपाच्या माध्यमातून जमा होणारी विजेच्या बिलाची रक्कम साधारणतः 1600 कोटी रुपयाच्या आसपास होती आणि आता 2005-2006 या वर्षामध्ये 1722 कोटी रुपयाच्या आसपास ही रक्कम राहणार आहे.

श्री. मधुकर सरपोतदार : माननीय मंत्रिमहोदय, आपण श्वेतपत्रिका काढली होती की नाही ते सांगावे?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : विद्युत निर्मितीच्या क्षेत्रात किंवा विजेची व्यवस्था सुधारणेच्या क्षेत्रात करावयाच्या तरतूदीच्या संदर्भामधील चर्चा त्या श्वेतपत्रिकेमध्ये केलेली होती.. नवीन नियम लागू केलेले आहेत.त्यामध्ये राज्य सरकारने ही रक्कम अफ्रंट वीज मंडळाला अदा केली पाहिजे, त्याच्या शिवाय वीज मंडळ ती सवलत देऊ शकणार नाही, ही भुमिका आहे.

श्री. पांडुरंग फुंडकर :सभापती महोदय, थोडयावेळा पूर्वी मी प्रश्न विचारला होता की, शेतक-यांना मोफत वीज देण्यामुळे सरकारवर किती भार येईल? त्यावेळी मंत्रिमहोदयांनी सांगितले की, 1400 कोटी रुपये भार येईल. आता ते सांगत आहेत की, 1700 कोटी रुपये भार येईल. या दोन्ही आकड्यांपैकी विसंगती आहे.

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, मी सभागृहाला 1400 आणि 1700 हे दोन्ही आकडे सांगितलेले आहे. 2005-2006 मध्ये 1700 कोटी रुपये विजेचे बिल होईल अशी अपेक्षा आहे, असे मी सांगितले. गेल्या वर्षीच्या बिलाचे आकडे मी सांगितले. त्याच्या आधीच्या वर्षीचे आकडे सांगितले. गेल्या पाच वर्षांचे विजेच्या बिलाचे आकडे मी सांगितलेले आहेत.

..2..

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

C-3

ता.प्र.क्र.5570...

श्री. पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, शेतक-याला मोफत वीज दिली तर सरकारवर किती भार पडतो असा प्रश्न मी विचारला असता मंत्रिमहोदयांनी 1400 कोटी रुपये बिल येईल असे सांगितले होते. ...

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, मी तेच सांगत आहे. विजेचे जेवढे बिल आहे तेवढेच्या तेवढे बिल द्यावयाचे म्हटले किंवा 100 टक्के फ्री वीज द्यावयाची म्हटली तर शासनावर जो भार पडणार आहे, ते मी दुस-या शब्दात सांगितले की, साधारणपणे विजेचे बिल याच्या आसपास येते. आणि त्यापैकी 100 टक्के रक्कम भरण्याची तयारी राज्य सरकारने दाखविलेली आहे.

यानंतर श्री. बरवड...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी

आता मी या सभागृहात स्पष्ट शब्दात सांगितले आहे की, हा फक्त निधीचा प्रश्न नाही. यामध्ये राज्य सरकारने आतापर्यन्त दरवर्षी ज्या तरतुदी केलेल्या आहेत, वेगवेगळ्या हेडखाली जे पैसे दिलेले आहेत त्यामध्ये 2004-05 मध्ये 1864 कोटी रुपये आपण दिलेले आहेत. 1605 कोटी रुपयांचे बिल गेल्या वर्षीचे होते.

श्री. मधुकर सरपोतदार : आपण निर्णय घेत असताना किती कोटी रुपयांचे नुकसान होईल असे गृहीत धरले होते ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : त्यावेळी 1605 कोटी रुपये धरले होते.

श्री. मधुकर सरपोतदार : हा निर्णय घेत असताना हा सगळा विचार केला नव्हता काय ? शासनाने निर्णय घेतला त्यावेळी एवढे पैसे द्यावे लागतील हा विचार केला नव्हता काय ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : आपल्या बजेटची जी पध्दत आहे ती वार्षिक बजेटची पध्दत आहे. आपण पाच वर्षांचे बजेट तयार करीत नाही. त्या त्या वर्षांच्या बजेटमध्ये उपलब्ध होणाऱ्या निधीच्या आधारावर आपण किती खर्च करावयाचा, कसा खर्च करावयाचा याचा निर्णय करीत असतो. मागच्या वर्षामध्ये राज्य सरकारने अशी भूमिका ठरविली की, निधीच्या उपलब्धतेनुसार....

श्री. मधुकर सरपोतदार : जो प्रश्न विचारलेला आहे तेवढ्यापुरते मर्यादित उत्तर माननीय मंत्रिमहोदयांनी द्यावे. त्यांनी सविस्तर उत्तर देऊ नये. या ठिकाणी स्पेसिफिक प्रश्न विचारलेला आहे त्याचे स्पेसिफिक उत्तर माननीय मंत्रिमहोदयांनी द्यावे. त्यावेळी 1600 कोटी रुपयांचे नुकसान होणार होते तर तशी तरतूद अर्थसंकल्पामध्ये केली काय ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : ती तरतूद केली आणि ते पैसे सुध्दा दिले.

श्री. अरविंद सावंत : सभापती महोदय, माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी असा प्रश्न विचारला की, प्रत्यक्षात यंत्रमाग धारकांना जी सवलत देणार त्यापोटी किती भार पडेल ? त्याचे उत्तर माननीय मंत्रिमहोदयांनी 800 कोटी रुपये सांगितले. आजच्या प्रश्नोत्तराच्या यादीत अनुक्रमांक 4 वर यासंदर्भातील प्रश्न आहे. त्यामध्ये असे उत्तर दिले आहे की, यंत्रमाग ग्राहकांना देण्यात येणाऱ्या सवलतीमुळे चालू आर्थिक वर्षात राज्य शासनावर सुमारे 236.33 कोटी इतका आर्थिक भार पडणार आहे. हे उत्तर संयुक्तिक आहे की, अगोदरचे उत्तर संयुक्तिक आहे ?

RDB/ MHM/ SBT/

ता. प्र. क्र. 5570 ....

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : मी आकडेवारी वाचून दाखविली. मी 828 कोटी रुपये सांगितले त्यामध्ये सन 2000-2001 मध्ये 109 कोटी रुपये, 2001-02 मध्ये 90 कोटी रुपये, 2002-03 मध्ये 180 कोटी रुपये, 2003-04 मध्ये 195 कोटी रुपये आणि 2004-05 मध्ये 258 कोटी रुपये असे सांगितले आहे.

...3...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

RDB/ MHM/ SBT

राज्यात गेल्या तीन-चार वर्षांमध्ये पावसाच्या कमी प्रमाणामुळे
निर्माज झालेली दुष्काळी परिस्थिती

(२) * ५७१२ मेजर सुधीर सावंत , श्री. संजय दत्त , श्री. अनंत तरे , श्री. दिवाकर रावते तारांकीत प्रश्न क्रमांक २३६२ ला दिनांक २२ मार्च, २००५ रोजी दिलेल्या उत्तराचे संदर्भात : सन्माननीय ऊर्जा (अपारंपारिक ऊर्जा वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गेल्या तीन ते चार वर्षांमध्ये पावसाचे प्रमाण फार कमी झाल्याने राज्यामध्ये अनेक भागात दुष्काळी परिस्थिती जाहिर करावी लागली तसेच विजेचे उत्पादन कमी झाल्याने अनेक ठिकाणी भार नियमन करावे लागले व त्याचा परिणाम शेती, बागायती, उद्योगधंदे यावर झाला आहे, हे खरे आहे जाय,

(२) असल्यास, याबाबत धोरणात्मक निर्णय घेण्यात येत आहे, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी करून पुढे कोणती उपाययोजना केली आहे वा करण्यात येत आहे,

(४) अद्याप कोणतीच कार्यवाही करण्यात आली नसल्यास विलंबाची कारणे काय ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील (मा. ऊर्जा मंत्री) :

(उत्तर आले नाही.)

...4...

RDB/ MHM/ SBT/

ता. प्र. क्र. 5712.....

श्री. संजय दत्त : सभापती महोदय, याबाबतीत माझे दोन प्रश्न आहेत. राज्यातील किती उद्योगांवर परिणाम झाला आहे तसेच भारनियमनामुळे बंद पडलेल्या उद्योगांमुळे किती कामगारांवर बेकारीचे संकट आले आहे ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, भारनियमनामुळे किती उद्योग बंद पडले किंवा किती कामगारांवर परिणाम झाला ही माहिती आता माझ्याजवळ नाही. त्याचा संबंध उद्योग खात्याशी येऊ शकतो. या प्रश्नाचे उत्तर मला देता येणे शक्य नाही.

श्री. संजय दत्त : उरण, तळेगांव व खापरखेडा निर्मिती प्रकल्पांना शासनाने मान्यता दिली आहे. त्या ठिकाणी प्रत्यक्ष प्रकल्पाच्या कामास केव्हा सुरुवात केली जाईल ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : यासंदर्भामध्ये शासनाने नुकताच निर्णय घेतलेला आहे. यामध्ये खापरखेड्याच्या बाबतीत कोल ब्लॉकच्या संदर्भात केंद्र सरकारकडे प्रयत्न करित आहोत. उरण आणि तळेगांवला सुध्दा गॅस उपलब्ध करण्याच्या दृष्टीकोनातून केंद्रीय पेट्रोलियम मंत्रालय, गॅस अॅथॉरिटी ऑफ इंडिया आणि जागतिक मार्केटमधून गॅस उपलब्ध करण्याचा प्रयत्न करित आहोत. याबाबतीत तयारी पूर्ण झाल्यावर या कामाला ताबडतोबीने सुरुवात करण्यात येईल.

श्री. अरविंद सावंत : सभापती महोदय, काल या ठिकाणी चर्चा झाली त्यावेळी दुर्दैवाने माननीय मंत्रिमहोदय उपस्थित नव्हते परंतु नंतर त्यांनी चर्चेला चांगले उत्तर दिले. या प्रश्नाच्या उत्तरामध्ये असे म्हटले आहे की, मागील तीन चार वर्षांच्या कालावधीत प्रत्येक वर्षी मागील वर्षाच्या तुलनेत वीज निर्मितीमध्ये काही प्रमाणात वाढच झालेली आहे.

यानंतर श्री. खंदारे ....

ता.प्र.क्र.5712...

श्री.अरविंद सावंत.....

राज्यात विजेच्या मागणीमध्ये सातत्याने वाढ होत असून त्याप्रमाणात विजनिर्मितीमध्ये वाढ झालेली नाही. त्यामुळे उपलब्धता आणि मागणी यामध्ये तफावत आहे. आपण असेही म्हटले आहे की, विजेचे उत्पादन कमी झालेले नाही. काल या सभागृहामध्ये मी सांगितले की, चंद्रपूरच्या महाऔष्णिक केंद्रामध्ये 210 मे.वॅ.ची 4 युनिट्स आहेत. त्यांचे पावसाळ्यामध्ये ओव्हर ऑईलिंग करतात. अजूनही पावसाळ्यामध्ये भारनियमन चालू आहे त्याची आम्हाला कल्पना आहे. तेव्हा वस्तुस्थिती अशी होती की, कोणतीही अशी परिस्थिती नसताना तेथील एक युनिट बंद होते आणि उर्वरित युनिट्स त्यांची स्थापित क्षमतेपेक्षा कमी विजनिर्मिती करीत होते. उर्वरित तीन 500 मे.वॅ.च्या युनिटपैकी एक युनिट वगळता उर्वरित 500 मे.वॅ.ची युनिट्स 350 आणि 354 मे.वॅ.इतकी वीज निर्माण करीत होते. म्हणून विजेची उत्पादन कमी झालेले नाही असे म्हटले ते सत्य नाही असे माझे म्हणणे आहे. प्रत्यक्षात स्थापित क्षमता असताना सुद्धा महाराष्ट्रातील जनता भारनियमनामुळे होरपळून जात असताना गंगाखेडची दोन टॉवर्स पडली म्हणून सर्व उत्पादन क्षमता थांबविली. त्यासंदर्भात प्रत्यक्षात विजेची उपलब्धता आणि मागणी किती होती ते सांगावे. तुम्ही केवळ तफावतीची आकडेवारी दिली आहे. उत्पादन व मागणीची आकडेवारी दिली तर स्थापित क्षमतेप्रमाणे मंडळ वीज निर्माण करू शकले नाही हे सत्य निदर्शनास येईल. वीज निर्माण करण्याची क्षमता आहे परंतु टॉवर्स पडण्याचे कारण दाखविले जात आहे. मग ती वीज विदर्भात तरी पुरविता आली असती आणि तेथील भारनियमन कमी करता आले असते, पण तशी डायव्हर्ट करण्याचे आपल्याकडे नेटवर्क नाही. म्हणून आपण कोणती सुधारणा करणार आहात ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : मी उत्तरामध्ये म्हटले ही वस्तुस्थिती आहे, आपण म्हटले तेही खरे आहे. आज स्थापित क्षमतेइतकी 100 टक्के विजनिर्मिती करता येत नाही. 75 टक्क्याच्या पीएलएफने करीत आहोत. विजनिर्मिती करीत असताना एखाद्या वेळी युनिट बंद राहिले ते कशामुळे बंद राहिले हा विस्ताराने चर्चा करण्याचा भाग असेल. पण गेल्या 5 वर्षांमध्ये राज्यामध्ये वीज मंडळाच्या केंद्रामध्ये 2000-01 मध्ये 45 लाख 950 द.ल.युनिट विजनिर्मिती झाली, 2001-02 मध्ये 49 लाख 18 द.ल.युनिट्स, 2002-03 मध्ये 48 लाख 379, द.ल.युनिट्स, 2003-04 मध्ये 50 लाख 277 द.ल.युनिट्स आणि 2004-05 मध्ये 51,124 द.ल.युनिट्स विजनिर्मिती झाली.

2....

ता.प्र.क्र.5712....

श्री.दिलीप वळसे-पाटील.....

म्हणजे गेल्या 5 वर्षांमध्ये कॅपॅसिटी अॅडिशन न करता सुध्दा 45 लाखावरून 51 लाखापर्यंत विजनिर्मिती केली आहे. ही वाढलेली वीज केवळ आपण आपल्या एक्झिस्टिंग जनरेटिंग स्टेशनस कॅपॅसिटीने चालविली त्याच्यातून निर्माण झाली. हे मान्य आहे की, ही पॉवर स्टेशनस 30-30 वर्षांची असल्यामुळे अनेक वेळा त्यात अडचण निर्माण होते, बंद पडतात. त्याच्यापेक्षा जास्त फरफॉर्मस निर्माण करू शकतो. पण त्यासाठी मोठया इन्व्हेस्टमेंटची गरज आहे. केवळ इन्व्हेस्टमेंटची गरज आहे असे नाही तर त्यामध्ये सुधारणा करावयाची असेल तर 4-4 महिने, 6-6 महिने ही युनिटस बंद ठेवावी लागतील. एखादे युनिट बंद ठेवता येईल पण राज्यातील मागणीवर त्याचा परिणाम होऊ शकतो. म्हणून ही मर्यादा लक्षात ठेवूनच ओव्हर ऑईलिंगचे काम हातामध्ये घेत असतो आणि त्याचा परिणाम म्हणून ती तफावत येत आहे. यावर्षी 14 हजार मे.वॅ.पर्यंत मागणी गेली होती. याबाबतचा पुढे प्रश्न आहे त्यावेळी मी सविस्तरपणे सांगेन. टाटा आणि बीएसइएसची 2 हजार मे.वॅ.ची आणि वीज मंडळाची 12 हजार मे.वॅ.ची मागणी गेलेली आहे. त्याच्या अगॅस्ट 9000 ते 9500 मे.वॅ. वीज पुरवठा होतो. त्याचा परिणाम म्हणून 2500 ते 3500 मे.वॅ.इतकी तूट येते. त्यामुळे आपल्याला लोड शेडिंग करावे लागते.

नंतर श्री.शिगम.....

**वरिष्ठ श्रेणीतून निवडश्रेणीत स्थाननिश्चिती देतांना शासन निर्णयाच्या विरोधात
उच्च शिक्षण संचालकांनी काढलेले परिपत्रक**

(३) * ५५७७ प्रा. बी. टी. देशमुख , श्री. व्ही. यू. डायगव्हाणे , श्री. वसंतराव खोटे , श्री. नानासाहेब बोरस्ते , श्री. जी. एल. अनापूरे , डॉ. एन. पी. हिराणी ता.प्र.क्र. १९२२ ला दिनांक ७ एप्रिल, २००५ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात : सन्माननीय उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) "निवडश्रेणीमध्ये स्थाननिश्चिती करतांना वरिष्ठ श्रेणीमध्ये ५ वर्षांची सेवा झालेली नसली तरी एकूण सेवाकाळ विचारात घेऊन स्थाननिश्चिती करा" अशी स्पष्ट तरतुद वित्त विभागाच्या सहमतीने निर्गमित केलेल्या दिनांक ११ डिसेंबर, १९९९ च्या शासन निर्णयात असतांना "वरिष्ठ श्रेणीची ५ वर्षे सेवा सक्तीची करणारे" जे परिपत्रक उच्च शिक्षण संचालक यांनी दिनांक १४ फेब्रुवारी, २००२ रोजी जादले त्या परिपत्रकातील तो आक्षेपार्ह उल्लेख मागे घेण्यात आलेला आहे किंवा रद्द करण्यात आलेला आहे हे खरे आहे काय,

(२) विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दिनांक १२ मे, २००५ रोजी उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाला पत्र (No.F. २-३/२००० PS) पाठवून केरळ शासनाला दिनांक ९ ऑक्टोबर, २००३ च्या पत्रान्वये कळविलेली भूमिका दिनांक २४ डिसेंबर, १९९८ च्या नोटीफिकेशनशी सुसंगत असल्यामुळे "आठ वर्षांच्या सेवेनंतर एखाद्या अधिव्याख्यात्याची वरिष्ठ वेतनश्रेणीत ५ वर्षे सेवा झालेली नसली तरी ११ वर्षांच्या एकूण सेवेनंतर निवडश्रेणीत स्थाननिश्चिती देण्यात यावी असाच विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या दिनांक २४ डिसेंबर, १९९८ च्या नोटीफिकेशन मधील परिच्छेद ७.८.० चा अर्थ आहे "असा स्पष्ट खुलासा केला आहे हे खरे आहे काय,

(३) खरे असल्यास, याबाबत शासनाने काय उपाययोजना केलेली आहे ?

श्री. सुरेश शेटी, श्री. दिलीप वळसे-पाटील यांच्याकरिता : (१) होय. उच्च शिक्षण संचालकांच्या परिपत्रकामध्ये वरिष्ठश्रेणीत ५ वर्षे सेवा पूर्ण झाल्यानंतर निवडश्रेणीत स्थान निश्चिती करण्यात येईल. या वाक्याऐवजी वरिष्ठश्रेणीत ५ वर्षांची अट असण्याची आवश्यकता नाही. अशी सुधारणा करण्यात आली आहे.

(२) होय. परंतु अधिव्याख्याता (वरिष्ठश्रेणी) आणि अधिव्याख्याता (निवडश्रेणी) यांची प्रत्यक्षात किती वर्षांनी संबंधित पदावर पदस्थापना करावी याबाबतचा स्पष्ट खुलासा दिनांक २४/१२/९८ च्या अधिसूचनेत नसल्याने हा खुलासा विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडून मागविला होता व तो दिनांक १२ मे, २००५ च्या पत्राने प्राप्त झाला आहे.

(३) विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या दिनांक १२ मे, २००५ च्या पत्राच्या खुलाशाच्या अनुषंगाने शासनाच्या दिनांक १७ जून, २००५ च्या पत्रान्वये सर्व संबंधितांना आवश्यक तो खुलासा करण्यात आला आहे.

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

F-2

MSS/ MHM/ SBT/

पूर्वी श्री. खंदारे

12:25

(ता.प्र.क्र. 5577...

प्रा. बी.टी.देशमुख : 7 एप्रिल 2005 रोजी माननीय मंत्री महोदयांनी सभागृहामध्ये असे स्पष्ट आश्वासन दिलेले आहे की, 15 दिवसामध्ये याबाबतचे क्लॅरिफिकेशन निर्गमित करण्यात येईल. आश्वासन दिल्याप्रमाणे क्लॅरिफिकेशन निर्गमित झालेले आहे. याबद्दल मी माननीय मंत्री महोदयांना जरूर धन्यवाद देतो. आता माझा प्रश्न नीट समजून घ्यावा अशी माझी मंत्री महोदयांना विनंती आहे. हे जॉईंट डायरेक्टर आणि डायरेक्टर शासनाला मानत नाहीत. शासनाने काही देऊ नका असे सांगितले की, ते देतात आणि शासनाने काही द्या असे सांगितले की, ते देत नाहीत. 12 मे 2005 रोजी क्लॅरिफिकेशन काढण्यात आले. माझी हमखास माहिती अशी आहे की, त्यांनी एकही प्रकरण गेल्या दोन महिन्यामध्ये निकाली काढले नाही. फिक्सेशनची एकही केस झालेली नाही. माझे म्हणणे असे आहे की, फिक्सेशनच्या बाबतीत 5 वर्षे विलंब झालेला आहे. आता एका ठिकाणी बसून ही सहा प्रकरणे 15 दिवसात निकाली काढली पाहिजेत, म्हणजे एकेकाला बोलावून प्रकरण निकाली काढण्याची संधी मिळणार नाही. तेव्हा अशा प्रकारचे आदेश मंत्री महोदय देतील काय ?

श्री. सुरेश शेटी : एक महिन्याच्या आत ही प्रकरणे निकाली काढू...

प्रा. बी.टी.देशमुख : एक महिन्याच्या आत त्यांना वेतनश्रेणी दिली जाईल काय ?

श्री. सुरेश शेटी : होय.

प्रा. बी.टी.देशमुख : या प्रश्नासंबंधी माझे म्हणणे मा.सभापतींनी आणि मा.मंत्री महोदयांनी ऐकून घ्यावे. शासनाने आदेश काढल्यानंतर त्याची अंमलबजाणी करणे हे त्यांचे काम आहे. परंतु शासनाचे आदेश नसताना एकेकाला बोलावून फिक्सेशन करून द्यायचे, अशा प्रकारचा धंदा मोठ्या प्रमाणात चालू आहे. युजीसीने जे मान्य केलेले आहे ते दिले पाहिजे आणि त्यासाठीच आमचे भांडण चालू आहे. 12 मे रोजी क्लॅरिफिकेशन निघाले. आता एक महिन्यामध्ये सर्व अॅरिअर्स आपण देणार आहात. माझे म्हणणे असे आहे की, ज्या जॉईंट डायरेक्टरने यापूर्वी क्लॅरिफिकेशन नसताना असे फिक्सेशन दिले असेल तर अशा प्रकरणांची चौकशी करून त्यांच्यावर कारवाई केली जाईल काय ?

..3..

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

F-3

MSS/ MHM/ SBT/

पूर्वी श्री. खंदारे

12:25

(ता.प्र.क्र. 5577...

श्री. सुरेश शेटी : मा.सदस्य प्रा.बी.टी. देशमुखसाहेबांनी सांगितल्या प्रमाणे त्यांनी अशा प्रकरणांची माहिती आम्हाला द्यावी. आम्ही अॅण्टीकरण मार्फत त्याची चौकशी करू. जे अधिकारी दोषी असतील त्यांच्यावर योग्य ती कारवाई करू.

प्रा. बी.टी.देशमुख : माननीय मंत्री महोदयांनी माझ्याकडून अशा प्रकरणांची माहिती मागितलेली आहे. ही त्यांची मागणी गैरवाजवी आहे. मी सभागृहामध्ये याबाबत स्पष्टपणे सांगितलेले आहे. एकेका व्यक्तीला बोलावून फिक्सेशन केलेले आहे. आता सभागृहामध्ये मी सांगितलेली माहिती असत्य असेल तर माझ्यावर आपण हक्कभंग आणू शकता. ज्या वेळी एखादा सदस्य सभागृहामध्ये माहिती देतो त्यावेळी तो ती जबाबदारीने देत असतो. मा. मंत्री महोदयांना प्रकरणांची माहिती पाहिले असेल तर ती मी देतो. परंतु मा. मंत्रीमहोदयांना त्यांच्या विभागाकडून याबाबतीत किती सहकार्य मिळते ते पहावे. माझे म्हणणे असे आहे की, 5 वर्षे सिनिअर स्केलमध्ये नसताना सिलेक्शन ग्रेड दिल्याची किती उदाहरणे आपल्याकडे आहेत आणि त्यामध्ये किती भ्रष्टाचार झाला याची चौकशी करून संबंधितांवर योग्य ती कारवाई केली जाईल काय असा माझा प्रश्न आहे.

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : सन्माननीय ज्येष्ठ सदस्य प्रा. बी.टी.देशमुखसाहेबांनी अतिशय गंभीर बाब या सभागृहाच्या निदर्शनास आणलेली आहे. सरकारने आदेश निर्गमित करण्याच्या आता जर एखाद्या अधिका-याने, सहसंचालकांनी पे फिक्सेशन केलेले असेल आणि त्यामध्ये भ्रष्टाचार केला असेल तर या संपूर्ण प्रकरणाची चौकशी वरिष्ठस्तरावरची कमिटी नेमून केली जाईल. सन्माननीय सदस्यांकडे जी माहिती असेल ती माहिती देखील त्या समितीला त्यांनी सादर करावी. याप्रकरणी जे अधिकारी दोषी आढळतील त्यांच्यावर फौजदारी स्वरूपाची कारवाई केली जाईल आणि या प्रकरणाचा संपूर्ण तपास आवश्यकता वाटल्यास अॅण्टीकरण ब्युरोकडे दिला जाईल.

प्रा.बी.टी.देशमुख : मा. मंत्री महोदयांच्या उत्तराने माझे समाधान झाले आहे. या प्रकरणाची चौकशी एक महिन्यामध्ये संपवावी असे मी म्हणत नाही. एक महिन्यामध्ये त्या लोकांची थकबाकी दिली पाहिजे ही माझी मागणी आपण मान्य केलेली आहे. माझा स्पेसिफिक प्रश्न असा आहे की, निदान एक महिन्यामध्ये कमिटी नेमून या प्रकरणाची चौकशी सुरु केली जाईल काय ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : होय.

...नंतर श्री. गिते...

यंत्रमाग धारकांना देण्यात येणारी वीजदर सवलत

(४) * ६३१४ श्री. रणजितसिंह मोहिते-पाटील , श्री. विनायकराव मेटे , प्रा. फौजीया खान , श्री. जितेंद्र आव्हाड , श्री. अनंत तरे , श्री. दिवाकर रावते , श्री. अरविंद सावंत , श्री. विलास अवचट , श्रीमती मंदा म्हात्रे , श्री. गुरुनाथ कुलकर्णी , श्री. सदाशिवराव पोळ , श्री. मधुकर सरपोतदार , श्री. सुरेश जेथलिया , श्री. गोपीकिसन बाजोरिया , श्री. वसंतराव काळे , डॉ. एन. पी. हिराणी : स-मान-नीय ऊर्जा (अपारंपारिक ऊर्जा वगळून) मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) यंत्रमाग धारकांना एक रुपया प्रती युनिट वीज दराची देण्यात येणारी सवलतीची मुदत ३१ मार्च, २००५ रोजी संपत आहे हे खरे काय,
- (२) असल्यास, यंत्रमागधारकांना देण्यात येणाऱ्या सवलतीमुळे चालू आर्थिक वर्षात राज्य शासनावर काही कोटी रुपयांचा बोजा पडणार आहे हे खरे काय,
- (३) असल्यास, यंत्रमागधारकांना वीज सवलतीच्या दराने कायमस्वरूपी देण्यात यावी, अशी मागणी यंत्रमाग मालकांच्या संघटनेने शासनाकडे केली आहे हे खरे काय ?
- (४) सदर मागणीबाबत शासनाने कोणता निर्णय घेतला आहे वा घेण्यात येत आहे,
- (५) अद्याप कोणताही निर्णय घेतला नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : (१) यंत्रमाग धारकांना १ डिसेंबर, २००३ पासून १ रु. प्रति युनिट असा सवलतीचा वीज दर ३१ मार्च, २००५ पर्यंत लागू करण्यात आला होता. सदर दर ३१ मे, २००५ पर्यंत चालू ठेवण्यात यावा व १ जून, २००५ पासून यंत्रमाग ग्राहकांना सुधारित वीजदर लागू करण्यात यावेत असा निर्णय राज्य शासनाने घेतलेला आहे.

(२) यंत्रमाग ग्राहकांना देण्यात येणाऱ्या या सवलतीमुळे चालू आर्थिक वर्षात राज्य शासनावर सुमारे २३६.३३ कोटी इतका आर्थिकभार पडणार आहे.

(३) होय.

(४) १ जून, २००५ पासून सन २००५-२००६ या आर्थिक वर्षासाठी प्रति युनिट रुपये १.४० असा वीज दर लागू करण्याचा निर्णय घेण्यात आलेला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

श्रीमती मंदा म्हात्रे : सभापती महोदय, यंत्रमागधारकांना वीज सवलतीच्या दराने कायमस्वरूपी देण्यात यावी अशी मागणी यंत्रमाग मालकांच्या संघटनेने शासनाकडे केली आहे हे खरे आहे काय असा प्रश्न विचारला होता त्यास शासनाने " होय " असे उत्तर दिलेले आहे. तरी या संदर्भातील निर्णय कधीपर्यन्त घेण्यात येईल याचा मंत्री महोदय खुलासा करतील काय ?

श्री. दिलीप वळसे पाटील : सभापती महोदय, पूर्वीच्या काळात म्हणजे 1 डिसेंबर, 2003 ते 31 मार्च, 2005 पर्यन्त 1 रुपया प्रति युनिट सवलतीच्या दराने यंत्रमाग धारकांना वीज देण्याचा निर्णय शासनाने राज्य शासनाने घेतला त्याची आकडेवारी मी मघाशी या ठिकाणी वाचून दाखविली. आतापर्यन्त आपण 1 रुपया प्रमाणे सवलतीच्या दराने वीज पुरवठा करीत होतो परंतु आता तो वीज पुरवठा 1 रुपया 40 पैसे अशा दराने करीत आहोत. तसे पाहिले तर एम.ई.आर.सी.चे दर यासंदर्भातील जास्त आहे. या संदर्भामध्ये यंत्रमागधारकांची जी संघटना आहे त्या संघटनेच्या बरोबर चर्चा झालेली आहे. यांना 1 रुपया दर देताना दरवर्षी 20 प्रति युनिटमध्ये वाढ करण्याचे ठरले होते. या यंत्रमागधारकांना गेल्या दोन वर्षांत दरवाढ झालेली नसल्यामुळे या वर्षी 1 रुपया 40 पैसे या दराने वीज पुरवठा करण्याचा निर्णय राज्य सरकारने घेतलेला आहे.

श्री. मधुकर सरपोतदार : यंत्रमागधारकांना 1 रुपया 40 पैसे प्रति युनिट दराने वीज देण्याचा राज्य शासनाने निर्णय घेतला आहे. हा निर्णय एवढ्या वर्षासाठी आहे, एवढ्या महिन्यांसाठी हा निर्णय शासनाने घेतलेला आहे असे काही बंधन आपण घातले आहे काय ?

श्री. दिलीप वळसे पाटील : सभापती महोदय, विजेचा पुरवठा वीज मंडळाकडून होत असतो. त्याचे दर हे एम.ई.आर.सी. ठरवीत असते. वीज मंडळाला शंभर टक्के पैसे वसूल करणे हे अभिप्रेत आहे. त्यात जर काही सवलत द्यावयाची असेल तर त्यासंबंधीचा निर्णय राज्य सरकारला घ्यावा लागतो व दिलेल्या सवलतीचे पैसे राज्य सरकारला द्यावे लागतात. आपली बजेटींगची प्रोसीजर एक वर्षाची असल्यामुळे एका वर्षानंतरच्या बाबतीत शासन काही बोलू शकत नाही. किमान एक वर्षाची सवलत देण्यात येत असते. तशी गरज भासली तर मंत्रिमंडळाच्या समोर जाऊन टप्प्याटप्प्याने याबाबतीतील निर्णय घेण्यात येतील.

हेमोफेलिया रोगावरील औषधोपचाराबाबत

(५) * ५५८३ श्री. जी. एल. अनापूरे , श्री. नानासाहेब बोरस्ते , प्रा. बी. टी. देशमुख , श्री. व्ही. यू. डायग्व्हाणे , श्री. वसंतराव खोटेरे : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) हेमोफेलिया या रोगाचे किती रुग्ण राज्यात आढळून आले आहेत,
- (२) उपरोक्त रोगावर, वायपर व्हेनम पासून तयार केलेल्या औषधाची निर्मिती हाफकीन संस्थेत होत होती हे खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर औषधाची निर्मिती पुन्हा सुरु करण्याबाबत शासनाची भूमिका काय आहे ?

श्री. रणजित कांबळे, डॉ. विमल मुंदडा यांच्याकरिता: (१) राज्यात एकूण ६९० हेमोफेलिया रुग्णांची नोंदणी झाली आहे.

(२) हाफकीन महामंडळाकडे उपलब्ध असलेल्या दस्तऐवजानुसार हेमोफेलिया या रोगांवर वायपर व्हेनम पासून औषध निर्मिती हाफकीन संस्थेत होत नव्हती.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

श्री. नानासाहेब बोरस्ते : सभापती महोदय, उत्तरामध्ये नमूद करण्यात आले आहे की, राज्यात एकूण 690 हेमोफेलिया रुग्णांची नोंदणी झाली आहे. या रुग्णांवर औषधोपचार करण्यासाठी हाफकीन संस्थेकडून औषधांची निर्मिती करण्यात येत होती. परंतु आपण उत्तरात सांगितले आहे की, हाफकीन महामंडळाकडे उपलब्ध असलेल्या दस्तऐवजानुसार हेमोफेलिया या रोगावर वायपर व्हेनम पासून औषध निर्मिती हाफकीन संस्थेत होत नव्हती. राज्यात हेमोफेलिया रोगाचे 690 रुग्ण आहेत. या रुग्णांवर उपचार करण्यासाठी औषधी निर्मिती कुठे होत होती ?

श्री. रणजित कांबळे : सभापती महोदय, हेमोफेलियासाठी बेसिकली ब्लिडींग डिसऑर्डर आहे. त्यासाठी प्रोटीन प्लाझमाची गरज आहे. तसे पाहिले तर आपण त्यांना एस्टर्नल आणि इंटरनल अशा दोन्ही ट्रिटमेंट देतो. आपण व्हॅक्सीन वायपर जे औषध आणले आहे ते एस्टर्नलसाठी वापरतो. जे इंटरनल ब्लिडींग राहते त्यासाठी फ्रेश ब्लड देत रहातो. आपल्या राज्यात 36 ब्लड बँका आहेत. त्यांच्या माध्यमातून आपण प्रोटीन प्लाझमाची गरज आहे ती उपलब्ध करून देतो.

..... 4 ..

श्री. नानासाहेब बोरस्ते : हाफकीन महामंडळाच्या माध्यमातून औषध निर्मिती होत होती त्यामुळे या रुग्णांवर वेळीच उपचार करून घेता येत होता. नंतर या महामंडळातून औषध निर्मिती थांबल्यामुळे हे रुग्ण अडचणीत आलेले आहेत. या रुग्णांना नवीन ब्लड घेण्यासाठी बाहेर बरेचसे पैसे मोजावे लागतात. हेमोफेलिया झालेल्या रुग्णांना नवीन रक्त आपल्या शरीरात भरून घ्यावे लागत असते. हेमोफेलिया झालेल्या रुग्णांवर उपचार करण्यासाठी औषध निर्मितीसाठी काही पर्यायी योजना शासनाने तयार केलेली आहे काय ?

श्री. रणजित कांबळे : सभापती महोदय, राज्यामध्ये जवळपास 36 ब्लड बँका आहेत. त्याच्यामध्ये आपण प्रोटीन प्लाझमा तयार करतो. या रुग्णालयांसाठी जे औषध लागते ते हाफकीन महामंडळामध्ये निर्माण केले जात नव्हते व आताही ते या औषधाची निर्मिती करीत नाही. आपल्याला चुकीची कोणी तरी माहिती दिली असावी असे मला वाटते. के.ई.एम.हॉस्पिटल आहे हे हाफकीन महामंडळाला लागूनच आहे. त्याच्यामध्ये नॅशनल प्लाझमा फक्चनॉयझेशन सेंटर होते. ते सेंटर दोन वर्षापूर्वी बंद झालेले आहे. आता नॅकोने त्याला जवळ जवळ साडेचार कोटी रुपये दिलेले आहेत. त्यांचे खाजगी ट्रस्ट होते. त्या ट्रस्टकडे स्वतःचे दोन कोटी रुपये होते. त्या ट्रस्टच्या माध्यमातून पुन्हा ते सेंटर सुरु झालेले आहे. अगोदर त्याला लॉक ऑफ फंड आणि टेक्नॉलॉजिच्या अपग्रेडेशनचे कारणामुळे ते सेंटर बंद झाले होते. आता यास नॅकोने पैसे दिलेले आहेत. आता ते चालू होणार आहे. या ठिकाणी दोन्ही टप्प्यांचे काम झालेले आहे.

यानंतर श्री. कानडे...

श्री. संजय दत्त : सभापती महोदय, राज्यामध्ये हेमोफेलिया या रोगाचे जे 690 रुग्ण आढळून आले आहेत त्या रुग्णांची नोंदणी कोणत्या कालावधीची आहे ? तसेच ही नोंदणी कोणत्या यंत्रणेमार्फत करण्यात आली आहे ?

श्री. रणजित कांबळे : सभापती महोदय, जिल्हयातील सिव्हील हॉस्पिटल्स आणि इतर हॉस्पिटल्स मधून या रोगाचे रुग्ण आढळून आले आणि तेथून ही आकडेवारी आलेली आहे.

श्री. रमेश निकोसे : सभापती महोदय, हेमोफेलिया या रोगाचे 690 रुग्ण आढळून आले ते कोणत्या वर्षातील आहेत ?

श्री. रणजित कांबळे : सभापती महोदय, ही सततची चालणारी प्रोसेस आहे. जसेजसे पेशंट येतात त्यातून या रोगाचे रुग्ण आढळून येतात. आजपर्यंत 690 रुग्णांची नोंद झालेली आहे.

श्री. मधुकर सरपोतदार : सभापती महोदय, हेमोफेलिया या रोगावरील औषण निर्माण करण्याची क्षमता हाफकिन संस्थेमध्ये आहे. परंतु राज्य शासन हाफकिन संस्थेचे जाणीपूर्वक संकुचितकरण करित आहे आणि ही संस्था बंद करण्याच्या मार्गावर आहे. या औषधाची आज गरज आहे. अनेक रुग्णांना खूप पैसे खर्च करून या रोगावर उपचार करून घ्यावे लागतात. ही माहिती असताना राज्य शासनाने हाफकिन संस्थेकडे या औषधाची निर्मिती करण्याबाबत विचारणा केली होती काय ? या रोगाच्या सगळ्या रुग्णांना वा-यावर सोडले जात आहे. म्हणून माझा प्रश्न असा आहे की, या रोगावरील औषध तात्काळ उपलब्ध व्हावे म्हणून शासन कोणते प्रयत्न करणार आहे ? तसेच हाफकिन संस्थेकडून हे औषध बनवून घेण्यासाठी शासन पुढाकार घेईल काय ?

श्री. रणजित कांबळे : सभापती महोदय, हाफकिन संस्था आतापर्यंत केव्हाही हे औषध तयार करित नव्हती. आजपर्यंत कोणी वापरत नव्हते. last time it was used in 1938. मा.सदस्यांकडे चुकीची माहिती आहे....

श्री. मधुकर सरपोतदार : सभापती महोदय, मी स्पेसिफिक प्रश्न विचारला होता. या रोगावरील औषध बनविण्यासाठी शासनाने हाफकिन संस्थेला सांगितले होते काय ? कारण हाफकिन संस्था हे औषध तयार करू शकते. त्या संस्थेची क्षमता आहे.

ता. प्र.क्र. 5583 पुढे सुरु....

श्री. रणजित कांबळे : सभापती महोदय, रसल वायपर हे औषध कधीही वापरले गेले नाही.
व्हेनमच्या माध्यमातून औषध निर्माण होते ते जगामध्ये कुठेही वापरले जात नाही.

यानंतर श्री. गायकवाड

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

नागपूर जिल्ह्यातील १३ पंचायत समित्यांमधील मुख्याध्यापक,
केंद्र प्रमुख व शिक्षण विस्तार अधिका-याची ५११ रिक्त पदे

(६) * ६७३३ श्री.सागर मेघे , श्री. नितीन गडकरी , श्री. पांडुरंग फुंडकर , श्री. जगदिश गुप्ता , श्री. शांताराम करमळकर , श्री. वसंतराव चव्हाण , श्रीमती मंदा म्हात्रे , प्रा. फौजीया खान , श्री. जगन्नाथ शेवाळे , प्रा. जोगेंद्र कवाडे , श्री. जयंत पाटील , प्रा. शरद पाटील तारांकित प्रश्न क्रमांक ४७१४ ला दिनांक २२ मार्च, २००५ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात : स-माननीय ग्रामविजास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नागपूर जिल्ह्यातील पंचायत समित्यांतर्गत मुख्याध्यापक, केंद्र प्रमुख व शिक्षण विस्तार अधिका-यांची ७७ रिक्त पदे भरण्याची सुरु असलेली कार्यवाही पूर्ण झाली आहे जाय,
- (२) नसल्यास, विलंबाची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत,
- (३) असल्यास, उक्त प्रश्न भाग (१) मधील प्रकरणी रिक्त पदे भरण्याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे, तसेच सदर प्रकरणी सुरु असलेले काम लवकरात लवकर पूर्ण व्हावे यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यांत येत आहे ?

श्री.रणजित कांबळे, विजयसिंह मोहिते-पाटील यांच्या करिता: (१) नाही. कार्यवाही अंतिम टप्प्यात आहे.

- (२) अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील पदोन्नती प्राप्त शिक्षकाचे जात वैधता प्रमाणपत्र अप्राप्त आहेत. तसेच या संवर्गातील ३ पदे भज-ड प्रवर्गाची असून या प्रवर्गात उमेदवार उपलब्ध नाहीत. सामान्य प्रशासन विभागाच्या दिनांक १४.२.२००५ च्या शासन निर्णयान्वये पदोन्नतीची वर्ग-३ व वर्ग-४ ची पदे भरण्यास स्थगिती दिल्यामुळे, भरता आली नाहीत.
- (३) स्थगिती उठल्यावर कार्यवाही पूर्ण करण्यात येईल.

श्री.नितीन गडकरी: या प्रश्नाच्या निमित्ताने मला माननीय मंत्रिमहोदयांना असे विचारावयाचे आहे की, २२ मार्च २००५ रोजी तारांकित प्रश्न क्रमांक ४७१४ विचारण्यात आला होता. त्यावेळी असे उत्तर देण्यात आले होते की, " मुख्याध्यापक, केन्द्र प्रमुख व शिक्षण विस्तार अधिकारी यांची ७७ पदे रिक्त आहेत ".ही पदे रिक्त असल्यामुळे विद्यार्थ्यांचे नुकसान होत आहे. पदे भरली गेली नसल्यामुळे ती शाळा कशी सुरु राहिल ? आता उत्तर देतांना असे सांगण्यात आले आहे की "स्थगिती उठल्यावर कार्यवाही पूर्ण करण्यात येईल." पदे न भरल्यामुळे आपण विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान करीत आहात.तेव्हा यामधून आपण मार्ग कसा काढणार आहात ?

श्री.रणजित कांबळे : या बाबतीत हायकोर्टाने स्टे दिलेला आहे आणि जोपर्यन्त स्टे उठविला जात नाही तोपर्यन्त शासनाला काही करता येणार नाही.

2...

श्री.नितीन गडकरी : हाय कोर्टाच्या स्टेमुळे काही करता येणार नाही असे म्हणणे बरोबर नाही. मी सुध्दा लॉ ग्रॅज्युएट आहे.प्रमोशनच्या पदाच्या नेमणुकीसंबंधी काही अडचण नाही.दुस-या मार्गाने आपण ही पदे भरू शकतो. यामध्ये काही मागासवर्गीयाच्या जागा आहेत आणि जात पडताळणी समितीकडून सर्टिफिकेट न मिळाल्यामुळे काही जागा भरावयाच्या राहिल्या आहेत.आपण अॅडव्हॉक पध्दतीने हया जागा भरू शकता. संबंधित व्यक्तीकडून अॅफिडेव्हीट करुन ही पदे भरता येतात. वैद्यकीय शिक्षण विभागामध्ये अशा पध्दतीने पदे भरण्यात आलेली आहेत. माननीय मंत्री श्री. दिलीप वळसे पाटील यांना आपण त्याबाबत विचारू शकता.आज शिक्षणाच्या बाबतीत अत्यंत वाईट परिस्थिती आहे. शाळेला इमारत आहे तर तेथे शिक्षक नाहीत. शिक्षक आहेत तर इमारत नाही इमारत आणि शिक्षक दोन्हीही आहे तर विद्यार्थी नाहीत आणि या तिन्ही गोष्टी आहेत तर शिक्षण मिळत नाही. अशा परिस्थितीमध्ये ही पदे न भरल्यामुळे विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होणार आहे तेव्हा हे नुकसान होऊ नये यासाठी व यातून मार्ग काढण्यासाठी अॅडव्हॉक पध्दतीने पदे भरली गेली पाहिजेत.दिनांक 22 मार्च 2005 ला उत्तर देतांना असे म्हटले होते की, " ज्येष्ठता यादी प्रकाशित करणे तसेच बिंदू नामावली सक्षम प्रमाणित करण्याची कार्यवाही सुरु असून प्रचलित नियमाप्रमाणे सदरहू रिक्त पदे भरण्याबाबतची कार्यवाही करण्यात येत आहे ? " आता असे उत्तर देण्यात आले आहे की, " स्थगिती उठल्यानंतर कार्यवाही करण्यात येईल " तेव्हा हायकोर्टाची स्थगिती मध्येच कशी काय आली ? ही पदे न भरल्यामुळे विद्यार्थ्यांना वेठीस धरले जात आहे तेव्हा आपण असे करू नका. आपल्याला यातून मार्ग काढता येतो . हायकोर्टाच्या निर्णयाप्रमाणे ही पदे भरण्यास स्टे दिलेला असेल तर संबंधित कर्मचा-यांकडून अॅफेडेव्हीट करुन त्यांना प्रमोशन देता येते.विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होऊ नये यासाठी संबंधित कर्मचा-यांकडून अॅफेडेव्हीट करुन त्यांना प्रमोशन द्यावयाचे व ही पदे भरावयाची असा मार्ग काढण्यात येणार आहे काय ? आणि किती दिवसात ही पदे भरण्यात येणार आहे ?

श्री.विजयसिंह मोहिते पाटील :या संदर्भात जे उत्तर पाठविण्यात आले होते ते बरोबर आहे. त्यावेळी ती प्रक्रिया सुरु होती.त्यानंतर राज्यातील सर्व जिल्हा परिषदाच्या मुख्य कार्यकारी अधिका-यांची आणि जिल्हा परिषदांच्या पदाधिका-याची नाशिक येथे एक बैठक झाली होती त्यावेळी मी आणि आमच्या विभागाच्या राज्यमंत्र्यांनी अशी सूचना दिली होती की, या कर्मचा-यांना प्रमोशन

3...

15-07-2005 (असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)
VTG/ MHM/ SBT/ प्रथम श्री.कानडे

13

देण्यात यावे परंतु न्यायालयामध्ये एक केस होती आणि दिनांक 14.2.2005 रोजी सामान्य प्रशासन विभागाने वर्ग तीन आणि चारच्या कर्मचा-यांना प्रमोशन देऊ नका अशा प्रकारची सूचना केली होती तरी सुध्दा सन्माननीय सदस्य श्री.नितीन गडकरी यांनी सांगितल्याप्रमाणे आमच्या विभागाकडून सामान्य प्रशासन विभागाला पत्र पाठवून त्यांच्याकडून परवानगी मागण्यात येईल.

श्री.नितीन गडकरी : कोर्टाने जरी स्थगिती दिलेली असली तरी त्या केसमध्ये संबंधित लोकाकडून अॅफेडेव्हीट लिहून घेऊन त्यांना तात्पुरत्या स्वरूपात प्रमोशन देऊन पदे भरता येतात.कोर्टाने निर्णय दिला तर त्यांच्या नेमणुका रेग्युलर करता येतील अन्यथा त्यांना मूळ पदावर रिव्हर्ट करता येईल. तेव्हा अशा पध्दतीचे त्यांच्याकडून अॅफेडेव्हीट लिहून घेऊन यातून मार्ग काढता येतो.सामान्य प्रशासन विभाग मात्र काहीही ऑर्डर काढते.

श्री.रणजित कांबळे : या संदर्भात सामान्य प्रशासन विभागाला विचारून घेण्यात येईल. यामध्ये एकूण दोन गोष्टी आहेत ....

नंतर श्री.सुंबरे

श्री. रणजित कांबळे (पुढे चालू...)

ता.प्र.क्र.6733 .....

एक म्हणजे त्यामध्ये काही पदे ही एनटी ड गटाची आहेत आणि त्यातील उमेदवार मिळत नाहीत. तसेच 34 उमेदवारांची जात पडताळणी अजून व्हायची आहे. ...

श्री. नितीन गडकरी : आता खरा मुद्दा बाहेर आला आहे. जात पडताळणी होत नाही हे यातील खरे कारण आहे आणि नाव सांगताहेत कोर्टाचे..

श्री. रणजित कांबळे : तसे नाही. 7.2.2005 ला हायकोर्टामध्ये रिट टाकलेले आहे. ...

श्री. नितीन गडकरी : मी आपल्याला सांगू इच्छितो की, आपल्या घटनेमध्ये प्रत्येक गोष्ट स्पष्टपणे लिहिलेली आहे. अमुक गोष्ट नसेल तर तमुक करावे वगैरे. म्हणजे प्रत्येक बाबतीत उपाय दिलेले आहेत. तेव्हा आपल्याला कायमची प्रमोशनस कोर्टाच्या स्टेमुळे देता येत नसतील तर तात्पुरती प्रमोशनस द्या. पण आपण ते करीत नाहीत. म्हणजे आपल्याला या ठिकाणी हे वर्ग बंद करावयाचे आहेत का ? यामुळे मुलांचे वर्ष वाया चालले आहे. आपण एका पिढीच्या भवितव्याचे नुकसान करीत आहात. आपण यामध्ये कंडिशनल प्रमोशनस देऊ शकता. म्हणजे आत आम्ही तुम्हाला प्रमोशन देत असलो तरी उद्या कोर्टाचा निर्णय झाला तर तुम्हाला प्रसंगी डिमोट करू असे प्रमोशन देतानाच त्यांना अट घाला. असे करायला आपल्याला काय हरकत आहे ? पण मुख्याध्यापकांच्या वगैरे अशा जागा रिक्त ठेवण्याने त्या शाळांतील मुलांचे भवितव्य आपण खराब करीत आहात, त्याला जबाबदार कोण ?

श्री. रणजित कांबळे : सभापती महोदय, आपण यामध्ये कंडिशनल प्रमोशनस देऊ.

प्रा. जोगेंद्र कवाडे : सभापती महोदय, विदर्भाचा अनेक गोष्टींमध्ये अनुशेष आहे. रस्ते, पाणी, वीज, सिंचन इत्यादींबरोबरच आता शैक्षणिक क्षेत्रामध्ये देखील आता अनुशेष आहे. शैक्षणिक क्षेत्रात अशा प्रकारे या 77 जागांचा अनुशेष दिसतो आहे हे योग्य नाही. या 77 जागांमध्ये मुख्याध्यापक, केंद्र प्रमुख, विस्तार अधिकारी वगैरे पदे आहेत आणि ही पदे भरण्याची कारवाई अंतिम टप्प्यामध्ये आहे असे येथे सांगण्यात आले आहे. तर अंतिम टप्प्यामध्ये असलेली ही कारवाई केव्हा पूर्ण होणार आहे ? तसेच पदोन्नतीच्या बाबतीत माननीय मंत्र्यांनी सांगितले की, हायकोर्टाने या बाबतीत स्थगिती दिलेली आहे. तर ही स्थगिती उठविण्यासाठी शासनाने आजवर कोणती कारवाई केली आहे ? केली नसेल तर याबाबत शासनाने कारवाई करून आमच्या पात्र उमेदवारांना पदोन्नतीची संधी देणार का ?

..... जे 2 ..

ता.प्र.क्र.6733 ..

श्री. विजयसिंह मोहिते-पाटील : सभापती महोदय, या ठिकाणी 77 पदे रिक्त आहेत. त्याबाबतीत विभाग बारकाईने लक्ष ठेवून आहे. यामध्ये 37 पदे ही मुख्याध्यापकांची आहेत आणि त्यासाठी 37 लोकांची निवडही झालेली आहे मात्र त्यांची जातीची प्रमाणपत्रे पडताळणीसाठी पाठविण्यात आली आहेत. त्यातील 12 प्रकरणांमध्ये निर्णय झालेला आहे आणि बाकी प्रकरणांमध्ये पाठपुरावा केला जाईल. या ठिकाणी 14.2.2005 ला सामान्य प्रशासन विभागाने आम्हाला सांगितले की, वर्ग 3 व 4 ची प्रमोशन्स देऊ नका. त्यात केंद्र प्रमुख वगैरे निरनिराळी पदे आहेत. त्यातील केंद्र प्रमुखांची पदे 2003 पासून रिक्त आहेत तर मुख्याध्यापकांची पदे 2005 पासून रिक्त आहेत म्हणजे ही पदे फार काळ पासून रिक्त आहेत असेही नाही. विस्तार अधिकारी ज्येष्ठ आणि कनिष्ठ ही पदे मात्र अधिक काळ पासून रिक्त आहेत ....

श्री. मधुकर सरपोतदार : मुख्याध्यापकाचे पद हे एक दिवसही रिक्त राहता कामा नये. जसे मुख्यमंत्री पद एक दिवसही रिक्त असता कामा नये त्याप्रमाणेच हे मुख्याध्यापकाचे पद आहे.

श्री. विजयसिंह मोहिते-पाटील : आपण म्हणता ते बरोबर आहे, आम्हीही आपल्याशी सहमत आहोत. यामध्ये प्रमोशन्स केल्यानंतर ज्या पदांची जागा असतील त्यांची वेटींग लिस्ट देखील असायला पाहिजे आणि त्या दृष्टीनेही आम्ही प्रयत्न करीत आहोत. आता सदस्यांनी सांगितल्याप्रमाणे कंडिशनल प्रमोशन्स देण्याची जी बाब आहे ती आम्ही तपासून घेऊन त्याप्रमाणे कार्यवाही करू.

श्री. रमेश निकोसे : सभापती महोदय, सामान्य प्रशासन विभागाच्या 14 फेब्रुवारीच्या आदेशा प्रमाणे शिक्षकांच्या ज्या नियुक्त्या करावयाच्या होत्या त्यांना बंदी घातली आहे. हायकोर्टाने याबाबतीत जो स्टे दिलेला होता .....

(यानंतर श्री.जागडे .... के 1 ...

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

K 1

ASJ/ SBT/ MHM/

(पूर्वी श्री. सुंबरे)

12:50

6733....

श्री. रमेश निकोसे .....

आता तो स्टे उठविण्यात आला आहे. अनुसूचित जाती कल्याण समितीची बैठक ठाणे येथे झाली होती. त्यावेळी समितीच्या समिती प्रमुखांनी असे आदेश दिले होते की, आता आपण ही भरती करू शकता. तेव्हा आता हायकोर्टाने दिलेल्या स्टेचा प्रश्न कोठे निर्माण होत आहे, हे आम्हाला समजत नाही. भरती करण्याची प्रक्रीया सरकारनेच थांबविली आहे. त्यामुळे या बाबतचे योग्य स्पष्टीकरण माननीय मंत्रिमहोदयांनी करण्याची आवश्यकता आहे.

श्री. विजयसिंह मोहिते-पाटील : सभापती महोदय, सामान्य प्रशासन विभागाने दि.14.2.2005 रोजी वर्ग 3 आणि वर्ग 4 मध्ये प्रमोशन देण्यात येऊ नये, असे आदेश काढले असल्यामुळे ही भरती करता आली नाही. आता या बाबतचा पाठपुरावा सामान्य प्रशासन विभागाकडे करण्यात येईल.

--

..2..

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

वरिष्ठ श्रेणीसाठी आर्हताकारी सेवा मोजतांना व्यावसायिक अभ्यासक्रमाकडील

अधिक दोन स्तरावरील शिक्षकांना भेदभावपूर्ण वागणूक

(७) * ५५८७ श्री. रामदास तडस , श्री. व्ही. यू. डायगव्हाणे , प्रा. बी. टी. देशमुख , श्री. वसंतराव खोटे , श्री. नानासाहेब बोरस्ते , श्री. जी. एल. अनापूरे तारांकित प्रश्न क्रमांक २५४० ला दिनांक २४ मार्च, २००५ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात : सन्माननीय उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) व्यावसायिक अभ्यासक्रमाकडील अधिक दोन स्तरावरील शिक्षक-निदेशकांना शालेय शिक्षण विभागाकडील शिक्षकांप्रमाणे नेमणूकीच्या दिनांकापासून १२ वर्षांच्या सेवेनंतर वरिष्ठ श्रेणी मंजूर करण्याबाबतचा शासन निर्णय निर्गमित झाला आहे काय,

(२) असल्यास, केव्हा, व आदेशाचे स्वरूप काय आहे,

(३) -असल्यास, याबाबत होणाऱ्या विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुरेश शेड्डी, श्री. दिलीप वळसे-पाटील यांच्याकरिता : (१),(२) व (३) नेमणूकीच्या दिनांकापासून बारा वर्षांची अर्हता प्राप्त सेवा पूर्ण केल्यानंतर वरिष्ठ श्रेणी मंजूर करण्याबाबतचा शासन निर्णय उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग आणि सेवा योजन विभाग क्र.पीटीएस-२२९२/६५६३९/(२३६५)/व्यशि-४, दिनांक २५ मार्च, १९९४ व याबाबतचे शासन सम क्रमांकित दिनांक २२ डिसेंबर, १९९४ चे शुध्दीपत्रक निर्गमित करण्यात आले आहे. तसेच शासन निर्णय क्रमांक टीएसए-१०९९/(१८८०)/ व्यशि-२, दिनांक १ जानेवारी, २००० च्या शासन निर्णयामध्ये सुधारणा करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे.

श्री. व्ही. यू. डायगव्हाणे : सभापती महोदय, हा प्रश्न या सभागृहात दोन ते तीन वेळा आलेला आहे. शालेय शिक्षण विभागाने कनिष्ठ महाविद्यालयातील प्राध्यापकांना नियुक्तीच्या दिनांकापासून १२ वर्षांनंतर वरिष्ठ वेतनश्रेणी लागू केली आहे. एमसीव्हीसी आणि बायोफोकलमधील निदेशक आणि शिक्षकांना शालेय शिक्षण विभागाकडील शिक्षकांप्रमाणे नेमणूकीच्या दिनांकापासून १२ वर्षांच्या सेवेनंतर वरिष्ठ श्रेणी मंजूर करण्याबाबतचा निर्णय घेण्यात आला नाही. या बाबत दि. २४.०३.२००५ रोजी मा. सदस्य श्री. बी. टी. देशमुख यांनी असा प्रश्न विचारला होता की, "दिनांक १२ डिसेंबर १९९४ च्या शुध्दीपत्रकाप्रमाणे जी दुरुस्ती केली, ती दिनांक १.१.२००० मध्ये केली नाही हे खरे आहे काय ? " या प्रश्नाला माननीय मंत्रिमहोदयांनी " होय "

श्री. व्ही. यू. डायगव्हाणे.....

5587....

असे उत्तर दिले आहे. त्यानंतर पुन्हा माननीय सदस्य श्री. बी. टी. देशमुख यांनी असा प्रश्न विचारला होता की, " येत्या 8 दिवसामध्ये, 10-15 दिवसामध्ये यासंबंधीचा आदेश निघणार आहे काय ? " असा प्रश्न विचारला होता. त्याला माननीय मंत्रिमहोदयांनी असे उत्तर दिले आहे की, "अधिवेशन संपल्यानंतर इमिजिएट हे आम्ही करू." माननीय मंत्रिमहोदयांनी हे उत्तर 24 मार्च 2005 रोजी दिले आहे. आता सातवा महिना उजाडला आहे. आता नऊ महिन्यापर्यन्त आपण थांबणार आहांत काय ? माननीय सदस्य श्री. बी. टी. देशमुख यांनी त्यावेळी पुन्हा असा प्रश्न विचारला होता की, "अधिवेशन संपल्यानंतर 8 दिवसात, 10 दिवसात, 15 दिवसामध्ये दुरुस्ती करणारा शासन निर्णय निघेल काय ?" या प्रश्नाला माननीय मंत्रिमहोदयांनी असे उत्तर दिले आहे की, " 7 दिवसामध्ये आम्ही करू. " एमसीव्हीसी आणि बायोफोकलमधील शिक्षक आणि निदेशकांचा हा प्रश्न आहे. अधिवेशन संपल्यानंतर सात दिवसामध्ये या बाबतची कार्यवाही पूर्ण होणार होती. आता तरी हे अधिवेशन संपण्यापूर्वी याबाबतची कार्यवाही पूर्ण होईल काय ?

श्री. सुरेश शेटी : सभापती महोदय, आम्ही सुरुवातीलाच ही बाब मान्य केली आहे. ही बाब आम्ही करणार आहोत. परंतु हे काम पूर्ण करण्यासाठी कमीत कमी तीन महिने लागतील.

श्री. व्ही. यू. डायगव्हाणे : सभापती महोदय, आता हा सभागृहाचा अवमान आहे. हे काम करण्यासाठी तीन महिन्यांचा कालावधी लागण्याची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुरेश शेटी : सभापती महोदय, कमीत कमी तीन महिने लागतील असे मी सांगितले आहे. तीन महिन्यांच्या आत हे काम करणार आहोत.

श्री. व्ही. यू. डायगव्हाणे : यापूर्वी टाईमबाऊंड आश्वासन माननीय मंत्रिमहोदयांनी दिले असतानाही आता तीन महिन्यांचा कालावधी का लागत आहे ? सभापती महोदय.....

प्रा. बी. टी. देशमुख : सभापती महोदय, मला या ठिकाणी एक गोष्ट सदनाच्या लक्षात आणून द्यावयाची आहे. चुका सुध्दा रिपीट करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे काय ? चवथ्या वेतन आयोगाच्या वेळी शालेय शिक्षण विभागाने जी चूक केली होती, ती आता या विभागाने केली आहे. चौथ्या वेतन आयोगाच्या वेळी शालेय शिक्षण विभागाने प्रशिक्षणापासून सेवा धरली होती. आपण ती नेमणूकीपासून धरली होती. त्यानंतर शालेय शिक्षण विभागाने आपली चूक दुरुस्त केली आहे. आता शालेय शिक्षण विभागाने जी चूक केली नाही, ती आपण केली आहे.

(यानंतर श्री.सरफरे....

ता.प्र.क्र. 5587...

प्रा. बी. टी. देशमुख....

सभापती महोदय, 22 डिसेंबर 1994 रोजी शुद्धिपत्रक काढण्यात आले तसेच शुद्धिपत्रक काढण्यामध्ये अडचण काय आहे? आणि नेमके काय विचाराधीन आहे? 22 डिसेंबर 1994 जे शुद्धिपत्रक चौथ्याला काढण्यात आले,आणि आता पाचव्याला शुद्धिपत्रक काढण्यात काही अडचण नाही. माझे असे म्हणणे आहे की, हे विचाराधीन आहे असे म्हणण्यापेक्षा सुरुवातीपासून धरायचे की, प्रशिक्षणापासून धरायचे एवढाच प्रश्न आहे. सभापती महोदय, हळू हळू ही एक फॅशन व्हायला लागली आहे. या ठिकाणी फक्त दुरुस्ती करावयाची आहे. ती करण्यामध्ये आपल्याला निश्चित अडचण अशी काय आहे? आणि ती अडचण येणार नसेलतर आपण एक महिन्यात करणार काय?

श्री. सुरेश शेटी : सभापती महोदय, हे दोन हजार शिक्षक आहेत आणि 958 संस्था आहेत. त्यांच्याकडून सर्व माहिती घ्यावी लागेल व ती तपासावी लागेल, त्यासाठी वेळ लागेल. त्यामुळे कमीत कमी आणि जास्तीत जास्त तीन महिन्यामध्ये आम्ही ही प्रोसेस पूर्ण करू.

प्रा. बी. टी. देशमुख : सभापती महोदय, मंत्रिमहोदय दुर्दैवाने या ठिकाणी चुकीची माहिती देत आहेत. इथे माणसे मोजायचा प्रश्न नाही. माणसे मोजण्याचा प्रश्न अॅरिअर्स करतांना आणि पे फिक्सेशन करतांना येतो. नेमणुकीपासून धरायचे की प्रशिक्षणापासून धरायचे याचा मंत्रिमंडळामध्ये निर्णय झाला आहे. इथे धोरणाचा प्रश्न आहे. तुम्ही चौथ्याच्या वेळेला क्लॅरिफिकेशन काढले..

श्री. सुरेश शेटी : सभापती महोदय, फक्त इंम्प्लिमेंटेशन करण्याचा प्रश्न आहे. त्यासाठी आम्ही तीन महिन्यांचा कालावधी मागत आहोत.

प्रा. बी. टी. देशमुख : तसे असेल तर बरोबर आहे. आम्ही आपल्याला इंम्प्लिमेंटेशन करण्यासाठी तीन महिन्यांचा वेळ देतो. परंतु क्लॅरिफिकेशन आपण किती महिन्यात काढणार? क्लॅरिफिकेशन एक महिन्यात निघेल काय?

श्री. सुरेश शेटी : सभापती महोदय, होय.

सातारा जिल्हा परिषदेमध्ये तृतीय आणि चतुर्थ श्रेणीतील

अनुकंपा तत्वाबाबत सुरु असलेली चौकशी

(८) * ७७०५ श्री. सदाशिवराव पोळ , श्री. जितेंद्र आव्हाड , श्री. जगन्नाथ शेवाळे , प्रा. फौजीया खान , प्रा. जोगेंद्र कवाडे दिनांक १५ एप्रिल, २००५ रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या अतारांकित प्रश्नोत्तराच्या दुसऱ्या यादीतील प्रश्न क्रमांक ७६३ ला : स-माननीय ज्रामविजास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सातारा जिल्हा परिषदेमध्ये तृतीय आणि चतुर्थ श्रेणीतील अनुकंपा तत्वावर सन १९९६ ते २००१ या कालावधीत झालेल्या गैरव्यवहाराची उपायुक्त (आस्था), पुणे विभाग यांचेमार्फत सुरु असलेली चौकशीची कार्यवाही पूर्ण झाली आहे काय,

(२) असल्यास, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत सदर प्रश्नी सुरु असलेली चौकशी लवकरात लवकर पूर्ण व्हावी यासाठी कोणता पाठपुरावा केला वा करण्यात येत आहे ?

श्री. रणजित कांबळे, श्री.विजयसिंह मोहिते-पाटील यांच्याकरिता: (१) होय. चौकशीची कार्यवाही पुर्ज झालेली आहे.

(२) व (३) बाबत

मुंबई उच्च न्यायालयाने दिनांक २१.४.२००४ च्या अंतरिम आदेशाद्वारे सदर अनुकंपा भरती संदर्भात चौकशी करणेबाबतचे आदेश दिलेले होते त्यास अनुसरून चौकशीसाठी उपायुक्त, (आस्था) पुणे विभाग, पुणे यांची नियुक्ती झालेली आहे. त्यांचेमार्फत चौकशीचे काम पूर्ण झाले असून त्यांनी चौकशी अहवाल मा.उच्च न्यायालय, मुंबई यांना सादर केला आहे.

श्री. जितेंद्र आव्हाड : सभापती महोदय, तारांकित प्रश्न क्रमांक 77 हजार 5...

श्री. रणजित कांबळे : सभापती महोदय, छापल्याप्रमाणे...

श्री. जितेंद्र आव्हाड : सभापती महोदय, मला लेखी उत्तर मान्य आहे.

श्री. नितीन गडकरी (बसून बोलतात) : सभापती महोदय, माननीय सदस्यांचे लक्ष कुठे आहे? त्यांना प्रश्न क्रमांक सुध्दा वाचता येत नाही? त्यांना पुन्हा प्रश्न क्रमांक वाचायला लावा.

ता.प्र.क्र. 7705...

उपसभापती : माननीय सदस्यांनी पुन्हा प्रश्न क्रमांक पुकारावा.

श्री. गुरुनाथ कुलकर्णी : सभापती महोदय, तारांकित प्रश्न क्रमांक 7705...

श्री. रणजित कांबळे : सभापती महोदय, छापल्याप्रमाणे...

श्री. नितीन गडकरी : सभापती महोदय, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे. आपण या प्रश्नासाठी ज्या माननीय सदस्यांचे नाव पुकारले त्यांनी चुकीचे वाचले. उदाहरणार्थ असे कधी कधी लग्नामध्ये होते. स्वतःच्या पत्नीऐवजी दुसऱ्याच्या पत्नीचे नाव नवरदेव घेतो असा प्रकार याठिकाणी झाला. माननीय सदस्य श्री. जितेंद्र आव्हाड यांनी पहिल्यांदा चुकीचा प्रश्न क्रमांक वाचला. त्यानंतर आपण त्यांना पुन्हा तो प्रश्न क्रमांक पुकारण्यास सांगितले. परंतु त्यानंतर माननीय सदस्य श्री. गुरुनाथ कुलकर्णी हे कोणत्या अधिकारामध्ये उभे राहिले? त्याला माझा हरकतीचा मुद्दा आहे.

श्री. जितेंद्र आव्हाड : सभापती महोदय, तारांकित प्रश्न क्रमांक 7705...

श्री. रणजित कांबळे : सभापती महोदय, छापल्याप्रमाणे...

उपसभापती : मध्ये अंतरपाट न धरल्यामुळे हा प्रॉब्लेम निर्माण झाला. प्रश्नोत्तरांचा तास संपला आहे.

(यानंतर सौ. रणदिवे)

नियम 93 अन्वये सूचना.

श्री.पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे. आपण आता नियम 93 अन्वये सूचना असे पुकारले. परंतु याठिकाणी नियम 93 अन्वये दिलेल्या सूचनेच्या संदर्भातील निवेदने देण्यात आली आहेत. पण नियम 93 अन्वयेच्या सूचनांबाबतची निवेदने 12.30 वाजेपर्यंत सन्माननीय सदस्यांच्या खणात टाकण्यात आली नव्हती, तर ती 12.40 वाजता टाकण्यात आली. यापूर्वी प्रश्नोत्तराचा तास सुरु होता. अशा वेळी ही निवेदने आम्ही कधी वाचावयाची, त्यावर कसा प्रश्न विचारावयाचा ? ही निवेदने आज चर्चेसाठी घ्यावयाची असतील तर ती निदान 12.00 वाजेपर्यंत तरी सन्माननीय सदस्यांच्या खणात टाकली पाहिजेत.

उप सभापती : माननीय विरोधी पक्षनेते महोदय, खरे म्हणजे एकतर निवेदनावर प्रश्न विचारण्याची प्रवृत्ती नसते. विधानसभेत देखील या निवेदनावर प्रश्न विचारले जात नाहीत. आपण येथे अलाऊ करतो. येथे देखील एक प्रश्न विचारावा अशी अपेक्षा आहे. पण आपल्याकडे 3-3 प्रश्न विचारले जातात.

डॉ.दीपक सावंत : सभापती महोदय, हे वरिष्ठांचे सभागृह आहे. या सभागृहाला सॅटीटी आहे.

उप सभापती : नुसतेच वरिष्ठांचे नाही तर हे श्रेष्ठांचे सभागृह आहे, ज्येष्ठांचे सभागृह आहे हे मी मान्य करतो.

डॉ.दीपक सावंत : या सभागृहाला वेगळी सॅटीटी आहे. 93 च्या सूचनांमुळे लोकांना न्याय मिळतो.

उप सभापती : तुम्हाला वाटत असेल तर विधानसभेमध्ये जाऊन तुम्ही भाष्य करावे. म्हणजे पुढच्यावेळी तुम्ही विधानसभेची निवडणूक लढवावी आणि तेथे जाऊन सांगा की, विधान परिषदेमध्ये अन्यायाला वाचा फोडण्याची ही पध्दत आहे.

प्रा.बी.टी.देशमुख : सभापती महोदय, ही एक चांगली पध्दत आहे. त्यामुळे पुष्कळ लोक इकडेच येतात, तिकडे जात नाहीत.

. . . .एम-2

औचित्याच्या मुद्याबाबत

श्री.प्रमोद नवलकर : सभापती महोदय, मी एक औचित्याचा मुद्दा उपस्थित करू इच्छितो. काल विधानसभेमध्ये सलमान खान बाबत बरीच चर्चा झाली. ती चर्चा कशा प्रकारची होती, हे मी काही ऐकलेले नाही. पण आज सकाळी सलमानच्या बाबतीत आणखी काही गौप्यस्फोट झालेले आहेत आणि ते अत्यंत गंभीर स्वरूपाचे असून शासनाने त्याची आजच दखल घेणे अत्यंत आवश्यक आहे. आज सकाळपासून सलमान कुठे आहे हे कोणालाही माहिती नाही. काल संबंध दिवस त्याने स्वतःला घरामध्ये बंद करून ठेवले होते आणि आज सकाळपासून सलमान घरी नाही, कुठे आहे ते माहिती नाही. सलमान थांबावयास तयार नाही. विधानसभेमध्ये या प्रश्नावर चर्चा झाली आणि प्रश्न संपला. पण आज सकाळी जो गौप्यस्फोट झालेला आहे, तो भयंकर स्वरूपाचा आहे. त्याने एका मागून एक अशा प्रकारे एकेक नट्यांची नावे घ्यावयास सुरुवात केली. शेवटी त्या चित्रपट क्षेत्रातील अभिनेत्री असल्या तरी त्या आपल्या भगिनी आहेत. सुसंस्कृत आहेत. त्यांना देखील लाज-लज्जा आहे. आज प्रिती झिंटा आणि दिया मिर्झा यांच्याबद्दल त्याने जे म्हटलेले आहे, ते मी येथे बोलू शकत नाही एवढे ओंगळ आणि घाणेरडे म्हटलेले आहे. त्याचबरोबर एक भयानक गोष्ट म्हणजे आज सर्व जगाला दाऊदची माहिती आहे. आज सलमान राजरोसपणे सांगतो की, दाऊद हा माझ्या धाकट्या भावासारखा आहे. दाऊदच्या मुलीच्या लग्नाच्या निमंत्रण पत्रिका वितरीत करण्याची जबाबदारी सलमानवर आहे. म्हणून सलमान एकेकांना फोन करून दम मारत आहे. परवा तिघांना, काल दोघींना. हे भयानक आहे. जर दाऊद कोठे आहे हे त्याला माहिती असेल तर शासनाने ताबडतोब सलमानला अटक करून त्याच्याकडून माहिती घेतली पाहिजे. माझ्या माहितीप्रमाणे सलमान स्वतःच आज एक-दोन दिवसामध्ये हा देश सोडून जाण्याची शक्यता आहे. मग आपले पोलीस सांगतील की, आम्ही चौकशी करतो. चौकशी कसली करता ? आज उघड उघड तो स्वतः सांगत आहे की, मला आबू सालेमने सांगितले, माझ्यावर ही जबाबदारी टाकली आहे. माझा मित्र आहे. जर तुम्ही त्याची एकेक स्टेटमेंट पाहिली तर ती इतकी भयानक आहेत की, आपले पोलीस नेमके काय करीत आहेत हे कळावयास मार्ग नाही. दाऊद, शकील आणि आबू सालेम हे माझे परम मित्र आहेत. आबू सालेमने ही जबाबदारी त्यांच्यावर टाकलेली आहे. म्हणून आपल्या देशात असलेल्या मोठमोठ्या नटनट्यांना तीन दिवस सतत दमबाजी करत आहे. पुढच्या शुक्रवारी लग्न आहे. त्या लग्नाला यांना बरोबर घेऊन जावयाचे आहे. पण ते त्याला दाद देत

. . . .एम-3

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

M-3

APR/SBT/MHM

13:00

श्री.प्रमोद नवलकर . . . . .

नाहीत. माझ्या माहितीप्रमाणे काही नटनटया नेपाळमार्गे जाणार आहेत. मग आपल्या पोलिसांना ते कळणार देखील नाही. त्या आज जातील किंवा उद्या जातील. याबाबतीत पोलीस का वेळ घालवित आहेत हे मला कळत नाही. सलमानचे असे कोणते वजन शासनावर आहे की, अशा प्रकारच्या गंभीर गोष्टी घडत असताना, दाऊदशी संबंध असताना आपल्या चित्रपट क्षेत्रातील भगिनींना धमकावत असताना . . . . .

यानंतर श्री.किल्लेदार . . . . .

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री.प्रमोद नवलकर (पुढे चालू....

शासनाने याबाबत काही कारवाई केलेली नाही. काल रात्री चित्रपट क्षेत्रातील लोकांची बैठक झाली. आज ते लोक शासनाला भेटण्याची शक्यता आहे. तोपर्यंत बऱ्याच काही गोष्टी घडण्याची शक्यता आहे, त्यातून या देशाला धोका आहे. म्हणून दाऊद कोठे आहे हे मला माहित आहे, दाऊद माझा भाऊ आहे, इतकेच नव्हे तर 1993 साली झालेल्या बॉम्बस्फोटाची माहिती मला पूर्वीच होती. असे हा सलमान खान धाडसाने सांगत आहे. त्याला साध्या चौकशीसाठी सुध्दा आज सकाळपर्यंत पोलिसांनी बोलाविलेले नाही. यानंतर तो पोलिसांच्या हाती लागेल की नाही हे सांगता येत नाही, म्हणून माझी शासनाला विनंती आहे की, आपण सभागृह संपेपर्यंत थांबू नका, आताच्या आता त्याच्यावर जी कारवाई करणे शक्य असेल ती या क्षणाला करावी, कारण देशाला त्यापासून धोका आहे.

श्री.नितीन गडकरी : सन्माननीय सदस्य श्री.प्रमोद नवलकर साहेबांनी जो औचित्याचा मुद्दा उपस्थित केला तोच मी काल उपस्थित केलेला होता. परंतु काल मला त्याबाबतची सगळी वस्तुस्थिती माहिती नव्हती.. बॉम्बस्फोट कोणी घडवून आणला याची मला माहिती आहे, असे सलमान खान म्हणतो आहे. त्यामुळे ते भयंकर प्रकार आहे. या देशाच्या, महाराष्ट्राच्या सुरक्षिततेला आव्हान देण्याचा प्रकार आहे. या गंभीर गोष्टीची नोंद घेऊन राज्य सरकारने ताबडतोब निवेदन करावे. या संबंधातील टेप बरोबर आहे की खोटी आहे, असा प्रश्न विचारला जाईल. परंतु कालच दूरदर्शनवर पोलीस आयुक्तांची मुलाखत ऐकली. त्यांनी हे आम्ही तपासून बघतो असे सांगितले. एका पोलीस ऑफीसरनी ही टेप चार वर्षे दडवून ठेवली अशी माहिती बाहेर आलेली आहे. मला वाटते, हे प्रकरण गंभीर आहे. खोटी माहिती असेल तर खोटी असेल. पण जे काही असेल त्याबाबत लोकांमध्ये हाहाकार माजेल, लोकांच्या मनात भीतीचे वातावरण आहे. अशा परिस्थितीमध्ये सरकारने या गंभीर विषयावर ताबडतोब निवेदन केले पाहिजे, ही गंभीर गोष्ट आहे. आपण सरकारला हे सभागृह संपण्याच्या आत निवेदन करायला सांगावे.

श्री.जितेंद्र आव्हाड : माझा औचित्याचा मुद्दा आहे.

श्री.नितीन गडकरी : अगोदरच्या औचित्याच्या मुद्याच्या संबंधात आपण अगोदर निर्णय द्यावा. गृहराज्यमंत्री उपस्थित आहेत त्यांनी याबाबत सांगावे.

श्री.सिध्दाराम म्हेत्रे : काल खालच्या सभागृहामध्ये यासंबंधी मुद्या उपस्थित झाला होता.

श्री.मधुकर सरपोतदार : काल ही बाब निदर्शनास आणून दिल्यानंतर सरकारने यामध्ये कोणती कारवाई केली ते सांगावे.

श्री.सिध्दाराम म्हेत्रे : कालच राज्याच्या मा.मुख्यमंत्री महोदयांनी या व्यक्तींची आणि जी काही टेप आहे त्याची पडताळणी करुन चौकशी केली जाईल असे सांगितलेले आहे.

श्री.प्रमोद नवलकर : श्री.सलमान खानने आक्षेपार्ह गोष्टी केलेल्या आहेत. दारू पिऊन ड्रायव्हिंग करत असतांना किती लोकांना ठार केलेले आहे, याची आपल्याला माहिती आहे. त्यानंतर त्याचे ड्रायव्हिंगचे लायसन्स काढून घेतले आहे का ? काढून घेतलेले नाही. आजही सलमान राजरोजपणे भन्नाट गाडी चालवत असतो.. दारू पिऊन हा माणूस धुमाकूळ घालत आहे त्याचा दारूचा परवाना या क्षणापर्यन्त काढून घेतलेला नाही. गेले तीन दिवस तो गौप्यस्फोट करतो आहे. त्याबाबत किमान त्याला बोलावून त्याच्याकडून खुलासा घ्यायला पाहिजे तेही आपण घेत नाही. यासाठी कशाची चौकशी करत आहात ? कशाला पोलीस खाते आहे ? दारू हा सगळ्या जगाला माहित आहे. सलमान सांगतो की, बॉम्बस्फोटाची मला माहिती होती. चित्रपट क्षेत्रातील आपल्या सगळ्या भगिनींना हा राजरोजपणे नुसत्या धमक्या देत नाही तर त्यांना ब्लॅकमेल करतो आहे. प्रिती झिंटा आणि दीया मिर्झाच्याबाबतीमध्ये तो जे म्हणतो ते मी येथे सांगू शकत नाही. पण त्यांना ब्लॅकमेल करुन दुर्बिला न्यायला मागतो आहे. हे तुम्ही टॉलरेट करणार आहात काय ? काल रात्रीपासून सलमान घरी नाही अशी माझी बातमी आहे. काल संबंध दिवस तो घरी होता. त्याच्या चित्रपटचा काल प्रिमियर होता. त्या चित्रपटाच्या प्रिमियरला तो गेला नाही. त्याच्या घरातील आई-वडील सगळे गेले होते, परंतु तो गेला नाही. याचा अर्थ त्याला काल रात्री कोठे तरी जायचेच होते, त्यांनी ठरविलेले होते. पोलिसांची त्याच्यावर काहीही नजर नाही. आमच्यावर तुम्ही नजर ठेवता, पण त्या सलमानवरती काही नजर ठेवत नाही. श्री. सलमान देश सोडून बाहेर गेला तर त्याची संपूर्ण जबाबदारी आपल्यावर राहिल. म्हणून जी काही कारवाई करायची असेल तर ती आजच या क्षणाला कराल तर ती कारवाई, नाही तर ती ढिलाई होईल.

उपसभापती : गृहमंत्री महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.नवलकर साहेबांनी प्रिती झिंटा आणि एका अभिनेत्रीच्या नावाचा उल्लेख केला. त्यांना अशी धमकी आली होती काय, याची त्यांच्याकडून चौकशी करावी. याबाबत योग्य रितीने तपास करण्यास सुरुवात करावी.

श्री.सिध्दाराम म्हेत्रे : ठीक आहे.

--

श्री.जितेंद्र आव्हाड : महाराष्ट्राच्या दृष्टीने अभिमानास्पद गोष्ट घडलेली आहे ही बाब मी औचित्याच्या मुद्याद्वारे उपस्थित करित आहे. ठाण्यातील श्री.सय्यद विशाल नावाचा मुलगा आणि श्री. ऋषी पाटील नावाचा मुलगा आताच दहावी उत्तीर्ण झाले आहेत. यांच्या नावाने प्लॅनेटची नोंद झालेली आहे. जगातील सर्व तरुण संशोधक म्हणून त्यांची नोंद अमेरिकेने घेतलेली आहे. अमेरिकेतील अॅस्टोनॉमिकल इन्स्टीटयुटनी एका प्लॅनेटची त्यांच्या नावाने नोंद करून घेतलेली आहे. अल्बर्ट आईन्स्टाईन, मादाम क्युरी असे ज्येष्ठ, श्रेष्ठ संशोधक होऊन गेले त्यांच्या नावाने प्लॅनेटची नोंद झालेली आहे. त्यामध्ये महाराष्ट्रातील या दोन तरुण विद्यार्थ्यांची अभिमानास्पद अशाप्रकारची नोंद झालेली आहे.

यानंतर कु.थोरात....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री. जितेंद्र आव्हाड...

मराठी मातीचा अभिमान असलेल्या दोन विद्यार्थ्यांची नोंद झालेली आहे. मी सभागृहाच्या माध्यमातून या दोन्ही विद्यार्थ्यांचे अभिनंदन करू इच्छितो आणि अभिनंदनाचा ठराव आपण एक मताने घेतला तर बरे होईल. त्याचबरोबर हे दोघेही विद्यार्थी गरीब कुटुंबातील आहेत. मध्यमवर्गीय कुटुंबातील आहेत. त्यांना प्रोत्साहनपर काही सहाय्य केले तर बरे होईल. मी या सभागृहाच्या सर्व सन्माननीय सदस्यांना विनंती करतो की, त्या विद्यार्थ्यांच्या अभिनंदनाचा ठराव आपण एक मताने पारीत करावा.

डॉ. अशोक मोडक : सभापती महोदय, महाराष्ट्र सरकारकडून शिक्षकांना प्रामुख्याने त्यांच्या स्वतःच्या आजारपणाच्या उपचारा बद्दल किंवा त्याची पत्नी किंवा पती आजारी असेल तर वैद्यकीय प्रतीपूर्तीचा धनादेश मिळतो. दोन-तीन केसेसमध्ये अशी वस्तुस्थिती आहे की, वित्त विभागाकडून किंवा कदाचित शिक्षण खात्याकडून संबंधितांना आदेश देण्यात आलेले आहेत की, केवळ महिन्याला जो पगार दिला जातो तेवढ्यापुरती ती रक्कम द्यावी. म्हणजे डियरनेस अलाऊन्स नाही, वैद्यकीय प्रतीपूर्ती पण नाही. परिणाम असा घडला आहे की, अनेक शिक्षकांवरील कर्जाचा बोजा वाढत चाललेला आहे. ही अत्यंत गंभीर अशी बाब आहे. जर महिन्याच्या महिन्यापुरताच अशा प्रकारच्या रक्कमेचा हवाला दिला जात असेल तर ही अत्यंत गंभीर अशी बाब आहे. त्यामुळे सरकारच्या या संबंधतील घोषणांना काहीही अर्थ उरणार नाही. एका शिक्षिकेच्या बाबतीत तिच्या नव-याचे मणक्याचे ऑपरेशन आहे. संचेती हॉस्पिटलमध्ये दर महिन्याला त्यांना न्यावे लागते. 31 हजार रुपये त्या शिक्षिकेने आतापर्यंत खर्च केलेले आहेत. सरकार कडून काहीही प्रतीपूर्ती मिळालेली नाही. उलट अशा प्रकारचे उत्तर मिळते की, आम्हाला वरून आदेश मिळालेले आहेत की, महिन्याच्या महिन्यापुरती रक्कम मिळेल.

उपसभापती : अशा अपवादात्मक केसमध्ये या प्रकरणाची तीव्र निकड लक्षात घेता अशा प्रकारची रक्कम त्यांना त्वरित अदा करावी अशा प्रकारचे निर्देश मी देतो.

श्री. विनोद तावडे : सभापती महोदय, झुणकाभाकर केंद्र चालकांचा विषय चालू आहे. विशेषतः काही झुणकाभाकर केंद्र चालक हायकोर्टात गेले, त्यानंतर सुप्रीम कोर्टात गेले. त्यामुळे त्यांना स्टे मिळाला. पण त्यातील काही झुणकाभाकर केंद्र चालक जे सुप्रीम कोर्टात गेले नव्हते,

..2..

श्री. विनोद तावडे...

त्यामुळे त्यांचे नाव जे सुप्रिम कोर्टात गेले होते त्यांच्या यादीमध्ये नसल्यामुळे त्यांच्यावरील कारवाईसंबंधीचे आदेश निघाले आहेत. त्यानंतर त्या झुणकाभाकर चालक संघटनेचे लोक मंत्र्यांना भेटले. सरकारच्यावतीने त्यांच्या बाबतीत सहानुभूतीने विचार चाललेला आहे. दरम्यान राहिलेले जे चालक आहेत ते सुप्रिम कोर्टात गेले आहेत. त्यांनी केस दाखल केलेली आहे. पण तो पर्यंत महापालिका अधिकारी दररोज ते झुणकाभाकर केंद्र तोडायला जात आहेत. सुप्रिम कोर्टाचा निर्णय या महिनाभरात होईल. माझी आपल्याला विनंती आहे की, ती माणसे न्याय मागण्यासाठी सुप्रिम कोर्टात गेली आहेत. सरकार त्याबाबतीत विचार करीत आहे, तो करेल. पण तोपर्यंत केवळ महिनाभर तरी अधिका-यांनी ही कारवाई करू नये अशी आपल्याला विनंती आहे.

उपसभापती :या प्रकरणात योग्य ती कारवाई करण्यात यावी व एक महिनाभर स्थगिती देण्यात यावी.

..3..

श्री. मधुकर चव्हाण :सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा असा आहे की, येथे श्री. प्रमोद नवलकरांनी सलमान खान संबंधीची मुद्दा मांडलेला आहे. बॉम्बब्लास्ट केसचा अद्याप निर्णय लागलेला नाही. 1993 साली ज्या पोलिसांनी आणि पोलीस अधिका-यांनी सुमारे 1500 किलो आर.डी.एक्स. जप्त केले होते आणि अतिशय चांगले काम केले होते. आज त्या घटनेला इतके दिवस झालेले असतांना, त्यांना कुठल्याही प्रकारचे बक्षिस दिलेले नाही. आपण पोलिसांच्या अकार्यक्षमतेबद्दल किंवा त्यांनी केलेल्या चुकांबद्दल, भ्रष्टाचाराबद्दल येथे अनेक वेळा दोष देतो. परंतु त्याचबरोबर त्यांनी जर काही चांगले काम केले असेल तर त्याची कुठल्याही प्रकारची दखल घेतली जात नाही. साधारणतः 50 किलो आर.डी.एक्स. 200 माणसांना ठार मारू शकते. आज बारा वर्षे झाली. शासनाने त्याबाबतची दखल घेतलेली नाही. त्यांना साधे सर्टिफिकेट दिलेले नाही. प्रधान सचिव श्री. एम.आर.पाटील, श्री. ए.के.डी. जाधव यांनी बारा वर्षांपूर्वी मुंबईच्या सर्वोच्च पोलीस अधिका-याला अनेक प्रकारची पत्रे लिहिली.

..यानंतर श्री. बरवड..

श्री. मधुकर चव्हाण .....

यामधील एक अधिकारी श्री. अरुण पटनाईक हे आता त्या ठिकाणी लॉ अँड ऑर्डरचे जॉइन्ट कमिशनर आहेत. या ठिकाणी असे वाटते की, हे शासन किती बेजबाबदार आहे ? माननीय उपमुख्यमंत्री श्री. आर. आर. पाटील हे नेहमी पोलीस खात्याबद्दल मी हे करीत आहे, ते करीत आहे असे सांगतात. आपल्याला माहीत आहे की, तामिळनाडूमध्ये विरप्पनला पकडल्यानंतर आऊट ऑफ दी वे जाऊन तेथील पोलिसांना लाखो रुपयांची बक्षिसे दिली गेली, त्यांना घरे दिली गेली. परवा श्री. मुलायमसिंग यादव यांच्या शासनाने, ज्यावेळी अयोध्येच्या राममंदिरवर हल्ला केला त्या ठिकाणी त्यांनी 25 लाख रुपये तसेच गुजरातच्या मुख्यमंत्र्यांनी 10 लाख रुपये दिले. पंजाबमध्ये सुध्दा डेप्युटी सुपरिन्टेंडेंट ऑफ पोलीस यांनी अतिरेक्यांना मारल्यानंतर त्यांना जवळजवळ 10 लाख रुपये दिले. महाराष्ट्रामध्ये ज्यांनी 1500 किलो आरडीएक्स पकडले त्यांना साधे सर्टिफिकेट सुध्दा दिले नाही. त्यांच्या त्या एकूण कामाची दखल सुध्दा घेतली गेली नाही. 12 वर्षांनंतर त्यांना जे 10 लाख रुपये द्यावयाचे आहेत ते देण्यात यावे आणि त्यांना न्याय मिळावा अशी आपल्या माध्यमातून शासनाला विनंती आहे.

उपसभापती : सन्माननीय सदस्य श्री. मधुकर चव्हाण यांनी आता जी बाब लक्षात आणून दिलेली आहे त्याबाबत सांगू इच्छितो की, या राज्यामध्ये सन्माननीय श्री. आर.आर.पाटील यांच्यासारखे उपमुख्यमंत्री गृहमंत्री आहेत तसेच माननीय गृहराज्यमंत्री या ठिकाणी आहेत. वास्तविक पाहता त्यांनी इतके कौतुकास्पद काम केलेल्या पोलीस अधिकाऱ्यांच्या बाबतीत निष्काळजीपणा दाखविला किंवा अशी अवहेलना केली तर पोलीस दलामध्ये प्रामाणिकपणे काम करणाऱ्या लोकांचे चीज झाले किंवा त्यांचे श्रम सार्थकी लागले असे होणार नाही. म्हणून या गोष्टीची गंभीर दखल घेऊन 1993 साली ज्यांनी हे आरडीएक्स पकडले त्या अधिकाऱ्यांना जो रिवॉर्ड जाहीर झालेला आहे परंतु तो अजून दिलेला नाही. याची पूर्तता हे अधिवेशन संपण्याच्या आधी करावी असे मी निर्देश मी शासनाला देत आहे.

श्री. सिध्दाराम म्हेत्रे : ठीक आहे.

श्रीमती कांता नलावडे : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे. मरीन ड्राईव्ह येथील पोलीस चौकीत भर दिवसा..

RDB/ MAP/ KGS/

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, आज औचित्याचे मुद्दे किती आहेत ?

उपसभापती : मघाशी माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी सांगितले की, नियम 93 अन्वये दिलेल्या सूचनांची जी निवेदने वितरित करावयाची होती ती उशिरा म्हणजे 12.40 ला वितरित केली. त्यामुळे सन्माननीय सदस्यांना अभ्यास करण्यासाठी वेळ मिळावा म्हणून मी याबाबत काही न बोलता सन्माननीय सदस्यांना औचित्याचे मुद्दे मांडण्याची संधी देत आहे.

श्रीमती कांता नलावडे : सभापती महोदय, एका गंभीर विषयाकडे आपल्या माध्यमातून मी शासनाचे लक्ष वेधू इच्छिते. मरीन ड्राईव्ह येथील पोलीस चौकीमध्ये भरदिवसा एका अल्पवयीन मुलीवर ज्या पोलीस शिपाई श्री. सुनील मोरे यांनी बलात्कार केला त्याच्यावर 12 जुलैला आरोपपत्र दाखल करण्यात आले आहे. त्याच्यावर अनेक कलमे लावलेली आहेत. त्याने जामिनासाठी अर्ज केलेला आहे. यावर राज्य सरकार 14 जुलैला आपले म्हणणे मांडणार असे महाराष्ट्र टाईम्स या वर्तमानपत्रामध्ये आलेले आहे. राज्य सरकारने आपले काय म्हणणे मांडले हे आम्हाला कळावे आणि त्याही पुढे जाऊन मी असे म्हणेन की, हा रक्षकच भक्षक ठरलेला आहे. अशा या भक्षकाला जामीन मिळता कामा नये. जर त्याला जामीन मिळाला तर महाराष्ट्रामध्ये त्याचे. भयंकर परिणाम होतील.

डॉ. नीलम गोऱ्हे : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे. गेल्या चार साडेचार वर्षांपासून संपूर्ण महाराष्ट्रामध्ये गाजलेल्या अहमदनगर जिल्हयातील, पाथर्डी तालुक्यातील कोठेवाडी येथील दरोडा आणि सामुहिक बलात्काराच्या खटल्यामध्ये दिनांक 23 जून रोजी अहमदनगर येथील सत्र न्यायालयाने अतिशय चांगल्या स्वरूपाचा निकाल दिलेला आहे. मला शासनाचे खास आभार मानावयास हवे की, सरकारी वकील अॅड. उज्ज्वल निकम यांनी अतिशय उत्तमरीत्या बाजू मांडून या बलात्कारित आणि अत्याचारपिडित महिलांची कैफियत येथील सत्र न्यायालयासमोर मांडली आणि चांगल्या प्रकारचा निकाल मिळालेला आहे. मरीन लाईन्स येथील खटल्याच्या बाबतीत अॅडव्होकेट उज्ज्वल निकम यांची नियुक्ती करण्यात आलेली आहे त्याचेही मी स्वागत करते. हे स्वागत करित असताना मला एका गोष्टीची आठवण करुन द्यावीसी वाटते की, गेल्या साडेचार पूर्वी त्यावेळचे माननीय गृहमंत्री श्री. छगन भुजबळ यांनी कोठेवाडीला भेट दिली

...3...

RDB/ MAP/ KGS/

डॉ. नीलम गोन्हे ....

होती. त्या आसपासची 20 ते 22 गावे बीड जिल्हा आणि नगर जिल्हयाच्या पाथर्डी तालुक्याच्या मधोमध आहेत. सन्माननीय मंत्रिमहोदय श्री. दिलीप वळसे-पाटील यांना त्या गावांची संपूर्ण कल्पना आहे. त्यांच्या उपस्थितीमध्ये त्यांच्याकडे देखील ग्रामस्थांनी कोठेवाडी येथे पोलीस चौकी असावी अशी वारंवार मागणी केलेली आहे. या गावच्या पुनर्वसनाच्या दृष्टीने घरांची योजना झाली असली तरी देखील खटल्याच्या काळामध्ये जे काही साक्षीदार फितूर झालेले होते त्या फितूर साक्षीदारांच्या नातेवाईकांनी धमक्या देणे, महिलांकडे बघून न्यायालयामध्येच थुंकणे, वेगवेगळ्या प्रकारे शिव्या देणे, त्यांचा पाठपुरावा करणे,

यानंतर श्री. खंदारे ...

डॉ.नीलम गो-हे....

जत्रेच्या वेळी गावामध्ये पाठलाग करणे असे प्रकार केलेले आहेत. नगर जिल्हयाचे पोलीस अधीक्षक श्री.नांगरे-पाटील आणि जिल्हाधिकारी श्री.दांगट या दोघांकडे निवेदन पाठवून मी त्यांचे लक्ष वेधलेले आहे. कोठेवाडी येथे पोलीस चौकी होण्याचा प्रस्ताव राज्य सरकारकडे पाठविलेला आहे. हा प्रस्ताव राज्य सरकारकडे यापूर्वी गेला असेल तर निधीची तरतूद न झाल्यामुळे पोलीस चौकीची व्यवस्था अजूनही झालेली नाही. या गावामध्ये ऊसतोड कामगार मोठ्या प्रमाणावर राहतात. त्यामुळे ते पुन्हा स्थलांतरित झाल्यामुळे आसपासच्या गावामध्ये भीतीचे वातावरण पसरू शकते यादृष्टीने न्यायालयाने चांगला निकाल दिला असला तरी कोठेवाडी येथे पोलीस चौकी निर्माण करण्यासाठी आपल्या माध्यमातून शासनाला निर्देश द्यावेत आणि गावातील भयग्रस्तता दूर व्हावी यासाठी तातडीने कार्यवाही करावी अशी मी विनंती करू इच्छिते.

उपसभापती : मा.सदस्या श्रीमती नीलम गो-हे यांनी सांगितले की, आपण त्याठिकाणी स्वतः गेला होता, आपण त्याठिकाणी चांगले काम केले आहे आणि आताही चांगले काम करीत आहात. कोठेवाडीसाठी पोलीस चौकी स्थापन करण्याचे कबूल केले असेल ती होणे आवश्यक आहे.

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, केवळ तेथे जाण्याचा प्रश्न नाही, परंतु अशा घटना नेहमी घडत असतात. मा.सदस्या श्रीमती नीलम गो-हे यांच्याकडून माझी अभिनंदनाची अपेक्षा होती. मंत्रिमंडळाने निर्णय घेतल्यानंतर त्या संपूर्ण गावाचे पुनर्वसन अन्य ठिकाणी आदर्श पध्दतीने कोठेवाडीला झाले. अत्यंत चांगले काम प्रशासनाने केलेले आहे. प्रशासनातील अधिका-यांची नोंद रेकॉर्डवर यावी.

उपसभापती : पुनर्वसनाचा जास्त बोलबाला झाला तर आपल्याला पुनर्वसन मंत्री म्हटले जाईल अशी त्यामध्ये भीती आहे.

डॉ.नीलम गो-हे : त्याठिकाणी चांगली घरे बांधली, त्याबद्दल मी शासनाचे आभार मानते. मी बोलणार नव्हते, परंतु तेथील कंत्राटदार श्री.शेळके यांनी स्वतःचे पैसे वापरले आहेत त्याचे अद्याप पेमेंट राहिले आहे ते लवकर व्हावे. त्यांचे पुनर्वसन चांगले झाले असले तरी पोलीस चौकी आणि दूरध्वनीची व्यवस्था व्हावी अशी मी मागणी करते.

2....

उपसभापती : मी मघाशी म्हटल्याप्रमाणे मा.सदस्य श्री.मधुकर चव्हाण यांनी आर.डी.एक्स पकडून दिलेल्या पोलिसांच्या रिवॉर्डसंबंधी आणि आता मा.सदस्या श्रीमती नीलम गो-हे यांनी पोलीस चौकीबाबतचा उपस्थित केलेला मुद्दा या दोन्ही गोष्टींबाबत शासनाने काय कार्यवाही केली यासंबंधी हे अधिवेशन संपण्यापूर्वी सभागृहामध्ये सांगण्यात यावे.

श्री.सिध्दाराम म्हेत्रे : होय.

श्री.व्ही.यू.डायगव्हाणे : सभापती महोदय, शालेय शिक्षण मंत्र्यांसंबंधी मी औचित्याचा मुद्दा उपस्थित करू इच्छितो. गेले वर्षभर मा.शालेय शिक्षण मंत्री त्यांच्या कार्यालयामध्ये भेटत नाहीत, आमच्या पत्रांना पोच देत नाहीत, उत्तर देत नाहीत, शासनाच्या परिपत्रकामध्ये असे स्पष्ट म्हटले आहे की, आमदार व खासदारांच्या पत्रांना 7 दिवसामध्ये पोच दिली पाहिजे आणि 1 महिन्यामध्ये उत्तर दिले पाहिजे. परंतु ते भेटत नाहीत, पोच देत नाहीत आणि उत्तरही देत नाहीत. मी मागे नियम 93 अन्वये सूचना दिली होती त्यावेळी मंत्रिमहोदयांनी आमच्याबरोबर 7 दिवसामध्ये चर्चा करावी असे मा.फरांदेसाहेबांनी स्पष्ट आदेश दिले होते. परंतु 1 वर्ष झाले, दुसरे वर्ष सुरु झाले तरी ते भेटण्यास तयार नाहीत. ते बाहेर जाऊन भाषणे करतात, शाळांना भेटी देतात आता ते दिल्लीला आहेत असे कळले आहे. आम्ही म्हणतो की, आमच्या प्रश्नांबाबत आमदारांबरोबर चर्चा करावी. आम्ही त्यावेळी तिकिटे काढली होती, परंतु त्यांनी बैठकच रद्द केल्यामुळे तिकिटेही रद्द करावी लागली आहेत. त्यामुळे आपण मा.शालेय शिक्षण मंत्र्यांना निर्देश दिले पाहिजेत की, त्यांनी आमच्याबरोबर चर्चा करावी. भारत-पाकिस्तान हे दोन देश एकमेकांशी चर्चा करू शकतात मग डायगव्हाणे आणि त्यांच्या ग्रूपसोबतची चर्चा त्यापेक्षाही उच्च दर्जाची आहे काय ? मंत्रिमहोदयांनी आमदारांना भेट देणे हे त्यांचे कर्तव्य आहे त्या कर्तव्याचे पालन करण्यासाठी आपण निर्देश द्यावेत. मागील वेळी आपल्या दालनामध्ये बोलविले होते त्यावेळी यासंबंधीची चर्चा झालेली आहे. आपणही 8-15 दिवसामध्ये चर्चा त्यांनी करावी असे सांगितले होते.

उपसभापती : मा.शालेय शिक्षण मंत्री मा.सदस्यांबरोबर हे अधिवेशन संपण्यापूर्वी चर्चा करतील.

नंतर श्री.शिगम

पृ.शी./मु.शी.: नियम 93 अन्वये सूचना

उपसभापती : माननीय सदस्य सर्वश्री रामनाथ मोते व इतर वि.प.स. यांनी "न्यायालयाने आदेश देऊनही रायगड जिल्हा परिषदेने 620 प्राथमिक शाळा शिक्षकांना नियुक्ती न दिल्याबाबत" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93चा विषय होत नसल्याने मी सूचनेस अनुमती नाकारीत आहे मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर माननीय सदस्य श्री. पांडुरंग फुंडकर व इतर वि.प.स. यांनी "खाजगी वैद्यकीय महाविद्यालयांनी शुल्क निर्धारण समितीने शुल्क ठरवून दिलेले असतानाही वाढीव फी मिळण्यासाठी विद्यार्थ्यांना प्रवेश दिला न जाणे" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93चा विषय होत नसल्याने मी सूचनेस अनुमती नाकारीत आहे मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर माननीय सदस्य श्रीमती संजीवनी रायकर, डॉ. नीलम गो-हे व इतर वि.प.स. यांनी "दिनांक 14.7.2005 रोजी बारागाव खुटल जिल्हा ठाणे येथील आश्रम शाळेचे शिक्षक श्री. फरडे यांनी घरकाम करणा-या आदिवासी अल्पवयीन मुलीचा अनैतिक संबंधातील गर्भपात करणे" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93चा विषय होत नसल्याने मी सूचनेस अनुमती नाकारीत आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर माननीय सदस्य सर्वश्री. मधुकर चव्हाण व इतर वि.प.स. यांनी "पुणे जिल्ह्यातील भीमाशंकर या तीर्थक्षेत्राच्या विकासांतर्गत लक्षावधी रुपयांचा भ्रष्टाचार उघडकीस येणे" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे...

श्री. मधुकर चव्हाण : 1 कोटीचा भ्रष्टाचार आहे. शासनास पुढील आठवड्यात निवेदन करण्यास सांगावे.

उपसभापती : मा.सदस्यांनी नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. परंतु तो नियम 93चा विषय होत नसल्याने मी सूचनेस अनुमती नाकारीत आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे असे निदेश मी देत आहे.

(मा.उपसभापती..)

यानंतर माननीय सदस्य श्री. दिवाकर रावते व इतर वि.प.स. यांनी "अमरावती विभागातील महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण कार्यालयांतर्गत अनुकंपातत्वावरील उमेदवारांना नेमणुका न दिल्याने त्यांनी सुरु केलेले आमरण उपोषण" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93चा विषय होत नसल्याने मी सूचनेस अनुमती नाकारीत आहे मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

श्री. विनोद तावडे : उपसभापती महोदय, अत्यंत महत्वाच्या विषयावर मी 10 वाजून 12 मिनिटांनी नियम 93 अन्वये सूचना दिलेली आहे.

उपसभापती : माननीय सदस्य सर्वश्री. विनोद तावडे व इतर वि.प.स. यांनी "ठाणे जिल्हा सहनिबंधकाने सन 2001 व 2003 मधील सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या योजनांमधील सुमारे 50 कोटी रुपयांचा भ्रष्टाचार शोधून काढणे" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93चा विषय होत नसल्याने मी सूचनेस अनुमती नाकारीत आहे मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

..3..

पु.शी.: यवतमाळ जिल्हयातील दिग्रस तालुक्यामध्ये धरणाची भिंत फुटून आलेल्या पुरामुळे झालेले मृत्यू

मु.शी.: यवतमाळ जिल्हयातील दिग्रस तालुक्यामध्ये धरणाची भिंत फुटून आलेल्या पुरामुळे झालेले मृत्यू याबाबत मा.सदस्य सर्वश्री विनोद तावडे, पांडुरंग फुंडकर, जगदीश गुप्ता, नितीन गडकरी, जयंत प्र. पाटील, सागर मधे व डॉ. नीलम गो-हे, वि.प.स. यांनी दिलेली नियम 93 अन्वये सूचना.

डॉ. राजेंद्र शिंगणे (महसूल व पुनर्वससन राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, सर्वश्री विनोद तावडे, पांडुरंग फुंडकर, जगदीश गुप्ता, नितीन गडकरी, जयंत पाटील, सागर मधे व डॉ.नीलम गो-हे यांनी "यवतमाळ जिल्हयातील दिग्रस तालुक्यामध्ये धरणाची भिंत फुटून आलेल्या पुरामुळे झालेले मृत्यू" या विषयावर नियम 93 अन्वये जी सूचना दिली होती, तिला अनुलक्षून निदेश दिल्याप्रमाणे मला निवेदन करावयाचे आहे. निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना अगोदरच वितरित केलेल्या असल्याने मी हे निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उपसभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथेसोबतचे निवेदन छापवे.)

...4..

श्री. नितीन गडकरी : काही वर्षापूर्वी या तलावावर देखरेख करण्याकरिता नगरपालिके तर्फे एका चपराशाची नियुक्ती झाली होती. तलाव फुटून गावात पाणी शिरले. ज्या चपराशाची नियुक्ती केली होती तो चपराशी तेथे होता की नव्हता ? खासदार हरिभाऊ राठोड यांनी तेथील जिल्हा परिषद आणि नगरपालिका प्रशासनाला "पुरामध्ये झाडे आणि अन्य कचरा मोठ्या प्रमाणावर वाहून येतो आणि तो पुलाच्या ठिकाणी अडकल्यामुळे गावात पाणी शिरू शकते म्हणून त्याची साफसफाई करण्याची गरज आहे" अशा आशयाचे पत्र दिले होते हे खरे आहे काय ? असल्यास, याबाबतीत सरकारने काय कारवाई केली ? साफसफाई न केल्यामुळे हा जो प्रकार घडला त्यासंदर्भात संबंधित अधिका-यांवर शासन काय कारवाई करणार आहे ?

डॉ. राजेंद्र शिंगणे : मा.सदस श्री. नितीन गडकरी यांनी सांगितल्या प्रमाणे पत्र दिले होते ही गोष्ट खरी आहे. कचरा झाडे झुडुपे इत्यादी पाण्याच्या प्रवाहाबरोबर वाहून येतात आणि त्याठिकाणी अडकतात आणि त्यामुळे पुराचा धोका निर्माण होऊ शकतो अशा प्रकारचे पत्र प्रशासनाला दिले आहे हे खरे आहे. या संदर्भात प्रशासनाकडून योग्य ती कारवाई झाली नाही ही देखील गोष्ट खरी आहे.

..नंतर श्री. गिते...

श्री. नितीन गडकरी :सभापती महोदय, त्या ठिकाणची झालेली घटना टाळता आली असती, तेथील प्राणहानी टाळता आली असती. परंतु स्थानिक स्तरावरील अधिकारी संवेदनशील नव्हते, त्यांनी याबाबतीत गंभीरपणे दखल घेतली नाही, या अधिका-यांनी वेळीच तेथील नागरिकांना संकटाची कल्पना दिली पाहिजे होती. जिल्हाधिका-यांनी संबंधित अधिका-यांना या संकटाबाबतची नागरिकांना कल्पना द्यावी असे कळविले होते. सभापती महोदय, संवेदनशीलता गमावलेल्या प्रशासनातील अधिकारी त्या ठिकाणी होते त्यांनी वेळीच तेथील नदीच्या पात्रात अडकलेली झाडे-जुडपे, कचरा तातडीने बाहेर काढला असता तर नदीतून पाणी वाहून गेले असते. परंतु झाडे-जुडपे आणि कचरा अडकल्यामुळे नदीच्या पात्रात मोठ्या प्रमाणात पाणी साचले व ते पाणी नंतर शहरात शिरले. या घटनेस जे अधिकारी जबाबदार आहेत त्या दोषी अधिका-यांची तातडीने चौकशी करून त्यांचे विरुद्ध कारवाई केली जाईल काय ? या नदीच्या काठावर अनेक कुटुंबे रहात आहेत. त्यांचे या घटनेमुळे प्रचंड नुकसान झालेले आहे. त्या कुटुंबांचे पुनर्वसन शासनाने तातडीने करावयास पाहिजे होते. त्या कुटुंबाचे पुनर्वसन शासन करणार आहे काय ? असल्यास, या कुटुंबाचे पुनर्वसन किती कालावधीत करण्यात येणार आहे ?

डॉ. राजेंद्र शिंगणे : सन्माननीय ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्य श्री. गडकरी यांना सांगू इच्छितो की, याबाबतीत अगोदरच जिल्हाधिकारी, यवतमाळ यांनी या घटनेस जबाबदार असणा-या दोषी अधिका-यांच्या विरुद्ध कारवाई करण्याचे जाहीर केलेले आहे. मी पुन्हा शासनाच्या वतीने या ठिकाणी सांगू इच्छितो की, या घटनेस जे अधिकारी दोषी असतील, ज्या व्यक्ती दोषी असतील त्या सर्वांवर निश्चितपणे कारवाई करण्यात येईल. सभापती महोदय,या ठिकाणच्या नदीच्या काठावरील कुटुंबांचे पुनर्वसन करण्यात यावे याबाबतचा देखील प्रश्न सन्माननीय सदस्यांनी या ठिकाणी उपस्थित केला आहे त्या बाबतीत सांगू इच्छितो की, या अतिवृष्टीमुळे व नांदगव्हाण येथील धरणाची भिंत फुटल्यामुळे तेथील नदीच्या काठावरील दोन हजार घरांचे नुकसान झालेले आहे. यातील 80 टक्के कुटुंबाची घरे अतिक्रमीत होती. तसे पाहिले तर अतिक्रमीत घरांच्या बाबतीत नुकसान भरपाई वा त्या कुटुंबांचे पुनर्वसन केले जात नाही. परंतु शासनाने या ठिकाणच्या कुटुंबांचे पुनर्वसन करण्याचा निर्णय घेतलेला आहे.

2...

श्री. पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, यवतमाळ जिल्हयातील दिग्रस तालुक्यात दिनांक 7 जुलै ते 9 जुलै 2005 असे तीन दिवस अतिवृष्टीने थैमान घातले होते. या तीन दिवशी सतत पाऊस पडत होता त्यामुळे नांदगव्हाण धरण पूर्णपणे भरुन वाहू लागले व ते पाणी धावंडा नदीमध्ये जमा झाले. नांदगव्हाण धरण पूर्णपणे भरुन वाहू लागले त्यावेळी त्या धरणावर कोणीही अधिकारी उपस्थित नव्हता. तेथे फक्त एक शिपाई उपस्थित होता.तीन दिवस सतत पाऊस पडला त्यामुळे ते धरण पूर्णपणे भरुन वाहू लागले व नदीच्या काठावरील अनेक घरे या पाण्यामुळे वाहून गेली. धरण भरुन वाहू लागले तरी संबंधित अधिका-यांनी नदीकाठावरील नागरिकांना कोणत्याही प्रकारची कल्पना दिली नाही. माननीय मंत्री महोदयांनी उत्तरात सांगितले की, या नदीकाठावरील दोन हजार घरांचे नुकसान झालेले आहे. 962 घरांचे अंशतः आणि 973 घरांचे पूर्णतः नुकसान झालेले आहे. सदर कुटुंबे ही बेघर झालेली आहेत. या आपत्तीमध्ये 2 कोटी किंमतीची खाजगी मालमत्ता व 3 कोटी किंमतीची सार्वजनिक मालमत्ता असे एकूण 5 कोटी रुपयांचे नुकसान झालेले आहे.शासनाकडून जी नुकसान भरपाई केली जात आहे ती अतिशय तोकडी आहे. या आपत्तीत बाधीत झालेल्या व्यक्तींना अतिशय कमी प्रमाणात नुकसान भरपाई शासनाकडून दिली जात आहे. माझा प्रश्न असा आहे की, या आपत्तीमध्ये जे बाधीत झालेले आहेत त्यांच्या मालमत्तेचा पुन्हा पंचनामा करुन त्या बाधीत लोकांना तातडीने नुकसान भरपाई देण्यात येईल काय ? बाधीत लोकांना किती दिवसात नुकसान भरपाई देण्यात येईल ?

डॉ. राजेंद्र शिंगणे : माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी विचारलेल्या प्रश्नाच्या संदर्भात सांगू इच्छितो की, दिनांक 8 जुलै व 9 जुलै,05 रोजी अतिवृष्टी होऊन नदीस पूर येणार अशा प्रकारच्या सूचना नागरिकांना देण्यात आल्या होत्या. 8 तारखेस नदीकाठच्या गावांमध्ये लाऊड स्पीकरने याबाबतच्या सूचना दिल्या गेल्या होत्या. मी मघाशी उल्लेख केला की, या आपत्तीमुळे जवळपास दोन हजार घरांचे नुकसान झालेले आहे. जवळपास दोन ते अडीच कोटी रुपयांचे घरांचे नुकसान झालेले आहे. शेती आणि इतर मालमत्ते सांगावयाचे झाले तर नुकसानीचा आकडा फार मोठा आहे. ज्यांची घरे वाहून गेली आहेत त्यांचे पुनर्वसन करित आहोत. या नदीकाठच्या सर्व कुटुंबियांचे पुनर्वसन झाले पाहिजे याबाबतीत निश्चितपणे कारवाई करण्यात येईल एवढे आश्वासन या प्रश्नाच्या निमित्ताने मी देऊ इच्छितो.

3..

15-07-2005 (असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

S-3

श्री. पांडुरंग फुंडकर : यवतमाळ जिल्हयातील महागाव, पुसद, उमरखेड या तालुक्यात तसेच वाशिम जिल्हयातील मनोरा या तालुक्यात देखील अतिवृष्टीमुळे ही आपत्ती ओढवलेली आहे. त्या ठिकाणी देखील मोठया प्रमाणात घरांचे त्याच प्रमाणे शेतीचे नुकसान झालेले आहे. त्यामुळे तेथील घरांचे व शेतांच्या झालेल्या नुकसानीचे पंचनामे करुन तेथील बाधीत लोकांना मदत देण्याची कार्यवाही शासनाकडून केली जाईल काय ?

डॉ. राजेंद्र शिंगणे : सन्माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी उल्लेख केल्याप्रमाणे महागाव, पुसद, उमरखेड, वणी, आर्वी या तालुक्यात अतिवृष्टीमुळे घरांचे प्रचंड नुकसान झालेले आहे ही गोष्ट खरी आहे. उमरखेड आणि वणी येथील तीन, चार व्यक्ती पुरामध्ये वाहून गेल्या आहेत. ज्या ज्या व्यक्तींचे या अतिवृष्टीत नुकसान झालेले आहे त्यांना शासनाच्या माध्यमातून नुकसान भरपाई देण्याचे काम करित आहोत. मृत कुटुंबियांच्या वारसांना मदत करण्यात आलेली आहे. त्याच प्रमाणे ज्यांची जनावरे पुरामध्ये वाहून गेली त्यांना देखील निश्चितपणे मदत केली जाईल.

यानंतर श्री. कानडे..

असुधारित प्रत / प्रसिद्ध झालेले

श्री. जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदय, एकूण 2000 कुटुंबे बाधित झालेली आहेत. परंतु नुकसान भरपाई फक्त 1220 कुटुंबांना दिलेली आहे. उर्वरित कुटुंबांना नुकसान भरपाई शासन केव्हा देणार आहे ? त्याचप्रमाणे या धरणाचे बांधकाम केव्हा झाले ? बांधकाम झाल्यानंतर धरणाची मजबुती कशी आहे किंवा पाणी साठविण्यास धरण योग्य आहे किंवा नाही याबाबतची पाहणी केव्हा करण्यात आली होती ?

डॉ. राजेंद्र शिंगणे : सभापती महोदय, बाधित झालेल्या सर्व कुटुंबांना शासनाकडून मदत दिली जाईल. नांदगव्हाण धरणाचे काम 31.4.1977 रोजी पूर्ण झाले. सदरहू धरण 31.3.1979 रोजी पाणी पुरवठ्यासाठी नगरपरिषदेला हस्तांतरित झालेले आहे. धरणाची अवस्था कशी आहे याबाबत चौकशी केली किंवा नाही याची माहिती सध्या माझ्याकडे उपलब्ध नाही मी ती निश्चितपणे पटलावर ठेवीन.

नियम 93 अन्वये दिलेल्या क्र. 2 च्या सूचनेबाबत

श्री. मधुकर चव्हाण : सभापती महोदय, या निवेदनासंबंधात माझे दोन महत्वाचे प्रश्न आहेत. परंतु उत्तर देण्यासाठी संबंधित खात्याचे मंत्री वा राज्यमंत्री कोणीही उपस्थित नाहीत. ही गंभीर बाब आहे.

डॉ. विजयकुमार गावीत : सभापती महोदय, गृहनिर्माण राज्यमंत्री खालच्या सभागृहात आहेत. ते येईपर्यंत पुढील निवेदन चर्चेला घ्यावे. हे निवेदन शेवटी ठेवावे.

श्री. नितीन गडकरी : सभापती महोदय, वरिष्ठ सभागृहाच्या कामकाजाविषयी हे सरकार गंभीर नाही. आपण याची दखल घ्यावी.

उपसभापती : मंत्रीमहोदय येईपर्यंत पुढील सूचना घेऊ.

पृ.शी.: माजी मंत्री श्री.दादा जाधवराव यांना

पोलिसांनी केलेली अटक

मु.शी.: माजी मंत्री श्री. दादा जाधवराव यांना पोलिसांनी

केलेली अटक याबाबत सर्वश्री पांडुरंग फुंडकर,नितीन

गडकरी,विनोद तावडे,श्रीमती कांता नलावडे,वि.प.स. यांनी

दिलेली नियम 93 अन्वये सूचना.

श्री. सिध्दाराम म्हेत्रे (गृहराज्यमंत्री): सभापती महोदय, सर्वश्री पांडुरंग फुंडकर,नितीन गडकरी,विनोद तावडे,श्रीमती कांता नलावडे, वि.प.स. यांनी " माजी मंत्री श्री. दादा जाधवराव यांना पोलिसांनी केलेली अटक" या विषयावर नियम 93 अन्वये जी सूचना दिली होती,तिला अनुलक्षून आपण निदेश दिल्याप्रमाणे मला निवेदन करावयाचे आहे. निवेदनाच्या प्रती मा. सदस्यांना अगोदरच वितरीत केलेल्या असल्याने मी हे निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उपसभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे.)

...4

निवेदनानंतर

श्री. पांडुरंग फुडकर : सभापती महोदय, 1999-2004 या कालावधीमध्ये राज्याच्या मंत्रीमंडळात कृषी राज्यमंत्री म्हणून श्री. दादा जाधवराव यांनी काम केले होते. श्री. जाधवराव माजी मंत्री आणि विधानसभेचे माजी सदस्य आहेत. दिनांक 19 जूनला श्री. दादा जाधवराव यांच्या गावामध्ये ग्रामपंचायतीची निवडणूक होती. निवडणूक 19 तारखेला झाली. 21 तारखेला निकाल लागला. या निवडणुकीमध्ये श्री. जाधवराव यांचे पूर्ण पॅनल 100 टक्के उमेदवार निवडून आले. साहजिकच विजयी मिरवणूक निघाली तेव्हा विरोधकांनी ती मिरवणूक अडविली. त्यानंतर त्याठिकाणी बाचाबाची झाली आणि पोलीस आले.

यानंतर श्री. गायकवाड...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी

श्री.पांडुरंग फुंडकर....

श्री.दादा जाधवराव यांच्या लोकांना पोलिसांनी पकडले होते आणि त्यांना पोलीस स्टेशनमध्ये नेले होते. आपल्या लोकांना पकडले म्हणून श्री.दादा जाधवराव पोलीस स्टेशनमध्ये गेले आणि त्यांनी पोलिसांना असे विचारले की, या लोकांना का पकडण्यात आले.? तेव्हा पोलिसांनी नीट उत्तर दिले नाही. उलट श्री.दादा जाधवराव यांना त्यांनी शिवीगाळ केली आणि धक्काबुक्की केली. अशा पध्दतीने माजी आमदारांचा आणि माजी मंत्र्यांचा पोलिसांनी छळ केला होता. त्यांच्या विरोधात श्री.दादा जाधवराव यांनी सत्याग्रह करण्याचे ठरविले होते व तेथील पोलीस स्टेशनसमोर ते सत्याग्रहास बसले होते .त्यावेळी कलम 151 खाली कारवाई करून त्यांना पोलिसांनी पकडले व अटक केली . 22 तारखेला त्यांना पकडले होते आणि 6 दिवसापर्यन्त त्यांना न्यायालयासमोर हजर केले नाही .त्यामुळे जामीन मिळावा यासाठी त्यांना अर्ज करता आला नाही. अशा प्रकारे पोलिसांनी श्री.दादा जाधवराव यांचा सात दिवस मानसिक छळ केला होता व त्यांना अपमानित केले होते. कायद्याने जामीन मागण्याचा अधिकार असतांनासुद्धा कोर्टासमोर जाणीवपूर्वक त्यांना हजर केले नाही. अशा प्रकारे माजी आमदारांचा आणि माजी मंत्र्यांचा छळ पोलीस स्टेशनमधील ठाणे अंमलदाराने केला होता. 22 तारखेला त्यांना अटक केल्यानंतर 28 तारखेला जमानत झाली आहे.सहा दिवसापर्यन्त त्यांना न्यायालयासमोर का हजर केले नाही ? ज्या फौजदारांनी त्यांना कारण नसताना सहा दिवस न्यायालयासमोर हजर केले नाही त्या फौजदारांच्या विरुद्ध काय कारवाई करण्यात येणार आहे ?

श्री.सिध्दाराम म्हेत्रे :सभापती महोदय, माजी मंत्री श्री. दादा जाधवराव यांना दिनांक 22.6.2005 रोजी पहाटे 3.40 वाजता स्थानबद्ध करण्यात आले होते आणि त्यांचे वय आणि पद लक्षात घेऊन त्यांना ग्रामीण रुग्णालय सासवड आणि त्यानंतर ससून रुग्णालय येथे पाठविण्यात आले होते. त्यांच्याबरोबर बाकीचे जे सहा लोक होते त्यांना कलम 151 (3) प्रमाणे दुस-या दिवशी न्यायालयासमोर हजर करण्यात आले होते.न्यायालयाने श्री.दादा जाधवराव यांच्यासह सर्वाना जामीन मंजूर केल्यामुळे दुस-या दिवशी जामिनावर मुक्त केले होते. श्री.जाधवराव हे ससून दवाखान्यात होते. पोलिसांनी त्यांना अटक केलेली असल्यामुळे त्यांना पोलिसांचे सरक्षण होते. परंतु त्यानंतर न्यायालयाने जामिनावर सोडून दिल्यामुळे पोलीस पहारा काढून घेण्यात आला आणि त्यांच्या नातेवाईकांना पोलिसांनी असे सांगितले की, श्री.दादा जाधवराव यांना न्यायालयाने

2...

जामिनावर मुक्त केलेले आहे व आता पोलीस पहारा काढून घेण्यात येत आहे. या संदर्भात त्यांच्या नातेवाईकांना समज देण्यात आली होती.

श्री.नितीन गडकरी : सभापती महोदय, माननीय गृह राज्यमंत्री सभागृहाची दिशाभूल करणारी माहिती देत आहेत.ही घटना घडल्या नंतर मी स्वतः तसेच माननीय विरोधी पक्ष नेते श्री.पांडुरंग फुंडकर व श्री.गोपीनाथ मुंडे यांनी दवाखान्यात जाऊन श्री.दादा जाधवराव यांची भेट घेतली होती.त्यावेळी त्यांनी जे बयान दिले होते ते मी स्वतः कागदावर लिहून घेतले होते.एका गोष्टीचा उल्लेख करीत असतांना मला या ठिकाणी अतिशय दुःख होत आहे की, ज्या व्यक्तीमुळे तुमचे सरकार पाच वर्षे टिकले होते त्या व्यक्तीशी आपण किती अपमानास्पद व्यवहार करता .आहात आपण किती कृतघ्न आहात त्याचा परिचय तुम्ही दिला आहे. निवेदनात असे लिहिले आहे की, "पोलिसांच्या ताब्यात असतांना त्यांच्या पदाचा पूर्ण मान राखण्यात आला होता. " आम्ही ज्यावेळी त्यांना भेटावयास गेलो होतो त्यावेळी त्यांनी असे लिहून दिले होते की, " ए.पी.आय. श्री.देशमुख यांनी अर्वाच्य व दमदाटीची भाषा वापरली होती .ते असे म्हणाले की,," तुझे फार लाड झाले आहेत तुझी नाटके बंद कर " अशा प्रकारची भाषा वापरून त्यांनी धक्काबुक्की केली होती.एका माजी मंत्र्यांच्या संदर्भात अशा प्रकारची भाषा वापरली गेली होती. तेथील ग्रामपंचायतीची निवडणूक झाल्यानंतर एक लाख रुपये मागण्याचे प्रकरण कपोलकल्पित आहे. प्रत्यक्षात तसे काही झालेले नाही.आपले विरोधक जिकले आणि आपण हरलो म्हणून सत्ताधारी पक्षाने पोलिसांच्या मदतीने केलेला हा प्रकार आहे. आपल्याला लोकशाही जीवंत ठेवावयाची आहे की नाही ? की विरोधकांना बंदुकीने गोळ्या घालून ठार मारावयाचे आहे.? आणीबाणी सुरु झाली आहे काय ? राष्ट्रवादी पक्ष तुम्ही काही अमरत्व घेऊन आलेला आहात काय ? आयुष्यभर आपल्या हातात सत्ता राहणार आहे काय ? आपल्या जिल्हयातील जे विरोधक आहेत त्यांना नामोहरम करावयाचे, त्याच्या कार्यकर्त्यांना मारावयाचे, त्याला अपमानित करावयाचे अशा प्रकारचे कृत्य केले जात आहे.श्री.दादा जाधवराव यांना सगळे सभागृह ओळखते .त्यांचा स्वभाव कसा आहे हे सर्वांना माहित आहे. त्यांचे व्यक्तिमत्व कसे आहे हे आपण सर्वजण जाणतो. आम्ही सभागृहात एखाद्या वेळी चिडून प्रश्न विचारला तरी ते शांतपणे उत्तर देत असत.,असा त्यांचा स्वभाव आहे.

नंतर श्री.सुंबरे

श्री. गडकरी ....

त्यांना त्या पोलीस अधिकाऱ्याने "तुझे फार लाड झाले आहेत, तुझी नाटके आता बंद कर" असे म्हणून त्यांना त्याने धक्काबुक्की केली गेली. सभापती महोदय, दादा जाधवराव यांनी डोळ्यामध्ये पाणी आणून ही घटना आम्हाला सांगितली. त्यांनी 1 लाख रुपये मागितले वगैरे जे काही या निवेदनात सांगितले आहे ते सारे कपोलकल्पित आहे. दादा जाधवराव यांचा स्वभाव आपणा सर्वांनाच माहित आहे. तसे असे वागूच शकत नाहीत. तेव्हा त्यांच्याशी असे वर्तन करणाऱ्या त्या एपीआय श्री.देशमुख यांना आपण निलंबित केले पाहिजे. तेव्हा या सगळ्या प्रकरणाची चौकशी डी.जी. सारख्या उच्च स्तरीय पोलीस अधिकाऱ्यामार्फत करून संबंधित अधिकारी यात दोषी असेल तर त्यांना आपण शिक्षा करणार आहात का ?

श्री. सिद्धाराम म्हेत्रे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.गडकरी यांनी या ठिकाणी या बाबतीत जी माहिती दिली त्या माहितीप्रमाणे या सर्व प्रकरणाची उच्च स्तरीय अधिकाऱ्याकडून चौकशी केली जाईल आणि त्यामध्ये दोषी आढळतील त्यांचेवर कारवाई केली जाईल.

श्री. पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, मला एक मुद्दा या ठिकाणी आपल्या निदर्शनास आणावयाचा आहे. या प्रकरणामध्ये श्री.दादा जाधवराव यांचेवर 151(3) हे कलम लावण्यात आलेले आहे. खरे तर हे कलम गुंड, गुन्हेगार यांच्यावर लावले जाते. श्री.दादा जाधवराव यांच्या आजवरच्या आयुष्यामध्ये त्यांचेवर एकही गुन्हा रजिस्टर झालेला नाही. एकही तक्रार पोलीस ठाण्यामध्ये नोंदली गेलेली नाही. असे असतानाही त्यांचेवर जाणीवपूर्वक तेथील एपीआय श्री.देशमुख यांनी 151(3) हे कलम लावलेले आहे की, जे कलम अट्टल गुन्हेगाराला, गुंडाला लावले जाते. वास्तविक त्यांच्यावर आपल्याला यापेक्षा साधे कलम लावता आले असते. सभापती महोदय, अशा पध्दतीने माजी राज्यमंत्री असलेल्या, माजी आमदाराला हे जे कलम लावले आहे त्याबद्दल त्या पोलीस अधिकाऱ्याला आपण ताबडतोब निलंबित केले पाहिजे. तसे आपण करणार का ?

श्री. सिद्धाराम म्हेत्रे : सभापती महोदय, श्री.दादा जाधवराव यांना कोणाही पोलिसांनी शिव्या दिलेल्या नाहीत. ...

श्री. नितीन गडकरी : सभापती महोदय, माझ्यासमोर, सन्माननीय श्री.पांडुरंग फुंडकर आणि श्री.मुंडे हेही त्यावेळी तेथे उपस्थित होते. आम्ही श्री.दादा जाधवराव यांना भेटण्यास गेलो असता ते स्वतः आम्हाला घडलेली घटना सांगत होते. श्री.दादा जाधवराव यांच्या सारखा अतिशय

..... व्ही 2 ...

श्री.गडकरी ....

सौम्य प्रकृतीचा माणूस असताना त्यांना अटक करताना तेथील एपीआय श्री.देशमुख यांनी बळाचा वापर करून अटक केली. "तुझे फार लाड झाले, तुझी नाटके आता बंद कर" असे म्हणत त्यांना तेव्हा धक्काबुक्की करण्यात आली. 70 वर्षे वय असलेल्या श्री.दादा जाधवराव यांना आपण सारेच ओळखतो आहोत की, ते काय स्वभावाचे आहेत. ते आपण म्हणता त्या प्रकारे वागू शकतात का ?

श्री. सिद्धाराम म्हेत्रे : सभापती महोदय, मीही तेच म्हणतो आहे की, श्री.दादा जाधवराव यांना कोण ओळखत नाही ? कोठला पोलीस अधिकारी त्यांचेबरोबर असे वागण्याचे धाडस करू शकतो का ? असे कोणी धाडस करू शकणार नाही...

श्री. नितीन गडकरी : मग ते असत्य सांगत होते का ? मी स्वतः त्यांना भेटून त्यांचेकडून झाल्या घटनेची माहिती घेत असताना त्यांनी मला हे सांगितलेले आहे ....

श्री. सिद्धाराम म्हेत्रे : सभापती महोदय, मी स्वतः त्यांना भेटून त्यांचेकडून झाल्या प्रकरणाची, घटनेची माहिती घेतो त्यानंतर मग आपण जे सांगत आहात त्याप्रमाणे कारवाई केली जाईल.

श्री. नितीन गडकरी : सभापती महोदय, श्री. दादा जाधवराव यांना मी स्वतः तसेच सन्माननीय विरोधी पक्षनेते श्री.पांडुरंग फुंडकर आणि श्री.गोपीनाथ मुंडे भेटण्यास गेलो असता त्यांनी झाल्या घटनेबद्दल जे सांगितले ते मी स्वतः माझ्या हस्ताक्षरामध्ये लिहून घेतले आहे. आता आपण त्यांना भेटावयाचे म्हणता आहात तर यापूर्वीच त्यांना आपण भेटून का माहिती घेतली नाही ? आपल्या विरोधकांबरोबर वागण्याची आपली हीच पध्दत आहे का ?

श्री. पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, मी या ठिकाणी स्पेसिफिक प्रश्न विचारला आहे की, दादा जाधवराव यांच्या पूर्ण आयुष्यामध्ये आजपर्यंत एकही तक्रार त्यांच्या विरोधात पोलीस ठाण्यामध्ये दाखल झालेली नसताना, त्यांच्या बाजूच्या 17 माणसांना पोलिसांनी पकडून नेले म्हणून त्याबाबत विचारणा करण्यास ते पोलीस ठाण्यामध्ये गेले असता आणि त्याबद्दल सत्याग्रह केला असता त्यांच्या विरोधात 151(3) कलम.. की जे क्रिमिनल्स लोकांच्या बाबतीत, गुंडांच्यासाठी लावले जाते, त्या कलमाचा वापर केला आहे. तर असे करणा-या आपल्या पोलीस अधिकाऱ्याला आपण निलंबित करणार काय ? माझ्या या प्रश्नाचे उत्तर मंत्री महोदयांनी द्यावे. ....

(यानंतर श्री.जागडे .... डब्ल्यू 1 ...

श्री. सिध्दाराम म्हेत्रे : सभापती महोदय, 151 (3) 24 तासापेक्षा जास्त कालावधीसाठी स्थानबद्ध करण्यासाठी लावले जाते. त्याप्रमाणे हे कलम लावून त्याचा अहवाल न्यायालयात पाठविला होता. तो न्यायालयाने मान्य केला नाही आणि दादा जाधवराव यांना संध्याकाळी 6.00 वाजता जामिनावर सोडण्यात आले आहे....

श्री. नितीन गडकरी : सभापती महोदय, अजून 17 लोकांना जामीन मिळालेला नाही.

श्री. सिध्दाराम म्हेत्रे : त्यांना दुस-या कारणासाठी अटक करण्यात आली आहे.

श्री. नितीन गडकरी : लोकशाहीमध्ये अशा प्रकारे राज्य चालत नाही. या ठिकाणी पोलिसांनी 50 लोकांना अटक केली आहे. पुण्यातील आपल्या साम्राज्यामध्ये श्री. दादा जाधवराव यांना लोकांचे समर्थन मिळत आहे. हे एकच दुःख आहे. मी दादा जाधवराव यांना भेटायला गेलो होतो. तेव्हा माझ्याबरोबर भाऊसाहेब फुंडकर होते. दादा जाधवराव यांनी आम्हाला जे सांगितले ते आम्हाला ऐकवत नव्हते. ज्यांच्याबरोबर आपण गेली पाच वर्षे सत्ता भोगली, त्यांच्याबाबत असा प्रकार झाला आहे, हे बरोबर नाही....

श्री. पांडुरंग फुंडकर : ज्या पीएसआयने 151 (3) हे कलम लावले आहे, त्या पीएसआयला आपण निलंबित करणार आहांत काय ? असा माझा स्पेसिफिक प्रश्न आहे.....

श्री. नितीन गडकरी : सभापती महोदय, दादा जाधवराव यांनी सांगितलेले स्टेटमेंट मी आपणाला वाचून दाखवितो. त्यांनी सांगितल्याप्रमाणे सदरहू पीएसआय त्यांना असा म्हणाला की, "तुमचे फार लाड झाले आहेत. तुमची नाटके आता बंद करा. " श्री. दादा जाधवराव यांनी मला सांगितलेली ही वाक्ये आहेत.....

श्री. मधुकर सरपोतदार : सभापती महोदय, आपण 151 (3) कोणाला लावत असतो. सभापती महोदय, या ठिकाणी जी विजयी मिरवणूक निघाली, त्यामध्ये दादा जाधवराव नव्हते. त्यानंतर त्या ठिकाणी जी गडबड झाली आणि काही लोकांना अटक झाल्याचे दादा जाधवराव यांना समजल्यानंतर ते पोलीस स्टेशनला आले. त्यांनी पोलीस अधिका-यांना असे सांगितले की, अशा प्रकारे आपण ज्या लोकांना अटक करीत आहांत, ते बरोबर नाही. त्यांची त्यावेळी पोलिसांबरोबर बाचाबाची झाली. माझा या ठिकाणी असा प्रश्न आहे की, दादा जाधवराव यांना 151 (3) हे कलम लावण्याचे कारण काय ? 151 (3) हे कलम लावले याचा अर्थ दादा जाधवराव यांना जामीन मिळू नये. 15 दिवसापर्यन्त त्यांना जामीन मिळू नये, म्हणून पोलिसांनी 151 (3) हे

..2..

श्री. मधुकर सरपोतदार.....

कलम लावले आहे. दादा जाधवराव यांना बदनाम करण्यासाठीच पोलिसांनी हे कलम लावले आहे. म्हणून या बाबतची माहिती माननीय मंत्रिमहोदयांनी घेऊन ती आम्हाला सांगावी.

श्री. सिध्दाराम म्हेत्रे : सभापती महोदय, हा सर्व जमाव मिरवणुकीने पोलिस स्टेशनला तक्रार नोंदविण्यासाठी आला होता. त्या जमावाने असे सांगितले होते की, श्री. जगताप यांना ताबडतोब अटक करा. तेव्हा तेथील पोलीस अधिका-याने असे सांगितले की, आपली जी काही तक्रार असेल ती आपण लिहून द्या. मी नंतर ही बाब तपासून घेतो. तरीही जमाव एकावयला तयार नव्हता. तक्रार देण्यास सांगितली असताना जमावाकडून तक्रार दिली नाही. त्यानंतर जमावामध्ये आणि पोलिसांमध्ये बाचाबाची सुरु झाली. त्या ठिकाणी 500 ते 600 माणसे जमली होती, त्यामध्ये दादा जाधवराव यांचे चिरंजीवही होते....

श्री. नितीन गडकरी : त्या ठिकाणी 50 लोकांना अटक केली आहे. जमावावर लाठीचार्ज करण्यात आला आहे. पोलिसांच्या या कारवाईच्या निषेधार्थ दादा जाधवराव उपोषणाला बसले होते. त्यांनी मला दिलेले हे स्टेटमेंट आहे. त्यामुळे या ठिकाणी असलेले पीएसआय श्री. देशमुख यांना त्वरीत निलंबित करण्यात आले पाहिजे....

उपसभापती : श्री. दादा जाधवराव हे चांगल्या संस्कृतीचे या सभागृहातील नेते होते. हे राज्यमंत्रीही होते. आता या प्रकरणाची मला स्वतःला शहानिशा कराविशी वाटते. गेल्या पाच ते सहा वर्षात अशा प्रकारच्या काही घटना घडल्यानंतर मी स्वतः त्या ठिकाणी भेट देऊन त्या बाबतची शहानिशा केली आहे. त्यानंतर त्या बाबतची कारवाई करण्यात आली आहे. त्यामुळे येत्या दोन दिवसात मी स्वतः दादा जाधवराव यांना भेटतो आणि या सर्व प्रकाराची शहानिशा करतो. त्यानंतर आपण याबाबत सभागृहात चर्चा करू आणि पुढील कारवाई करू.

श्री. नितीन गडकरी : माननीय उपसभापती महोदयांनी या बाबतची सर्व माहिती घेऊन निर्देश द्यावेत. सभापती महोदय, आपण या सभागृहाचा आणि सदस्यांचा सन्मान वाढविला आहे. बुजूर्ग आणि सुसंस्कृत अशा नेत्याला पोलिसांनी जी वागणूक दिली आहे, त्या बाबतची आपण दखल घेतली आहे. त्याबद्दल आमच्या तर्फे आपणाला धन्यवाद. या सर्व प्रकरणाची आपण निरपेक्ष पाहणी करावी आणि कठोरपणाने कारवाई करावी.

(यानंतर श्री. सरफरे....

उपसभापती : माननीय गृह राज्यमंत्री महोदय, मी उद्या माननीय श्री. दादा जाधवराव यांची भेट घेण्याकरिता दुपारी 4.00 वाजता सासवडच्या विश्रामगृहामध्ये जाणार आहे...

श्री. सिध्दाराम म्हेत्रे : सभापती महोदय, ठीक आहे.

श्री. नितीन गडकरी : सभापती महोदय, आपण आपल्या कार्यालयामार्फत त्यांना भेटण्याची वेळ ठरवा आणि त्यांना भेटा. ते आपल्याला सत्य घडलेली घटना सांगतील. त्यांच्यासारख्या एका वयस्कर, बुजुर्ग लोकप्रतिनिधीने मला घडलेली घटना सांगितल्यानंतर माझ्या डोळ्यामध्ये अश्रू जमा झाले. मला ते ऐकायलाही बरे वाटले नाही.

उपसभापती : ठीक आहे. मी त्यांना उद्या भेटतो.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

पृ.शी. : महालक्ष्मी येथील आदर्शनगर वस्तीतील 1800 खोल्या
जमीनदोस्त करण्याचा विकासकाने केलेला प्रयत्न.

मु.शी. : महालक्ष्मी येथील आदर्शनगर वस्तीतील 1800 खोल्या
जमीनदोस्त करण्याचा विकासकाने केलेला प्रयत्न
याबाबत सर्वश्री. मधु चव्हाण, विनोद तावडे, वि.प.स. यांनी दिलेली
विषय 93 अखिषे सूची.

श्री. दयानंद मस्के (गृहनिर्माण राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, सर्वश्री. मधु चव्हाण, विनोद तावडे यांनी "महालक्ष्मी परिसरातील धोबीघाट येथील आदर्शनगर वस्तीतील 1800 खोल्या जमीनदोस्त करण्याचा लोखंडवाला बिल्डरने केलेला प्रयत्न" या विषयावर विषय 93 अखिषे जी सूची दिली होती, तिला अनुदान आपण दिदेश दिल्याप्रमाणे मला विवेद सभापतींच्या प्रती सदस्यांनी अतिदरच वितरीत केल्या असल्याची मी हे विवेद सभापतींच्या पटलावर ठेवतो.

उपसभापती : विवेद सभापतींच्या पटलावर ठेव्यात आले आहे.

(प्रेस : येथे सोबतचे विवेद छपावे.)

श्री. मधुकर चव्हाण : सभापती महोदय, मूळ झोपडपट्टीमध्ये रहाणारे जे भाडेकरू आहेत त्यांचे बिल्डरने इमारतीमध्ये पुर्नवसन केल्याशिवाय त्याल सेलेबल एफ.एस.आय. दिला जाणार नाही याची शासन काळजी घेईल काय? जे मूळ लोक त्या झोपडपट्टीमध्ये रहात होते त्यांच्यासाठी एस.आर.ए. योजना आहे. तेव्हा त्यांचे इमारतीमध्ये पुर्नवसन केले जाईल अशाप्रकारची अट आपण बिल्डरला घालणार काय?

श्री. दयानंद मस्के : सभापती महोदय, ही योजना झोपडपट्टीमध्ये रहाणाऱ्या लोकांचे पुर्नवसन करण्यासाठी आहे. त्यामुळे पहिल्यांदा त्या लोकांना इमारतीमध्ये रहाण्यासाठी गाळे दिले जातील, त्यानंतरच त्या बिल्डरला इमारतीचे बांधकाम करण्यासाठी परवानगी दिली जाईल.

श्री. मधुकर चव्हाण : या ठिकाणी 18 महिन्यांचा कालावधी दिला आहे. या कालावधीमध्ये त्या भाडेकरूंना पुर्नरचित इमारतीमध्ये आणले जाईल काय?

श्री. दयानंद मस्के : सभापती महोदय, ती इमारत पूर्ण करण्याची अट घातलेली आहे. त्यामुळे त्या पध्दतीने निर्णय घेतला जाईल.

श्री. मधुकर चव्हाण : करारामध्ये 18 महिन्यांचा कालावधी घातला आहे. त्या कालावधीमध्ये त्या भाडेकरूंना इमारतीमध्ये आणले जाईल काय?

श्री. दयानंद मस्के : सभापती महोदय, त्या कालावधीमध्ये ती इमारत पूर्ण करण्यासाठी त्यांना विशेष सूचना देण्यात येतील.

श्री. मधुकर चव्हाण : आणि जर त्यांनी आपल्या सूचना पाळल्या नाहीतर?

श्री. दयानंद मस्के : त्यांच्यावर कारवाई करण्यात येईल.

प्रा. जोगेंद्र कवाडे : सभापती महोदय, लोखंडवाला डेव्हलपरने झोपडपट्टीचे पुर्नवसन करण्याच्या नावाखाली बेकायदेशीररित्या जागेचा ताबा मिळविला आहे. त्या वस्तीतील लोकांना धमकावून, सर्व नियम धाब्यावर बसवून एस.आर.ए. अंतर्गत ही इमारत पूर्ण न करता त्या बिल्डरने प्रथम आपले काम पूर्ण केले हे खरे आहे काय?

श्री. दयानंद मस्के : आता ते सर्व काम स्थगित आहे.

नियम 93 अन्वये निवेदनासंबंधी

श्री. मधुकर चव्हाण : सभापती महोदय, "मुंबईतील सायन रुग्णालयातील हृदयविकार विभागात कायम स्वरुपी पेसमेकर बसविण्यास विलंब झाल्याने तीन रुग्णांचा झालेला मृत्यू" या विषयावरील नियम 93 च्या सूचनेवरील निवेदन आपण मंगळवारी चर्चेला घ्यावे अशी माझी आपणास विनंती आहे.

उपसभापती : ठीक आहे, मंगळवारी निवेदन घेण्यात येईल.

इमारत दुरुस्ती पुनर्रचना मंडळाला शासनाकडून मॅचिंग ग्रॅंटचे वितरण न होणे या विषयावरील श्री. मधु चव्हाण, वि.प.स. यांनी दिलेल्या लक्षवेधी सूचनेसंबंधी.

श्री. मधुकर चव्हाण : सभापती महोदय, काल या सभागृहामध्ये म्हाडाच्या संदर्भात लक्षवेधी सूचनेवर चर्चा झाली. त्यावेळी मंत्रिमहोदयांनी असे सांगितले होते की, शासनाच्या वतीने आता माझ याकडे माहिती नसल्यामुळे ती माहिती मी उद्या सभागृहाला सादर करीन. आता माननीय गृहनिर्माण राज्यमंत्री सभागृहात उपस्थित आहेत. तेव्हा ही माहिती ते आज संध्याकाळपर्यंत सभागृहात सादर करणार आहेत काय? काल आपण या सभागृहामध्ये शब्द दिला होता, काल दिलेल्या वचनाप्रमाणे आपण म्हाडाच्या संदर्भात निवेदन करणार काय?

श्री. दयानंद मस्के : संध्याकाळपर्यंत निवेदन करतो.

(यानंतर सौ. रणदिवे)

पु.शी.: कोकण किनारपट्टीत होत असलेले विजेचे

भारनियमन.

मु.शी.: कोकण किनारपट्टीत होत असलेले विजेचे

भारनियमन यासंबंधी सर्वश्री.गुरुनाथ कुलकर्णी,
विनायकराव मेटे,जितेंद्र आव्हाड,वसंतराव काळे,
प्रा.फौजिया खान,श्री.रणजितसिंह मोहिते-पाटील,
श्रीमती मंदा म्हात्रे, सर्वश्री.सदाशिवराव पोळ,
विनोद तावडे,नितीन गडकरी,मधुकर चव्हाण,
अशोक मोडक,शांताराम करमळकर,सागर मेघे,
पांडुरंग फुंडकर,वसंतराव चव्हाण,जोगेंद्र कवाडे,
जगन्नाथ शेवाळे वि.प.स.यांनी दिलेली लक्षवेधी
सूचना.

श्री.गुरुनाथ कुलकर्णी (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, मी नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय ऊर्जा मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे अशी विनंती करतो.

"राज्यात व विशेषतः कोकण किनारपट्टीत गेल्या चार महिन्यांपासून होत असलेले विजेचे भारनियमन, या भारनियमनामुळे कोकणातील पर्यटन उद्योगाला जबरदस्त आर्थिक तोट्याचा धक्का बसणे, छोट्या-मोठ्या व घरगुती पर्यटन व्यवसायिकांना मोठ्या प्रमाणात आर्थिक तोटा सहन करावा लागणे, पर्यटनातून कोकण विकास व टुरिझम इंडस्ट्रीद्वारे मोठ्या प्रमाणात उद्योग निर्मिती ही दोन सूत्रे लक्षात घेऊन कोकणातील पर्यटक व्यवसायिकांना भारनियमनाच्या कालावधीत किमान सुविधाही उपलब्ध करून न देणे, छोट्या,मध्यम व मोठ्या हॉटेल व्यवसायिकांना याविषयी शासनाने विश्वासात न घेणे, यामुळे कोकणातील पर्यटन व्यवसायाला गेल्या चार महिन्यांपासून खीळ बसल्याने पर्यटक व्यवसायिकांना प्रचंड प्रमाणात सोसावे लागलेले आर्थिक नुकसान, त्यामुळे शासनाच्या नाकर्तेपणाविषयी सर्वच पर्यटक व्यवसायिकांत निर्माण झालेली चीड व भारनियमना विषयी पर्यटक व्यवसायिकांत पसरलेला असंतोष, भविष्यात पर्यटक व्यवसायिकांचे नुकसान टाळण्याच्या दृष्टीने शासनाने करावयाची उपाययोजना व शासनाची भूमिका."

. . . .वाय-2

श्री.दिलीप वळसे-पाटील (ऊर्जा मंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरीत केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उप सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे.)

... वाय-3

श्री.गुरुनाथ कुलकर्णी : सभापती महोदय, माननीय ऊर्जा मंत्र्यांची एक हुशार मंत्री म्हणून ख्याती आहे. माझा पहिला प्रश्न असा आहे की, याठिकाणी आपण जे निवेदन वितरीत केलेले आहे. ते बरोबर आहे का ? माननीय मंत्री महोदयांना त्यामध्ये काही सुधारणा करावयाची आहे का ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, याठिकाणी उपलब्ध माहितीच्या आधारावर निवेदन केलेले आहे. त्यात आता तरी सुधारणा करावयाची नाही. सन्माननीय सदस्यांनी उप प्रश्न विचारावेत, मी त्याला उत्तर देईन.

श्री.गुरुनाथ कुलकर्णी : सभापती महोदय, मी प्रश्न विचारण्यापूर्वी एक बाब माननीय मंत्री महोदयांच्या निदर्शनास आणून देऊ इच्छितो. त्यांनी जे निवेदन वितरीत केलेले आहे, त्यातील पान क्र. 5 वर असे म्हटलेले आहे की, "महाराष्ट्र शासनाने 500 मेगावॉट व त्यावरील विद्युत निर्मिती क्षमतेसाठी खाजगी क्षेत्रातील गुंतवणूकीचे धोरण दिनांक 28 मार्च 2005 रोजी निर्गमित केले आहे. यास प्रतिसाद देऊन खालील गुंतवणूकदारां बरोबर महाराष्ट्र शासनाने 12,5000 मे.वॅ.क्षमतेच्या प्रकल्पांचे सामंजस्य करार केले आहेत." याठिकाणी "12,5000" असे जे म्हटले आहे, त्यात एक शुन्य जास्त दिलेले आहे. हे मान्य करून त्यामध्ये सुधारणा करावयाची आहे का ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, याठिकाणी कृपया "12,500"असे वाचावे.

श्री.गुरुनाथ कुलकर्णी : सभापती महोदय, कोकणाच्या दृष्टीने अत्यंत महत्वाची अशी लक्षवेधी सूचना याठिकाणी मांडलेली आहे. कोकण किनारपट्टीवर आजही विजेचे भारनियमन 4 तास 8 तास होत आहे. कोकणामध्ये मोठ्या प्रमाणात पर्यटक येतात आणि भार नियमनामुळे कोकणातील जिल्हयांमधील पर्यटनाचा व्यवसाय पूर्णपणे उध्वस्त होण्याच्या मार्गावर आहे. माननीय मंत्री महोदयांना माहिती आहे की, राज्यातील तीन जिल्हे म्हणजे कोकणातील रत्नागिरी व सिंधुदूर्ग व विदर्भातील गडचिरोली हे जिल्हे भारनियमनातून वगळण्यात आलेले आहेत. सिंधुदूर्ग जिल्हा हा पर्यटन जिल्हा म्हणून शासनाने जाहीर केलेला आहे. रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग, गडचिरोली येथे कन्झमेशन कमी, उदाहरण द्यावयाचे तर सिंधुदूर्ग जिल्हयामध्ये 54 मे.वॅ.वीज वापरली जाते. तेथे उद्योगधंदे नाहीत. तेथे पर्यटन आणि हॉटेल्सचा व्यवसाय चालतो. त्यामुळे या जिल्हयांना भार नियमनातून वगळण्यात आले आहे आणि तशा प्रकारे माननीय ऊर्जा मंत्र्यांनी निरनिराळ्या

. . . .वाय-4

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

Y-4

APR/MAP/KGS

14:00

श्री.गुरुनाथ कुलकर्णी . . . .

इलेक्ट्रॉनिक्सच्या माध्यमातून आणि निरनिराळ्या व्यासपीठावरून जाहीर केलेले आहे. त्यांनी निवेदनामध्ये असे म्हटलेले आहे की, "मुंबई उच्च न्यायालयाच्या नागपूर खंडपीठाने निरनिराळ्या याचिकांवर दि.4-5-2005 रोजी आदेश दिला व त्यानंतर दि.6-5-2005 रोजी त्यावर स्पष्टीकरण दिले. या आदेशामध्ये मुंबई महानगरपालिकेची हद्द वगळता राज्यातील सर्व भागात समान वीज पुरवठा करण्यात यावा. वीज पुरवठा करताना त्याचा कालावधी आणि विजेच्या गुणवत्तेत कोणताही भेदभाव करण्यात येऊ नये. तसेच शहरी भाग व ग्रामीण भाग हे दोन स्वतंत्र भाग भारनियमनाच्या उद्देशाकरिता ठरविण्यात यावे व प्रत्येक भागातील भारनियमनाच्या कालावधीत समानता असावी.

उप सभापती : सन्माननीय सदस्यांनी प्रश्न विचारावा.

श्री.गुरुनाथ कुलकर्णी : सभापती महोदय, ही कोकण विभागाच्या दृष्टीने अत्यंत महत्वाची लक्षवेधी आहे. ज्या वेळी हाय कोर्टाच्या नागपूर खंडपीठासमोर याचिका आली, त्यावेळी मुंबई वगळून इतर भागासाठी नागपूर खंडपीठाने आदेश दिला. माझे माननीय मंत्री महोदयांना असा प्रश्न आहे की, या नागपूर खंडपीठासमोर रत्नागिरी आणि सिंधुदूर्ग या जिल्हयांनाही भारनियमनातून वगळले पाहिजे असे काही ऑफीडेव्हीट फाईल केले होते का ? सिंधुदूर्ग आणि रत्नागिरी जिल्हयातील भारनियमन ताबडतोब बंद केले पाहिजे. परवाच सिंधुदूर्ग मध्ये आमची डी.पी.डी.सी.ची बैठक झाली, त्यामध्ये एकमताने ठराव पास केला की, सिंधुदूर्ग जिल्हयातील भारनियमन ताबडतोब बंद केले पाहिजे आणि त्यावेळी माननीय पालकमंत्र्यांनी देखील असे सांगितले की, हे भारनियमन काढण्याच्या दृष्टीने प्रयत्न केले जातील. आजही तेथे चार तास, आठ तास वीज जाते.

उप सभापती : हा कोकणातील प्रश्न आहे, महत्वाचा आहे, पण सन्माननीय सदस्यांनी प्रश्न विचारावा.

श्री.गुरुनाथ कुलकर्णी : सभापती महोदय, माझे दोन-तीन प्रश्न आहेत. उच्च न्यायालयाच्या नागपूर खंडपीठापुढे जी केस झाली, त्यावेळी या दोन जिल्हयांना भारनियमनातून वगळण्यात आलेले आहे असे हाय कोर्टाच्या निदर्शनास आणले होते का ? तसे ऑफीडेव्हीट फाईल केले होते का ? या दोन जिल्हयांमधील भारनियमन ताबडतोब कमी करून, त्यांना भारनियमनातून वगळणार आहात का ? भारनियमना मुळे तेथे अशी परिस्थिती निर्माण झाली आहे की, त्याठिकाणी

. . . .वाय-5

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

Y-5

APR/MAP/KGS

14:00

श्री.गुरुनाथ कुलकर्णी . . . .

कोणत्याही प्रकारचे साधन उपलब्ध होत नाही. रॉकेल उपलब्ध होत नाही. त्याठिकाणी रॉकेलचा साठा मोठ्या प्रमाणात उपलब्ध करून द्यावा, जेणेकरून लोकांना गॅसबत्तीचा वापर करता येईल. तसे करणार आहात का ? असे माझे तीन प्रश्न आहेत, त्याला माननीय मंत्री महोदयांनी उत्तर द्यावे.

यानंतर श्री.किल्लेदार . . . .

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, मुळामध्ये या राज्यामध्ये वीज कमी असल्यामुळे आपल्याला भारनियमन करावे लागत आहे. हे भारनियमन करित असतांना राज्य वीज मंडळाने टार्ईम टू टार्ईम वेळापत्रक तयार केलेले आहे. हे वेळापत्रक तयार करत असतांना असा विचार केलेला होता की, इंडस्ट्रीज, नक्षलवादी जिल्हे, पर्यटनाचे जिल्हे, उत्पन्न मिळणारी ठिकाणे या सगळ्या बाबींचा निकष लावून त्या संदर्भात राज्य वीज मंडळाने भारनियमन करण्याचा विचार केलस आणि त्याची अंमलबजावणी सुरु केली. याचा परिणाम म्हणून ग्रामीण भाग आणि शहरी भागालासुद्धा भारनियमनासाठी वेगळे तास ठरविले होते. ज्यावेळेस नागपूर उच्च न्यायालयात केस आली, त्यावेळेला एखाद्या जिल्ह्याचा प्रश्न नाही. शहरी आणि ग्रामीण भागामध्ये वेगवेगळे भारनियमन आहे. ग्रामीण भागामध्ये जास्तवेळ भारनियमन आणि शहरी भागात कमी भारनियमन आहे, यामधून एखादा भाग वगळण्यात आलेला आहे काय, अशी विचारणा केली. त्यामुळे भांडूप, नवी मुंबई या ठिकाणी भारनियमन करत नव्हतो. त्या संदर्भाने नागपूर हायकोर्टाने निर्णय दिला की, कोठेही भेदभाव करू नये. या निर्णयामुळे मंडळाची अडचण झाली. ही बाब नागपूर हायकोर्टाच्या निदर्शनास आणून दिली. त्याबाबतीतील वस्तुस्थितीदर्शक अहवाल दोन दिवसांनी मांडला. तरी देखील मा. उच्च न्यायालयाने दिलेला आदेश अडचणीचा असल्यामुळे सर्वाच्च न्यायालयात ही बाब निदर्शनास आणून दिली. त्यांनी या संदर्भात निर्णय दिला की, राज्य नियामक आयोगाकडे यासंबंधीचा प्लॅन सादर करावा आणि त्यांच्याकडून त्याबाबतचे डायरेक्शन घ्यावे. या संदर्भात नियामक आयोगाकडे विचारविनिमय केला. ज्या ठिकाणी कमी वसुली होते, त्या ठिकाणी जास्त भार नियमन करावे आणि ज्या ठिकाणी जास्त वसुली होते त्या परिसरात कमी भारनियमन करावे. 8 तास भारनियमन करावयाचे असेल तर चार-चार तास करावे, त्यापेक्षा जास्त भारनियमन करू नये ही भूमिका यामध्ये घेतली. ही भूमिका घेतल्यानंतर राज्यामधील माहिती उपलब्ध झाली त्या माहितीच्या आधारे पान क्रमांक 2 मध्ये विभागाची क्रमवारी गटांमध्ये केलेली आहे. वाजवी सरासरी हानी आणि वसुली कार्यक्षमता पातळीमध्ये ग्रामीण भागामध्ये 'अ' गटामध्ये 0 ते 28 टक्के, 'ब' गटामध्ये 28 ते 38 टक्के 'क' गटात 38 ते 53 टक्के आणि 'ड' गटात 53 टक्के आहे. त्याचबरोबर मोठी शहरे आणि इतर नागरी भागाची माहिती दिलेली आहे. यामध्ये रत्नागिरी व सिंधुदूर्ग जिल्ह्यातील विभाग हा 'अ' गटात येतो व चिपळूण, कणकवली व कुडाळ हे विभाग 'ब' गटात येतात. रत्नागिरी आणि सिंधुदूर्ग या जिल्ह्यांना उर्वरित महाराष्ट्राप्रमाणे भारनियमन करण्यात

SKK/ MHM/ SBT/

श्री.दिलीप वळसे-पाटील (पुढे चालू..

येत आहे.. ग्रामीण भागामध्ये चार-चार तासाप्रमाणे आठ तास भारनियमन लागू केलेले आहे आणि शहरी भागामध्ये दोन-दोन तास भारनियमन करण्यात येत आहे. राज्यामध्ये हायकोर्ट आणि सुप्रीम कोर्ट, एम.ई.आर.सी. यांच्या संमतीने भारनियमनाचे सूत्र ठरविलेले आहे. सिंधुदूर्ग आणि रत्नागिरी या ठिकाणी पर्यटनाचा भाग असल्यामुळे आणि विजेची मागणी कमी प्रमाणात असल्यामुळे त्या जिल्ह्यांना भारनियमानतून वगळण्यात आले होते. कोर्टाने दिलेल्या आदेशामुळे नाईलाजाने भारनियमन करावे लागले. आज नक्षलवादीग्रस्त भागातून अशाच प्रकारची मागणी यायला लागलेली आहे. कालच सभागृहात या विषयावर चर्चा झाली. या संदर्भाने एम.ई.आर.सी. यांच्याकडे ही अडचण मांडून त्यामध्ये काही सुधारणा करता येईल काय हे पाहिले जाईल.

यानंतर कु.थोरात....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

AA-1

SMT/ MHM/ SBT/ प्रथम श्री. किल्लेदारें...
श्री. दिलीप वळसे-पाटील...

14:10

आज तरी लगेच भार नियमन वगळण्याची मागणी मान्य करणे शक्य होणार नाही.

डॅ. अशोक मोडक : सभापती महोदय, माननीय सदस्य श्री. गुरुनाथ कुलकर्णी यांच्या एका प्रश्नाला उत्तर आलेले नाही म्हणून तो प्रश्न मी विचारतो. दापोली तालुक्याचा येथे उल्लेख नाही. दापोली तालुक्यातील शेकडो लोकांची पत्रे आता माझ्याकडे आहेत. कारण तेथे प्रत्यक्षात 12/12 तास काळोख असतो. तो तालुका किंवा तो परिसर कोणत्या गटात आहे याची माहिती मिळावी. जर समजा आठ तासापेक्षा जास्त कुठेही भार नियमन असू नये असा आदेश असेल तर त्या आदेशाची तेथेही अंमलबजावणी व्हावी, ती होईल काय असा पहिला प्रश्न आहे. दुसरा प्रश्न असा की, आज कोकणात ज्यांच्याकडे दोन गॅसचे सिलेंडर्स आहेत, त्यांना रॉकेल उपलब्ध होत नाही. मुळात 12/12 तास गावे काळोखात असतांना अशा स्वरूपात तुम्ही त्या लोकांना रॉकेल पासून वंचित ठेवणार असाल तर त्या ठिकाणी साधा कंदील काय चिमणी लावता येत नाही. म्हणून त्याबाबतीत त्या लोकांना रॉकेल देऊन दिलासा द्याल काय? याबाबतीत कदाचित याबाबतीत अन्न व नागरी पुरवठा विभागाकडे आपल्याला विचारणा करावी लागेल. मी स्वतः याबाबतीत माननीय सुनील तटकरेंना पत्र लिहिले आहे. पण आपणही याबद्दल खुलासा करावा. आणि शेवटचा सगळ्यात महत्वाचा प्रश्न असा आहे की, मुळात वीज निर्मिती कमी आहे. म्हणून कोयनेच्या अवजलचा पुर्नवापर करून वीजनिर्मितीचा काही विचार करता येईल काय? वाटले तर आत्ताच लगेच यासंबंधात होय किंवा नाही असे उत्तर देण्याऐवजी यासंबंधातील तज्ज्ञ मंडळींना बोलावून त्यांच्याशी चर्चा करून एक नवीन ऑप्शन आपल्याला उपलब्ध होऊ शकेल. आपली यात भूमिका काय आहे?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, दापोली तालुक्याचा याठिकाणी उल्लेख केला गेला. तो दापोली तालुका कुठल्या डिव्हिजनमध्ये आहे, मी येथे इलेक्ट्रिसिटीचे जे डिव्हिजन आहेत ते डिव्हिजन किंवा सब डिव्हिजन आहेत याच्या संदर्भात बोलत आहे. नियोजित भार नियमन कुठेही 8 तासापेक्षा जास्त असता कामा नये. ज्या कॅटॅगरी किंवा ग्रेड आहेत त्याच्यापेक्षा जास्त असता कामा नये. त्याच्यापेक्षा जास्त काळ एखाद्या परिसरात वीज नसेल तर त्याचा अर्थ त्या परिसरात काही ना काही तरी फॉल्ट निर्माण झालेला आहे किंवा काही तरी नादुरुस्ती झाली त्यामुळे ती नादुरुस्ती झाली असा त्याचा अर्थ काढला पाहिजे. मधल्या काळात चंद्रपूर परळीच्या -----

..2..

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

AA-2

SMT/ MHM/ SBT/ प्रथम श्री. किल्लेदारें...

14:10

श्री. दिलीप वळसे-पाटील....

लाईनचे पोल पडल्यामुळे, टॉवर लाईन पडल्यामुळे विदर्भामध्ये विद्युत निर्माण करण्याची क्षमता असतांना सुध्दा ती वीज वाहून आणता आली नाही. त्याचा परिणाम जास्तीत जास्त पश्चिम महाराष्ट्रात भार नियमन होण्यावर झाला. त्यामुळे कोल्हापूर असेल, कोकणातील काही भाग असेल किंवा पश्चिम महाराष्ट्रातील काही जिल्हे असतील, तेथे 8 तासापेक्षा जास्त काळ वीजपुरवठा करता आला नाही. ही बाब खरी आहे. परंतु आता ती परिस्थिती दुरुस्त झालेली असल्यामुळे कुठल्याही परिस्थितीमध्ये सूचना दिलेल्या आहेत की, ज्या गटामध्ये तो विभाग येतो त्या गटामध्ये जेवढ्या तासाचे भारनियमन असेल त्याच्यापेक्षा जास्त भार नियमन करता कामा नये. अशी घटना आपल्या निदर्शनास आली व आपण मला त्यासंदर्भात कळविले तर त्यामध्ये दुरुस्ती करण्याचा मी प्रयत्न करीन.

डॉ. अशोक मोडक : मी जी माहिती दिलेली आहे ती मंत्रिमहोदयांनी तपासून पाहावी.

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : आपण कोयना जलाशयाच्या संदर्भात जी सूचना दिली आहे ती तपासून घेण्यात येईल आणि निश्चितपणे त्यामध्ये काय करता येईल ते पाहू. रॉकेलच्या संदर्भात अन्न व नागरी पुरवठा खात्याच्या मंत्र्यांबरोबर बोलून आपल्या भागाचा प्रश्न सोडविण्याच्या संदर्भात आपल्यावतीने मी त्यांना विनंती करीन.

श्री. अनंत तरे : सभापती महोदय, महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळाने नागपूर खंडपीठाच्या निर्णयावर सर्वोच्च न्यायालयात अपील केले आहे. हे भारनियमनाचे काम मुळात वीज नियामक आयोग करते. माझा प्रश्न असा आहे की, पूर्वी रत्नागिरी आणि सिंधुदुर्ग मध्ये भारनियमन नव्हते. हे आपण आपल्या माध्यमातून या आयोगाला सांगणार काय? आता यामध्ये हायकोर्ट आणि सुप्रिमकोर्टाचा प्रश्न उरलेला नाही. हा प्रश्न राज्य शासन सोडवू शकते. पूर्वीप्रमाणे रत्नागिरी आणि सिंधुदुर्गमध्ये आपण हे भारनियमन वगळणार काय? आयोगाने भारनियमन कार्यक्रमातून उद्योग, औद्योगिक वसाहती आणि पाणीपुरवठा योजनांना वगळलेले आहे. त्याचप्रमाणे मोठ्या हॉस्पिटल्सना सुध्दा या भारनियमनातून वगळणार काय? असा माझा दुसरा प्रश्न आहे.

..3..

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

AA-3

SMT/ MHM/ SBT/

प्रथम श्री. किल्लेदार...

14:10

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : सभापती महोदय, मी आत्ताच संगितले की, या संदर्भात ज्या ज्या परिसरातील ज्या ज्या अडचणी आमच्या समोर येतात, आणि ज्या योग्य वाटतील, त्या अडचणी निश्चितप्रकारे वीज नियामक आयोगासमोर लक्षात आणून दिल्या जातील. वीज नियामक आयोग ही सुध्दा एक न्यायिक संस्था आहे. ती सरकारने नेमलेली कमिटी नाही. व नियामक आयोग सुध्दा क्वॉसी ज्युडिशियल अॅथॉरिटी म्हणून काम करते.

यानंतर श्री. बरवड..

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

BB-1

RDB/ MHM/ SBT/

प्रथम कु. थोरात

14:15 वा.

श्री. दिलीप वळसे-पाटील ....

त्यांनाही हायकोर्टाच्या आणि सुप्रीम कोर्टाच्या निर्णयाविरुद्ध आर्बीटरी निर्णय करता येणार नाही. तरीही ज्या अडचणी आहेत त्या त्यांच्या निदर्शनास आणून देऊ. आजच्या तारखेला तरी हे भारनियम वगळण्यासंबंधी या ठिकाणी घोषणा करता येणार नाही. सन्माननीय सदस्यांनी हॉस्पिटलसंबंधीचा दुसरा मुद्दा सांगितला. त्यामध्ये ते हॉस्पिटल वेगळ्या फिडरवर असेल तर त्याबाबतीत वेगळा विचार करता येऊ शकतो. अन्यथा त्याचा विचार करता येणार नाही. आपण ज्या हॉस्पिटलबाबत सांगत आहात त्याची माहिती द्यावी. ती माहिती तपासून घेऊन त्याला कसा रिलीफ द्यावयाचा याबाबत विचार करू.

...2...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

पृ.शी.: सन 2004-05 मध्ये कोकणातील हापूस आंबा पिकाचे
नुकसान झालेल्या शेतकऱ्यांना आर्थिक मदत देणे.

मु.शी.: सन 2004-05 मध्ये कोकणातील हापूस आंबा पिकाचे
नुकसान झालेल्या शेतकऱ्यांना आर्थिक मदत देण्याबाबत
माननीय फलोत्पादन राज्यमंत्र्यांचे निवेदन.

श्री. सिध्दाराम म्हेत्रे (फलोत्पादन राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने
नियम 46 अन्वये पुढील निवेदन करतो.

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

...3...

RDB/ MHM/ SBT/

पु. शी. : ठाणे जिल्हयात वारंवार बसणारे भुंकंपाचे धक्के.

मु. शी. : ठाणे जिल्हयात वारंवार बसणारे भुंकंपाचे धक्के यासंबंधी श्री संजय दत्त, श्रीमती सुधा जोशी, सर्वश्री सुधाकर गणगणे, नतिकोदीन खतिब व रमेश निकोसे ,वि. प. स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्री. संजय दत्त (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"ठाणे जिल्हयात वारंवार भुंकंपाचे सौम्य धक्के बसतात विशेषतः भिवंडी, उल्हासपूर, बदलापूर, मुरबाड, शहापुर, ळर्डी या परिसरात भुंकंपाचे धक्के बसतात. दिनांक 13 जून 2005 रोजी 3.7 रिस्टर सल धक्के जागविला, भातसा इथल्या भुंकंपापासून यंत्रावर 1983 ते 2001 या सतरा वर्षांच्या लावधीत लहा मोठया धक्क्यांची संख्या 16,351 असल्याची त्रिद रर्यात आली आहे वारंवार भुंकंपामुळे ठाणे जिल्हा हा संवेदशील भुंकंप प्रवृत्ती म्हणून शासकीय जाहीर करावा व त्यासाठीची उपाययोजने म्हणूनही तालुक्याच्या ठिकाणी सर्व यंत्रां सदैव रर्यरत ठेवावी. भातसा, वैतरणी, तासिा, आदी धरणीच्या परिसरात भुंकंपाचे धक्के जास्त जागवतात. त्यामुळे या धरणीच्या परिसरातील जगा ही ळ्कमीच भयस्त असते, त्या ळांमध्येही भुंकंपांर उद्भवणाऱ्या परिस्थितीला तोंड देणारी यंत्रा उभी ररणी आवश्यक आहे या पार्श्वभूमीवर ठाणे जिल्हा भुंकंपांर ळ्क म्हणून जाहीर करावा व हा ऐरणीवरचा प्रश्न समजू शासकीय यंत्रा उभी करावी याविषयी शासकीचे धोरण व रर्यात आलेली वा येत असलेली उपाययोजने"

डॉ. राजेंद्र शिंगणे (भूकंप पुनर्वसन व मदतकार्य राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उपसभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

..4..

RDB/ MHM/ SBT/

श्री. संजय दत्त : सभापती महोदय, ठाणे जिल्हयामध्ये वारंवार भूकंपाचे धक्के बसत असल्यामुळे ठाणे जिल्हा भूकंपप्रवण क्षेत्र म्हणून जाहीर करण्याची मागणी करण्यात आली होती. मात्र ठाणे जिल्हयाची परिक्षेत्र झोन 3 मध्ये वर्गवारी करण्यात आलेली आहे असे उत्तर देण्यात आलेले आहे. सभापती महोदय, सध्याही सतत सौम्य स्वरूपाचे धक्के बसत आहेत. त्यामुळे ठाणे जिल्हा भूकंपप्रवण क्षेत्र म्हणून जाहीर करून तात्काळ उपाययोजना करण्यात येतील काय ? की मोठा भूकंप होईपर्यन्त तेथील रहिवाशांना उपाययोजना मिळण्याची वाट बघावी लागेल ? ठाण्याचा कोयना होण्याची वाट बघणार काय ?

डॉ. राजेंद्र शिंगणे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी या ठिकाणी ठाणे जिल्हयाच्या भूकंपाबाबत जी लक्षवेधी सूचना दिलेली आहे त्याबाबतीत त्यांनी या ठिकाणी अशी मागणी केलेली आहे की, ठाणे जिल्हयाला भूकंपप्रवण क्षेत्र म्हणून जाहीर करावे. मी आपल्यामार्फत सभागृहाला सांगू इच्छितो की, केंद्र शासनाच्या भूकंपशास्त्र विभागाने या सगळ्या गोष्टींचा अभ्यास केलेला आहे. त्यांनी या भूकंपाच्या बाबतीत संपूर्ण देशाचा सगळा अभ्यास केलेला आहे. आपल्या महाराष्ट्राच्या भूकंपाचा अभ्यास करीत असताना त्यांनी पाच कॅटेगरीमध्ये वर्गीकरण केलेले आहे. त्यामध्ये 1, 2, 3, 4 आणि 5 अशा कॅटेगरीज आहेत. पहिल्या कॅटेगरीमध्ये कमी तीव्रतेचे जिल्हे घेतलेले आहेत. यामध्ये प्रामुख्याने विदर्भातील जिल्हे आहेत. दुसऱ्या कॅटेगरीमध्ये कमी तीव्रतेपेक्षा थोड्या जास्त तीव्रतेचे जिल्हे घेतलेले आहेत. तिसऱ्या कॅटेगरीमध्ये मध्यम तीव्रतेचे जिल्हे घेतलेले आहेत. चौथ्या कॅटेगरीमध्ये अधिक तीव्रतेचे जिल्हे घेतलेले आहे. त्यामध्ये लातूर, उस्मानाबाद जिल्हे घेतलेले आहेत. पाचव्या कॅटेगरीमध्ये महाराष्ट्राच्या कोणत्याही जिल्हयाचा समावेश नाही. सन्माननीय सदस्यांनी उल्लेख केल्याप्रमाणे ठाणे जिल्हयाचा उल्लेख झोन 3 मध्ये म्हणजे मध्यम स्वरूपाच्या भूकंप प्रवण क्षेत्रामध्ये केलेला आहे. आतापर्यन्त झालेल्या भूकंपांचा अभ्यास केला तर साधारणतः 3.5, 3.2 अशा रिश्टर स्केलचे धक्के आतापर्यन्त ठाणे जिल्हयामध्ये बसलेले आहेत. परंतु सन्माननीय सदस्यांनी मागणी केलेली आहे त्याप्रमाणे त्या ठिकाणी फार मोठा धक्का बसला अशातील भाग नाही. म्हणून ठाणे जिल्हा भूकंपप्रवण क्षेत्र म्हणून जाहीर करण्याची त्यांची जी मागणी आहे ती मान्य करण्यासारखी नाही.

यानंतर श्री. खंदारे ....

डॉ.राजेंद्र शिंगणे....

परंतु यासंदर्भात शासनाने अनेक प्रकारच्या उपाययोजना केलेल्या आहेत. अलिकडच्या काळामध्ये आपण राज्यासाठी भूकंप संशोधन केंद्र स्थापन करण्याचा विचार करित आहोत. त्यासाठी आयआयटीच्या माध्यमातून प्रस्ताव आलेला आहे. त्या प्रस्तावाचा जीऑलॉजिकल स्टडी आणि भूकंपाचे धक्के बसणा-या भागाचा स्टडी करावा लागणार आहे. भूकंपाचे धक्के बसतात त्याचे नेटवर्क तयार करणे, बिल्डिंग बांधकाम कोड तयार करणे अशाप्रकारची कामे त्याठिकाणी करित आहोत. राज्य स्तरावर आपत्ती व्यवस्थापन सेल स्थापन करण्याचा प्रामुख्याने विचार करित आहोत.

श्रीमती सुधा जोशी : सभापती महोदय, ठाणे जिल्ह्यात भातसानगर, लाहे व वाशाळा या भागामध्ये 1983 ते 2001 या 17 वर्षांच्या कालावधीमध्ये लहान मोठे 16,351 भूकंपाच्या धक्क्यांची नोंद करण्यात आलेली आहे, इतक्या मोठ्या संख्येने तेथे भूकंपाचे धक्के बसत आहेत. त्यामुळे ठाणे जिल्हा हा भूकंपप्रवण क्षेत्र आहे. त्याठिकाणी सध्या जी यंत्रणा कार्यान्वित आहे ती संपूर्ण ठाणे जिल्हयासाठी पुरेशी आहे काय ? दुर्दैवाने धरण फुटण्याचा प्रसंग आला तर त्याचा परिणाम किती दूरवर होईल याचा काही अभ्यास केला गेला आहे काय ? असे घडले तर त्या परिसरामध्ये जीवित व वित्तीय हानी टाळण्यासाठी आपात्कालीन तात्काळ कार्यवाहीसाठी कर्मचारी वर्गाला शासनाने काही प्रशिक्षण दिले आहे काय, असल्यास त्याचे स्वरूप काय आहे आणि अशाप्रकारच्या परिस्थितीमध्ये जनतेने कशी जागरूकता ठेवावी व कशी काळजी घ्यावी यासाठी जनतेमध्ये जागृती निर्माण करण्याच्यादृष्टीने ठाणे जिल्हा प्रशासनाने काही पावले उचलली आहेत काय ?

डॉ.राजेंद्र शिंगणे : सभापती महोदय, मा.सदस्यांनी सांगितल्याप्रमाणे ठाणे जिल्हयामध्ये भातसानगर, लाहे, वाशाळा या तिन्ही ठिकाणी सेस्मो मीटरच्या माध्यमातून संपूर्ण परिसरामध्ये भूकंपाची नोंद होते आणि ते मीटर्स सक्षम आहेत. पुढील काळामध्ये आवश्यकता वाटली तर निश्चितपणे या मीटरमध्ये वाढ करू शकतो. मा.सदस्यांनी बाकीचे जे प्रश्न विचारले आहेत त्यासंबंधी एक आपात्कालीन कृती आराखडा नेहमीसाठी तयार केलेला आहे आणि तो आम्ही अद्ययावत ठेवण्याचा प्रयत्न करित आहोत. भूकंप तसेच इतर नैसर्गिक आपत्तीस तोंड देण्यासाठी प्रशासनाची पूर्वतयारी असावी म्हणून राज्य तसेच जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन आराखडा तयार

2...

डॉ.राजेंद्र शिंगणे....

करण्यात आला असून त्यामध्ये भौगोलिक रचना, नैसर्गिक आपत्तीच्या घटना व स्वरूप, सदर भागामध्ये उपलब्ध साधनसामुग्री, मनुष्यबळ, सर्व अत्यावश्यक यंत्रणांचे दूरध्वनी क्रमांक इत्यादी माहिती दिलेली असते. या माहितीची वेळोवेळी सुधारणा करण्यात येते. त्याचप्रमाणे सर्व धरणे, तलाव या सगळ्यांची सॅटलाईटद्वारे माहिती घेऊन प्रत्येक जिल्हयांची व तालुक्यांची माहिती त्यात समाविष्ट केलेली आहे. जनतेमध्ये जागरुकता यावी यासाठी 1 लाख पुस्तिका छापल्या आहेत. मी सुरुवातीला उल्लेख केला आहे की, या भूकंपप्रवण क्षेत्रांची वर्गवारी तयार केलेली आहे. त्यापैकी 2 व 3 वर्गामध्ये मोडणा-या क्षेत्रांमध्ये या पुस्तिकांचे वाटप केले आहे. अशाप्रकारे हे काम करित असताना कर्मचा-यांना प्रशिक्षण देण्याचे काम सुध्दा केले जात आहे.

श्री.मुजफ्फर हुसेन : सभापती महोदय, ठाणे जिल्हयामध्ये ब-याच प्रमाणात नागरीकरण व शहरीकरण झालेले आहे. या जिल्हयामध्ये किनारपट्टी व जंगलपट्टी मोठया प्रमाणात आहे.

नंतर श्री.शिगम

असुधारित प्रत / प्रसिद्ध प्रत

(श्री. मुझपफर हुसेन...)

हे सर्व असल्यामुळे केवळ भूकंपच नाही तर अलिकडे शहापूर तालुक्यातील घाटघर विद्युत केन्द्राच्या ठिकाणी जो अपघात घडला तसे अपघात प्रसंगी घडू शकतात. शहरामध्ये मोडकीळ आलेल्या इमारती पडण्याचे प्रकार घडतात. अशा प्रसंगी नागरीकांना संरक्षण देण्याच्यादृष्टीने अग्नीशमन तसेच संकट विमोचन यंत्रणा, आपत्कालीन यंत्रणा, शासकीय यंत्रणा ह्या फक्त एका जिल्ह्याच्या ठिकाणी उपलब्ध असतात. अशा यंत्रणा प्रत्येक तालुक्याच्या ठिकाणी उपलब्ध करून देणार आहात काय ?

डॉ. राजेंद्र शिंगणे : भूकंप केव्हा होणार यासंबंधीची पूर्व सूचना मिळू शकत नाही. भूकंप झाल्यानंतर सर्व उपाययोजना तातडीने झाल्या पाहिजेत यासाठी मी मघाशी सांगितल्या प्रमाणे डिझास्टर मॅनेजमेंट प्लॅन तयार केलेला आहे. या प्लॅनप्रमाणे सर्व तालुकास्तर राज्यस्तराशी जोडले जातील. भविष्यात गावपातळीपर्यन्त ते जोडण्याची तयारी राहिल.

श्री. अनंत तरे : जिल्हाधिकारी कार्यालयामध्ये जिल्हाधिकारी नियंत्रण कक्ष स्थापन करण्यात आलेला आहे. जिल्हा माहिती केन्द्राचे फोन नंबर, नियंत्रण कक्षाचे फोन नंबर याबाबत सर्वांना माहिती असावयास पाहिजे. निदान लोकप्रतिनिधींना हे फोन नंबर दिले पाहिजेत. वस्तुस्थिती अशी आहे की, अशा प्रकारच्या जेव्हा घटना घडतात त्यावेळी सदर फोन नंबरवरून कोणत्याही प्रकारची माहिती उपलब्ध होत नाही. प्रसंगी फोन चालू नसतात. तेव्हा यानुषंगाने कोणती कार्यवाही करण्यात येणार आहे ?

डॉ. राजेंद्र शिंगणे : अशा प्रकारचे फोन हे नेहमीच चालू असतात. फोन उचलण्याच्या बाबतीत मा.सदस्यांची तक्रार असेल तर ती तपासून घेतली जाईल आणि सर्वसंबंधित अधिका-यांना सूचना दिल्या जातील.

श्री. जगन्नाथ शेवाळे : माननीय मंत्री महोदयांनी उत्तरामध्ये, भूकंपप्रवण क्षेत्राचे सर्वेक्षण करून त्याचे 5 विभागामध्ये वर्गीकरण केलेले आहे, तसेच भूकंपप्रवण क्षेत्रामध्ये एक लाख माहिती पुस्तिका वाटलेल्या आहेत, असे सांगितले. जेव्हा गुजरातमध्ये भूकंप झाला त्यावेळी रिलायन्स कंपनीने बांधलेल्या इमारतीला काही झाले नाही. मात्र अन्य इमारती कोसळल्या आणि प्राणहानी झाली. रिलायन्स कंपनीने भूकंपविरोधी तंत्रज्ञानाचा वापर करून इमारत बांधल्यामुळे त्या इमारतीस

..2..

(श्री. जगन्नाथ शेवाळे...

धोका पोहोचला नाही. म्हणून कोणत्याही शासकीय वा खाजगी बांधकामास परवानगी देत असताना भूकंप प्रतिरोध यंत्रणेचा वापर करण्याचे शासन बंधनकारक करणार आहे काय ?

डॉ. राजेंद्र शिंगणे : मा.सदस्यांनी सांगितल्या प्रमाणे उपाययोजनेचा भाग म्हणून तशी कारवाई आम्ही करित आहोत. बिल्डिंग कोडमध्ये त्याचा अंतर्भाव व्हावयास पाहिजे. इमारती किंवा घरे बांधताना भूकंप विरोधी तंत्रज्ञानाचा वापर केला पाहिजे यासंबंधीचा कायदा आम्ही लवकरच तयार करित आहोत. तसेच जे सिव्हील बी.ई. होतात त्यांना देखील यासंबंधीचे शिक्षण कम्पलसरी करण्याचा राज्य शासन विचार करित आहे.

...नंतर श्री. गिते...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री. रमेश निकोसे :सभापती महोदय, 1970 मध्ये मी इंडियन मेट्रो-लॉजिकल विभागात नोकरीस होतो. त्यांनी मला अभ्यास करण्यासाठी शिलॉंग येथे पाठविले होते. त्यामुळे यासंदर्भातील मला थोडीफार माहिती आहे. ठाणे जिल्हयात वारंवार भूकंपाचे धक्के बसतात याबाबतीत भूकंप आधार सामुग्री पृथःकरण विभाग,महाराष्ट्र अभियांत्रिकी संशोधन संस्था,इंडियन मेट्रो-लॉजिकल विभाग यांच्यासमवेत संपर्क साधून माहिती घेण्याचा शासनाने काय प्रयत्न केला आहे ? अँडव्हान्स सायन्सचा आपण कोणत्या प्रकारे उपयोग करुन घेणार आहात ?

डॉ. राजेंद्र शिंगणे : मी सुरुवातीलाच उत्तरात सांगितले की, राज्यस्तरावर सेफ्टीसाईड नावाचा सेल स्थापन करीत आहोत. यामध्ये सन्माननीय सदस्यांनी सांगितल्या प्रमाणे सर्व प्रकारची माहिती विविध विभागांकडून घेतलेली आहे. विदेशात या संदर्भात नवीन तंत्रज्ञान विकसीत झालेले असेल तर त्या विषया बाबतची देखील संपूर्णपणे माहिती घेतली या सेलच्या माध्यमातून जाईल. भविष्यात सर्व अद्ययावत माहिती या सेलच्या माध्यमातून घेण्यात येणार आहे.

श्री. मुझफ्फर हुसेन : सभापती महोदय, माननीय मंत्री महोदयांनी माझ्या प्रश्नाचे उत्तर दिलेले नाही. त्यांनी उत्तरात म्हटले आहे की, फक्त जिल्हाधिकारी कार्यालयात जिल्हा नियंत्रण कक्ष स्थापित करण्यात आले आहेत.व्हीडीओ कॉन्फरन्सिंग, ई-मेल,सर्वर, व्ही-सॅट फोन,फॅक्स इत्यादिच्या माध्यमातून सदर केंद्र तालुका स्तरावर जोडलेले आहे. माझा असा प्रश्न होता की, या संदर्भात संरक्षण दल तालुका स्तरावर निर्माण करण्यात येणार आहे काय ? ठाणे जिल्हयात तलासरी,जव्हार, मोखोडा, वाडा व शहापूर असा परिसर आहे की, त्या ठिकाणी तुमचे सॅटेलाईट कनेक्शन होत नाही आणि इंटरनेटचे कनेक्शनही लागत नाही. म्हणून ठाणे जिल्हयातील प्रत्येक तालुक्याच्या स्तरावर संरक्षण दलाची निर्मिती आपणाकडून केली जाणार आहे काय ?

डॉ. राजेंद्र शिंगणे : मी अगोदरच सांगितले आहे की, राज्य स्तरावरून जिल्हा स्तरावर व जिल्हा स्तरावरून तालुका स्तरावर जाण्याचे ठरविले आहे. सन्माननीय सदस्यांनी केलेली सूचना अतिशय उपयुक्त आहे. जिल्हयातील, तालुक्यातील लोकांना अशा प्रकारची मदत मिळावी यादृष्टीने शासन निश्चितपणे प्रयत्न करणार आहे.

2...

पृ.शी.व मु.शी. : अर्धा तास चर्चेसंबंधी.

उपसभापती : विशेष उल्लेख सुरु होण्यापूर्वी मी सभागृहाला सांगू इच्छितो की, काल सभागृहाची बैठक संपण्यापूर्वी कालच्या कामकाजपत्रिकेतील चार अर्धा तास चर्चा पुढे ढकलल्या आहेत. त्या अर्धा तास चर्चेच्या सूचना आपण मंगळवारी ठेवू. सोमवारी सभागृहाची बैठक होणार नसल्यामुळे सभागृहाची बैठक मंगळवारी दुपारी 2.00 वाजता सुरु होणार आहे. मंगळवारी अर्धा तासाची चर्चा सभागृहात होत असते. त्या दिवशी येणा-या अर्धा तास चर्चा आणि पुढे ढकललेल्या या चार अर्धा तास चर्चा यावर मंगळवारी चर्चा घेऊ.

श्री. मधुकर चव्हाण : या सर्व सूचना मंगळवारी ठेवल्या तर त्यावर पूर्णपणे चर्चा होईल काय ?

उपसभापती : या अर्धा तास चर्चा मंगळवारी संपल्या नाहीत तर त्या लागलीच दुस-या दिवशी म्हणजे बुधवारी किंवा गुरुवारी सभागृहाची बैठक सकाळी लवकर घेऊ आणि त्यावर चर्चा पूर्ण करू.

डॉ. अशोक मोडक : मागच्या चार अर्धा तास चर्चा आणि मंगळवारी नवीन अर्धा तास चर्चा येतील. या सर्व चर्चा त्या दिवशी संपतील काय ?

उपसभापती : त्या दिवशी जेवढ्या अर्धा तास संपतील तेवढ्या घेऊ. शिल्लक राहिलेल्या अर्धा तास चर्चा दुस-या दिवशी चर्चेस ठेवू.

डॉ. अशोक मोडक : ठीक आहे.

श्री. मधुकर चव्हाण : सभापती महोदय, विशेष उल्लेखास सुरुवात करण्यापूर्वी मला एक मुद्दा उपस्थित करण्याची परवानगी द्यावी.

उपसभापती : ठीक आहे.

3...

पृ.श्री.व मु.श्री. : पॉईंट ऑफ इन्फरमेशनसंबंधी.

श्री. मधुकर चव्हाण : सभापती महोदय, महाराष्ट्र शासनाच्या लाखो फाईल्स पडून रहातात यासंबंधी मागच्या अधिवेशात 8 एप्रिल, 05 रोजी विशेष उल्लेख केला होता. विशेष उल्लेखाचा नियम 111 (फ) असा आहे. विशेष उल्लेखासंबंधी माननीय मंत्र्यांनी सभागृहात उत्तर दिले नाही तर 30 दिवसांच्या आत सदस्याला लेखी उत्तर पाठवावे लागते. यासंदर्भात मी माननीय सभापतींना पत्र लिहिले. त्यांनी 16 तारखेस त्यासंदर्भातील रिमाईंडर पाठविले आणि त्यात नमूद केले की, सदस्यांना लेखी उत्तर मंत्र्यांनी त्वरित द्यावे. मी उपस्थित केलेल्या दोन विशेष उल्लेखाच्या अनुषंगाने माननीय सभापतींना शासनास निदेश द्यावे लागले. सदस्यांनी उपस्थित केलेल्या विशेष उल्लेखास उत्तर देण्यास शासन उदासिन का आहे? विशेष उल्लेखास मंत्र्यांनी 30 दिवसात उत्तर द्यावे लागते असा नियमात उल्लेख केलेला आहे. आम्ही सभागृहात उपस्थित केलेल्या विशेष उल्लेखास माननीय मंत्री महोदय दोन-दोन महिने उत्तर देत नाहीत हे बरोबर नाही. आज सकाळी सभागृहात माननीय सदस्य श्री. नितीन गडकरी यांनी सांगितले की, शासन सर्व गोष्टी लाईटली घेत आहे. जनतेचे प्रतिबिंब या सभागृहात उमटत असते. आमच्या विशेष उल्लेखास वेळेच्या आत माननीय मंत्र्यांकडून उत्तरे दिली गेली पाहिजेत.

उपसभापती : सन्माननीय सदस्यांनी उपस्थित केलेल्या सूचनेची गांभीर्याने नोंद घ्यावी.

श्री. बाळासाहेब थोरात : सभापती महोदय, आपण जे निदेश दिले आहेत त्याची गांभीर्याने नोंद घेतली आहे.

उपसभापती : ठीक आहे. आता विशेष उल्लेख घेण्यात येतील.

(सभापतीस्थानी तालिका सभापती श्रीमती मंदा म्हात्रे)

यानंतर श्री.कानडे...

विशेष उल्लेख

पु.शी.: मांडवगड, जि. वर्धा येथील श्री. तिलकचंद येसनकर यांच्या शेततळ्याच्या कामात कृषी अधिका-यांनी केलेला भ्रष्टाचार.

मु.शी.: मांडवगड, जि. वर्धा येथील श्री. तिलकचंद येसनकर यांच्या शेततळ्याच्या कामात कृषी अधिका-यांनी केलेला भ्रष्टाचार याबाबत प्रा. जोगेंद्र कवाडे, वि.प.स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना.

तालिका सभापती (श्रीमती मंदा म्हात्रे): मा.सदस्य प्रा.जोगेंद्र कवाडे यांनी एक विशेष उल्लेखासंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

प्रा. जोगेंद्र कवाडे (नामनियुक्त): महोदया, मी पुढील विशेष उल्लेखासंबंधीची सूचना मांडतो.

" वर्धा जिल्ह्यातील मांडवगड येथे कृषी विभागाच्या संपूर्ण ग्रामीण रोजगार योजनेअंतर्गत सर्वे नं.250 मधील 9 एकर कसदार जमीन तेथील शेतकरी श्री. तिलकचंद येसनकर यांनी मे 2004 मध्ये शेततळ्याच्या कामासाठी दिली असता व तळ्याच्या कामाला मंजुरी मिळाल्यानंतर शेततळ्याच्या कामाला सुरुवात करण्यात आली मात्र तळ्याचे काम अर्धवट व अपूर्ण असूनही कृषी विभागाने संपूर्ण खर्च दाखवून काम पूर्ण झाल्याची कागदोपत्री नोंद करण्यात आली. याबाबत जिल्हा कृषी अधिकारी व तालुका कृषी अधिकारी यांना दिनांक 15 जुलै 2004 रोजी निवेदन देऊन भ्रष्टाचार करणा-या अधिका-यावर कारवाई करण्याची मागणी करण्यात आली. पुन्हा 22 नोव्हेंबर 2004 रोजी श्री. येसनकर यांनी तक्रार करून कारवाईची मागणी केली. शेततळ्याचे काम पूर्ण करण्यासाठी वेळोवेळी विनंती करण्यात येऊन सुध्दा अद्यापि कारवाई न झाल्यामुळे स्थानिक शेतक-यांमध्ये आणि जनतेत मोठा असंतोष आहे. मंडल कृषी अधिकारी यांनी शेतक-यावर अन्याय केला आणि भ्रष्टाचार केला आहे त्यांच्याविरुद्ध शासनाने त्वरित कारवाई करावी अशी या विशेष उल्लेखाच्या माध्यमातून मी विनंती करीत आहे.

यानंतर श्री. गायकवाड

असुधारित प्रत / प्रसिद्धिपाठी नाही

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

GG 1

VTG/ MHM/ SBT/

प्रथम श्री.कानडे

14.40

पृ

पृ.शी : धानोरा, जि.गडचिरोली येथील हत्तीरोग नियंत्रक पथकातील सहाय्यक अधीक्षकाना सक्तीने सेवानिवृत्त करणे

मु.शी: धानोरा, जि.गडचिरोली येथील हत्तीरोग नियंत्रक पथकातील सहाय्यक अधीक्षकांना सक्तीने सेवानिवृत्त करण्याबाबत श्री.रमेश निकोसे,वि.प.स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना

तालिका सभापती (श्रीमती मंदा म्हात्रे) : माननीय सदस्य श्री.रमेश निकोसे यांनी एक विशेष उल्लेखासंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

श्री.रमेश निकोसे (नामनियुक्त) : सभापती महोदया, मी पुढील विशेष उल्लेखासंबंधीची सूचना मांडतो :

" राज्यात शासनाने मागासवर्गीय व इतर जातींना सवलती दिल्या आहेत. परंतु राज्य शासनातील काही अधिकारी हा फायदा त्यांना घेऊ देण्यास नकार देणे. राष्ट्रीय हत्तीरोग नियंत्रण पथक धानोरा, जि.गडचिरोली येथील सहाय्यक अधीक्षक श्री.विजयना करवाडे यांची 25 वर्षे सर्व्हिस झाली असतांना महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम 1979 मधील नियम 13 (1) (2) अन्वये सक्तीची सेवा निवृत्त देण्यात येणे, त्यांची कार्यालयीन चौकशी निर्दोष असूनही या मागासवर्गीय व्यक्तीवर झालेल्या अन्यायामुळे त्यांच्या कुटूंबियावर आलेली उपासमारीची पाळी या संदर्भात त्यांना न्याय मिळण्याकरिता मी विशेष उल्लेखाची सूचना देत आहे."

सभापती महोदया, या विशेष उल्लेखाची सूचना मी मांडत असतांना माननीय आरोग्य मंत्री जर या ठिकाणी उपस्थित असते तर पुढचे नियोजन करण्याच्या दृष्टीने अधिक बरे झाले असते. माझ्या विशेष उल्लेखाच्या सूचनेची नोंद घेतली जाईल,अशी मी या निमित्ताने अपेक्षा व्यक्त करीत आहे. शासनाने मागासवर्गीयांकरता नोक-यांमध्ये आरक्षण ठेवलेले आहे. त्यांना संरक्षण देण्याकरता कायदा करण्यात आला आहे आणि भारतीय घटनेत तसे नमूद करण्यात आले आहे. असे असतांनासुद्धा जे 12 वर्षे विधान परिषदेचे सदस्य होते आमदार होते त्यांचा मुलगा श्री.विजयना करवाडे हे राज्य शासनातील हत्तीरोग नियंत्रण पथक, धानोरा जिल्हा गडचिरोली येथे सहाय्यक अधीक्षक या पदावर काम करीत आहेत . त्यांच्या कौटूंबिक अडचणीमुळे आणि मानसिक त्रासामुळे अडीच वर्षे ते घरीच राहिले होते.. तब्येत बरी नसल्यामुळे मी कार्यालयात उपस्थित राहू शकत नाही व मला वैद्यकीय रजा मंजूर करावी ,यासाठी त्यांनी मेडिकल सर्व्तिफिकेट पाठविले होते. त्यानंतर त्यांना प्रमोशन देण्यात आले होते आणि त्या पदावर रुजू करून घेण्यासाठी त्यांना

2...

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

GG 2

श्री.निकोसे ....

एक वर्ष फिरावे लागले.तरीसुध्दा संबंधित अधिका-यांनी त्यांना कामावर रुजू करून घेतले नाही. उलट तुझ्यावर कारवाई का करण्यात येऊ नये असे कारणे दाखवा नोटीस देवून त्यांना कळविण्यात आले आणि त्यांची चौकशी करण्यात आली होती. त्या चौकशीत ते निर्दोष आढळून आले.. 25 वर्षे सर्व्हिस झाली असतांना महाराष्ट्र नागरी सेवा शिस्त व अपील नियम 1979 मधील नियम 13 (1) (2) अन्वये सक्तीची सेवानिवृत्ती देऊन त्यांना नोकरीतून काढून टाकण्यात आले आहे. पनिसामेन्टच्या बाबतीत असा नियम आहे की, एखाद्या सरकारी कर्मचा-यावर फौजदारी खटला भरला असेल वा तसा गुन्हा केला असेल तर त्याला शिक्षा करता येते. त्याशिवाय कोणत्याही शासकीय कर्मचा-याला हात लावता येत नाही. नागपूर येथील उप संचालक श्री.ठोंबरे यांच्या घरी एक कोटी रुपये सापडले होते आणि त्यांच्या जागेवर आता दुसरे अधिकारी आलेले आहेत.त्या अधिका-याने असे सांगितले होते की, तू "लक्ष्मीदर्शन" देण्याचा विचार कर. परंतु हा मुलगा गरीब असल्यामुळे तो "लक्ष्मीदर्शन" करू शकला नाही. त्यामुळे त्याला नोकरीतून काढण्याची शिक्षा देण्यात आली आहे . याबाबतीत मी माननीय आरोग्य मंत्री डॉ.विमल मुंदडा यांना पत्र दिले होते आणि त्यांनी यासंबंधीचा अहवाल मागवला आहे.त्याचबरोबर अनुसूचित जाती कल्याण समितीच्या माननीय समिती प्रमुखांना मी पत्र दिले असून माझ्या पत्रावर सन्माननीय सदस्य श्री.संभाजीराव अवघडे,श्री आनंदराव .गेडाम,श्री.चन्द्रकांत दानवे,श्री.जोगेन्द्र कवाडे श्री.सुभाष साबणे, श्री.सुरेश खाडे, श्री.दिलीप बनकर यांच्या स्वाक्ष-या आहेत.. अनुसूचित जाती कल्याण समितीचे समिती प्रमुख माननीय श्री.जनार्दन चांदुरकर यांनीसुध्दा माननीय आरोग्य मंत्री डॉ.विमल मुंदडा यांना पत्र पाठविले होते. त्या पहिल्या पत्रावर माननीय मंत्रिमहोदयांनी योग्य ती कारवाई करावी असे लिहिले होते. आता या व्यक्तीने अपील दाखल केले आहे..कोणत्याही शासकीय कर्मचा-याला काढून टाकावयाचे असेल तर त्याचे म्हणणे प्रथम ऐकून घेतले पाहिजे .परंतु या प्रकरणात संबंधित व्यक्तीचे म्हणणे ऐकून घेतले नाही. एखाद्या व्यक्तीला जर फाशी द्यावयाची असेल तर फाशी देण्यापूर्वी त्याचे म्हणणे ऐकून घेतले जाते .तुझी शेवटची इच्छा काय आहे?असे त्याला विचारले जाते. परंतु श्री.करवाडे यांना उप संचालकांनी काहीही विचारले नाही.तेव्हा या भ्रष्टाचारी उप संचालकाच्या विरुद्ध तातडीने कडक कारवाई करण्यात आली

3...

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

GG 3

श्री.निकोसे ....

पाहिजे.त्यांना सस्पेन्ड करण्यात आले पाहिजे.अशी मी या निमित्ताने मागणी करीत आहे.मी ही जी विशेष उल्लेखाची सूचना मांडली आहे त्याची मंगळवारी किंवा बुधवारी विभागाने दखल घेऊन आपली यंत्रणा त्वरित हलवावी अशी मी या निमित्ताने प्रार्थना करतो

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

15-07-2005

VTG/ MHM/ SBT/

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

4...

GG 4

14:40

पृ.शी : कोकणासाठी दहावी व बारावीच्या परीक्षेसाठी स्वतंत्र परीक्षा मंडळ स्थापन करणे

मु.शी : कोकणासाठी दहावी व बारावीच्या परीक्षेसाठी स्वतंत्र परीक्षा मंडळ स्थापन करण्याबाबत डॉ.अशोक मोडक, वि.प.स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना

तालिका सभापती (श्रीमती मंदा म्हात्रे) : माननीय सदस्य डॉ.अशोक मोडक यांनी एक विशेष उल्लेखासंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

डॉ.अशोक मोडक (कोकण विभाग पदवीधर) : महोदया, मी पुढील विशेष उल्लेखासंबंधीची सूचना मांडतो.:-

" कोकणासाठी दहावी व बारावीच्या परीक्षेसाठी स्वतंत्र परीक्षा मंडळ स्थापन करणे "

सभापती महोदया,ठाणे, रायगड,रत्नागिरी आणि सिंधुदूर्ग या कोकणातील चार जिल्हयासाठी खास करुन रायगड, रत्नागिरी आणि सिंधुदूर्ग या जिल्हयासाठी दहावी आणि बारावीच्या परीक्षेसाठी स्वतंत्र बोर्ड असावे अशी मी या विशेष उल्लेखाच्या निमित्ताने मागणी करीत आहे.मी या निमित्ताने माहितीसाठी असे सांगू इच्छितो की, रत्नागिरी एज्युकेशन सोसायटीच्या पुढाकाराने या संबंधात त्या ठिकाणच्या सर्व राजकीय पक्षांची, शिक्षण संस्थांची, शिक्षक संघटनांची एक संयुक्त बैठक दिनांक 15 जून 2005 रोजी घेण्यात आली होती आणि त्या बैठकीत याबाबत पाठपुरावा करण्याची गरज आहे असे ठरविण्यात आले होते.

नंतर श्री.सुंबरे

15-07-2005

" (असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

HH 1

KBS/SBT/MHM.

श्री.गायकवाड नंतर ---

14:45

डॉ. मोडक .....

याचे कारण माझ्याकडे वर्तमानपत्राचे कात्रणही आहे. केवळ सिंधुदुर्ग व रत्नागिरी जिल्ह्यांचा विचार केला तर आताच्या 12 वीच्या निकालामध्ये 77 टक्के मुले पास झाली आहेत असे आपल्या लक्षात येईल. आता हे तीनही जिल्हे खास करून वेगवेगळ्या कारणांमुळे संतुष्ट आहेत. मुळात विकासाचा अनुशेष वाढत चालला आहे. एसएससीचे किंवा एचएससीचे बोर्ड म्हणून जे प्रकरण आहे ते जरी आपण बाजूला ठेवले तरी शिक्षण संचालक एका जिल्ह्यासाठी एका ठिकाणी दुसऱ्या जिल्ह्यासाठी दुसऱ्या ठिकाणी बसतो. या सर्व गोष्टींचा विचार करता ज्या ठिकाणी 10 वी साठी 50 हजार आणि 12 वी साठी 35 हजार पेक्षा जास्त विद्यार्थी या तिन्ही जिल्ह्यांतून प्रतिवर्षी बसतात. केवळ त्यांच्या कडून प्राप्त होणाऱ्या परीक्षा शुल्काचा विचार केला तरी त्यातून हे एचएससी आणि एसएससी बोर्ड आर्थिकदृष्ट्या सक्षम होईल असा एक दावा केला जातो आहे आणि म्हणून शिक्षण खात्याने याचा त्वरेने विचार करावा. या कोकणामध्ये अशा तऱ्हेचे विद्यार्थी आहेत, शिक्षक आहेत, या सगळ्यांचा विचार करता तीन जिल्ह्यांची मिळून एक चांगली सोय उपलब्ध होईल. वाटल्यास, ठाणे जिल्हा हा मुंबईला संलग्न राहू द्यावा. परंतु या उर्वरित तीन जिल्ह्यांसाठी तरी एक स्वतंत्र एसएससी व एचएससी बोर्ड असावे अशी मागणी मी आपल्याकडे या माध्यमातून करतो. धन्यवाद.

****

..... एचएच 2 ..

पृ.शी. : मिरा-भाईदर साठी स्वतंत्र तहसिलदार पदाची निर्मिती करणे.

मु.शी. : मिरा-भाईदर साठी स्वतंत्र तहसिलदार पदाची निर्मिती करणेबाबत श्री.मुजप्फर हुसेन यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना.

तालिका सभापती (श्रीमती मंदा म्हात्रे) : सन्माननीय सदस्य श्री.मुजप्फर हुसेन यांनी विशेष उल्लेखाची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी. ..

श्री. मुजप्फर हुसेन (विधानसभेने निवडलेले) : माननीय सभापती महोदया, मी आपल्या अनुमतीने पुढीलप्रमाणे विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो. -

" ठाणे जिल्ह्यातील मिरा-भाईदर येथे महानगरपालिका निर्माण होऊन 3 वर्षे झाली आहेत. सन 1991 मध्ये या शहराची लोकसंख्या 1.75 लाख होती ती सन 2001 च्या सेन्सस प्रमाणे 5 लाखापेक्षा जास्त होती. दिवसेंदिवस वाढणाऱ्या लोकसंख्येमुळे शहरातील नागरिकांना तहसिलदार कार्यालयाच्या कामासाठी वारंवार ठाणे येथे जावे लागत आहे. हे अंतर शहरापासून सुमारे 25 कि.मी. लांब असल्याने नागरिकांचा त्यामुळे वेळेचा व पैशाचा अपव्यय होत आहे. तसेच या परिसरात कायदा व सुव्यवस्थेचा प्रश्न देखील गंभीर स्वरूप धारण करित आहे. यामुळे मिरा-भाईदर परिसरासाठी स्वतंत्र तहसिलदार पदाची निर्मिती करावी यासाठी तेथील नागरिकांनी वारंवार मागणी केली होती. परंतु तातडीने कायम स्वरूपाचे मिरा-भाईदर महानगरपालिका क्षेत्रासाठी तालुक्याचा दर्जा देऊन तहसिलदार पदाची नेमणूक करणे शक्य नसल्यास तात्पुरत्या स्वरूपात जिल्ह्यातील अन्य तहसिलदार किंवा तहसिलदार नागरी संकुलन यांना मिरा-भाईदरचा अतिरिक्त पदभार देण्यात येऊन नागरिकांची मागणी पूर्ण करण्यात यावी व याची कार्यवाही तातडीने पूर्ण करावी., यासाठी मी ही विशेष उल्लेखाची सूचना देत आहे. "

****

..... एचएच 3 ...

पु.शी. : शासनाने सक्तीच्या केलेल्या MS-CIT अभ्यासक्रमाबाबत.

मु.शी. : शासनाने सक्तीच्या केलेल्या MS-CIT अभ्यासक्रमाबाबत
श्रीमती संजीवनी रायकर यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना.

तालिका सभापती : सन्माननीय सदस्या श्रीमती रायकर यांनी विशेष उल्लेखाची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

श्रीमती संजीवनी रायकर (मुंबई विभाग शिक्षक) : सभापती महोदया, महाराष्ट्र शासनाने आपल्या कर्मचाऱ्यांसाठी आणि शासकीय सेवेत येऊ इच्छिणाऱ्यांसाठी MS-CIT हा संगणक अभ्यासक्रम शिकणे, उत्तीर्ण होणे सक्तीचे केलेले आहे. हा अभ्यासक्रम संपुष्टात आणण्यासाठी म्हणून मी ही विशेष उल्लेखाची सूचना देत आहे.

सभापती महोदया, महाराष्ट्र शासनाने MS-CIT हा संगणक अभ्यासक्रम सर्व शासकीय कर्मचाऱ्यांसाठी आणि शासकीय सेवेत येऊ इच्छिणाऱ्यांसाठी सक्तीचा केलेला आहे आणि हा अभ्यासक्रम महाराष्ट्र ज्ञान मंडळ म्हणजे MKCL मार्फतच पूर्ण केला पाहिजे अशीही सक्ती केलेली आहे. सेवेतील कर्मचाऱ्यांने हा अभ्यासक्रम यशस्वीरित्या पूर्ण न केल्यास त्याची वेतनवाढ रोखण्याचाही नियम शासनाने केलेला आहे. सभापती महोदया, शासनाचे इतर अनेक विभाग चांगले चांगले दर्जेदार अभ्यासक्रम चालवित असताना MKCL या खाजगी संस्थेचा अभ्यासक्रम लादण्यात आलेला आहे. या मागील कारण काय आहे हे समजू शकत नाही. या अभ्यासक्रमासाठी 2110 रुपये इतके शुल्क आकारले जाते. त्यातील 210 रुपये शासनाला आणि 610 रुपये MKCL कडे जातात. त्यापैकी 275 रुपये पुस्तके आणि सीडी वगैरेसाठी वापरले जातात. या सीडीतील मजकूर जुन्या अभ्यासक्रमातीलच आहे, त्यात अद्यावत काही नाही. त्या दृष्टीने काहीही उपाय योजना करण्यात आलेली नाही. जमा शुल्का पैकी 1 हजार रुपये संस्थेला मिळतात. संस्था काटकसरीने कसे तरी हा कोर्स चालविते. त्यामुळे त्यातून गुणवत्ता काही टिकून रहात नाही. या अभ्यासक्रम करणारांपैकी जे अनुत्तीर्ण होतात त्यांना पुन्हा परीक्षेसाठी 860 रुपये फी द्यावी लागते आणि ही संधी देखील केवळ एकच वेळ मिळते. हा अभ्यासक्रम करणाऱ्यांना सर्वांना 2110 रुपये शुल्क सक्तीचे आहे मात्र तरीही या अभ्यासक्रमासाठीची सामुग्री बरेचदा अपुरीच असते. तसेच हा अभ्यासक्रम विशिष्ट संस्थांकडूनच करावा असेही बंधन यामध्ये घातलेले आहे. म्हणून यासाठी मी

..... एचएच 4 ...

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

HH 4

KBS/SBT/MHM.

श्री.गायकवाड नंतर ---

14:45

श्रीमती रायकर .....

या निमित्ताने काही मागण्या करित आहे. एक म्हणजे MKCL या अशासकीय उपक्रमाच्या परीक्षांना बसण्याची सक्ती काढून टाकण्यात यावी. शिवाय हा कोर्स मर्यादित संस्थांकडे देऊन शिक्षणाचा बाजार मांडू नये.

(यानंतर श्री.जागडे .... आयआय 1 ..

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

॥ 1

ASJ/ MHM/ SBT/

(पुर्वी श्री. सुंबरे)

14:50

श्रीमती संजीवनी रायकर....

शासनाने MSBTE मार्फत पूर्वी सुरु असलेले अभ्यासक्रम पूर्ववत सुरु करावेत व या सर्वांना MSCIT समकक्षता जाहीर करावी. विद्यापीठ व अन्य संस्थांनी सुरु केलेल्या अभ्यासक्रमांलना शासनाने मान्यता द्यावी व समकक्षता द्यावी. विद्यार्थ्यांकडून घेतल्या जाणा-या फीचे योग्य प्रकारे समायोजन व्हावे. अवास्तव फी किंवा अटी लावून त्यांची लूट करू नये. परीक्षा पध्दतीची एकाधिकारशाही निर्माण करुन विद्यार्थ्यांना वेठीला धरू नये. विविध अभ्यासक्रम राबविणा-या संस्थांकडून यंत्रसामुग्री, ग्रंथालय, अर्हतापात्र शिक्षण या संदर्भातील अटींची पूर्तता होते किंवा नाही, हे पडताळून पहावे व शिक्षणाचा दर्जा राखवा, असे न करणा-या संस्थांवर कारवाई करावी, नाहीतर विद्यार्थी तीव्र आंदोलन करतील. म्हणून मी ही विशेष उल्लेखाची सूचना मांडली आहे.

--

..2..

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

पृ.शी. : विधानभवनच्या आवाराबाहेरील वाहनतळामध्ये प्रसाधनगृह व उपहारगृहाची व्यवस्था नसणे.

मु.शी. : विधानभवनच्या आवाराबाहेरील वाहनतळामध्ये प्रसाधनगृह व उपहारगृहाची व्यवस्था नसणे याबाबत मा.सदस्य श्री. मधुकर सरपोतदार, वि. प. स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना.

तालिका सभापती (श्रीमती मंदा म्हात्रे) : मा.सदस्य श्री. मधुकर सरपोतदार यांनी एक विशेष उल्लेखासंबंधीची सूचना दिली आहे. त्यांनी ती मांडावी.

श्री. मधुकर सरपोतदार (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित) : महोदया, मी पुढील विशेष उल्लेखासंबंधीची सूचना मांडतो.

" महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिवेशन काळात आमदारांचे वाहन ठेवण्याकरिता विधानभवनाच्या आवाराबाहेर " वाहनतळ " करण्यात आले आहे. या वाहनतळामध्ये वाहनचालकांसाठी प्रसाधनगृह व उपहारगृहाची व्यवस्था नसणे, याकरिता विधानभवन आवारात जायचे झाले तर त्यांना प्रवेशिका देण्यात येत नाही. माणूसकीच्या आधारे या वाहनचालकांकरिता आवश्यक अशा या मुलभूत सोयी-सुविधा उपलब्ध करणे आवश्यक आहे. या बाबत शासनाने निवेदन करावे. "

..3..

श्री. मधुकर सरपोतदार.....

तालिका सभापती महोदया, विधानमंडळाच्या अधिवेशनाच्या निमित्ताने आमदार येत असतात. ते आपली वाहने घेऊन येत असतात. त्यामुळे ड्रायव्हर तसेच त्यांच्याबरोबर कार्यकर्ते येत असतात. या वाहनांसाठी एक वाहनतळ निर्माण करण्यात आले आहे. सभापती महोदया, जो पोलीस बंदोबस्त आहे, त्याचा त्रास आमदारांना होतो असा नाही तर इतरांनाही होत आहे. ड्रायव्हर तसेच आमदारांचे सहकारी यांना विधानभवनात येण्यासाठी पास दिले जात नाहीत. त्यामुळे त्यांना परिसराबाहेर रहावे लागते. ज्या ठिकाणी वाहनतळ आहे, त्या ठिकाणी पिण्याच्या पाण्याची व्यवस्था नाही. चहापाणासाठी तसेच खाण्याची कोणतीही व्यवस्था नाही. हा परिसर श्रीमंत विभाग असल्यामुळे या ठिकाणी छोटी छोटी हॉटेल्स नाहीत. या पार्श्वभूमीवर या सर्व लोकांनी शौचालयास तसेच नैसर्गिक विधी करण्यासाठी कोठे जावयाचे ? हा प्रश्न माझ्या मनात उभा राहत आहे. आता आपण ज्या ठिकाणी वाहनतळ उभे केले आहे, त्याची काळजी कोणी घ्यावयाची आहे ? त्या ठिकाणी जे ड्रायव्हर असतात त्यांना पोलिसांचा तर खूप त्रास होत असतो. आमदारांचे ड्रायव्हर हे अतिरेकी आहेत, असे समजूनच पोलीस त्यांना वागणूक देत असतात. ज्या ठिकाणी वाहनतळ केले आहे, ते कोणीतरी पाहणार आहे की नाही ? विधानमंडळ अधिका-यांची ही जबाबदारी आहे की, नाही हा प्रश्न आमच्यासमोर उभा राहत आहे. सभापती महोदया, विधानभवनाच्या बाजूला असलेल्या आमदार निवासामध्ये गाडी उभी करावयाची म्हटली तरी ते शक्य होत नाही. त्या ठिकाणी इतकी गर्दी आहे की त्या ठिकाणी गाडी पार्क करण्याची आणि गाडी पार्क केली तर बाहेर काढण्याची सोय नाही. अशा प्रकारची अव्यवस्था जर विधीमंडळाचे अधिवेशन सुरु असताना होणार असेल तर ते योग्य आहे काय ? निरनिराळ्या ठिकाणाहून येणारे लोक प्रतिनिधी, त्यांच्या गाड्या, त्यांचे ड्रायव्हर आणि त्यांच्याबरोबर येणारी माणसे यांची व्यवस्था करण्याची जबाबदारी शासनाची तसेच विधानमंडळाची आहे की नाही ? शासनाने तसेच विधानमंडळाकडे याकडे विशेष लक्ष द्यावे म्हणून मी ही विशेष उल्लेखाची सूचना उपस्थित केली आहे.

(यानंतर श्री. सरफरे...

अशासकीय कामकाज (विधेयके)

पृ. शी. : रोजगार हमी (सुधारणा) विधेयक

मु. शी. : L.C.BILL NO. III OF 2005.

(A BILL FURTHER TO AMEND THE MAHARASHTRA

EMPLOYMENT GUARANTEE ACT,1977.)

श्री. कन्हैयालाल गिडवाणी (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित) : सभापती महोदया, स 2005 चे वि.प.वि. मां 3 महाराष्ट्र रोजगार हमी अधिनियम, 1977 यामध्ये आणखी सुधारणा करण्याकरिता विधेयक मांडण्यासाठी मी सभापतीची अनुमती मागितो.

सभापती महोदया, हे विधेयक मांडीत असतांना या विधेयकाच्या उद्देश व कारणासंबंधी मी थोडक्यात निवेदन करतो. राज्यातील जनतेला रोजगाराची हमी देणारा कायदा अंमलात आणणारे महाराष्ट्र हे देशातील पहिलेच राज्य आहे. सध्यातरी या अधिनियमाची व्याप्ती राज्यातील ग्रामीण क्षेत्रापुरतीच मर्यादित आहे. नागरी क्षेत्रात राहणारी जनता अजूनतरी या अधिनियमाच्या कक्षेबाहेरच आहे. नागरी क्षेत्रात, सामाजिक वनीकरण, फलोत्पादन, रस्त्यांचे बांधकाम इत्यादींसारखी कामे कंत्राट पध्दतीने केली जातात. हे कंत्राटदार, त्यांना लागणारे मजूर बहुतांशी ग्रामीण भागातूनच आणतात. त्यामुळे, स्थानिक लोकांना त्या कामांवर रोजगाराची संधी मिळू शकत नाही. गेल्या दोन दशकांत, नागरी क्षेत्रामधील बेरोजगारांच्या समस्येने विक्राळ स्वरूप धारण केले आहे, कारण लोकांना आपली उपजीविका चालवण्यासाठी लागणारा किमान पैसा मिळवण्याकरिता पुरेशा नोकऱ्या उपलब्ध नाहीत. नागरी क्षेत्रामधील अकुशल कामगारांची परिस्थिती तर नोकरीच्या संधी मिळण्याच्या दृष्टीने फारच हलाखीची आहे. वरील वस्तुस्थिती लक्षात घेता, या अधिनियमाची व्याप्ती नागरी क्षेत्रापर्यंत वाढवणे आवश्यक आहे. म्हणून, राज्यातील नागरी क्षेत्रामत राहणाऱ्या जनतेलाही या अधिनियमाच्या कक्षेत आणण्यासाठी या अधिनियमाची व्याप्ती वाढवण्याकरिता तरतूद करण्याचे प्रस्तावित केले आहे. हे उद्दिष्ट साध्य करणे हा या विधेयकाचा हेतू आहे.

प्रश्नमतास टाकून संमत झाला.

तालिका सभापती : अनुमती देण्यात आली आहे.

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

JJ 2

DGS/ MHM/ SBT/ MAP/ KGS/

14:55

श्री. कन्हैयालाल गिडवाणी : सभापती महोदया, मी आपल्या अगुती स 2005 चे वि.प.वि. मां 3 मांडतो.

तालिका सभापती : विधेय मांड्यात आले आहे.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

पु. शी. : माथाडी, हमाल व इतर श्रमजीवी कामगार (नोकरीचे नियमन व कल्याण) (सुधारणा) विधेय

मु. शी. : L.C.BILL NO.IV OF 2005.

(A BILL FURTHER TO AMEND THE MAHARASHTRA MATHADI, HAMAL AND OTHER MANUAL WORKERS (REGULATION OF EMPLOYMENT AND WELFARE) ACT, 1969.)

श्री. कन्हैयालाल गिडवाणी (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित) : सभापती महोदया, स 2005 चे वि.प.वि. मां 4 महाराष्ट्र माथाडी, हमाल व इतर श्रमजीवी कामगार (नोकरीचे नियमन व कल्याण) अधिनियम, 1969 यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी विधेयक मांडण्यासाठी मी सभापतीची अनुमती मागितो.

सभापती महोदया, हे विधेयक मांडीत असतांना या विधेयकाच्या उद्देश व कारणासंबंधी मी थोडक्यात निवेदन करतो. महाराष्ट्र राज्यामध्ये साखर कारखान्यात पाच लाखाच्या वर ऊस तोडणी व गाडीवान कामगार गळीत हंगामाच्या दरम्यान वर्षातील पाच ते सात महिने आपली गावे सोडून दूरच्या ठिकाणी आपल्या कुटुंबियासमवेत जातात. या गरीब कामगारांकडून श्रमाने काम करून घेतले जात असले तरीही त्यांनी केलेल्या श्रमाच्या तुलनेत त्यांना मजुरी दिली जात नाही. तसेच त्यांना पिण्याचे पाणी, निवास, शाळा, दवाखाना इत्यादींबाबत कोणतीच सोय नसते.

म्हणून या कर्मचाऱ्यांची, कामासंबंधीची परिस्थिती सुधारण्यासाठी आणि त्यांच्या सेवांना संरक्षण मिळवून देण्यासाठी व सध्याच्या अनुचित परिस्थितीतून त्यांना मुक्त करण्यासाठी या श्रमजीवी कामगारांच्या नोकरीचे नियमन करणे आणि त्यांच्या कल्याणासाठी नोकरीच्या योग्य अशा अटी आणि शर्ती यासाठी तरतूद करणे इष्ट आहे. त्यामुळे साखर कारखान्यामध्ये काम करणाऱ्या ऊस तोडणी व गाडीवान यासारख्या असंरक्षित कामगारांना महाराष्ट्र माथाडी, हमाल व इतर श्रमजीवी कामगार (नोकरीचे नियमन व कल्याण) अधिनियम, 1969 याच्या कक्षमध्ये आणण्यासाठी त्या अधिनियमात सुधारणा करण्याचे प्रस्तावित करण्यात येत आहे. म्हणून हे विधेयक मांडण्यात आले आहे.

प्रश्नमतास टाकून संमत झाला.

तालिका सभापती : अमुंती देयात आली आहे.

श्री. कन्हैयालाल गिडवाणी : सभापती महोदया, मी आपल्या अमुंती स 2005 चे वि.प.वि. मां 4 मांडतो.

तालिका सभापती : विधेय मांडयात आले आहे.

(यानंतर सौ. रणदिवे)

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

KK-1

APR/KGS/MAP

पूर्वी श्री.सरफरे . . . .

15:00

पु.शी.: विदर्भातील धान व कापूस उत्पादक शेतक-यांना,

तसेच कोकणातील आंबा उत्पादक शेतक-यांना

आर्थिक मदत देण्याबाबत.

मु.शी.: विदर्भातील धान व कापूस उत्पादक शेतक-यांना,

तसेच कोकणातील आंबा उत्पादक शेतक-यांना

आर्थिक मदत देण्याबाबत माननीय पणन राज्यमंत्र्यांचे

निवेदन.

श्री.जयप्रकाश दांडेगावकर (पणन राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने नियम 46 अन्वये पुढील निवेदन करतो :-

(प्रेस : येथे सोबत जोडलेले निवेदन छपावे.)

. . . .2 के-2

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

KK-2

श्री.जयप्रकाश दांडेगावकर . . . .

सभापती महोदय, चालू वर्षाच्या हंगामामध्ये दिनांक 26 डिसेंबर 2004 च्या दरम्यान हवामानात झालेले बदल, जानेवारी अखेरीस, मार्च 7 व 8, एप्रिल 3 व पुनःश्च दिनांक 13 व 14 एप्रिल, 2005 या दरम्यान झालेल्या अकाली पाऊस व गारपीट यामुळे कोकणातील आंबा पिकाचे नुकसान झालेले आहे. अशा शेतक-यांना एक विशेष बाब म्हणून उत्पादनक्षम क्षेत्रासाठी हेक्टरी रु.10000/- प्रमाणे 1 हेक्टर पर्यंत आर्थिक मदत देण्याचे आश्वासन सन 2005 च्या राज्य विधीमंडळाच्या अर्थसंकल्पीय अधिवेशना दरम्यान विधान सभागृहात शासनाच्या वतीने देण्यात आलेले होते. त्यानुसार याबाबतची कार्यप्रणाली निश्चित करण्यात आली असून त्याबाबतच्या सविस्तर सूचना निर्गमित करून व रु.15.00 कोटी एवढी आर्थिक मदत दि.12 जुलै 2005 च्या शासन निर्णयानुसार मंजूर केलेली आहे.

श्री.मधुकर सरपोतदार : सभापती महोदय, ही मदत केव्हा दिली जाणार आहे ?

श्री.जयप्रकाश दांडेगावकर : सभापती महोदय, ही मदत लवकरात लवकर देऊ.

श्री.मधुकर सरपोतदार : सभापती महोदय, प्रश्नोत्तराचा तास स्थगित करून या विषयाच्या संदर्भात निवेदन करावे अशी याठिकाणी मागणी करण्यात आली होती. मदत मिळत नाही म्हणून मागणी करण्यात आली होती. शासन पैसे देणार आहे हे खरे आहे. पण ते केव्हा देणार आहे ? आंब्याचा सिझन संपला, पुढे दुसरा येईल. तेव्हा ही मदत केव्हा दिली जाणार आहे ?

श्री.जयप्रकाश दांडेगावकर : सभापती महोदय, एक महिन्याच्या आत रक्कम देण्यात येईल.

(प्रेस : यानंतर सोबतचे निवेदन छापवावे.)

. . . .2 के-3

अशासकीय कामकाज (ठराव)

पु.शी.: राज्यातील क्रीडा क्षेत्राचा सर्वांगीण विकास करण्यासाठी तालुका स्तरावर क्रीडा प्रशिक्षण केंद्रे स्थापन करणे.

मु.शी.: राज्यातील क्रीडा क्षेत्राचा सर्वांगीण विकास करण्यासाठी तालुका स्तरावर क्रीडा प्रशिक्षण केंद्रे स्थापन करणे या विषयावरील श्री.संजय दत्त यांचा ठराव.

श्री.संजय दत्त (विधानसभेद्वारा निर्वाचित) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने खालील ठराव मांडतो :---

"राज्यातील खेळाडूंची राष्ट्रीय स्तरावर होत असलेली पिछेहाट लक्षात घेता क्रीडा क्षेत्राचा सर्वांगीण विकास होण्याकरीता व दर्जेदार खेळाडू तयार करण्यासाठी तालुका स्तरावर क्रीडा प्रशिक्षण केंद्रे स्थापन करण्यात यावी व त्यासाठी प्रशिक्षित मार्गदर्शक नेमण्यात यावेत व अशा केंद्रांना आवश्यक ते साहित्य पुरविण्यात यावे अशी शिफारस ही विधानपरिषद शासनास करित आहे."

यानंतर श्री.किल्लेदार . . . .

श्री.संजय दत्त (पुढे चालू...

सभापती महोदया, महाराष्ट्र राज्य हे क्रीडा क्षेत्रात मागे राहू नये यासाठी तसेच राज्यातील खेळाडूंची राष्ट्रीय स्तरावर होत असलेली पिछेहाट टाळण्यासाठी तसेच दर्जेदार खेळाडू आणि क्रीडापटू निर्माण होण्यासाठी तालुका स्तरावर क्रीडा प्रशिक्षण केंद्र आणि क्रीडा संकुले स्थापन करण्यात यावीत. तालुका पातळीवर मैदानी खेळांची भूखंडाचे आरक्षण करून तेथे विस्तीर्ण अशी मैदाने उभारण्यात आल्यास मैदानी खेळांउएची युवकांमध्ये आवड निर्माण होईल. तालुका स्तरावर हॉकी, फुटबॉल, हॉलीबॉल, बास्केट बॉल, टेनिस, क्रिकेट, कबड्डी, खो-खो, आट्यापाटया, धावणे, पोहणे इत्यादी स्पर्धांचे आयोजन करून क्रीडा महोत्सव आयोजित केल्यास युवा वर्गामध्ये क्रीडा चळवळ उभी राहू शकेल. सध्याचे युग हे स्पर्धेचे युग असल्याने स्पर्धात्मक दर्जा निर्माण होण्यासाठी उपरोक्त क्रीडा साहित्याने स्वयंपूर्ण असलेली क्रीडा कार्यशाळा आणि त्याला जोडून व्यायामशाळा ह्या राज्याला क्रीडा क्षेत्रात प्रगतीपथावर नेऊ शकतील, यासाठी शासनाने तालुका स्तरावर क्रीडा प्रशिक्षण केंद्र सुरु करावीत.

सभापती महोदया, शरीर स्वास्थ्य, निरोगी रहावयाचे असेल तर आपल्या शरीरास नियमित व्यायाम मिळणे आवश्यक आहे व आपल्या देशाची तरुण पिढी ही सुदृढ व काटक बनवायची असेल तर त्यांच्या आयुष्यात क्रीडा क्षेत्राला महत्त्व देणे गरजेचे आहे. समर्थ रामदास स्वामींनी आपल्या दासबोध ग्रंथात व्यायामाचे महत्त्व विशद केले आहे. दासबोधाच्या श्लोकावरून शिवकालातही क्रीडा व शारिरिक शिक्षणाला किती महत्त्व होते, हे लक्षात येते. स्वातंत्र्य पूर्व काळात राजाश्रयाने खेळाडू व खेळ याची जोपासना केली जात होती. त्या काळी कुस्तीबाबतचा आश्रय हा अत्यंत मोलाचा ठरला. सन 1960 पर्यन्त शाळा व महाविद्यालयांमधून खेळाला महत्त्व दिले जात होते. परंतु 10+2+3 या अभ्यासक्रमानंतर क्रमिक अभ्यासक्रमाच्या ओझ्यामुळे खेळांकडे लक्ष देण्याची शाळा-महाविद्यालयांची प्रवृत्ती कमी झाली आहे. ज्या वयात राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय खेळाडू घडविण्याचे कार्य व्हावयास हवे, त्याच वयात म्हणजे माध्यमिक व महाविद्यालयीन शिक्षणाच्या वयात खेळांपासून परावृत्त करण्याची वृत्ती हळूहळू बळावत गेली. पूर्वीची संस्थाने खालसा झाल्यामुळे खेळाडूंना मिळणारा राजाश्रय लोप पावला. मात्र तसाच पर्यायी वरदहस्त निर्माण न झाल्यामुळे खेळांमध्ये एक प्रकारची पोकळी निर्माण झाली. मात्र गेल्या काही वर्षांपासून राज्य शासनाने व केंद्र शासनाने पुन्हा एकदा खेळाकडे बघण्याच्या आपला दृष्टीकोन सकारात्मक केला असून, राज्य व केंद्र शासनाने भरीव रक्कम दर्जेदार खेळाडू निर्माण करण्याकरिता खर्च करण्यास सुरुवात केली

श्री.संजय दत्त (पुढे चालू....

असल्याने आपल्या देशातील व राज्यातील क्रीडा क्षेत्रातील कामगिरी समाधानकारक दिसू लागली आहे. मात्र त्यावर समाधान मानून चालणार नाही. महाराष्ट्र राज्याची लोकसंख्या सुमारे 10 कोटी आहे. त्यापैकी 25 टक्के लोकसंख्या ही युवा वर्गातील आहे. याचाच अर्थ महाराष्ट्रात 2 कोटी युवा वर्ग आहे. त्यापैकी कितीजण क्रीडा स्पर्धांमध्ये यशस्वी होतात ?

सभापती महोदया, 100 कोटीच्या वर लोकसंख्या असलेल्या आपल्या देशात ऑलंपिक स्पर्धेमध्ये आम्हास 1 किंवा 2 कांस्य पदके मिळतात. एवढ्या तुटपुंज्या पदकांवरही आपण लोकसभेत व विधानसभेत त्यांचा अभिनंदनाचा ठराव मांडतो. मा. पंतप्रधान व मा.राष्ट्रपती त्यांचा सत्कार करतात. मात्र लोकसंख्येच्या दृष्टीने आपल्या देशापेक्षा कितीतरी पटीने कमी व आकारानेही लहान असलेली राष्ट्रे मात्र 50 कांस्य, 60 रौप्य व कितीतरी सुवर्णपदके मिळवतात. त्यावेळी मात्र आमची मान शरमेने खाली जाते. चीन, जर्मनी, क्युबा, जपान, उत्तर कोरिया, दक्षिण कोरिया, अमेरिका, तसेच अनेक युरोपियन राष्ट्रे ऑलंपिकमध्ये पदांची लूट करतात कारण तिथे सहाव्या वर्षापासून मुलांना सरकारच ताब्यात घेते. त्यांना क्रीडाविषयक पूर्णपणे शिक्षण दिले जाते आणि त्यातून तयार होणारी मुले नंतर ऑलंपिक गाजवितात. राज्य स्तरीय, राष्ट्रीय स्तरावर आपण कुठे कमी पडतो , याची एकदा पुनश्च पडताळणी होणे गरजेचे आहे.

यानंतर कु.थोरात....

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

MM-1

SMT/ KGS/ MAP/ प्रथम श्री. किल्लेदारें...
श्री. संजय दत्त....

15:10

जगात लोकसंख्येत 2 रा क्रमांक असलेल्या व आकाराने जगात 7 वा क्रमांक असलेल्या आपल्या देशाची खेळाची स्थिती फारच दयनीय व शोचनीय आहे. हे बदलणे गरजेचे आहे. दरवर्षी आपण हजारो कोटी रुपये विविध खेळांवर खर्च करतो. खेळाडूंना कोठेही काहीही कमी पडू नये, असे शासनाचे व केंद्र शासनाचे धोरण असतांना मात्र जागतिक पातळीवर आपली नाचक्की होते आहे. ऑलम्पिक पदकांचा तक्ता पाहतांना आम्हास आमच्या देशाचे नांव शोधण्यासाठी तक्त्याच्या सुरुवातीपासून नव्हे तर शेवटी आम्ही कोठे दिसतो कां? ते पहातो व आम्हास आमची जागा पटकन मिळते, कारण आमचा नंबर अगदी शेवटी असतो.

सभापती महोदया, हे सर्व काही बदलणे गरजेचे आहे. नुसते कै. खाशाबा जाधव व पी.टी. उषा यांच्या कामगिरीवरच समाधान मानून चालणार नाही, तर अधिकाधिक उत्कृष्ट खेळाडू निर्माण होणे गरजेचे आहे.

सभापती महोदया, ऑलम्पिक बाबत चर्चा करू तेवढी कमीच पडणार आहे. त्याचबरोबर आपल्या राज्यातील विविध खेळांमधील परिस्थितीचा विचार केला तर ऑलम्पिक सारखाच प्रकार आपल्या राज्याचा राष्ट्रीय स्तरावर दिसून येतो. इथेही आमची मान शरमेने खाली जाते. एक सचिन तेंडुलकर किंवा एक सुनिल गावसकर यांच्याच नावाचा जयघोष आम्ही करित बसतो व समाधान मानतो. परंतु राज्याची परिस्थिती फारच दयनीय आहे. त्यात सुधारणा व्हावी म्हणून आपल्या राज्यात वेळोवेळी क्रीडाधोरणे राबविली गेली. चुकांची दुरुस्तीही केली गेली. मात्र अजूनही फार मोठा पल्ला गाठावयाचा आहे. सन 1984 साली राष्ट्रीय क्रीडाधोरण राबविण्यात आले. तदनंतर महाराष्ट्रात 1996 साली राज्याचे क्रीडा धोरण राबविण्यात आले. त्यानंतर 2001 साली नवीन क्रीडाधोरण जाहीर करण्यात येऊन, पुढील 10 वर्षांचा कालबद्ध कार्यक्रम जाहीर करण्यात आला. या क्रीडा धोरणाचा मध्यावधी आढावा 5 वर्षांनंतर घेण्याचे ठरले आहे. सदर आढावा तज्ज्ञ समिती मार्फत घेण्याचे ठरविले आहे, ही समाधानाची बाब आहे. राज्याचे 2001 चे क्रीडा धोरण ख-या अर्थाने व प्रामाणिकपणे राबविले गेले तर राष्ट्रीय स्तरावर आपल्या राज्याचा नंबर एकच असायला हवा. मात्र गेल्या 4 वर्षांतील महाराष्ट्राचे विविध खेळांमधील स्थान बघता, 2001 साली नुसते धोरण जाहीर करण्यात आले. पण त्याचा व्हावा तेवढा परिणाम व फायदा दिसून येत नाही, याचे दुःख होत आहे.

..2..

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

MM-2

श्री. संजय दत्त....

सभापती महोदया, महाराष्ट्र राज्यात क्रीडा व युवकसेवा संचालनालया मार्फत विविध योजना राबवण्यात येतात. त्यामध्ये प्रशिक्षण शिबीरे, राष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धेत सहभागी होण्यासाठी अर्थसहाय्य, क्रीडा संघटनांना प्रोत्साहन, कुस्ती कलेचा विकास, कुस्तीवीरांना मानधन, आंतरराष्ट्रीय पातळीवर पदक प्राप्त करणा-याला रोख पारितोषिक, शालेय पातळीवरील स्पर्धाकांना शिष्यवृत्ती, क्रीडांगण, व्यायामशाळा विकास आणि त्यासाठी अनुदान, जिल्हा क्रीडा संकुलाची उभारणी, जलतरण तलाव बांधकाम त्यासाठी अनुदान अशा विविध पुरस्कारांची योजना इत्यादी कार्यक्रम क्रीडा व युवक संचालनालयामार्फत घेण्यात येतात.

सभापती महोदया, 2005-06 च्या अर्थसंकल्पात 25 कोटी 16 लाख 12 हजार इतकी तरतूद क्रीडा व युवक सेवा यासाठी केली आहे. राज्याचे 35 जिल्हे आणि जवळपास 350 तालुके यांचा विचार केल्यास 25 कोटीचा निधी प्रत्येक जिल्हयासाठी विभागून दिला तर प्रत्येक जिल्हयाच्या वाटयाला किमान 1 कोटी इतकीही रक्कम उपलब्ध होत नाही. या आर्थिक तरतुदीपैकी बहुतांश निधी हा मुंबई, पुणे, नागपूर औरंगाबाद या महानगरातील क्रीडाविषयक तरतुदीसाठी खर्च होत असतो. मात्र त्याच्या तुलनेत ग्रामीण भागांमध्ये आर्थिक तरतूद अत्यंत अल्पप्रमाणात खर्च होत असते. राज्याचे क्रीडा धोरण हे ख-या अर्थाने दोन विभागात विभागलेले स्पष्टपणे दिसते. एक विकास तर दुसरे भकास. पुणे, मुंबई, नागपूर, औरंगाबाद या शहरांमधील क्रीडा स्पर्धांसाठी जास्तीत जास्त खर्च केला जातो. खेळांमध्ये फक्त या शहरांचाच विकास होत असून ग्रामीण भाग हा अजूनही दुर्लक्षित आहे.

आजच्या घडीला राज्याच्या क्रीडा धोरणामध्ये महाराष्ट्र राज्य क्रीडापरिषद स्थापन करण्यात आली असून या परिषदेने सुमारे 42 खेळांचे प्रकार हे अनुदानासाठी पात्र ठरविले आहेत. असे असले तरी या परिषदेमार्फत निर्वाह अनुदान, क्रीडा साहित्य खरेदी अनुदान, क्रीडांगणाची दुरुस्ती आणि देखभाल करणे असे आहे. त्याचप्रमाणे राष्ट्रीय स्पर्धांमध्ये संघ पाठविण्यासाठी अनुदान दिले जाते. योग प्रशिक्षण, क्रीडा संस्थांना अर्थसहाय्य, कुस्ती, कला विकास, क्रीडा क्षेत्रातील नैपुण्यावर आधारित शिष्यवृत्त्या देण्यात येतात. एकीकडे या सुविध दिल्या आहेत.

यानंतर श्री. बरवड...

श्री. संजय दत्त ....

आणि दुसरीकडे विभागीय क्रीडा संकुले निर्माण करण्याकरिता मुंबई शहरासाठी 1 आणि प्रत्येक महसुली विभागासाठी 1 क्रीडा संकुल निर्माण करण्यात येते. या क्रीडा संकुलामध्ये खुले आणि बंदिस्त प्रेक्षकगृह, हॉकीचे मैदान, विविध मैदानी खेळांची क्रीडांगणे इत्यादी सुविधा दिल्या जातात तसेच जिल्हयाच्या पातळीवर जिल्हा क्रीडा संकुल देखील स्थापन करण्यात येतात. तरीही आपल्या राज्याची क्रीडा क्षेत्रातील कामगिरी असमाधानकारक आहे. कारण क्रीडा धोरण राबविण्यासाठी नुसती आश्वासनांची खेरात केली जात असून प्रत्यक्षात मात्र जेवढी आर्थिक तरतूद कागदावर दाखविली जाते तेवढी तरतूद मंजूर करण्यात येत नाही. राज्याचे माननीय मुख्यमंत्री क्रीडा धोरणाविषयी सांगतात की, खेळांवर केलेला खर्च हा खर्च नसून गुंतवणूक आहे. परंतु ही गुंतवणूक करताना राज्याचे हात आखडले जातात. ते यापुढील काळात होऊ नये अशी मी शासनाला विनंती करतो.

सभापती महोदय, आजच्या घडीला शासनाने दिलेल्या माहितीनुसार 23 जिल्हयांमध्ये क्रीडा संकुल निर्मितीचे काम प्रगतिपथावर आहे. जिल्हा पातळीवरील क्रीडा संकुलामध्ये रनिंग ट्रॅक, खेळाची मैदाने, जलतरण तलाव, इनडोअर हॉल इत्यादी सुविधा निर्माण करण्याची तरतूद करण्यात आली आहे. तालुका पातळीवर क्रीडा संकुले स्थापन करून त्या ठिकाणी रनिंग ट्रॅक, स्विमिंग पूल, क्रिकेट, हॉकी, फूटबॉल मैदान, बॉस्केट बॉल, खो-खो, हॉलीबॉल आणि कबड्डीचे मैदान इत्यादी सुविधा निर्माण करण्यात येणार आहेत. परंतु त्याची अजूनही सुरुवात झाली नाही. चालू वर्षाच्या म्हणजे सन 2005-06 च्या अर्थसंकल्पात तालुका क्रीडा संकुलाचा समावेश करून अडीच एकराच्या संकुलासाठी सुमारे 25 लाख रुपये तरतुदीचे ब्रॉड पॅकेज, 9 एकराच्या संकुलासाठी 50 लाख रुपये तरतुदीचे सिल्डर पॅकेज तर 16 एकराच्या संकुलासाठी दीड कोटी रुपये तरतुदीचे गोल्ड पॅकेज असे 3 पॅकेजेस या योजनेद्वारे जाहीर करण्यात आले आहेत. तालुका पातळीवर क्रीडा संकुलाची योजना जाहीर करून शासनाने एक चांगला निर्णय घेतला आहे. मात्र हा निर्णय जेव्हा खरोखरच अंमलात येईल तेव्हा खऱ्या अर्थाने योजना सफल झाली असे म्हणता येईल. तालुका पातळीवरील क्रीडा संकुलाची योजना सफल होण्याचे निकष म्हणजे या संकुलामधून प्रशिक्षण घेऊन गेलेल्या खेळाडूंना राज्य, राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील

RDB/ KGS/ MAP/

श्री. संजय दत्त .....

स्पर्धांमध्ये मिळालेले यश हाच असेल. आज राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय पातळीवर तसेच जागतिक पातळीवर अंजू जॉर्ज, विकास गौड, पी. हरिकृष्णा, नीलम सिंग, सीमा अंतील, अनिल कुमार, शक्ती सिंह, राजवर्धन राठोड, अंजली भागवत, मोराद अली खान, रोजन सोदी, सुमा शिरूर, अंजली वेदपाठक, मानशेर सिंह, मेरी पिअर्स, सानिया मिर्झा इत्यादी राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावर नावलौकीक मिळविलेल्या अलीकडच्या काळातील खेळाडूंची यादी पाहिल्यास त्यामध्ये महाराष्ट्राच्या खेळाडूंचा अल्प प्रमाणात समावेश असल्याचे दिसून येते. केरळ, आंध्र, पंजाब यासारखी राज्ये क्रीडा क्षेत्रात मुसंडी मारत असताना महाराष्ट्राची मात्र पिछेहाट होत आहे हे चित्र क्लेशदायक आहे. क्रिकेट, फुटबॉल, हॉकी, अॅथलेटिक्स, कबड्डी या सारख्या खेळात महाराष्ट्र मागे पडत चालल्याचे दिसून येत आहे. असे का व्हावे हा क्रीडा प्रेमींना सतावणारा प्रश्न आहे. सध्या पूर्वीप्रमाणे खेळाडूंना नोकऱ्या मिळत नाहीत हे याचे एक कारण असावे. राज्याचे मुख्यमंत्री श्री. विलासराव देशमुख यांनी शिवछत्रपती पुरस्कार सोहळ्याप्रसंगी जाहीररीत्या सांगितले होते की, खेळाडूंना राज्य शासनात नोकऱ्या दिल्या जाणार. मंत्रालयात, शासनात खिलाडू आणि सहमुख चेहरे दिसणार. पण अजून तसे झालेले दिसत नाही. आजपावेतो किती खेळाडूंना शासनाने नोकऱ्या दिल्या या प्रश्नाचे उत्तर मिळणे कठीण आहे. महाराष्ट्राचे खेळाडू रेल्वे, पेट्रोलियम क्रीडा मंडळा, बँक क्रीडा मंडळ यातून खेळतात. त्या त्या संघांच्या विजेतेपदात मोठा वाटा उचलतात. पण महाराष्ट्राला मात्र राष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धात म्हणावे तसे यश अजूनही मिळू शकत नाही. प्रशिक्षित शिक्षकांचा अभाव हेही एक कारण आहे. तसेच खेळाडूंना योग्य असे प्रशिक्षणही मिळत नाही. प्रामुख्याने असे दिसून येते की, प्रशिक्षण अधिकारी नेमताना शासनातीलच अप्रशिक्षित शासकीय अधिकाऱ्यांची वर्णी लावली जात असते. ज्यांचा खेळांशी काही संबंध नाही अशांची क्रीडा समितीवर नेमणूक करण्यात येत असते. यापुढील काळात असे न होता विविध खेळांमधील अभ्यासू व्यक्ती, पत्रकार, खेळाडू यांची समिती नेमून वेळोवेळी राज्याच्या क्रीडा धोरणाचा आढावा घेतला जावा.

यानंतर श्री. खंदारे...

श्री.संजय दत्त.....

राज्य शासनातर्फे प्रशिक्षण व्यवस्था, क्रीडा प्रबोधिनी यांचा केलेला प्रयत्न पुरेसा आणि पध्दतशीर नाही अशी क्रीडाप्रेमांची भावना आहे. क्रीडा प्रशिक्षक ही जमात तर पार उपेक्षित आहे याचा खेद वाटतो. जिल्हा आणि तालुका पातळीवर क्रीडा प्रशिक्षण केंद्रे स्थापन व्हावयास पाहिजेत. केवळ शहरातून नव्हे तर गावागावातून चांगले खेळाडू तयार होऊ शकतात हे लक्षात घ्यावयास पाहिजे. शालेय अभ्यासक्रमात क्रीडा विषयाचा समावेश करणे शासनाला आवश्यक आहे. गणित, विज्ञान, भाषा यांच्याप्रमाणे क्रीडा हा विषयही अतिशय महत्वाचा आहे आणि त्याकडे तातडीने लक्ष देणे गरजेचे आहे. क्रीडा विषय शालेय अभ्यासक्रमात अनिवार्य झाला की, विद्यार्थी आपोआप खेळांकडे वळतील आणि त्यांना खेळांची गोडीही लागू शकेल. महाराष्ट्र यात का मागे आहे हा प्रश्न सतावणारा आहे. खेळांच्या मैदानांचा प्रश्नही उग्र स्वरूप धारण करत आहे. शहरात आणि विशेषतः मुंबापुरीत जी काही मोजकी मैदाने शिल्लक राहिली आहेत. ती बिल्डरांच्या घशात जाणार नाहीत आणि त्यावर अतिक्रमणे करून अनधिकृत बांधकामे उभी राहणार नाहीत याची शासनाने काळजी घ्यायला हवी. महाराष्ट्रात उपलब्ध असणा-या मैदानांची माहितीही शासनाकडे उपलब्ध नाही आणि आहेत त्या मैदानांची स्थिती अत्यंत भयावह आहे. त्यामुळे शासनाने अशा मैदानांचा विकास करणे आवश्यक आहे.

सभापती महोदया, क्रीडा क्षेत्रात महाराष्ट्राचे नाव प्रगतीपथावर रहावे यासाठी राज्यशासन नेहमीच प्रत्येकात असते. कुठेही पैसा कमी पडू दिला जात नाही, परंतु प्रशासनात असलेल्या झारीतील शुक्राचार्यांमुळे शासनाची इच्छा असूनही या चुकीच्या अधिका-यांमुळे शासकीय निर्णयांचा खेळ खंडोबा होतो. दिनांक 11.4.2005 रोजीच्या सकाळ या दैनिकात एक बातमी माझ्या वाचण्यात आली. क्रीडा क्षेत्रात महत्वाचे मानले जाणारे जीवन गौरव, दादोजी कोंडदेव, शिवछत्रपती राज्य पुरस्कार यावर्षी जाहीर करताना मा.क्रीडा मंत्री व मा.राज्यमंत्र्यांना विश्वासात न घेता जाहीर करण्यात आले. मा.क्रीडा मंत्र्यांनी याबाबत चौकशीचे आदेश दिले आहेत असे समजते. खेळाबाबत अशी किती तरी उदाहरणे देता येतील की, खेळांचे नुकसान हे अयोग्य खेळाडूंची निवड व शासन स्तरावर शासकीय अधिका-यांची खेळांविषयी असलेली अनास्था यामुळे झालेले आहे. राज्याचे क्रीडा धोरण अयशस्वी करण्याला हे अधिकारी तितकेच कारणीभूत आहेत

2...

श्री.संजय दत्त.....

सध्या मंत्रालयातील क्रीडा विभाग म्हणजे साईड ब्रॅच समजली जाते. एक आयएएस अधिकारी या खात्याचा प्रमुख म्हणून येतो व सहा महिन्यापेक्षा जास्त या विभागात थांबत नाही. जेमतेम सहा ते आठजणांचा हा विभाग असून यातून आपण नव्या महाराष्ट्राची स्वप्ने कशी साकार करणार आहोत, यामध्ये शासनाने लक्ष घातले पाहिजे. मला याठिकाणी सांगण्यास आनंद वाटतो की, आपले क्रीडा मंत्री नामदार श्री.पुरकेसाहेब हे हॉली बॉलपटू तर राज्यमंत्री श्री.मुश्रीफसाहेब पट्टीचे कुस्तीगीर आहेत. त्यांना खेळाविषयी अत्यंत आदर व प्रेम आहे. या दोन्ही मंत्रिद्वयांकडे शालेय शिक्षण विभाग असल्यामुळे त्यांनी क्रीडा खात्याची पुनर्रचना करून त्यांनी आपल्या राज्यातील खेळाडू मोठ्या संख्येने देशाच्या आणि जगाच्या कानाकोप-यात जावेत व यशस्वी होऊन राज्याची मान उंचाविण्याचे प्रयत्न करावेत आणि यासाठी शालेय जीवनापासूनच क्रीडा विषय सक्तीचा करावा. महाराष्ट्राचे नाव राष्ट्रीय व जागतिक स्तरावर सुवर्णाक्षरांनी लिहिले जावे यासाठी महाराष्ट्राचे सुपुत्र व भारतीय ऑलिंपिक संघटनेचे अध्यक्ष व मा.खासदार श्री.सुरेश कलमाडी हे नेहमीच प्रयत्नशील असतात. पुणे येथे त्यांनी आजपावेतो अनेकदा मॅरेथॉन स्पर्धा आयोजित करून महाराष्ट्राच्या भूमित आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील खेळाडू आणून महाराष्ट्राचे नाव आंतरराष्ट्रीय स्तरावर नेऊन पोहोचविले आहे. महाराष्ट्राचे दुसरे सुपुत्र व माजी खासदार मा.श्री.मुकूल वासनीकजी हे जेव्हा केंद्रीय क्रीडा मंत्री होते त्यावेळी त्यांनीही क्रीडा क्षेत्रात महाराष्ट्रातील युवकांना न्याय दिलेला आहे याचाही उल्लेख करणे मला आवश्यक वाटते व ज्यांनी नुकतेच राष्ट्रीय स्तरावरील क्रीडा विश्वात आमूलाग्र बदल करून महाराष्ट्रास न्याय देण्याची सुरुवात केली होती ते माजी केंद्रीय क्रीडा मंत्री स्व.सुनिल दत्तजी यांची आठवण मला याठिकाणी करावीशी वाटते.

सभापती महोदया, यानिमित्ताने मी पुनश्च याठिकाणी विनंती करतो की, राज्यात तालुका स्तरावर क्रीडा प्रशिक्षण केंद्र सुरु करून चांगले प्रशिक्षक नेमून, पट्टीचे खेळाडू तयार करण्यासाठी शासनाने एक कालबद्ध कार्यक्रम आखावा, अशी शिफारस विधानपरिषदने शासनास करावी. एवढे बोलून मी माझे भाषण संपवितो. जय हिंद, जय महाराष्ट्र.

ठराव प्रस्तुत झाला.

3.....

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

00-3

श्री.मधुकर सरपोतदार (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदया, एका उपेक्षित विषयाला वाचा फोडण्याचे काम या सदनाचे सन्माननीय सदस्य श्री.संजय दत्त यांनी केले आहे. माझी त्यांना एकच विनंती आहे की, या वेदना तुम्ही वाचून न दाखविता बोलण्याचा प्रयत्न करावा. वेदना ह्या व्यक्त करावयाच्या असतात वाचून दाखवावयाच्या नसतात आणि वाचून दाखविण्याऐवजी भाषण पटलावर ठेवावे म्हणजे मा.सदस्यांना ते लवकर कळेल. मा.सदस्य आता नवीन नाहीत त्यांना थोडा अनुभव आलेला आहे. त्यामुळे स्वतंत्रपणे विषय मांडण्याचा त्यांनी प्रयत्न केला पाहिजे, सवय केली पाहिजे, हे फार महत्वाचे आहे.

नंतर श्री.शिगम.....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

(श्री. मधुकर सरपोतदार....)

मला एवढेच सांगायचे आहे की, मा.सदस्यांनी बोलण्याचा प्रयत्न करावा. केवळ वाचण्याचाच प्रयत्न केला तर आयुष्यभर ते वाचतच राहतील. आपल्या भावना याठिकाणी व्यक्त कराव्यात लागतात. मला माननीय सदस्यांचे यासाठी अभिनंदन करावयाचे आहे की, त्यांनी जे लिहून आणले ते योग्य आहे. ज्या व्यथा आहेत त्यावर त्यांनी बोट ठेवले, पण त्याच्यावर इलाज काय करावयाचा हे त्यांनी सांगितले नाही. खरे म्हणजे याबाबतीत अमूक एक इलाज करा असे शासनाला सांगितले पाहिजे. पेशण्टचे डायग्नोसिस झाल्यानंतर कोणत्या औषधाने तो बरा होईल हे सांगण्याचे डॉक्टरचे काम असते. आपण याठिकाणी व्यथा व्यक्त करण्यासाठी येतो आणि त्या व्यथा दूर करण्यासाठी शासनाने कोणती पावले उचलण्याची आवश्यकता आहे हे सांगण्याची गरज आहे. मा.सदस्यांनी शासनाचे, कलमाडीचे अभिनंद केले. हे सर्व लोक प्रसिद्धीसाठी काम करतात. एलेक्ट्रॉनिक मिडिया, प्रिंटिंग मिडिया हे प्रसिद्धीच्या बाबतीत फार प्रभावी झालेले आहेत. एकदा मॅरेथॉन काढली आणि मिडियाद्वारे प्रसिद्धी मिळाली की, वर्षभर कोणी त्याचे नाव घेत नाही. अमूक एका माणसाने एखाद्या खेळासंबंधी पुढाकार घेतला आणि त्यास प्रसिद्धी मिळाली की नंतर तो दुकूनही त्याकडे बघत नाही. ही मूळ व्यथा आहे. क्रीडा क्षेत्रात काम करणारे आज दिसेनासे झाले याचे प्रमुख कारण म्हणजे, हे इलेक्ट्रॉनिक आणि प्रिंटिंग मिडिया घटनांना मोठी प्रसिद्धी देतात आणि नंतर वर्षभर कोणतीही दखल घेत नाहीत. मला यानिमित्ताने शासनाला असा प्रश्न विचारावयाचा आहे की, केन्द्र सरकारने तालुकास्तरावर क्रीडा मैदान- स्टेडियम उभारण्यासाठी 1 कोटी रुपये मदत देण्याचे जाहीर केलेले आहे. महाराष्ट्रामध्ये 33 जिल्हे आणि 327 तालुके आहेत. या शासनाने केन्द्र शासनाची मदत घेण्याचा प्रयत्न केलेला आहे काय ? केन्द्राची एक कोटीची मदत आणि राज्य शासनाचा स्वतःचा निधी यामधून ठिकठिकाणी स्टेडियम उभे करावयास पाहिजेत. स्टेडियम, मैदाने उपलब्ध झाली तर खेळांना चालना मिळू शकेल. आज मुंबई शहराची अशी परिस्थिती आहे की, या शासनाच्या कृपेने ठिकठिकाणाच्या मैदानावर अतिक्रमणे झालेली आहेत आणि ती अतिक्रमणे नियमित करून ती मैदाने बिल्डर लोकांच्या ताब्यात देण्याचे प्रयत्न चालले आहेत. याचा परिणाम असा होईल की, मुंबई शहरामध्ये एकही क्रीडांगण दिसणार नाही. मग मुले खेळणार कोठे ? कबड्डी, खो-खो, हॉकी, फुटबॉल हे खेळ कमी कमी होत चालले आहेत. फक्त क्रिकेट हा एकमेव

..2..

(श्री. मधुकर सरपोतदार...

खेळ आज देशामध्ये सुरु आहे. याचे कारण या खेळास आणि खेळाडूस असलेली बेसुमार प्रसिध्दी. या क्रिकेट खेळामध्ये खूप पैसा आहे. जगामध्ये जे क्रिकेट खेळणारे देश आहेत त्यामध्ये आपल्या देशाचा 7वा क्रमांक आहे. याचे कारण या खेळामध्ये खूप पैसे मिळतात, प्रसिध्दी मिळते. क्रिकेट खेळणारे खेळाडू एकदा नावारुपाला आले की, ते जाहिरातीच्या माध्यमातून पैसे मिळवितात. एकदा जाहिरातीचा शोक निर्माण झाला की, त्यांचा खेळातील फरफॉर्मन्स हळूहळू कमी होतो आणि नंतर त्यांचे कुठे नावही दिसत नाही. याचे एकमेव कारण असे की, हे खेळाडू पैशाच्या मागे लागतात. हीच परिस्थिती हॉकी आणि फूटबॉल या खेळाची आहे. असा कोणताही खेळाचा प्रकार आपण तपासून पाहिला तर केवळ प्रसिध्दी मिळविणे आणि पैसे कमविणे हाच खेळाडूंचा ध्यास असल्यामुळे आज खेळाची कोणी सेवा करणारे शिल्लक राहिलेले नाहीत. यानिमित्ताने मी एक उदाहरण देऊ इच्छितो. केन्द्रीय क्रीडा आणि युवक कल्याण मंत्री खासदार श्री. सुनील दत्त हे आज हयात नाहीत. केन्द्र सरकारने 75 वर्षांच्या सुनील दत्त यांना क्रीडा आणि युवक कल्याण मंत्री बनविले....

श्री. विलास अवचट : सभागृहामध्ये कॅबिनेट मंत्री नसल्यामुळे सभागृहाची बैठक 10 मिनिटे स्थगित करावी.

...नंतर श्री. गिते...

असुधारित प्रत / प्रारंभिक प्रत

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

QQ-1

ABG/ MAP/ KGS/

प्रथम श्री.शिगम

15:30

श्री. मधुकर सरपोतदार : सभापती महोदया, सन्माननीय सदस्यांनी उपस्थित केलेल्या मुद्यास माझा पाठिंबा आहे. या सभागृहात कॅबिनेट दर्जाचे एकही मंत्री उपस्थित नाहीत. त्यामुळे सभागृहाची बैठक पाच ते दहा मिनिटांसाठी स्थगित करावी.

तालिका सभापती : सभागृहाची बैठक मी पाच मिनिटांसाठी स्थगित करते.

(सभागृहाची बैठक दुपारी 3.31 ते 3.36 वाजेपर्यन्त स्थगित झाली.)

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

स्थगितीनंतर

सभापतीस्थानी तालिका सभापती (श्रीमती मंदा म्हात्रे)

पृ.शी.: तालुका स्तरावर क्रीडा प्रशिक्षण केंद्रे स्थापन करणे.

मु.शी.: तालुका स्तरावर क्रीडा प्रशिक्षण केंद्रे स्थापन करणे या विषयावरील श्री. संजय दत्त यांचा ठराव.

(चर्चा पुढे सुरु)

श्री. मधुकर सरपोतदार : सभापती महोदय, मंत्रीमहोदय सभागृहात आलेले आहेत आणि आता सभागृहाचे काम पुन्हा सुरु होत आहे. कोणत्याही सदनाला दोन प्रकारची शिस्त ही असावीच लागते. एक तर सभागृहातील गणसंख्या आणि दुसरी सभागृहामध्ये जबाबदार कॅबिनेट मंत्र्याने उपस्थित राहणे ही आहे आणि ही जबाबदारी सत्ताधारी पक्षाची आहे. गणसंख्या ठेवणे ही सुध्दा जबाबदारी सत्ताधारी पक्षाची आहे. परंतु सत्ताधारी पक्ष इतका बेजबाबदार झाला आहे की अनेक वेळा सभागृहाचे कामकाज गणसंख्येअभावी तहकूब करावे लागले आहे. लोकशाहीचे हे दुर्दैव आहे. सत्ता मिळवायची असते तेव्हा गाड्या घेऊन फिरत असतात आणि एकदा का मंत्रीपद मिळाले की सभागृहामध्ये कोणी बसण्यासाठी तयार नसते हे दुःख आहे.

सभापती महोदय, क्रीडा विषयक मांडलेला हा ठराव विचार करण्यासारखा आहे. महाराष्ट्राची आणि देशाची क्रीडा क्षेत्रामध्ये एवढी अधोगती का या प्रश्नाचे उत्तर दिले आहे. महाराष्ट्र शासनाने क्रीडा क्षेत्रासाठी 25 कोटी रुपयांची तरतूद केली आहे. राज्यामध्ये 33 जिल्हे आहेत म्हणजे एका जिल्ह्यासाठी एक कोटी रुपये सुध्दा मिळत नाहीत. असे असेल तर क्रीडा विषयक विकास कसा होणार आणि त्याला आधार काय ? शासनाचे या विषयाकडे लक्षच नाही. शासनाचे लक्ष एकाच गोष्टीवर आहे आणि ती म्हणजे पैसा कसा मिळवायचा आणि जो पैसा येईल तो भ्रष्टाचाराच्या माध्यमातून कसा नष्ट करावयाचा हा एकच विचार सुरु आहे. मंत्रीपद कसे मिळवायचे याचा विचार करतात परंतु मंत्री झाल्यावर राज्याचा विकास कसा करावयाचा याचा कोणी विचार करीत नाही. श्री. संजय दत्त हे सत्ताधारी पक्षाचे सदस्य आहेत. त्यामुळे ते या विषयावर जास्त प्रहार करू शकतात. ते तरुण आहेत. त्यामुळे मंत्रीपदाच्या शर्यतीत नाहीत. शिकण्याच्या शर्यतीत आहेत त्यामुळे प्रहार करून बोलला तरी तुम्हांला कोणी दोष देणार नाही. टीका करावयाची आणि मंत्रीपदही मागायचे या दोन गोष्टी एकाच वेळी होऊ शकत नाहीत. निरपेक्ष

...2

श्री. मधुकर सरपोतदार ...

बुद्धीने येथे बोलण्याचा हक्क आहे. एका जिल्हयाला जर एक कोटी रुपये सुध्दा मिळणार नसतील तर महाराष्ट्राचा क्रीडा क्षेत्रामध्ये विकास कसा होणार हे श्री. दत्ता यांनी सांगितले आणि व्यथा बोलून दाखविली. दोन गोष्टींचे कौतुक केले ते प्रसिध्दी मिळविण्यासाठी. खेळ खड्ड्यात गेला तरी चालेल महाराष्ट्र खड्ड्यात गेला तरी सुख-दुःख नाही. नुकतीच महाराष्ट्रातील मल्लाने देश पातळीवर एक कुस्ती जिंकली. आम्हांला त्याचा अभिमान आहे. त्याने व्यथा व्यक्त केल्या. सरदार पटेल यांच्या मेहरबानीने सर्व संस्थाने राज्यामध्ये विलीन झाली. संस्थाने जाऊन आज 58 वर्षे होऊन गेली आहेत. आता खेळाला आधार कोण देणार ? कंपनी खेळाडूंना नोक-या देत होत्या. कबड्डी, खो-खो, क्रिकेट, हॉकी यातील खेळाडूंना कंपनी नोक-या देत होत्या. आता तशी परिस्थिती नसल्यामुळे खेळाडूंना आधार मिळत नाही. असे झाले तर खेळाडू कसे तयार होणार ? एक पैलवान तयार करावयाचा म्हटला तर त्याला खुराक कोणी द्यावयाचा ? आई-वडील खुराक देण्यासाठी समर्थ नसतील तर संस्थांनी पुढे येऊन अशा खेळाडूंना मदत केली पाहिजे आणि प्रोत्साहन दिले पाहिजे. अन्य राज्यामध्ये या क्षेत्राकडे लक्ष दिले जाते. तशी पध्दत आपल्याकडे नाही. खेळाडूंच्या तंगड्या तोडून त्याला मागे कसे आणावयाचे हीच आजची शर्यत आहे.

यानंतर श्री. गायकवाड...

श्री.मधुकर सरपोतदार ...

हॉकी आणि क्रिकेटच्या बाबतीत सुध्दा तेच उदाहरण आपल्याला दिसून येईल.मी यावर जास्त वेळ बोलणार नाही. क्रीडा हा माझा स्वतंत्र विषय असून आयुष्यभर मी या क्षेत्रात काम केलेले आहे.त्यामुळे खेळाडूंच्या व्यथा, त्यांचे दुःख आणि समस्या याबाबतीत मला सर्व काही माहिती आहे ते सर्व मी अनुभवलेले आहे आणि आजही अनुभवत आहे.राज्य शासनाचे जे एकूण बजेट आहे त्यापैकी फक्त 25 कोटी रुपये क्रीडा व युवक कल्याणासाठी राखून ठेवण्यात येत आहेत. अशा प्रकारे कमी तरतूद करून राज्य शासन युवकांची चेष्टा करीत आहे.त्यांच्याकडे दुर्लक्ष करीत आहे.महाराष्ट्रातील युवक जर पुढे जात नसेल तर हे शासन कशा करता राज्य करीत आहे असे मला विचारावयाचे आहे ? हा स्वतंत्र विभाग असला तरी त्याकरता निधी उपलब्ध करून दिला पाहिजे.प्रत्येक शाळा कॉलेजसाठी खेळ हा विषय ठेवण्यात आला पाहिजे तरच क्रीडा क्षेत्राचा विकास होऊ शकेल. क्रीडा क्षेत्राकडे जर वेगळ्या दृष्टीकोनातून पाहिले जात असेल तर त्याचा विकास होणार नाही. आज फक्त डान्स बारची चर्चा होत आहे व डान्स बारचा विकास होत आहे.डान्स बारमध्ये मुलींनी नाचावयाचे आणि युवकांनी तेथे जाऊन आपल्याकडील संपत्ती उधळावयाची. असे प्रकार तेथे सुरु आहेत आणि त्या डान्सबारचे कौतूक केले जात आहे.मिडियासुध्दा या गोष्टीच्या पाठीमागे आहे. डान्स बारच्या बाबतीत महाराष्ट्रात घरोघरी चर्चा चालू आहे.बाकी कोणतीही चर्चा केली जात नाही. डान्स बारमध्ये जर या युवक युवतींना नाचण्यासाठी पाठविणार असाल तर देशसुध्दा नाचतच बसेल. हा देश काही स्थिर होणार नाही ही गोष्ट कोणाच्या लक्षात यावयास नको काय ? डान्स बारच्या माध्यमातून आपण महाराष्ट्राला कोठे घेऊन जात आहोत हे आपण पाहिले पाहिजे. डान्स बार मधील मुलींचे पुनर्वसन करण्यासाठी आंदोलने केली जात आहे.

तालिका सभापती (श्रीमती मंदा म्हात्रे):माननीय सदस्यांनी थोडक्यात भाषण करावे.

श्री.मधुकर सरपोतदार : सभापती महोदया, मी थोडक्यात बोलणार आहे. खेळाच्या बाबतीत जर आपल्याला विकास करावयाचा असेल तर त्यासाठी खास प्रयत्न होण्याची गरज आहे याबाबतीत मी आपल्याला बालेवाडीच्या संकुलाचे उदाहरण देतो.100 कोटी रुपये खर्च करून हे क्रीडा संकुल उभे करण्यात आले आहे. परंतु तिकडे दुर्लक्ष होत आहे.त्यासाठी तेथे भेट दिली गेली पाहिजे.बालेवाडीमध्ये काय चालले आहे हे पाहिले पाहिजे. मेहनत करणारी जी माणसे आहेत

2...

श्री.मधुकर सरपोतदार ...

ती मेहनत करीत आहेत.पुण्या सारख्या मोठ्या शहराच्या जवळ 100 कोटी रुपये खर्च करुन एवढे मोठे क्रीडा संकुल तयार करण्यात आलेले आहे. परंतु त्याचा फायदा राज्याला होत नाही.विद्यार्थी तेथे जात नाहीत विद्यार्थ्यांना त्यासाठी आकर्षित केले जात नाही.तेव्हा याची कारणे काय आहेत ती शासनाने शोधावीत व त्यावर उपाययोजना केली पाहिजे असे मला सांगावयाचे आहे.क्रीडा खात्याकडे शासनाने पूर्णपणे लक्ष दिले पाहिजे. खेळाडूवर खर्च करणे हा खर्च नाही तर ती गुंतवणूक आहे असे माननीय मुख्यमंत्र्यांनी सांगितले होते. असे जर असेल तर या मध्ये गुंतवणूक करण्यात यावी .त्यामुळे आपल्याला त्याचे रिटर्न्स मिळतील.गुंतवणूक कोणी करावयाची आणि कशी करावयाची हा महत्वाचा मुद्दा आहे. आपल्याकडे जर निधीच शिल्लक नसेलतर गुंतवणूक कशी करावयाची हा प्रश्न निर्माण होतो.या बाबतीत पॉझिटीव्ह अप्रोच असला पाहिजे. निगेटीव्ह अप्रोच ठेवून चालणार नाही. महाराष्ट्र शासनाला माझी अशी विनंती आहे की, क्रीडा हे एक दुर्लक्षित खाते आहे असे समजून त्या खात्याकडे दुर्लक्ष करता करण्यात येऊ नये.क्रीडा राज्य मंत्री आता तरुण आहेत. तेव्हा या तरुणाईतून त्यांनी या खात्याकडे लक्ष द्यावे असे मला त्यांना सांगावयाचे आहे .माननीय मुख्यमंत्र्यांबरोबर या बाबतीत मी बोलू शकत नाही कारण ते फक्त बोलतात. प्रत्यक्षात कृती मात्र काहीच करीत नाही. प्रश्नाला हसून उत्तर दिले की ते मोकळे होतात .एखादा समारंभ साजरा केला आणि छत्रपती अवॉर्ड दिला की वर्षभर पुन्हा त्याकडे लक्ष दिले जात नाही. असे होता कामा नये. क्रीडा खात्याकडे जास्तीत जास्त लक्ष दिले गेले पाहिजे.सन्माननीय सदस्य श्री.संजय दत्त यांनी या विषयाची पाठसाखण करीत असतांना आपले मद्दे लिहून आणून का होईना परंतु बरेच मुद्दे त्यांनी येथे समर्थपणे मांडलेले आहेत. त्याबाबत त्यांनी इलाज तेवढ्याच समर्थपणे सुचवले असते तर यापेक्षासुद्धा मी त्यांचे जास्त अभिनंदन केले असते.सत्ताधारी पक्षाच्या एका सन्माननीय सदस्यांनी हा अशासकीय ठराव मांडलेला आहे. त्याचा फायदा घेऊन त्या ठरावामध्ये त्यांनी जे सुचवलेले आहे त्या मार्गाने किंवा आम्ही जे काही सुचवलेले आहेत त्या मार्गाने या खात्याकडे लक्ष द्यावे आणि जास्तीत जास्त खेळाडू कसे तयार होतील,त्यांना ब्राँझ पदके कशी मिळतील सिल्व्हर पदके कशी मिळतील, गोल्डन पदके कशी मिळतील यासाठी प्रयत्न करावा तसेच देशाची आणि राज्याची प्रतिष्ठा या माध्यमातून वाढवावी अशी विनंती करुन मी माझे भाषण संपवितो.

नंतर श्री.सुंबरे

असुधारित प्रत / प्रसिद्धिपाठी नाही

श्री. जितेंद्र आव्हाड (नामनियुक्त) : माननीय सभापती महोदया, सन्माननीय सदस्य श्री. संजय दत्त यांनी एका चांगल्या विषयाला वाचा फोडल्याबद्दल मी प्रथमतः त्यांचे अभिनंदन करतो. सत्तेच्या स्पर्धेमध्ये अजूनही मागे राहिल्याबद्दलची खंत माननीय सदस्य श्री. सरपोतदार यांच्या या ठरावावरील बोलण्यातून मला जाणवली. पण कदाचित अजूनही आपण पुढे येऊ शकाल असा आशावाद मी त्यांना या निमित्ताने बोलून दाखवितो. सभापती महोदया, यामध्ये एक गोष्ट अशी आहे की, सन्माननीय सदस्य श्री. सरपोतदार यांनी यावर बोलताना केवळ टीकाच केली आहे. पण याकडे सकारात्मक दृष्टीकोनातून पाहिले पाहिजे असे मला वाटते. एके काळी महाराष्ट्र हा खरोखरी खेळांचे मैदान गाजविणारा म्हणून ओळखला जायचा. आम्ही लहान असताना, 1970 सालामध्ये जेव्हा कुस्तीच्या मैदानामध्ये मराठी पोरं फार ताकदीने लढायची. लाल मातीतील ती कुस्ती असायची. दादू चौगुले, अॅग्नेल निग्रो, हरिश्चंद्र बिराजदार, युवराज पाटील इ. त्या जमान्यातील तो काळ असेल, आणि गुरु हनुमानचे चेले त्यावेळेस दिल्लीतून निघालेले होते. तेव्हा त्यांच्यातील एकाने सत्पालला हरविले होते. मराठी माणूस कुस्तीत हरला की आम्हाला एवढे वाईट वाटायचे पण आता सातत्याने तेच होते आहे. एक क्रिकेट सोडला तर आजच्या मुलांसमोर अन्य कोणताच खेळ असल्याचे दिसत नाही. त्यामुळे कबड्डी, खो खो मध्ये पिछेहाट, मल्लखांब मध्येही पिछेहाट होते आहे. हे का होते यामागील कारणे आपण शोधली पाहिजेत. मला वाटते याचे मुख्य कारण आहे ते म्हणजे नोकऱ्या. मराठी माणसाची मानसिकता अशी झाली आहे की, आईवडिलांना कळले की, आपला मुलगा खेळामध्ये चांगला आहे आणि तो खेळामध्ये जास्त लक्ष देतो आहे तर लगेच त्याला दोन धपाटे मारून सांगतील की, गधड्या, घरी बस, नुसता खेळत राहिलास तर उद्या खाशील काय ? खेळ तुला काय देणार आहे ? खेळून तुला कुठे नोकरी मिळणार आहे ? ही एक वास्तविकता आहे. पूर्वी खेळाडूंना महिंद्रामध्ये नोकरी मिळायची. पण आता ती कंपनी बंद झाली आहे. पूर्वी एअर इंडियामध्ये नोकरी मिळायची, पण आता तेथेही वशिल्याशिवाय नोकरी मिळू शकत नाही. पूर्वी शांताराम जाधव एअर इंडियाचा कॅप्टन होता. आता कोण जाधव, कोण कांबळे, कोण पाटील, कोणीही दिसत नाही. ही खंत या मराठी माणसाची आहे, मराठी मातीची आहे. औद्योगीकरणाचे चक्र बंद पडले आहे. उद्या कोठे मिळणार आहे मुंबईत नोकऱ्या आणि नोकऱ्या मिळाल्या नाहीत तर मग काय करायचा आहे खेळ करून ? ही मानसिकता मराठी माणसाची आहे,

..... टीटी 2 .....

श्री. आव्हाड ....

मराठी मनाची आहे. माझ्या पोराला पोटासाठी भाकरीच मिळणार नसेल तर खेळ त्याला जीवंत ठेवू शकतो का ? हा प्रत्येक आईवडिलांना पडणारा एक स्वाभाविक प्रश्न आहे. या प्रश्नाची उत्तरे शासनाने शोधण्याची गरज आहे. आपण म्हणाल की, महाराष्ट्र शासनामध्ये आम्ही नोकऱ्या देऊ. पण आज महाराष्ट्र शासनामध्ये देखील नोकऱ्या आहेत का ? खाजगी कंपन्यांमध्ये अनुसूचित जाती-जमातीच्या लोकांसाठी आरक्षण ठेवावे म्हणून हक्काची मागणी करतो आहोत की असे होणे हे अत्यावश्यक आहे. आम्हा तरुणांची तशी मागणी आहे. खाजगी कंपन्यांमध्ये तुम्ही खेळाडूसाठी फोर्सफुल आरक्षण ठेवा, त्याशिवाय हा प्रश्न सुटणार नाही. जोपर्यंत पोटाचा प्रश्न सुटत नाही तोपर्यंत खेळाच्या विकासाचा प्रश्न सुटेल असे मला तरी वाटत नाही. या ठिकाणी सन्माननीय सदस्य श्री. सरपोतदार यांनी बालेवाडीचे चांगले उदाहरण दिले. मी सन्माननीय सदस्य श्री.संजय दत्त यांनाही या निमित्ताने सांगू इच्छितो की, ज्यांची ज्यांची त्यांनी नावे घेतली त्यांना त्यांनी बालेवाडीला जाऊन यावे. ज्यावेळेस इंडियन ऑलंपिक असोसिएशनने पहिले ऑलंपिक बालेवाडी येथे भरविले, साधारणतः 1993-94 चा तो काळ असेल. पण आज त्या रस्त्याने जाताना त्या बालेवाडीची दुर्दशा बघितल्यानंतर खरोखरी वाईट वाटते. त्या ठिकाणी आपण किती खर्च केला हा मुद्दा गौण आहे. पण तेथे नेमकी आज काय परिस्थिती आहे ? तेथे आंतरराष्ट्रीय दर्जाचा पोहोण्याचा तलाव, रनिंग ट्रॅक आपण निर्माण केलेला आहे, हॉकीसाठी देशातील पहिल्या प्रथम टर्फचे मैदान तयार तेथे करण्यात आले. आंतरराष्ट्रीय दर्जाच्या जेवढ्या काही खेळाच्या सोयी-सुविधा आहेत त्या तेथे निर्माण करण्यात आल्या पण शासनाने गेल्या 10 वर्षांत तेथे पूर्णतः दुर्लक्ष केले. खरे तर तेथे आपल्याला एक अद्यावत प्रशिक्षण केंद्र करता आले असते. सन्माननीय सदस्य श्री. तरे साहेबांना मी सांगू इच्छितो की, 1995 ते 2000 या काळात आपणच या राज्यात सत्तेवर होता. त्या काळात आपण काय केले ? तेव्हा यावर विचार करताना सत्तेचे राजकारण आपण थोडे बाजूला ठेवू या. ...

श्री. अनंत तरे : मी सन्माननीय सदस्यांना सांगू इच्छितो की, या राज्याचे मुख्यमंत्री म्हणून सन्माननीय श्री.मनोहर जोशी आल्यानंतर त्यांनी पहिल्या प्रथम क्रीडा खाते हे मुख्यमंत्र्यांकडे घेतले आणि ते घेऊनही ते गप्प बसले नाहीत. ...

..... टीटी 3 ...

15-07-2005

"

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

TT 3

श्री. जितेंद्र आव्हाड : सन्माननीय सदस्यांना मी सांगू इच्छितो की, आपण ठाण्याचे महापौर होतात म्हणूनच मी आपल्या ठाण्याच्या दादोजी कोंडदेव मैदानाच्या आजच्या परिस्थितीवरही बोलणारच आहे. तर मला सांगावयाचे आहे की, शासनाने बालेवाडीकडे पाहण्याची आवश्यकता आहे. ...

(यानंतर श्री.जागडे .... यूयू 1 ...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री. जितेंद्र आव्हाड...

माननीय श्री. मनोहर जोशी यांनी क्रीडा प्रबोधिनी सुरु केली. त्याचा आदर्श घेऊन माननीय सदस्य श्री. तरे यांनी ठाण्यामध्ये लक्ष घातले असते तर बरे झाले असते. आमच्या माननीय श्री. सतिश प्रधान यांनी मात्र ठाण्यात चांगले काम केले आहे. श्री. सतिश प्रधानांवर यांचा राग असेल. आता या लोकांचे अंतर्गत राजकारण काय आहे हे मला माहिती नाही. श्री. सतिश प्रधान यांनी अतिशय सुंदर असे स्टेडियम ठाण्यामध्ये बांधले आहे. आज त्या स्टेडियममध्ये गुरेढोरे तसेच पोलीस छावण्या दिसत आहेत. फक्त क्रिडाचा प्रकार कोणताही दिसत नाही. आता त्या ठिकाणी महानगरपालिकेमध्ये सत्ता कोणाची आहे, याबद्दल मला काहीच म्हणावयाचे नाही. परंतु या क्रीडा क्षेत्राबाबत आपला दृष्टीकोन काय आहे ? आज मुंबई आणि ठाण्यामध्ये मैदानासाठी रिझर्व्हेशन असतानाही किती मैदाने मोकळी झाली आहेत ? मुलुंडमधील एका मैदानावर प्ले ग्राऊंडसाठी रिझर्व्हेशन आहे. हे मैदान मुलुंडमधील एका संस्थेला मिळावे म्हणून मी जॉनी जोसेफ यांच्याकडे गेलो होतो. त्यांनी मला असे सांगितले की आम्ही या ठिकाणी 37 मुव्ह केला आहे आणि या ठिकाणी आम्ही डंपिंगची सोय करीत आहोत. शासनाचा असा निर्णय आहे की, कोणत्याही प्ले ग्राऊंडचे रिझर्व्हेशन आता बदलले जाणार नाही. या बाबत सातत्याने मी त्यांच्या पाठीमागे गेले वर्षभर आहे. असे असतानाही या ठिकाणी ते अधिकारी हलायला तयार नाहीत. खरे पाहता हे झारीतील शुक्राचार्य आहेत. महाराष्ट्र मागे पडायला हे झारीतील शुक्राचार्य कारणीभूत आहेत. परंप्रांतिय माणसे अधिकार पदावर बसली आहेत, त्यामुळेच खरी मराठी माणसाची पिछेहाट होत आहे. ही पिछेहाट सर्वच स्तरावर होत आहे, हे म्हणत असताना मला खंत आणि खेद वाटत आहे. माननीय सदस्य श्री. संजय दत्त यांनी जो ठराव या ठिकाणी मांडला आहे, त्याबद्दल मी त्यांचे अभिनंदन करीत आहे. एका चांगल्या विषयाला त्यांनी या सदनात वाचा फोडली आहे. माननीय सदस्य श्री. संजय दत्त आणि आम्ही ज्या सूचना केल्या आहेत, त्याचा माननीय मंत्रिमहोदयांनी विचार करून लक्ष घालावे, अशी मी या निमित्ताने विनंती करतो. एवढेच बोलून मी माझे भाषण संपवित आहे.

श्री. अरविंद सावंत (मुंबई स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : सभापती महोदया, माननीय सदस्य श्री. संजय दत्त यांनी अतिशय चांगला ठराव या सदनाने मांडला आहे. त्या ठरावाला पाठिंबा देण्यासाठी मी उभा आहे. मी ज्या काळात शाळेत जात होतो, तेव्हा शारीरिक शिक्षणाचा एक तास घेतला जायचा. तेव्हा क्रीडा क्षेत्राबाबत धोरण ठरविण्याच्या बाबतीत या दृष्टीनेही गांभीर्याने विचार झाला पाहिजे. माती जेव्हा ओली असते, तेव्हाच तिला आकार देता येतो. आणि त्याचवेळी आपले धोरण वेगळे आहे. ज्या काळात लहान मुलांना चांगला आकार द्यावयास पाहिजे, त्याच काळात त्याकडे आपले दुर्लक्ष आहे. आता या ठिकाणी पुण्याच्या बालेवाडीचा उल्लेख झाला आहे. मला त्याबाबत दुःख होत आहे. बालेवाडीत आज सर्वत्र रान उगवले आहे. आज सर्वात मोठी खंत अशी आहे की, राष्ट्रीय किंवा आंतरराष्ट्रीय पातळीवर महाराष्ट्रातील खेळाडू नाहीत. माजी मुख्यमंत्री माननीय श्री. मनोहर जोशी यांनी ते मुख्यमंत्री असताना क्रीडा प्रबोधिनीबाबत धोरण आखले होते. त्याप्रमाणे आता सर्वच तालुक्यात क्रीडा संकुले उभी राहत आहेत. परंतु या ठिकाणी केवळ भिंती उभ्या करून चालणार नाही. या ठिकाणी पुढे कोणकोणती व्यवस्था करावयाची, याचा दूरगामी विचार शासनाने करावयाचा आहे.

सभापती महोदय, या ठिकाणी मुलांना क्रीडा शिक्षणातून एस.एस. सी. पास होण्याची संधी उपलब्ध करून दिली पाहिजे. या मुलांना भाषांचे ज्ञान असले पाहिजे. म्हणून या बाबत शासनाचे धोरणच वेगळे असले पाहिजे. परदेशातील एखादी नादीया जेव्हा एक्रोबेटीक्स करते तेव्हा असे वाटते की, हे शरीर आहे की रबर आहे. तेव्हा अशा प्रकारचे शिक्षण देण्याची आवश्यकता आहे.

सभापती महोदय, आज नेमबाजीच्या दृष्टीने आदिवासींकडे लक्ष दिले जात नाही. आज आदिवासींमध्येच उत्कृष्ट नेमबाज आहेत. आदिवासी भागात जाऊन दोन आदिवासी मुले दत्तक घेऊन त्यांना नेमबाजीचे शिक्षण द्यावे. परंतु तसा विचार कोणाच्याही मनात येत नाही.

(यानंतर श्री.सरफरे.....

श्री. अरविंद सावंत...

क्रिडा विकासाच्या बाबतीत शासनाने मूलभूत धोरणात्मक अशाप्रकारचा दृष्टीकोन बाळगण्याची गरज आहे. आज रेल्वे बोर्डांमध्ये, पोस्ट खात्यामध्ये निरनिराळ्या खेळांमध्ये प्राविण्य मिळविलेल्या खेळाडूंची वानवा आहे. आज राज्यामध्ये नवीन संस्कृती सुरु झाली आहे, बोलींग संस्कृती सुरु झाली आहे. आज आपल्या माननीय उप मुख्यमंत्र्यांना काही जरी विचारले तरी ते बाबा करित असतात. बाबा म्हणजे बारबाला. हा एकच विषय चर्चिला जात आहे, त्याशिवाय दुसरा महत्वाचा विषय आपल्याकडे नाही. म्हणून हा ठराव आणल्याबद्दल माननीय सदस्य श्री. संजय दत्त यांचे मनापासून अभिनंदन करतो. आज राज्यामध्ये आपल्या हिंदुस्थानी खेळांकडे आपण अधिक जाणीवपूर्वक लक्ष दिले पाहिजे. खेळाडूंच्या शिक्षणापुरती आर्थिक तरतूद न करता त्यांच्या भवितव्याची देखील शासनाने चिंता केली पाहिजे. असे केले तरच महाराष्ट्र राज्याचे चार-पाच प्रतिनिधी हे ऑलिंपिकच्या पातळीवर स्पर्धक म्हणून जातील एवढे बोलून मी रजा घेतो.

जय हिंद, जय महाराष्ट्र.

श्रीमती कांता नलावडे (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्दारा निर्वाचित) : सभापती महोदया, माननीय सदस्य श्री. संजय दत्त यांनी हा जो 79 वा अशासकीय ठराव मांडला आहे त्याचे समर्थन करण्यासाठी मी उभी आहे. हे करित असतांना मी केवळ दोनच सूचना करणार आहे. या राज्यातील खेळाडूंची राष्ट्रीय स्तरावर होत असलेली पिछेहाट या ठिकाणी सांगितली पाहिजे. मला अत्यंत खेदाने सांगावेसे वाटते की, खेळाच्या विकासाच्या बाबतीत या शासनाला फारसे गांभीर्य वाटत नाही. खरे म्हणजे महाराष्ट्रामध्ये असे अनेक खेळाडू आहेत की, जे आंतरराष्ट्रीय स्तरावर आपल्या राज्याचे नाव कमाऊ शकतात. परंतु त्यांची आर्थिक परिस्थिती बेताची आहे. कुमारी स्नेहल कदम ही आपल्या राज्याची मुलगी राज्य स्तरावर व राष्ट्रीय स्तरावर स्पर्धा जिंकली आहे. त्यांची आर्थिक परिस्थिती नसल्यामुळे हे खेळाडू आज आंतरराष्ट्रीय स्तरावर जाऊ शकत नाहीत. अशा वेळी सरकारने या खेळाडूंसाठी पूर्णपणे खर्च केला पाहिजे. यामुळे या राज्याचे नव्हेतर या देशाचे नाव रोशन होणार आहे. परंतु दुर्दैवाने सांगावेसे वाटते की, या संबंधीचा विषय मी अनेक वेळा मांडला आहे. परंतु त्याकडे दुर्लक्ष केले जात आहे. त्याचबरोबर आपण पहातो की, भारतीय खेळांमध्ये कबड्डी, खो-खो या खेळांकडे शासनाचे पूर्णपणे दुर्लक्ष होत आहे. या खेळांचा न्हास होत आहे की काय असे वाटते? या खेळांचा विकास करावयाचा असेल तर महाराष्ट्र शासनाने महाराष्ट्रामध्ये क्रिडा महोत्सव भरविले पाहिजेत. क्रिडा संकुलांची निर्मिती केली पाहिजे. आज शाळेमध्ये पी.टी. चा क्लास काढून टाकला आहे. मुलांना खेळांमध्ये भाग घेण्यासाठी बाहेर जायचे नाही. शासनाची उदासिनता खेळांमध्ये दिसून येत आहे. याकडे सरकारने लक्ष दिले पाहिजे. आपण जर प्रत्येक जिल्हयामध्ये किंवा शहरामध्ये गेलात तर आपल्याला असे अनेक खेळाडू सापडतील की, ज्यांनी आज आंतरराष्ट्रीय स्तरावर आपल्या देशाचे व राज्याचे नाव रोशन केले आहे. परंतु त्यांची आर्थिक परिस्थिती नसल्यामुळे ते पुढे जाऊ शकत नाहीत. त्यांच्यासाठी सरकारने पूर्णपणे खर्च करून त्यांना प्रोत्साहन देण्याची गरज आहे. त्यासाठी वेळोवेळी क्रिडा महोत्सव भरविले तर या खेळाडूंना संधी मिळू शकते एवढे बोलून मी माझे भाषण संपविते.

धन्यवाद.

(यानंतर सौ. रणदिवे)

श्री.अनंत तरे (रायगड तथा रत्नागिरी तथा सिंधुदुर्ग स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : सभापती महोदया, मी आपला आभारी आहे. मी याठिकाणी सन्माननीय सदस्य श्री.संजय दत्त यांचे मनापासून अभिनंदन करतो की, सत्तारूढ पक्षाच्या विद्यमान सदस्यांनी अशा प्रकारचा ठराव सदनामध्ये आणलेला आहे. ही गोष्ट सत्य आहे की, भारतीय खेळांचे महाराष्ट्राचे अध्यक्ष माननीय श्री.शरद पवारसाहेब आहेत आणि माननीय श्री.पवारसाहेब अध्यक्ष असताना, सन्माननीय सदस्यांनी ठरावात राज्यातील खेळाडूंची राष्ट्रीय स्तरावर पिछेहाट होत आहे असे म्हटले आहे. पण राष्ट्रीय स्तरावर नाही तर आंतरराष्ट्रीय स्तरावर आपली पिछेहाट होते. शासन देखील याकडे निश्चितपणे लक्ष देईल अशी मी या ठरावावरील चर्चेच्या निमित्ताने अपेक्षा व्यक्त करतो.

सभापती महोदया, माननीय श्री.मनोहर जोशी राज्याचे मुख्यमंत्री असताना, त्यांनी क्रीडा खाते स्वतःकडेच ठेवले होते. त्यावेळी क्रीडा खाते स्वतःकडे घेणारे पहिले मुख्यमंत्री म्हणून त्यांना संबोधिले गेले. केवळ तेवढे करून ते गप्प बसले नाहीत तर त्यांनी महाराष्ट्रात वेगवेगळ्या ठिकाणी क्रीडा महोत्सव आयोजित केले. एवढेच नाही तर त्यांनी प्रत्येक जिल्ह्यात क्रीडा प्रबोधिनी आयोजित केली. सन्माननीय सदस्य श्री.आव्हाडसाहेबांना माहिती आहे की, ठाणे येथील स्टेडिअमवर संपूर्ण महाराष्ट्रातील कितीतरी क्रीडापटू शिकत आहेत. या विद्यार्थ्यांच्या निवासाची व्यवस्था करणे हे शासनाचे काम होते. पण तेथे त्यांच्या निवासाची सोय नाही. ते स्टेडिअममध्ये राहतात. त्यांच्या रहाण्याची सोय नाही. त्यामुळे आज हे विद्यार्थी तेथे एका हॉलमध्ये झोपतात. त्यांच्याकडे याबाबतीत लक्ष दिले जात नाही. अशा प्रकारे खेळाडूंना अनेक वर्षे सवलत दिल्यानंतर आजपर्यंत क्रीडा प्रबोधिनीमधून एखादा क्रीडापटूला एखाद्या क्रीडा स्पर्धेमध्ये प्राविण्य मिळालेले आहे असे पाहिलेले नाही. मघाशी सन्माननीय सदस्य श्री.मधुकर सरपोतदारसाहेबांनी बालेवाडीच्या बाबतीत उल्लेख केला. त्याबाबतीत सांगावयाचे तर जवळजवळ 100 एकरावर तयार केलेला प्रकल्प आहे. पण तो तसाच पडलेला आहे. तेथे कोणत्याही प्रकारच्या अॅक्टीव्हिटीज् होत नाहीत. माननीय मंत्री महोदयांनी प्रत्येक जिल्ह्यातील क्रीडा अधिका-यांकडून तेथील अहवाल मागवावा. रायगड येथील क्रीडा अधिका-यांनी काय केले ? तर फक्त एका स्पर्धेला फक्त 20 लाख रुपये दिले आणि ती स्पर्धा एका आमदाराच्या नावाने घेण्यात आली होती. असे प्रकार प्रत्येक जिल्ह्यात होत आहेत. मी अभिमानाने सांगतो. सन्माननीय सदस्य श्री.आव्हाडसाहेब पाच वर्षे शिक्षण मंडळाचे अध्यक्ष होते. कोणत्याही महानगरात होत नाही, परंतु ठाणे महानगरपालिकेच्या माध्यमातून दरवर्षी

. . . .2डब्ल्यु-2

श्री.अनंत तरे . . . .

जवळजवळ 60-70 हजार विद्यार्थ्यांचा क्रिडा महोत्सव होतो. गेली पाच वर्षे तो केलेला आहे, तरी सन्माननीय सदस्य श्री.जितेंद्र आव्हाडसाहेब म्हणतात की, ठाणे जिल्ह्यात काही होत नाही. 17 तारखेला . . . .

श्री.जितेंद्र आव्हाड : सभापती महोदया, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे. सन्माननीय सदस्य माझ्या बोलण्याचा विपर्यय अर्थ काढत आहेत. मी कुठेही असे म्हटलेले नाही की, ठाणे शहरात काही होत नाही. त्यांनी माझ्या भाषणाचे प्रोसीडींग काढून तपासून घ्यावे. मी काय बोललो, ते त्यांच्या लक्षात आणून देतो. ते महापौर होते. त्यावेळी दादोजी कोंडदेव मैदान श्री.सतीश प्रधान यांनी बांधले. आमच्यात थोडा वाद आहे. पण त्या मैदानावर गुरेढोरे रहातात, तेथे पोलीस दलाच्या छावण्या आहेत. त्याबद्दल त्यांनी बोलावे.

श्री.अनंत तरे : सभापती महोदया, मी अभिमानाने सांगतो. मी महापौर असताना ठाणे वर्षा मॅरॅथॉन सुरु केली. आज तेथे जिल्हयातूनच नाही, राज्यातूनच नाही तर संपूर्ण राष्ट्राने क्रिडापटू येत असतात. 17 तारखेला ठाणे वर्षा मॅरॅथॉन होते.त्यावेळी सन्माननीय सदस्य श्री.जितेंद्र आव्हाड, माननीय मुख्यमंत्री, माननीय मंत्री, माननीय राज्यमंत्री, माननीय सदस्य देखील येतात. संपूर्ण राज्यात नव्हेतर आंतरराष्ट्रीय किर्ती लाभलेली वर्षा मॅरॅथॉन होते. पूर्वीच्या काळामध्ये कधीही त्याठिकाणी महापौर चषकाची स्पर्धा होत नव्हती. अशा प्रकारची स्पर्धा कोणत्याही महानगरात होत नाही. पण मी महापौर झाल्यानंतर ठाणे येथे अशा प्रकारची स्पर्धा सुरु केली. त्यातून चांगले क्रिडापटू निर्माण होतात. परंतु आज कुस्ती, हु तू तू, कबड्डी, लंगडी इ. भारतीय खेळांकडे दुर्लक्ष झालेले आहे. त्याकडे लक्ष दिले जात नाही हे सांगताना खेद होतो. लक्ष दिले तरी या खेळातील क्रिडापटूंना कोणतेही भवितव्य नाही. त्यामुळे यातील खेळाडू हे खेळ सोडून दुस-या खेळाकडे वळतात. सन्माननीय राज्यमंत्री श्री.राजेंद्र शिंगणे, हे कोणते खेळ खेळतात किंवा आतापर्यंत खेळले आहेत ? हे त्यांनी आपल्या भाषणात सांगावे. त्यांनी खेळलेल्या खेळाची तरी ऊंची वाढविण्याचा ते प्रयत्न करतात की नाही ? महाराष्ट्र राज्यातील जे खेळ आहेत म्हणजे कबड्डी . . . .

श्री.जितेंद्र आव्हाड : सभापती महोदया, सन्माननीय सदस्यांनी आता जे वाक्य उच्चारले, ते कामकाजातून काढून टाकावे. कोणत्याही माणसाच्या ऊंचीबद्दल बोलणे बरोबर नाही.

श्री.अनंत तरे : सभापती महोदया, मी कोणाच्या ऊंचीबद्दल बोललो नाही.तर खेळाच्या

. . . .2 डब्ल्यु-3

श्री.अनंत तरे . . . .

ऊंचीबद्दल बोललो आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.संजय दत्त यांनी जो ठराव आणलेला आहे, त्याचा गांभीर्याने विचार करुन कमीतकमी या राज्यात जे भारतीय खेळ आहेत, मग खो खो असेल, कबड्डी असेल या खेळांना प्राधान्य द्यावे. जे क्रीडापटू आहेत, त्यांना आपल्या शासकीय, निम शासकीय भरतीमध्ये आरक्षण द्यावे एवढीच विनंती करतो आणि पुन्हा एकदा सन्माननीय सदस्य श्री.संजय दत्त यांना या ठरावाबद्दल धन्यवाद देतो.

यानंतर श्री.किल्लेदार . . . .

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

XX-1

SKK/ SBT/ MHM/

पूर्वी सौ.रणदिवे...

16:05

श्री.अनंत तरे (पुढे चालू...

सन्माननीय सदस्य श्री.आव्हाड यांनी मा.सतिश प्रधान साहेबांचा उल्लेख केला. ते नेते म्हणून 12 वर्षे खासदार राहिले. ठाण्यामध्ये वर्षा मॅरेथॉन स्पर्धेचे अध्यक्ष म्हणून त्यांनी 16 वर्षे काम केलेले आहे. त्यांच्याच नेतृत्वाखाली आम्ही ठाण्यामध्ये काम करतो आहोत, याचा सार्थ अभिमान आहे, कोणताही वाद नाही. स्टेडियमबाबत त्यांनी जे म्हटले ते सत्य आहे. ठाणे महानगरपालिकेमध्ये काँग्रेसची सत्ता होती त्यावेळेला जी परिस्थिती होती ती आज राहिली नाही. 1993 पासून शिवसेनेच्या ताब्यात महापालिकेमध्ये सत्ता आहे. स्टेडियममध्ये चांगले उपक्रम होत आहेत. ठाण्यामधूनच खेळाडू निर्माण होत असतात. एवढेच मला सांगावयाचे आहे. एवढे बोलून सन्माननीय सदस्य श्री.संजय दत्त यांनी जो ठराव त्याबद्दल त्यांना धन्यवाद देतो.

2....

SKK/ SBT/ MHM/

श्री.रामनाथ मोते (कोकण विभाग शिक्षक) : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.संजय दत्त यांनी महत्वाच्या विषयाला वाचा फोडण्याचा प्रयत्न केलेला आहे. यावर या सभागृहातील सन्माननीय सदस्यांनी आपले विचार व्यक्त केलेले आहेत. वेळ खूप झालेला आहे मी अधिक वेळ घेणार नाही. पण ज्या मुद्यांना कोणीही स्पर्श केलेला नाही ते मुद्दे मी मांडण्याचा प्रयत्न करणार आहे. मूलतः क्रीडा क्षेत्राचा विकास होण्यासाठी, खेळाडूंचा विकास होण्यासाठी शासनाने अशाप्रकारची धोरणे राबविणे गरजेचे आहे. पण त्याचबरोबर आदरणीय सन्माननीय सदस्य श्री.सावंत साहेब म्हणाले त्याप्रमाणे माती ओली असेल त्याचवेळेस त्याला आकार देणे गरजेचे आहे. म्हणून या क्रीडा क्षेत्राचा विकास होण्यासाठी आणि खऱ्याअर्थाने खेळाडूंचा विकास होण्यासाठी आणि खेळाडूंनी विशिष्ट क्षेत्रात प्राविण्य मिळविण्यासाठी आपण मूलतः प्राथमिक आणि माध्यमिक स्तरावर या विद्यार्थ्यांना खेळाकडे कसे आकर्षित करता येईल, यासाठी आपण प्रयत्न करणे गरजेचे आहे. आज अशी अवस्था आहे की, एक तर प्राथमिक शाळेतील क्रीडा विषयासाठी कोणत्याही शिक्षकाची नियुक्ती केलेली नसते. सर्वसामान्य शिक्षक हा खेळ शिकवितात. माध्यमिक स्तरावरदेखील खेळ या विषयावर दोन तासिका दिल्या जातात. आदरणीय राज्यमंत्री श्री.शिंंगणे साहेब या ठिकाणी उपस्थित आहेत. त्यांच्याकडे सध्या क्रीडा विभाग आहे, त्यांनी यापूर्वी शिक्षण विभागाचे राज्यमंत्री म्हणून काम केलेले आहे. शारीरिक शिक्षणासाठी एका वर्गाला आठवड्याला दोन तासिका असतात. या ऐवजी चौथी तासिका असेल तर एक शिक्षक निर्माण होऊ शकतो. साधारणतः 850 विद्यार्थ्यांमागे एक शिक्षक आहेत. परंतु शासनाचे परिपत्रक आहे की, 250 विद्यार्थ्यांमागे एक क्रीडा शिक्षण द्यायला तयार आहेत. परंतु त्याचा कार्यभार पुरा होत नाही. सुमारे हजार विद्यार्थी असतील त्याचवेळी एक शिक्षक मिळू शकतो. त्यामुळे खऱ्याअर्थाने क्रीडा विषयाकडे शासनाचे दुर्लक्ष आहे. म्हणून माध्यमिक स्तरावर आणि प्राथमिक स्तरावर या क्रीडा विषयासाठी विशेष शिक्षक नियुक्त केल्याशिवाय, त्यासाठी होणारा खर्च शासनाने सहन केल्याशिवाय आणि खऱ्याअर्थाने या विभागाकडे लक्ष दिल्याशिवाय अशाप्रकारची स्टेडियम बांधून किंवा अशाप्रकारच्या सुविधा उपलब्ध करून खऱ्याअर्थाने क्रीडा क्षेत्रामध्ये काही विकास होऊ शकेल किंवा खऱ्याअर्थाने आपल्या खेळाडूंचा विकास होऊ शकेल असे अजिबात वाटत नाही. ज्या पध्दतीने एनटीएस परीक्षा होते, राष्ट्रीय शोध प्रज्ञा परीक्षा होते किंवा राज्याची टॅलेंट सर्च एक्झामिनेशन होते. तशाप्रकारे आपले विद्यार्थी क्रीडा क्षेत्रात टॅलेंट आहेत, त्यासाठी आपण शोध घेतला पाहिजे.

3...

SKK/ SBT/ MHM/

श्री.रामनाथ मोते (पुढे चालू....

हा शोध घेण्यासाठी आपल्याला विशिष्ट उपाययोजना करायला हवी. अशाप्रकारे शोध घेऊन हे विद्यार्थी क्रीडा क्षेत्राकडे आकर्षित करून त्यांच्यासाठी विशिष्ट प्रकारची उपाययोजना राबविणे गरजेचे आहे. धन्यवाद.

--

4....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

SKK/ SBT/ MHM/

श्री.राजेंद्र शिंगणे (क्रीडा राज्यमंत्री) : सन्माननीय सभापती महोदय, सद्नाचे सदस्य मा.श्री.संजय दत्त यांनी क्रीडा विभागाच्या महत्वाच्या विषयावर महत्वाची अशासकीय चर्चा घडवून आणली. चांगल्या विषयावर चर्चा होत असतांना सद्नातील अनेक ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्यांनी क्रीडा खात्यावर, खेळाडूंवर अतिशय चांगले मार्गदर्शन करणारी भाषणे केलेली आहेत. महाराष्ट्र राज्य हे क्रीडा क्षेत्रामध्ये पुढे जावे यासाठी अनेक प्रकारच्या सूचना अशासकीय ठरावाच्या माध्यमातून दिलेल्या आहेत. याबद्दल सर्व सन्माननीय सदस्यांचे सुरुवातीलाच या ठिकाणी आभार मानतो.

यानंतर कु.थोरात...

श्री. राजेंद्र शिंगणे...

खरे म्हटले तर सन्माननीय सदस्य श्री. संजय दत्त यांनी हा ठराव या ठिकाणी मांडत असतांना राज्यातील खेळाडूंची राष्ट्रीय स्तरावर होत असलेली पिछेहाट लक्षात घेता क्रीडा क्षेत्राचा सर्वांगीण विकास होण्याकरिता व दर्जेदार खेळाडू तयार करण्यासाठी तालुका स्तरावर, क्रीडा प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्यात यावेत, अशा प्रकारचा ठराव, या सभागृहामध्ये मांडण्याचा प्रयत्न या ठिकाणी केलेला आहे. महाराष्ट्रामध्ये या ठिकाणी काम करीत असतांना, विशेषतः या सभागृहाच्या माध्यमातून महाराष्ट्रातील जनतेचे प्रश्न या ठिकाणी सोडवित असतांना 1995 पासून मी या सभागृहाचा विशेषतः विधानसभेचा सदस्य म्हणून या ठिकाणी काम करीत आहे. परंतु क्रीडा क्षेत्रावर फार कधी बोलले गेलेले आहे, क्रीडा क्षेत्राच्या बाबतीत फार मोठे प्रश्न उपस्थित झालेले आहेत, क्रीडा क्षेत्राच्या बाबतीत काही चर्चा या ठिकाणी घडली आहे, असे मगाच्या 10,11 वर्षांच्या काळात मी पाहिलेले नाही. नवीन सरकार येऊन जवळपास 8/9 महिने झाले आहेत. या सरकारचे जवळपास हे तिसरे अधिवेशन आहे. या सरकारमध्ये क्रीडा खात्याचा राज्यमंत्री म्हणून काम करीत असतांना पहिल्यांदा क्रीडा क्षेत्रावर उत्तर देण्याची संधी आज मला मिळालेली आहे. हे सांगण्यामागील माझा उद्देश हाच आहे की, या खात्यावर फार चर्चा होते, अशातला भाग नाही. सन्माननीय सदस्य श्री. संजय दत्त यांनी पोट तिडिकेने आपली भूमिका या ठिकाणी मांडली आहे. जिव्हाळयाने या ठिकाणी प्रश्न मांडला आहे. अशा प्रकारे नेहमीच या संदर्भात प्रश्न मांडला गेला, चर्चा झाली तर मला वाटते सरकारवर त्याचा विशिष्ट दबाव राहिल. महाराष्ट्रातील अनेक प्रश्नावर आपण या ठिकाणी सातत्याने बोलतो, चर्चा करतो. पण क्रीडा खात्यावर, खेळाडूंच्या बाबतीत अपवादात्मकच बोलतो. म्हणून माझी या सभागृहाला विनंती राहणार आहे की, या वरच्या सभागृहात, ज्येष्ठ सभागृहात या विषयावर येथून पुढच्या काळात चर्चा व्हावी, आणि या सदनामार्फत खेळाडूंना न्याय मिळावा. खेळांना चालना मिळावी, अशा प्रकारची अपेक्षा या ठरावाच्या निमित्ताने मी व्यक्त करतो. पुन्हा एकदा सन्माननीय सदस्य श्री. संजय दत्त यांचे मनापासून अभिनंदन करतो. सन्माननीय सदस्य श्री. मधुकर सरपोतदार साहेबांनी सांगितले की, त्यांनी वाचून कां होईना या ठिकाणी या संदर्भातील ठराव मांडला. अतिशय चांगल्या सूचना केल्या. खेळाडूंची आजची असलेली परिस्थिती,

..2..

श्री.राजेंद्र शिंगणे..

भविष्यात काय केले गेले पाहिजे, याबद्दल खरोखरच अतिशय चांगली भूमिका त्यांनी मांडलेली आहे. खेळाडूंच्या संदर्भातील चर्चा होत असतांना शहरी भाग असो की, ग्रामीण भाग असो महाराष्ट्रात या दोन्ही भागात तरुणांमध्ये टॅलेंट, गुणवत्ता खूप आहे. विशेषतः ग्रामीण भागातील अनेक तरुणांमध्ये या क्षेत्रात काम करण्यासारखी गुणवत्ता ठासून भरलेली आहे. पण त्यांना संधी मिळत नाही. ज्यांना ज्यांना तशी संधी मिळाली ते तरुण पुढे आलेले आहेत. त्यांना शाळेच्या माध्यमातून असेल, सामाजिक काम करणा-या व्यक्तींच्या माध्यमातून तसेच समाजात अनेक दानशूर व्यक्ती आहेत, अशा अनेक माध्यमातून प्रोत्साहन मिळाल्यामुळे मग ते ग्रामीण भागातील तरुण असतील, शहरी भागातील असतील त्यांना पुढे येण्याची संधी मिळालेली आहे. व ते पुढे आलेले आहेत. त्यांनी आपल्या जिल्हयाचे नाव, राज्याचे नाव आणि ब-याचवेळा आपल्या देशाचे नाव मोठे करण्याचा प्रयत्न आपल्या महाराष्ट्रातील अनेक खेळाडूंनी गेल्या अनेक वर्षांपासून सातत्याने केलेला आहे. हे करित असतांना ख-या अर्थाने महाराष्ट्र शासनाने खूप प्रकारची मदत त्या खेळाडूंना केली आहे, असे मी म्हणणार नाही. आज खेळाची जी अवस्था झालेली आहे, त्याबद्दल सन्माननीय सदस्यांनी या ठिकाणी उल्लेख केलेला आहे. मी चार वर्षे शालेय शिक्षण राज्यमंत्री होतो. त्यावेळी मला इयत्ता दहावीमध्ये, इयत्ता बारावीमध्ये मेरीटमध्ये आलेल्या विद्यार्थ्यांच्या सत्काराला जाण्याचा प्रसंग आला. मेरीटमध्ये पहिला आलेल्या, दुसरा आलेल्या विद्यार्थ्यांचा सत्कार करित असतांना मी त्यांना प्रश्न विचरत असे की, तुम्ही कोणता खेळ खेळता? त्यावेळी त्यांच्याकडून उत्तर यायचे की, मी फक्त अभ्यास करतो. कोणताही खेळ खेळत नाही. मेरीटमध्ये पहिला आलेल्या, दुसरा आलेल्या विद्यार्थ्यांचे वजन 42 किलो, 40 किलो, 35 किलो एवढेच असायचे.

यानंतर श्री. बरवड...

डॉ. राजेंद्र शिंगणे ....

मुलगा मेरीटमध्ये येतो पण त्याचे वजन 35 ते 40 किलो असते. कारण त्यांचे लक्ष फक्त अभ्यासाकडे असते. कोणत्याही खेळामध्ये भाग घ्यावयाचा नाही असे चित्र मी क्रीडा खात्याचा राज्यमंत्री असताना पाहिलेले आहे. आज प्रामुख्याने पालकांसमोर मोठे आव्हान आहे. शिक्षणाच्या माध्यमातून मुलांना शिकवावयाचे आणि त्यांना नोकरी मिळाली पाहिजे अशी त्यांची भावना असते. शिक्षणाचा उद्देश नोकरीपुरताच मर्यादित असणारे बहुसंख्य पालक मी पाहिलेले आहेत. जोपर्यंत त्या खेळाडूंना नोकरीचे संरक्षण देऊ शकत नाही तोपर्यंत या राज्यातील खेळाडूंना जास्त प्रोत्साहित करू शकू असे वाटत नाही. मला सांगण्यास आनंद वाटतो की, मागच्या काळामध्ये शासनाने एक निर्णय घेतला आणि खेळाडूंना 5 टक्के आरक्षण देण्याचे जाहीर केले. 30 एप्रिल, 2005 ला याबाबतचा जी.आर.काढला आणि त्या जी.आर.च्या माध्यमातून राज्य शासनाची कार्यालये, उपक्रम, महामंडळे, स्थानिक स्वराज्य संस्था, वैधानिक मंडळे तसेच राज्य शासनाकडून प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष अनुदान मिळणाऱ्या सर्व संस्थांमध्ये या खेळाडूंना आपण आरक्षण देण्याचे जाहीर केले. खेळाडूंच्या बाबतीत हा एक चांगला निर्णय या आघाडी सरकारने अलीकडच्या काळामध्ये घेतलेला आहे. यामध्ये खेळांची यादी आहे. सन्माननीय सदस्य नोकरभरती होत नाही असे म्हणत आहेत. हा निर्णय आपण 30 एप्रिलला जाहीर केलेला आहे. जसजशी नोकरभरती होईल त्यामध्ये आपण 5 टक्के आरक्षण ठेवलेले आहे. सन्माननीय सदस्य श्री. संजय दत्त यांनी काही मुद्दे उपस्थित करीत असताना तालुका स्तरावर क्रीडांगणे झाली पाहिजेत असे सांगितले. 1996 मध्ये क्रीडा प्रशिक्षणासाठी तालुका हा घटक मानून प्रशिक्षाची सोय करण्याचे धोरण घेतले आणि खेळाडूंना शास्त्रशुद्ध प्रशिक्षणाचा लाभ व्हावा म्हणून 1996 मध्ये योजना तयार केली. सुरुवातीला प्रत्येक जिल्ह्यामध्ये तालुके निश्चित करून 31 तालुक्यांमध्ये तालुका क्रीडा आणि प्रशिक्षण केंद्र निर्माण करण्याचा निर्णय घेतला. त्यानंतर 2001 च्या राज्याच्या नवीन क्रीडा धोरणाच्या अनुषंगाने या राज्यातील सर्व तालुक्यांमध्ये तालुक्याच्या ठिकाणी क्रीडांगण झाले पाहिजे असा निर्णय घेतला. आजपर्यंत जवळपास 221 तालुक्यांमध्ये तालुका क्रीडा संकुलाच्या कामाला सुरुवात झालेली आहे. 25 लाख रुपये खर्च आहे. जमिनीच्या बाबतीत दोन तीन प्रकारच्या जमिनी सांगितलेल्या आहेत. त्यामध्ये ब्रॉझ, सिल्वर, गोल्ड वगैरे दर्जा दिलेला आहे. जे मोठे तालुके आहेत त्या ठिकाणी

RDB/ SBT/ MHM/

डॉ. राजेंद्र शिंगणे .....

शहराच्या जवळ, तालुक्याच्या जवळ जमीन सापडत नाही. कमीतकमी अडीच ते तीन एकर जमीन मिळाली तर त्या ठिकाणी असे क्रीडांगण करण्याचा निर्णय घेतलेला आहे. त्याचप्रमाणे जिल्हास्तरीय 24 क्रीडा संकुलांना यावर्षी मंजुरी दिलेली आहे. त्यांची कामे प्रस्तावित आहेत. यामध्ये 62 कोटी 23 लाख रुपये एवढा खर्च करणार आहोत. विभागीय स्तरावर नागपूर, औरंगाबाद, पुणे, अमरावती या ठिकाणी विभागीय स्तरावर क्रीडा संकुले तयार करित आहोत. अशा पध्दतीने ही क्रीडांगणे त्या ठिकाणी स्थापन करित आहोत. तालुका स्तरावर, जिल्हा स्तरावर आणि विभागीय स्तरावर क्रमाक्रमाने क्रीडांगणे निर्माण करून या महाराष्ट्रातील खेळाडूंना पुढे आणण्याचे काम करित आहोत. आज आंतरराष्ट्रीय पातळीवर सुध्दा खेळाडू गेले पाहिजेत याबाबतीत आपण चर्चा केलेली आहे. महाराष्ट्रात 11 ठिकाणी क्रीडा प्रबोधिनी कार्यरत असून प्रत्येक खेळाचे खास प्रशिक्षण देण्याचा निर्णय घेतलेला आहे. त्यामध्ये जलतरण, रायफल शूटींग, अॅथलेटिक्स असे खेळ आहेत. सन्माननीय सदस्य श्री. सावंत साहेबांनी एका बाबीचा उल्लेख खेळाचा उल्लेख केला. ज्या ठिकाणी आदिवासी विभाग असेल त्या ठिकाणी धनुर्विद्या खेळामध्ये त्यांचे नैपुण्य असते. मी सन्माननीय सदस्यांच्या माहितीसाठी सांगेन की, मागच्या महिन्यात मी पुण्याला बालेवाडीला गेलो होतो. त्या ठिकाणी गडचिरोली, चंद्रपूर, धुळे इत्यादी आदिवासी भागातील जिल्ह्यातील अनेक तरुण आलेले आहेत आणि अशा प्रकारचे प्रशिक्षण त्या ठिकाणी घेत आहेत. या राज्यातील जे आदिवासी घटक आहेत त्यांना शोधून काढून, त्यांना हेरून त्यांच्यातील सुप्त गुणांना वाव देण्याचे काम शासनाच्या वतीने करित आहोत.

यानंतर श्री. खंदारे ....

डॉ.राजेंद्र शिंगणे....

अनेक मुद्दे याठिकाणी उपस्थित केले आहेत. प्रामुख्याने मा.सदस्य श्री.मधुकर सरपोतदार यांनी....

श्री.अनंत तरे : सभापती महोदया, मा.मंत्रिमहोदय काही जिल्हयांमध्ये क्रीडा प्रबोधिनी स्थापन करण्याचे सांगत आहेत. परंतु अनेक क्रीडा संकुलात राहण्याची सोय नाही, प्रशिक्षक नाहीत, जेवणाची व्यवस्था नाही याकडेही शासनाने लक्ष दिले पाहिजे. ठाण्याच्या स्टेडियममध्ये काही विद्यार्थी राहतात ही वस्तुस्थिती आहे. यासाठी शासन काही करणार की नाही ?

श्री.गुरुनाथ कुलकर्णी : सभापती महोदया, हे सर्व करीत असताना या राज्याचा 2005-06 सालचा अर्थसंकल्प 42 हजार कोटीचा आहे आणि त्यापुढच्या काळामध्ये तो 52 हजार कोटीपर्यंतही जाईल. परंतु या 52 हजार कोटी रुपयांच्या बजेटमध्ये क्रीडा क्षेत्रासाठी वा विभागासाठी किती तरतूद केली आहे त्यामध्ये वाढ करण्यासाठी शासन काय प्रयत्न करणार आहे वा करीत आहे ते सांगावे.

तालिका सभापती (श्रीमती मंदा म्हात्रे) : मा.सदस्यांनी मधेच उभे राहून प्रश्न विचारू नयेत. मा.मंत्रिमहोदयांचे उत्तर पूर्ण होऊ द्यावे.

डॉ.राजेंद्र शिंगणे : मा.सदस्य श्री.अनंत तरे यांनी प्रशिक्षकांचा मुद्दा उपस्थित केला आहे. आपल्याकडे 124 क्रीडा प्रशिक्षक जिल्हा क्रीडा संकुलात मार्गदर्शनाचे काम करीत आहेत. क्रीडा प्रशिक्षक कमी आहेत अशी तक्रार शासनाकडे आलेली नाही. मा.सदस्यांकडे तक्रार आली असल्यास ती माझ्याकडे द्यावी. शासन तालुक्याच्या ठिकाणी क्रीडांगण निर्माण करीत आहे त्या प्रत्येक तालुक्याच्या ठिकाणी क्रीडा प्रशिक्षकाची नेमणूक सुध्दा करीत आहे. सुरुवातीला त्यांना मानधनावर का होईना परंतु त्यांची नेमणूक केली जात आहे. त्यामुळे त्याठिकाणी खेळाडू खेळण्यासाठी येतील. परंतु त्यांना लगेच मार्गदर्शन दिले नाही तर त्यांच्यावर अन्याय होईल त्यामुळे शासनाने अशाप्रकारे नेमणूका करण्याचा निर्णय घेतला आहे. अनेक मा.सदस्यांनी क्रिकेटचे उदाहरण दिले आहे. त्याचप्रमाणे अनेक खेळांसाठी परदेशी कोच आणले तर या खेळांमध्येही आपण प्रगती करू शकू. परंतु दुर्दैवाने क्रिकेटला आपल्या राज्यातच नाही तर देशामध्ये जास्त महत्त्व दिले जाते. पण कबड्डी, खो खो, हुतूतू यासारख्या अनेक देशी खेळांकडे लक्ष द्यावे

2....

डॉ.राजेंद्र शिंगणे.....

लागेल. कारण या खेळांमध्ये आपण मागे पडत आहोत. ते खेळ टिकवून ठेवावे लागतील, नाही तर 25 वर्षांनंतर असा एक काळ येईल की, कबड्डी, खो खो ही काय भानगड होती अशी भावी पिढी आपल्याला विचारील. म्हणून हे जुने देशी खेळ आहेत त्यांना सुध्दा टिकवून ठेवण्याची जबाबदारी आपल्याला घ्यावी लागेल. आज क्रिकेटसाठी ग्रेग चॅपेल यांच्यासारखे परदेशी कोच आपल्या देशामध्ये येत आहेत. त्याप्रमाणे इतर खेळांसाठी आवश्यक असेल त्या पध्दतीने खेळाडूंना मार्गदर्शन करण्यासाठी परदेशी कोच आणण्याचा निर्णय घेत आहोत किंवा खेळाडूंना परदेशी पाठवून त्यांना प्रशिक्षण देण्याचा निर्णय घेत आहोत. एका वर्षात महाराष्ट्रातून 20 खेळाडूंना प्रशिक्षणासाठी परदेशी पाठविण्याचा निर्णय घेत आहोत. एक खेळाडूवर 5 लाख रुपये खर्च करावयाचा आहे. याठिकाणी उल्लेख करण्यात आला की, महाराष्ट्रामध्ये प्रत्येक खेळासाठी राज्यस्तरीय संघटना आहेत. महाराष्ट्रामध्ये ऑलिंपिकच्या नावाने काम करीत आहोत. त्यांच्या माध्यमातून तयार झालेले खेळाडू राष्ट्रीय स्पर्धेमध्ये भाग घेत असतात त्यांच्यावर शासनाचे फारसे नियंत्रण नसते. महाराष्ट्रातून राष्ट्रीय स्तरावरील खेळामध्ये भाग घेत असतात त्यावेळी शासनाचे नियंत्रण असावे, राष्ट्रीय खेळामध्ये भाग घेण्यासाठी खेळाडू तयार झाले पाहिजे हे मान्य आहे. महाराष्ट्रातून ऑलिंपिकसाठी खेळाडूंना पाठविले जात असल्यामुळे आणि ती स्वायत्त संस्था असली तरी राष्ट्रीय पातळीवर खेळाडूंना पाठविताना किती पाठविले जातात, कसे पाठविले जातात त्याच्यावर लक्ष ठेवण्याचे काम शासन करणार आहे. मा.ज्येष्ठ सदस्य श्री.गुरुनाथ कुलकर्णी यांनी आणि अनेक मा.सदस्यांनी क्रीडा विभागासाठी बजेट किती असावे आणि त्यात वाढ करणार आहे काय अशी सूचना केलेली आहे.

नंतर श्री.शिगम.....

(डॉ. राजेंद्र शिंगणे...)

या राज्याचा क्रीडा राज्यमंत्री झाल्यानंतर मा.सदस्यांप्रमाणे मला देखील बजेटच्याबाबतीत उत्सुकता होती. क्रीडाखात्यासाठी किती बजेट असावे याबाबतीत मी मा.मुख्यमंत्र्यांशी वारंवार चर्चा केली. यावर्षीचे क्रीडाखात्यासाठी असलेले बजेट 35 कोटी रु. इतके आहे. पुरवणी मागण्याद्वारे हे बजेट आणखी 20 कोटींनी वाढवून घेण्याचा प्रयत्न आम्ही करित आहोत. बजेटमध्ये असलेले सर्व पैसे हे खेळ आणि खेळाडू यावरच खर्च होतात अशातला भाग नाही. क्रीडाविषयक यंत्रणेवरचा खर्च फार मोठा आहे. आता वाढवून घेण्यात येणारे 20 कोटीचे बजेट हे केवळ खेळ आणि खेळाडू यांच्यासाठीच खर्च होईल असाही आमचा प्रयत्न राहाणार आहे. महाराष्ट्रामध्ये 11 क्रीडा प्रबोधिनी आहेत. त्यामध्ये 8 ते 14 वयोगटातील 850 खेळाडू आहेत. शासन या सर्व खेळाडूंचा खर्च करते. 1998 ते 2004 या कालावधीत या प्रबोधिनीमधून 32 खेळाडू आंतरराष्ट्रीय पातळीवर पाठविलेले आहेत. या अशासकीय ठरावावर बोलताना अनेक मा.सदस्यांनी अनेक प्रकारच्या सूचना केलेल्या आहेत. त्या सर्व सूचनांमध्ये मी व्यक्तीशः लक्ष घालण्याचे ठरविले आहे. मा.सदस्य श्री.तरेसाहेबांनी राज्यमंत्री महोदय कोणता खेळ खेळतात, अशी विचारणा केली. मी त्यांना सांगू इच्छितो की, मी कोणतेही खेळ खेळत असलो तरी राज्याच्या क्रीडा राज्यमंत्री या नात्याने सर्वच खेळांवर माझे लक्ष असते आणि सर्वच खेळ मला आवडतात. मा.सदस्य श्री. मधुकर सरपोतदार यांनी मुंबई शहरातील महानगरपालिकेच्या ताब्यातील मैदानासंबंधीचा उल्लेख याठिकाणी केला. मागील एक महिन्यापूर्वी या विषयाच्या संदर्भात मी मुंबई शहरातील सर्व पदाधिकारी आणि अधिका-यांची बैठक बोलावली. महाराष्ट्र शासनाच्या माध्यमातून खेळाच्या वाढीसाठी अनेक खेळपट्ट्या किंवा मैदाने एखाद्या स्पोर्ट क्लबला किंवा संस्थेला भाड्याने दिलेली असताना ती मैदाने किंवा खेळपट्ट्या दुस-याच कार्यक्रमासाठी भाड्याने देऊन लाखो रुपयांची कमाई ते क्लब किंवा संस्था करित असल्याचे माझ्या निदर्शनास आल्यानंतर या प्रश्नामध्ये मी व्यक्तीशा लक्ष घालण्याचा निर्णय घेतलेला आहे. अद्याप त्याबाबतीत निर्णय घेतलेला नाही. परंतु मुंबई शहरातील सर्व खेळपट्ट्यांना संरक्षण दिले पाहिजे, त्या चांगल्या पध्दतीने जोपासल्या गेल्या पाहिजेत यासाठी मी व्यक्तीशः लक्ष देत आहे. शालेय शिक्षण विभागाने 280 विद्यार्थ्यांमागे एक शारीरिक शिक्षण शिक्षक असावा असे परिपत्रक काढले. क्रीडा विषय हा प्रत्येक इयत्तेमध्ये असला पाहिजे यादृष्टीने मा. शिक्षण मंत्र्यांशी चर्चा करुन या

..2..

(डॉ. राजेंद्र शिंगणे...)

विषयाला न्याय देण्याचा मी निश्चित प्रयत्न करीन असे आश्वासन मी या निमित्ताने देऊ इच्छितो. या ठरावावरील चर्चेत भाग घेताना अनेक माननीय सदस्यांनी ज्या ज्या काही सूचना केलेल्या आहेत त्या सर्वच सूचनांचा उल्लेख मी माझ्या भाषणात केलेला नसला तरी त्यांनी केलेल्या सर्व सूचना मी लिहून घेतलेल्या असून त्या सर्व सूचनांचा विचार करून क्रीडाक्षेत्रामध्ये काम करित असताना खेळाडू आणि खेळ या दोन गोष्टींना न्याय देण्यास हे राज्य शासन प्रयत्नशील राहिले एवढेच अभिवचन मी सभागृहाला देतो आणि मा.सदस्यांनी आपला ठरावा मागे घ्यावा अशी मी त्यांना विनंती करतो आणि माझे भाषण संपवितो.

...नंतर श्री. गिते...

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी

श्री. संजय दत्त :सभापती महोदय, एक अत्यंत ज्वलंत अशा महत्वाच्या पण दुर्लक्षित असलेला क्रीडा विभागाच्या विषयावर आज मला या अशासकीय ठरावाच्या निमित्ताने शासनाचे लक्ष केंद्रीत करण्याची संधी मला प्राप्त झाली. या ठरावास या सदनाने ज्येष्ठ सदस्य श्री. मधुकर सरपोतदार, सन्माननीय सदस्य श्री. गुरुनाथ कुलकर्णी, सन्माननीय सदस्या श्रीमती कांता नलावडे, माझे सहकारी मित्र श्री. जितेंद्र आव्हाड, सन्माननीय सदस्य श्री. अरविंद सावंत, सन्माननीय सदस्य श्री. अनंत तरे, यांनी पाठिंबा दिला त्याबद्दल मी सर्वांचे आभार मानतो. त्यांनी या ठरावास अनुमोदन देताना अतिशय महत्वाच्या सूचना केल्या त्याबद्दल देखील त्यांचे पुनःश्च आभार मानतो. क्रीडा विषयाच्या बाबतीत महाराष्ट्रामध्ये जे पोटेन्शीयल आहे, जी कॅपेसिटी आहे ती 50 टक्के सुध्दा आपण टॅब करू शकलो नाही याकडे मी क्रीडा मंत्र्यांचे लक्ष पुन्हा वेधणार आहे. माननीय क्रीडा राज्यमंत्र्यांनी पॉझिटिव्ह रुपाने या विषयाकडे पाहण्याचा प्रयत्न केला हे मी देखील मान्य करतो. विशेष म्हणजे जे अलोकेशन वाढविण्यासंबंधीची मागणी मान्य केली व त्याबद्दलची घोषणा या ठिकाणी केली त्याबद्दल मी माननीय क्रीडा राज्यमंत्र्यांचे अभिनंदन करतो. माननीय मंत्र्यांनी या विषयाच्या संदर्भात पॉझिटिव्ह विचार केलेला आहे म्हणून मी सांगू इच्छितो की, यासंदर्भात एक नियोजनबद्ध कार्यक्रम तयार करावा. व त्या कार्यक्रमाचा दर तीन महिन्यांनी प्रगतीचा आढावा घ्यावा. या ठिकाणी सन्माननीय सदस्यांनी प्रामुख्याने महत्वाचे मुद्दे उपस्थित केलेले आहेत ते मुद्दे देखील विचारात घेऊन त्याचा अभ्यास करून तसा कार्यक्रम तयार करून त्याची अंमलबजावणी करण्यास सुरुवात करून त्यात कंटीन्यूटी ठेवली तर निश्चितपणे या संदर्भात आपल्याला भविष्यात प्रगती दिसून येईल. मी पुन्हा माननीय क्रीडा मंत्र्यांना विनंती करतो की, या ठिकाणी मी केलेल्या सूचनांचा तसेच सदनाने केलेल्या सूचनांचा गांभीर्याने विचार करावा अशी मी विनंती करतो.

2...

डॉ. राजेंद्र शिंगणे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री. संजय दत्त यांनी या ठिकाणी जे काही विचार आता मांडले त्यासंदर्भात सांगू इच्छितो की, महाराष्ट्र ऑलम्पीक ब्रँचची बैठक आम्ही मागच्या महिन्यामध्ये घेतली त्याच वेळेस मी सर्वाना सांगितले की, दर तीन महिन्यांनी या ठिकाणी आपण एकत्र येऊन महाराष्ट्र ऑलम्पीक ब्रँचच्या माध्यमातून क्रीडापटुंना उत्तेजन देऊ. सध्या आपल्या राज्यात सर्व खेळांचे प्रतिनिधीत्व होत आहे. दर तीन महिन्यांनी या ठिकाणी आले पाहिजे आणि कंपलसरी बसून, बैठका घेऊन सर्व खेळांचा आणि खेळाडूंचा आढावा घेण्याचे आम्ही ठरविले आहे. त्यामुळे सन्माननीय सदस्यांच्या निदर्शनास ही बाब आणू इच्छितो की, आम्ही आपल्या सूचनेची पूर्वीपासून अंमलबजावणी करण्यास सुरुवात केलेली आहे. सभापती महोदया, मी आपल्या माध्यमातून माननीय सदस्यांना विनंती करतो की, त्यांनी आपला अशासकीय ठराव मागे घ्यावा.

श्री. संजय दत्त : सभापती महोदया, मी माझा ठराव मागे घेण्यासाठी सभागृहाची अनुमती मागतो.

सभागृहाच्या अनुमतीने ठराव मागे घेण्यात आला.

पु.शी.: शेतक-यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी कर्जे चार टक्के दराने पुरविणे.

मु.शी.:शेतक-यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी कर्जे चार टक्के दराने पुरविणे या विषयावरील श्री.श्रीकांत जोशी यांचा ठराव.

श्री. श्रीकांत जोशी (औरंगाबाद विभाग पदवीधर) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने खालील ठराव मांडतो.

"राज्यातील सर्व शेतक-यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी सर्व कर्जे 4 टक्के व्याजाच्या दराने पुरविण्याच्या दृष्टीने आवश्यक ती उपाययोजना करावी, अशी ही विधानपरिषद शासनास शिफारस करित आहे."

सभापती महोदया, हा ठराव लोकशाहीच्या भवितव्याच्या दृष्टीकोनातून फार महत्वाचा आहे.

यानंतर श्री. कानडे...

असुधारित प्रत / प्रसिद्ध झालेले

श्री. श्रीकांत जोशी...

या ठरावावर बोलण्याच्या पूर्वी थोडीशी पार्श्वभूमी जी सगळ्यांना माहित असेलच परंतु येथे सांगणे आवश्यक आहे. 10 कोटी लोकसंख्येच्या महाराष्ट्र असे आपण म्हणत असलो तरी यातील 5 कोटी लोकसंख्या ही ग्रामीण भागामध्ये आणि 5 कोटी लोकसंख्या ही शहरी भागामध्ये आहे. लोकसंख्येचे ढोबळमानाने 52 टक्के ग्रामीण भाग आणि 48 टक्के शहरी भाग असे प्रमाण आहे. यापैकी आतापर्यंत 1 कोटी 8 लाख शेतक-यांना आतापर्यंत कर्जपुरवठा झालेला आहे अशा पध्दतीची आकडेवारी महाराष्ट्राच्या आर्थिक पाहणीमध्ये आढळून आली आहे. यामध्ये थोडाफार गडबड घोटाला गृहीत धरला तरी 1 कोटी शेतक-यांना कर्जपुरवठा झालेला आहे. यामध्ये 26 लाख शेतकरी एक हेक्टरपेक्षा कमी जमीनधारक आहेत. तेवढेच शेतकरी दोन हेक्टरपेक्षा कमी जमीनधारक आहेत. 18 लाख शेतकरी 4 हेक्टरपेक्षा कमी जमीन असलेले आहेत आणि 70 लाख शेतकरी हे 10 हेक्टरपेक्षा कमी जमीन असलेले आहेत. म्हणजे महाराष्ट्रातील 70 लाख शेतकरी हा अत्यल्पभूधारक आहे. शेतक-यांना पतपुरवठा करताना व्याजाचा दर हे सगळ्यात महत्वाचे कारण मानले जाते. आज शेतकरी अत्यंत अडचणीत आहे आणि महाराष्ट्राचे दरडोई उत्पन्न कमी आहे याचे महत्वाचे कारण म्हणजे परपुरवठा करताना आकारला जाणारा व्याजाचा दर हे आहे. विशेषतः मराठवाडा, विदर्भ, कोकण, पश्चिम महाराष्ट्रातील दुष्काळी तालुके त्याचप्रमाणे नगर आणि नाशिक जिल्हयातील काही दुष्काळी तालुके आणि धुळे नंदुरबार जिल्हयातील काही तालुके या सगळ्या ठिकाणी अल्पभूधारक शेतकरी आहे आणि त्याला पतपुरवठा केलेल्या व्याजाचा दर अतिप्रचंड आहे. संपूर्ण शेती व्यवस्था आणि त्यावर आधारित कुटुंब व्यवस्था ही त्यामुळे आजारी आहे आणि खरे म्हणजे ती विकलांग आणि मरणासन्न अवस्थेत वाटचाल करीत आहे. शेतक-यांच्या आत्महत्या घडत आहेत. शेतक-यांच्या आत्महत्यांचे प्रमाण वाढतच आहे. ग्रामीण भागाकडून शहरी भागाकडे जाणारा माणसांचा प्रचंड लोंढा वाढतच आहे. त्यामुळे शहरातील नागरी व्यवस्था उध्वस्त होण्याच्या मार्गावर आहे. लवकर ही परिस्थिती सुधारली नाही तर शहरात आणि ग्रामीण भागात म्हणजे दोन्ही ठिकाणी अराजक निर्माण होण्याची शक्यता आहे. नजिकच्या काळात कुठलेही शासन आले तरी मला वाटते असेच होईल. शेतीवर आधारित कुटुंब व्यवस्था ही स्वयंपूर्ण झाली आणि आर्थिकदृष्ट्या सुदृढ झाली नाही तर पुढील काळामध्ये शासन चालविणे हे सहजासहजी

....2

श्री. श्रीकांत जोशी...

शक्य होणार नाही. आज शासनाचा विचार केला तर फार मोठ्या प्रमाणात कर्जाचा बोजा वाढत चालला आहे. या सगळ्या अडचणी दूर करावयाच्या असतील तर सामाजिक सुरक्षिततेवरील खर्च कमी होण्याची गरज आहे. शेती किफायतशीर करणे, शेतीवर आधारित सर्व कुटुंब व्यवस्था सुदृढ करणे म्हणजे आर्थिकदृष्ट्या किफायतशीर करणे आवश्यक आहे. यादृष्टीने विचार केला नाही तर फार मोठे संकट समाजासमोर उभे राहण्याची शक्यता आहे. हा केवळ शेतकऱ्यांचा प्रश्न नसून सरकारच्या अस्तित्वाचा आणि लोकशाहीच्या अस्तित्वाचा प्रश्न आहे यादृष्टीने बघणे गरजेचे आहे. यासंदर्भातील गांभीर्य सुध्दा नमूद करणे आवश्यक वाटते. आर्थिक पुरवठा करून त्यांना जगवणे आवश्यक आहे. शेती व्हायेबल झाली पाहिजे. यामध्ये तीन महत्वाच्या गोष्टी ठरतात. एक म्हणजे अपुरा पतपुरवठा. दुसरी गोष्ट म्हणजे बँड मॅनेजमेंट आणि तिसरी गोष्ट म्हणजे डिस्ऑनेस्टी. मालक अप्रामाणिक असेल तर धंद्याला निश्चितपणाने मार बसतो. मला असे वाटते की महाराष्ट्रातील कुठलीही व्यक्ती मग ती कोणत्याही पक्षाची असो महाराष्ट्रातील शेतकरी अप्रामाणिक आहे असे म्हणण्याचे धाडस करणार नाही. महाराष्ट्रामध्ये 1 कोटी 6 लाख शेतकरी आहेत आणि ते कर्ज घेतात. महाराष्ट्रातील शेतकऱ्यांपैकी 99.99 टक्के शेतकरी प्रामाणिकच आहेत. जर शेतकरी अप्रामाणिक असेल तर मारामा-या होतील आणि चो-या होतील. मुळातच शेतकरी प्रामाणिक आहे. कर्ज घेणारा माणूस कुठलाही असो तो प्रामाणिक आहे काय आणि सचोटीचा आहे काय हे पाहिले जाते.

यानंतर श्री. गायकवाड

श्री.श्रीकांत जोशी ...

म्हणून महाराष्ट्रातील 95 टक्यापेक्षा जास्त शेतकरी अत्यंत प्रामाणिक आहेत. त्यामुळे त्यांना कर्ज देण्यास हरकत नाही.त्यानंतर दुसरा प्रश्न हा व्यवस्थापनासंबंधीचा आहे. जेवढी होईल तेवढी अंगमेहनत करून, काबाडकष्ट करून,जितकी होईल तितकी झीज सहन करून करावयाचा जर कोणता व्यवसाय असेल तर तो शेतीचा व्यवसाय आहे.मागे श्री.शरद जोशी याच्याबरोबर मी चर्चा करित असतांना त्यांनी मला असे सांगितले की, "सौ का 60" असा हा शेती व्यवसाय आहे हे लक्षात घेऊन या व्यवसायाकडे पहावे लागते.शेती व्यवसाय करणा-यांना मी मध्यंतरी एकदा एकत्र बोलावले होते व तुमचे काय प्रश्न आहेत याबाबतीत त्यांना विचारले होते. तेव्हा त्यांनी असे सांगितले की ,शेती व्यवसाय करित असतांना असे लक्षात ठेवावयाचे की "सौ का 60" म्हणजे हा शेती व्यवसाय आहे.महाराष्ट्रातील आणि भारतातील परिस्थिती अशी आहे की,शेती करणारा शेतकरी कधीच प्रॉफिटमध्ये नसतो.शेती व्यवसायामध्ये सौ का 60 होत असते आणि येथील शेतक-याची परिस्थिती खराब बनते. शेतीचे व्यवस्थापन करित असतांना हा शेतकरी अंगमेहनत भरपूर करित असतो.या शेतक-याकडे तांत्रिक ज्ञान, व्यवहार ज्ञान आणि सद्सद्विवेकबुद्धी भरपूर आहे.शेतीमधील मोठ मोठ्या विव्दानांना लाजवील इतक्या मोठ्या प्रमाणावर या शेतक-यांकडे ही विद्वत्ता आहे.शेतकरी अचूकपणे आडाखे बांधत असतो. त्याला गावातील गोष्टी अचूकपणे कळत असतात इतकेच नव्हे तर त्याच्याकडे कॉमनसेन्स चांगल्या प्रकारचा आहे. कापसाच्या बाबतीत बोलावयाचे झाले तर बी.टी.कोणते चांगले आहे हे त्याला महिकोच्या कंपनीवाल्यांनी सांगितले नाही तर शेतक-यांनी सांगितले की, महिको कंपनीचे बी.टी. घेण्यापेक्षा "राशी "सीडसचे बी.टी. वापरावे . त्यांचे पेटन्ट महिकोनेच दिलेले असून. त्याची उत्पादकता चांगली आहे. त्यामुळे कोणत्या कापसाला किती बोन्डे लागतात आणि यिल्ड कसे वाढते हे महाराष्ट्रातील शेतक-यांना चांगले माहित आहे.या व्यवसायाला आवश्यक असणारी टेक्नॉलॉजी या शेतक-यांना माहित आहे.असे असतांना आपले कोठे चुकते? शेती व्यवसायातील फायनान्स व मार्केटींग या दोन गोष्टीच्या बाबतीत शासनाने जो रोल करावयास पाहिजे तो न केल्यामुळे शेतक-यांची दुरावस्था

झाली आहे.त्यामुळे महाराष्ट्राचे भवितव्यच संकटात येते की काय ? अशी परिस्थिती निर्माण झाली आहे.त्यामुळे मी या ठिकाणी हा अशासकीय ठराव मांडलेला आहे की, महाराष्ट्रातील शेतक-यांना 4 टक्के व्याजाने पत पुरवठा करण्यात आला तर शेतक-याची स्थिती चांगली होऊ शकते.आता

2...

श्री.श्रीकांत जोशी ...

पत पुरवठा करणा-या दोनच व्यवस्था आहेत.एक म्हणजे विविध कार्यकारी सोसायट्या आणि दुसरी म्हणजे राष्ट्रीयकृत बँका. या व्यतिरिक्त सावकाराकडून पतपुरवठा केला जातो आणि ही तिसरी व्यवस्था आहे. स्वातंत्र्यापूर्वी 70 टक्के किंवा त्याही पेक्षा जास्त अर्थपुरवठा सावकाराकडून केला जावयाचा आणि 15-20 टक्के अर्थपुरवठा हा बँकाकडून केला जावयाचा.मधल्या काळात परिस्थिती बदलत गेली असून 90 टक्के अर्थपुरवठा बँकाकडून केला जाऊ लागला आणि 7-8 टक्के अर्थपुरवठा सावकाराकडून केला जाऊ लागला. आताची परिस्थिती अशी आहे की.50 टक्यापेक्षा जास्त अर्थपुरवठा सावकाराकडून केला जात आहे.परंतु त्यासंबंधीचे आकडे समोर येत नाहीत. महाराष्ट्रातील शेतकरी हा सावकारीच्या पाशात अडकलेला आहे. सावकारीसंबंधी मी नंतर सविस्तर बोलणार आहे.त्या अगोदर मला को ऑपरेटिव्ह फंक्शन्सच्या बाबतीत बोलावयाचे आहे.क्रेडिट को ऑपरेटिव्ह सोसायटीजमध्ये मोठयाप्रमाणावर भ्रष्टाचार होत असतो त्यामुळे प्रत्यक्षात शेतक-याला द्यावा लागणारा व्याजाचा दर हा 15-16 टक्के नसून 60 ते 70 टक्के एवढा व्याजाचा दर आहे.त्याचा इंडायरेक्ट फटका शेतक-याला बसतो. रिझर्व्ह बँकेकडून नाबार्डला मिळणा-या पैशातून पहिला फटका बसतो.त्या ठिकाणी नाबार्ड 17 टक्के कमिशन घेते. नाबार्डकडून एम.एस.सी. बँकेत पैसे येतात तेव्हा 3 टक्के कमिशन बँक घेत असते.त्यानंतर जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँका 3 टक्के कमिशन काढून घेते. त्यानंतर क्रेडिट को.ऑपरेटिव्ह सोसायटीज कमिशन घेत असतात.हे सर्व ऑफिशिअल कमिशन आहे. त्या व्यतिरिक्त काही कमिशन घेतले जाते.रिझर्व्ह बँकेकडून 5 टक्याने निघालेले पैसे शेतक-यापर्यन्त 17 टक्यापर्यन्त हातात पडतात आणि त्याचे वाटपसुध्दा पारदर्शीपणाने होत नाही. मला काही सोसायटीचे चेअरमन आणि सेक्रेटरी माहीत आहेत. आमदार, खासदारांना जे शक्य झाले नाही इतके सुंदर पी.ए. या सेक्रेटरीकडे आणि चेअरमनकडे असतात. मी त्यांना विचारले की, तुमचा व्यवसाय काय आहे तेव्हा त्यांनी मला असे सांगितले की, आमची सोसायटी आहे. तेव्हा त्यांना मी विचारले की, तुझ्याबरोबर ज्या दोन व्यक्ती आहेत त्या कोण आहेत ? तेव्हा त्यांनी मला सांगितले की, ते पी.ए. आहेत. मी त्यांना असे विचारले की, सगळ्या सोसायटीची कामे सेक्रेटरीला करावी लागतात. तेव्हा हा सेक्रेटरी पी.ए. कसा ठेवतो ? आणि त्याचा पगार कोण देतो ?

नतर श्री.सुंबरे .

श्री.श्रीकांत जोशी...

त्याचे कारण असे की, प्रत्येक कर्ज देत असताना अडलेल्या शेतकऱ्याकडून काही 2-5 टक्के पैसे घेतल्या शिवाय त्याला सहजासहजी महाराष्ट्रात कर्ज मिळेल अशी परिस्थिती नाही. त्या शिवाय 10 टक्के शेअर्सचे मिळतात. त्या शेअर्स वरील डिव्हिडंड कधीही मिळत नाही. त्या 10 टक्क्यांचे व्याजही शेतकरीच भरीत असतो. मी एका शेतकऱ्याला विचारले की, तू 25 हजाराचे कर्ज काढले आहेस तर त्यापैकी किती कर्ज तू प्रत्यक्ष शेतीवर वापरले आणि ते परत करण्यात तुला अडचण काय आहे ? त्याने जे सांगितले त्यावरून माझ्या असे लक्षात आले की, त्याने त्या कर्जासाठी मारलेल्या चकरा, त्याला मिळालेले कर्ज आणि ते मिळविण्यासाठी द्यावा लागणारा अवैध मार्गाचा पैसा .. मग तो मोटारीला देत असेल तर मोटारवाला बिल देत नाही म्हणून काढून घेतो, काही ठिकाणी बिलाचे म्हणून वेगळे, असे त्याला फसविले जाते. अशा वेगवेगळ्या शेकडो पध्दतीने त्याला मिळणाऱ्या त्या पैशाला एवढ्या वाटा आहेत की त्याला इफेक्टिव लेंडींग रेट हा जवळपास 60 ते 70 टक्के पर्यंत गेलेला आहे अशा पध्दतीची परिस्थिती आहे कदाचित या परिस्थितीची आपणा सगळ्यांना कल्पना नसेल. आमचे एक शेतकरी मित्र आहेत, श्री.पाशा पटेल म्हणून, ते सरचिटणीस आहेत, त्यांना मी या संदर्भात विचारले असता त्यांनी मला सांगितले की, मी पाच हजार रुपये सावकाराकडून घेतले त्यासाठी पाच एकर शेती मी विकली तेव्हा कोठे मला ते पाच हजार रुपये परत करता आले. अशी शेकडो जणांची परिस्थिती आहे. त्याचे मुख्य कारण म्हणजे आपण जो इफेक्टिव लेंडींग रेट म्हणतो तो शेतकऱ्याच्या हातामध्ये दिल्या जाणा-या पैशापेक्षा खूप प्रचंड झालेला असतो. त्यावर दरवर्षी चक्रवाढ व्याज, चक्रवाढ व्याज करून आताच्या परिस्थितीत महाराष्ट्रातील शेतकरी हा विविध कार्यकारी सोसायटीकडून किंवा बँकेकडून काढलेले कर्ज परत करण्याच्या मनस्थितीत नाही. कारण त्याने उचललेल्या कर्जापैकी प्रत्यक्ष शेतीसाठी वापरलेला पैसा हा अत्यंत कमी असतो आणि त्याला इतर वाटा जास्त फुटलेल्या असतात. अशा प्रकारे कर्ज घेतानाच ते शेतीसाठी घेतलेले असले तरी इतर विचारच अधिक असल्यामुळे शेतीसाठी त्याला पैसा मिळालेला नसतो ही वस्तुस्थिती आहे. मग महाराष्ट्रातील डीसीसी बँकांची सद्याची परिस्थिती काय आहे ? मराठवाड्याच्या बाबतीत मी सांगू इच्छितो की, मराठवाड्यातील आठ पैकी 7 डीसीसी बँका या 18 डी च्या नोटीसीमध्ये आलेल्या होत्या. त्यामुळे तेथे पैसे देण्याची परिस्थितीच नव्हती. केवळ लातूर जिल्हा सोडला तर बाकी सगळ्याच डीसीसी बँकांचे दिवाळे निघालेले आहे. एके दिवशी

.... 3एफ 2 ..

श्री. श्रीकांत जोशी .....

खरीपच्या बैठकीत आम्ही बसलो असताना तत्कालीन कृषी मंत्री असलेल्या श्री.गोविंदराव आदिक यांनी सांगितले की, आम्ही या खरीप हंगामासाठी 354 कोटी रुपये वितरित करित आहोत. इतका पैसा शेतक-यांसाठी मिळतो आहे म्हणून मला खूप आनंद झाला. मी त्यांना सहज विचारले की, त्यावरील व्याजाचे किती पैसे होणार आहेत ? ते म्हणाले की, त्यातील 349 कोटी हे व्याजाचेच आहेत बाकी वरचे जे आहेत ते 5 कोटीच आम्हाला मिळालेले आहेत. केवळ नवे-जुने करण्यासाठीच हा सगळा घोळ चालला आहे. आहे त्या शेतक-याकडून कर्ज घ्यायचे. ते कर्ज घेण्यासाठी तो सोसायटीला 2-3 टक्केची अॅडजेस्टमेंट करित कोटून तरी ब्लॅकचा पैसा आणतो, तो शेतकऱ्याच्या नावावर भरतो आणि त्या कर्जातून मोकळे झालो असे दाखवितो आणि परत कर्ज घेण्यासाठी पैसे दाखवितो. अशा प्रकारे नवे-जुने करण्यातच त्याची बरीचशी उलाढाल आपल्याला पेपरवर दिसते. खरोखरी शेतकऱ्याला पैसा मिळाल्याची कोठेही शक्यता नाही. म्हणून आपण विचार केला की, शेतकऱ्याला खरोखरी कोटून तरी इफेक्टिवली 4 टक्के दराने कर्ज द्यायचे आहे तर मागील कर्जे आणि पुढे दिली जाणारी कर्जे यामध्ये सरळ सरळ मला वाटते वॉटर टाईट कंपार्टमेंट करावी लागतील. शेतकऱ्यांना कर्जे कशासाठी आणि कशा प्रकारे दिली जावीत या बाबतीत मला थोडीशी आकडेवारी येथे सांगावयाची आहे. शेतीचे कर्ज याचा अर्थ केवळ शेतीला कर्ज देऊन भागणार नाही. शेतीला कर्ज तर द्यावेच लागेल. पण या शेतीचे देखील चार पाच टप्पे आहेत. पहिला टप्पा म्हणजे शेतीची पूर्व तयारी म्हणजेच नांगरणी, कोळपणी वगैरे, दुसरे म्हणजे बियाणांची खरेदी, तिसरे म्हणजे खतांची खरेदी आणि त्या काळातील पोस्ट हार्वेस्टिंग ज्याला म्हणता येईल तो काळ आणि त्यानंतरचा कापणीचा काळ आणि त्यानंतर त्याची साठवणूक. साठवणूक म्हणजे स्टोअरेज इत्यानंतर त्याचे त्यातील पैसे परत येण्यास सुरुवात होते. तेव्हा शेतीला ज्याप्रमाणे आपल्याला पैसे द्यावयाचे आहेत त्याचप्रमाणे इतर जे अनुषंगिक प्रक्रिया उद्योग आहेत त्यासाठी देखील पैसे द्यावे लागतील. बऱ्याचदा आपण अशा उद्योगांना पैसे देत नाही त्याचा परिणाम असा होतो की, माल प्रचंड वाढतो आणि मग तो फेकावा लागतो. त्याची साठवण नीट होत नाही त्यातूनही नुकसान होते. म्हणजे इन्डायरेक्ट आपले नुकसान होणारच आहे. म्हणून त्यासाठीची यंत्रसामग्री प्रत्येक खेड्यामध्ये, शेतामध्ये असणे आवश्यक आहे. त्यासाठी देखील आपल्याकडे कोठलाही फायनान्स उपलब्ध नाही. शेती माल विक्री, साठवणूक आणि तारण या सोयी

..... 3 एफ 3 ...

श्री. श्रीकांत जोशी .....

आपण उपलब्ध करून देऊ शकलो तर त्यातूनही भरपूर मोठ्या प्रमाणात पैसे आपल्याला मिळतील. शेतीच्या रिसर्चसाठी देखील बरेच लोक तयार आहेत. पण दुर्दैवाने त्यासाठी देखील आपल्याकडे फायनान्स आज उपलब्ध नाही. कृषी संलग्न सेवा असा दुसरा एक महत्वाचा विषय आहे. म्हणजे शेतीवर आधारित असे काही दुय्यम उद्योग असतात उदा. कुक्कुट पालन असेल, शेळी-मेंढी पालन असेल, दुग्धविकास असेल, या सगळ्यासाठी देखील वेगळे हेड करून दिले पाहिजे. मला अगोदर सांगितले पाहिजे की, कोठल्याही परिस्थितीत प्रथम शेतीसाठीच कर्ज मिळण्याची एक शास्त्रशुद्ध व्यवस्था वा पध्दत निर्माण आपण केली पाहिजे. ती करावयाची असेल तर या संपूर्ण व्यवस्थेमध्ये प्रथमतः शेतीचा फायनान्स हा लिबरल केला पाहिजे. शेतीला फायनान्स देण्याची कुणालाही परवानगी असली पाहिजे. मागील क्रेडिट कोऑपरेटिव सोसायटीचे कर्ज आणि राष्ट्रीयकृत बँका यांचेकडून एनओसी घेतल्याशिवाय आम्ही कर्ज देणार नाही अशी परिस्थिती सद्या आहे. यातून पहिल्यांदा शेतकरी बाहेर काढला पाहिजे. मग जो कोणी बेरोजगार तरुण येणार असेल, जो कोणी फायनान्स करण्यास तयार असेल त्याने आमच्याकडे बँक गॅरंटी द्यावी आणि पाहिजे तेवढे पैसे घेऊन द्यावेत आणि त्याने शेतक-याला डायरेक्ट फायनान्स करावा. वाटल्यास, अर्बन को-ऑप. बँकांनाही तसे रिलॅक्सेशन द्यायला हरकत नाही. त्याही पेक्षा जास्त म्हणजे अजून ज्या ज्या पतसंस्था आहेत त्यांना आणि खाजगी सावकारांना देखील रजिस्टर पध्दतीने फायनान्स करण्यासाठी परवानगी दिली गेली पाहिजे. जेणे करून शेतीला जास्तीत जास्त पैसा कसा मिळवून देता येईल हे पाहण्याची गरज आहे. पण दुर्दैवाने त्याकडे काही लक्ष दिले जात नाही. आणि हा सगळा शेतीचा फायनान्स हा विशिष्ट समूहाच्या किंवा आपल्याच ताब्यात राहावा अशाच मानसिकते मध्ये आपण राहिलो तर .....

(यानंतर श्री.जागडे ....3जी 1 ...

श्री. श्रीकांत जोशी....

" न रहेगा बांस, न बजेगी बांसुरी. याच प्रमाणे " न रहेगी व्यवस्था, न रहेगा शेतकरी ". त्यामुळे काहीच हाताशी राहणार नाही. समजा महाराष्ट्रातील 1 कोटी शेतकरी आहेत, असे आपण गृहीत धरले तर त्यातील 70 लाख शेतकऱ्यांना प्रत्येक 10 हजार रुपये एकरी फायनान्स आवश्यक आहे. त्यामुळे मला वाटते की, सगळ्या शेतकऱ्यांना पैसे द्यावयाचे ठरले तर 10 हजार कोटी रुपयापेक्षा जास्त पैसे लागणार नाहीत. आता चार टक्क्यापर्यन्त कर्ज द्यावयाचे म्हटले तर 400 कोटी रुपयाचे व्याजच होते. त्यामुळे उरलेले पैसे कोणी द्यावयाचे हा प्रश्न निर्माण होत आहे. त्यासाठी अर्थसंकल्पात तरतूद करण्याची आवश्यकता आहे. ज्या संस्था शेतकऱ्यांना फायनान्स देतात, त्या सर्व संस्थांना डायरेक्ट व्याज दिले तर शेतकऱ्यांना सहजगत्या फायनान्स उपलब्ध होऊ शकेल. परंतु आता परिस्थिती वेगळी आहे. आपण शेतकऱ्यांना असे सांगत आहोत की, मागील पैसे जोपर्यन्त तुम्ही देणार नाहीत, तोपर्यन्त पुढील कर्ज उपलब्ध होऊ शकणार नाही. त्यामुळे आपण शेतकऱ्यांसाठी काहीच करीत नाही. मी सांगितल्याप्रमाणे जर शासनाने कार्यवाही केली तर चांगल्या आणि प्रामाणिक अशा वित्तीय संस्था या राज्यात उभ्या राहतील. तसेच या वित्तीय संस्था चांगल्या प्रकारे शेतकऱ्यांना पैसे देऊ शकतील. आज शेतकऱ्यांना कोणत्याही कारणासाठी पैसे दिले जातात. काही वेळा राजकीय कारणासाठीसुद्धा पैसे दिले जातात. म्हणून या बाबत काहीतरी कडक बंधन घालण्याची आवश्यकता आहे. ज्या संस्था फक्त शेतीलाच पैसे देतील, अशा दृष्टीने वित्तीय संस्थांवर काहीतर बंधने घालणे आवश्यक आहे. या बाबतीत काहीतरी नियमावली करणे आवश्यक आहे. त्या दृष्टीने संस्था जर काम करणार नसतील तर त्या संस्थांवर केसेस केल्या पाहिजेत.

सभापती महोदय, आज जर शेती हा उद्योग व्हायबल होणार नसेल तर कर्जाची परतफेड करावयाची कोणी ? मला असे वाटते की, सिडींगपासून पीक हाती येईपर्यन्त वित्तीय संस्थांनी योग्य तो विचार केला पाहिजे. जर शेतकऱ्यांच्या हाती पीक आले नाही तर त्वरीत त्याला विम्याचे पैसे दिले पाहिजेत. तेव्हा या सर्व बाबींची एक स्कीम केल्याशिवाय आपणासमोर पर्याय राहणार नाही. कापूस उत्पादक शेतकऱ्यांच्या बाबतीत बोलावयाचे झाले तर कधी कापसाचा उतारा दोन किंवटल येतो तर कधी पाच किंवटल येतो. आता कापसाचा उतारा दोन किंवटल आला आणि दहा एकरात त्याला वीस किंवटल कापूस मिळाला आणि शासनाने 1800 रुपये भाव दिला तर त्याला 36000

..2..

श्री. श्रीकांत जोशी .....

रुपये मिळतील. त्यामध्ये त्याच्या खर्चाची तोंडमिळवणी होऊ शकणार नाही. त्याला चार ते पाच हजार रुपयाचा फटका बसू शकेल. अशा वेळी या शेतक-याला त्वरीत विम्याची रक्कम देणे आवश्यक आहे. गेल्या वर्षी आण 50 कोटी रुपयाचा विम्याचा हप्ता भरला होता. ही अतिशय लाजीरवाणी गोष्ट आहे. किमान विम्यापोटी 200 कोटी रुपये देण्याची आवश्यकता आहे. आज कृषी खात्याकडे कोणत्याही प्रकारची आकडेवारी नाही. कोणते पीक लावले आहे, तसेच त्या शेतक-याकडे किती शेती आहे, याचीही माहिती कृषी विभागाकडे नाही. आज या कृषी खात्यामध्ये इतका गोंधळ आहे की, त्यांना पेसे खाण्याशिवाय दुसरा धंदा नाही. काहीही आकडेवारी माननीय मंत्रिमहोदयांना तसेच आमहाला देऊन वेळ मारून नेणे हे कृषी खात्याचे काम आहे. आज माहिती दिल्याप्रमाणे पाच लाख टन रुईचे उत्पादन होईल. आज 180 किलोची कापसाची गाठ जरी धरली तरी 8 किंवल रुईची खरेदी पणनमंत्र्यांनी केली आहे. आठ कोटी किंवल कोठे आणि पाच कोटी किंवल कोठे ? याचा अर्थ या ठिकाणी 60 टक्क्याची तफावत आहे. याचा अर्थ हे कृषी खाते पेसे खाण्याशिवाय दुसरे काहीच करीत नाही. इतका मोठा गोंधळ या कृषी खात्यामध्ये आहे. म्हणून राज्यातील शेतक-यांची सर्व माहिती एखाद्या चांगल्या एजन्सीला गोळा करण्यास सांगितली पाहिजे. गाववाईज शेतकरी, त्यांच्यावर असलेले कर्ज आणि त्यांनी घेतलेले पीक याची अचूक माहिती सरकारकडे असण्याची आवश्यकता आहे. तेव्हा मी मघाशी सांगितल्याप्रमाणे चार टक्क्याप्रमाणे कर्ज दिले तर ती बाब महाराष्ट्राचा गौरव आणि वैभव वाढविणारी ठरणार आहे.

(यानंतर श्री. सरफरे...

श्री. श्रीकांत जोशी...

आणि म्हणून ही महाराष्ट्राचे वैभव वाढविणारी गोष्ट ठरेल म्हणून आपण ती करावी. शेतकऱ्यांवर दयामया नाही, भीक म्हणून नाहीतर शेतकऱ्यांना आपण ताकद द्यावी. ती इंडस्ट्री व्हायेबल झाली तरच खऱ्या अर्थाने महाराष्ट्र व्हायेबल होईल. आणि पुन्हा महाराष्ट्र हे पहिल्या क्रमांकाचे राज्य होऊ शकेल. म्हणून शासनाने ही शिफारस स्वीकारावी अशी मी शासनाला विनंती करतो.

प्रस्ताव प्रस्तुत झाला.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

डॉ. नीलम गोन्हे (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित) : सभापती महोदया, माननीय सदस्य श्री. श्रीकांत जोशी यांनी शेती व्यवसायासाठी लागणारी सर्व कर्जे 4 टक्के व्याजाच्या दराने पुरविण्याच्या दृष्टीने आवश्यक ती उपाययोजना करण्यासाठी शिफारस करावी यासाठी जो अशासकीय ठराव मांडला आहे त्याला समर्थन देण्यासाठी मी उभी आहे. मी त्यांच्या ठरावाचे मनापासून स्वागत करते. केंद्रामध्ये आणि राज्यामध्ये गेल्या अनेक वर्षांपासून शेतकऱ्यांच्या प्रश्नावरील झालेली अनेक आंदोलने आणि त्यांच्या वेगवेगळ्या कृषि उत्पादनाला मिळणारे बाजारभाव या प्रश्नावर महाराष्ट्रामध्ये व देशामध्ये विचारमंथन सुरु असते. खरे तर शेतकऱ्यांच्या प्रश्नाकडे काही वेळेला व्होट बँक म्हणून बघितले जाते असे सातत्याने जाणवते. शेतकऱ्यांच्या सर्व कृषि क्षेत्रामध्ये खाजगीकरणाच्या संदर्भात ठराव करून त्या बाजूने आपण निर्णय घेत आहोत. आणि म्हणून शेतकऱ्यांच्या वेगवेगळ्या प्रकारच्या ज्या गरजा असतात, त्यामध्ये सर्वात मूलभूत अशी त्रुटी मला जाणवते. आणि ती म्हणजे कोणत्याही बँकेकडे किंवा वित्तीय सहाय्य संस्थांकडे ज्यावेळी मदतीसाठी गरीब माणूस जातो त्यावेळी दुर्दैवाने असे म्हणावेसे वाटते की, जणू काही आलेला गरीब माणूस कर्ज बुडविण्यासाठी आलेला चोर असावा. अशा पध्दतीने त्याला वागणूक मिळतांना दिसते. याबाबतीत आपण जर एखादा प्रयोग करून बघावयाचा ठरविले तर अतिशय अद्ययावत वेशभूषा करून आलेली व्यक्ती असेल आणि सर्वसाधारण वेशभूषा असलेला शेतकरी यांच्याकडे बघण्याची भूमिका ही दुजाभावाची असते हे चित्र आपल्याला सातत्याने दिसते. दुसरीकडे आपण बघतो की, शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या होतात. याचे उदाहरण द्यावयाचे झालेतर पुणे जिल्ह्यातील नारायणगाव या तालुक्यामध्ये शिवाजी संभाजी खंडागळे या शेतकऱ्याने सावकाराकडून पैसे घेतले होते त्याची परतफेड केली नाही म्हणून 10 जुलै 2005 रोजी खाजगी सावकारकीच्या कारणावरून सावकारांच्या हस्तकांनी त्यांच्यावर हल्ला केला. अशाप्रकारे सांगली, पुणे, मराठवाडा या भागांमध्ये प्रचंड प्रमाणात खाजगी सावकारकी बोकाळली असल्याचे चित्र आपल्याला दिसते. मला असे वाटते की, सहजगत्या गरज लागेल त्यावेळी अल्प मुदतीचे कर्ज लोकांना उपलब्ध होत नाहीत त्यावेळी असे लोक खाजगी सावकाराकडे वळतात. हा राजकीय मतभेदाचा प्रश्न नाही. परंतु आपल्या सर्वांच्या स्मरणामध्ये असेल की, स्वर्गीय श्रीमती इंदिराजी गांधी यांनी 20 कलमी कार्यक्रम देशामध्ये आणला होता, त्यावेळची आणीबाणी आणि दडपशाही

डॉ. नीलम गोन्हे...

याबाबत आपले मतभेद असले तरी त्या कार्यक्रमातील सावकारशाही नष्ट करण्यासंबंधीचे एक महत्वाचे कलम 20 कलमी कार्यक्रामांमध्ये होते. त्यामुळे फार मोठ्या प्रमाणावर खेडापाड्यामध्ये सावकारशाही नष्ट झाल्याचा फायदा शेतकऱ्यांना झाला होता. त्यानंतरच्या काळामध्ये आपण पाठीमागे वळून बघितलेतर सातत्याने असे चित्र दिसते की, एका बाजूला सावकारशाही आणि दुसरीकडे वेळोवेळी लोकांना लागणारी जी कर्जे आहेत त्यांच्या गरजांबाबत असलेली संवेदनाहीन वागणूक आपल्याला दिसून येते. आपण आपला अर्थसंकल्प तपासून बघितला तर त्यामध्ये आपल्याला असे चित्र दिसेल की, जे प्रकल्पग्रस्त शेतकरी आहेत, नैसर्गिक आपत्तीमध्ये सापडलेले शेतकरी आहेत, जे भूकंपग्रस्त शेतकरी आहेत अशा शेतकऱ्यांना दिलेल्या कर्जावर शासनाने व्याज जमा केले आहे आणि त्या व्याजाची जमा आपल्या अर्थसंकल्पामध्ये जमेच्या बाजूला दिसते. आणि म्हणून असा प्रश्न निर्माण होतो की, कुणासाठी किती व्याजाचा दर लावायचा या संदर्भात मोठ्या प्रमाणात केंद्र सरकारने दिलेली मार्गदर्शक तत्वे असलीतरी, प्रत्यक्षात मात्र वेगवेगळ्या स्वरूपाच्या शेतकऱ्यांच्या गरजांसंबंधीचे प्रतिबिंब धोरणामध्ये पडतांना दिसत नाही. या सगळ्या शेतकऱ्यांच्या प्रश्नाबद्दल बोलत असतांना माननीय सदस्य श्री. श्रीकांत जोशी यांनी यासंबंधीच्या एका योजनेची मांडणी केली आहे. हे अशासकीय ठराव आपण सभागृहामध्ये मांडत असतो त्यावेळी तो मांडण्याच्या पाठीमागे त्या माननीय सदस्यांच्या मनातील तळमळ सातत्याने दिसून येते. जर कुणी या संबंधी संशोधन करून बघितले तर दुर्दैवाने असे चित्र दिसून येते की, जे ठराव गेल्या काही वर्षात मांडले गेले आहेत त्या ठरावांपैकी किती ठरावांवर धोरणात्मक निर्णय घेतले गेले आहेत?

(यानंतर सौ. रणदिवे)

डॉ.नीलम गो-हे . . . .

हे जर आपण पाहिले तर सन्माननीय सदस्यांच्या मनातील जे विचार आहेत, ज्या इच्छा आहेत त्याचे प्रतिबिंब किती पडले ? कुठे पडले ? याचा विचार करण्याची वेळ आली आहे. नाहीतर एक सोपस्कार म्हणून सन्माननीय सदस्य ठराव मांडतात, त्यावर माननीय मंत्री महोदय उत्तर देतात. पण त्याचे पुढे काय होते ? म्हणून याबाबतीत माझी सदनाला सूचना आहे आणि आम्ही देखील याबाबतीत पाठपुरावा करणार आहोत. ज्याप्रमाणे आश्वासन समितीमध्ये सभागृहात दिलेल्या आश्वासनांच्या बाबतीत पुढे काय कार्यवाही झाली याचा पाठपुरावा केला जातो. त्याप्रमाणे अशासकीय कामकाजाच्या निमित्ताने सन्माननीय सदस्य जे ठराव किंवा विधेयके मांडतात त्याबाबतीत पुढे काय कार्यवाही झाली ते पाहिले पाहिजे. अशासकीय विधेयके आणि ठराव स्विकारणे हे शासनावर बंधनकारक नसले तरी हे सभागृह सर्वोत्तम आणि सर्वोच्च आहे आणि राज्यातील जनता आपले निरीक्षण करीत असते हे लक्षात घेतले पाहिजे. सन्माननीय सदस्य याठिकाणी अशासकीय ठराव आणि विधेयके मांडतात, त्याबाबतीत पुढे काय झाले आणि धोरण ठरवित असताना त्याचा किती विचार करण्यात आला हे कालांतराने स्पष्ट झाले पाहिजे असे सांगावेसे वाटते. एका बाजूला शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या होत असताना, दुसऱ्या बाजूला कर्जाच्या रिपेमेंटबाबतचा प्रश्न आहे. तसेच महिला बचत गटाचे जे कामकाज आहे, त्याकडे कोणी लक्ष देत नाही. यामध्ये शेतकरी महिला आहे. त्यांनी तयार केलेल्या बचत गटामधून दोन प्रकारची कर्जे दिली जातात. एक खावटीसाठी आणि दुसरे उत्पादनासाठी दिले जाते. तसेच काही वेळेला अवेळी पारुस पडतो, तेव्हा खावटीसाठी कर्ज देण्याच्या बाबतीत तेवढ्या प्रमाणात शासनाकडून वेगाने काम होत नाही. यादृष्टीने विचार होणे आवश्यक आहे असे मला वाटते. सन्माननीय सदस्य श्री.श्रीकांत जोशी यांनी जो अशासकीय ठराव मांडलेला आहे, त्याचे मी स्वागत करते आणि माझे भाषण संपविते.

. . . .3 आय-2

श्रीमती कांता नलावडे (विधानसभेद्वारा निर्वाचित) : सभापती महोदया, सन्माननीय सदस्य श्री.श्रीकांत जोशी यांनी अशासकीय ठराव मांडलेला आहे की राज्यातील सर्व शेतक-यांना शेती व्यवसायासाठी लागणारी सर्व कर्जे 4 टक्के व्याजाच्या दराने पुरविण्याच्या दृष्टीने आवश्यक ती उपाययोजना करावी. त्यावर माझे विचार मांडण्यासाठी मी उभी आहे.

सभापती महोदया, या विषयाच्या संदर्भात अनेक महत्वाचे मुद्दे यापूर्वी मांडण्यात आले आहेत. जर महाराष्ट्राचा बारकाईने विचार केला तर शेती व्यवसाय करणारा प्रमुख घटक महिला आहेत. आपण कोणत्याही भागामध्ये जावे, त्याठिकाणी महिलाच शेतामध्ये राबत असताना दिसून येतील. खरे म्हणजे महाराष्ट्रात शेती व्यवसायात महिलांची संख्या वाढत आहे. त्या शेती व्यवसाय मेहनतीने आणि यशस्वीरित्या करीत असतात. शेतक-यांना जे कर्जे वाटप केले जाते, त्याबाबतीत सांगावयाचे तर पुरुष शेतक-यांना त्यासाठी बरीच मेहनत करावी लागते, त्यांना अनेकांना कमिशन द्यावे लागते, त्यामुळे पाच टक्के व्याजाने मिळणारे कर्जे प्रत्यक्षात 17 टक्के दराने पडते. आज शेती व्यवसायात अनेक महिला दिसून येतात आणि त्यांनाही कर्जाची गरज असते. अशा वेळी तालुका स्तरावर महिला शेतक-यांसाठी कर्जे वितरणाची व्यवस्था करावयास पाहिजे. तसेच त्यांना कमीतकमी व्याजाने कर्जे कसे मिळेल याचाही शासनाने विचार करावा. याठिकाणी बचत गटाच्या बाबतीत उल्लेख करण्यात आला. पश्चिम महाराष्ट्रात कित्येक गावा-गावामध्ये 50,100 बचत गट आहेत आणि हे गट चालविणा-या शेतकरी महिला आहे. कोल्हापूर येथील ग्रामीण भागात बचत गटाच्या महिलांनी एक पडिक जमीन घेतली असून तेथे त्यांनी जट्रोपाची रोप तयार करण्याचे काम केले जात आहे. तेव्हा बचत गटाचा महिला या केवळ पैशाचे व्यवहार न करता, व्यवसाय देखील करू लागल्या आहेत ही चांगली गोष्ट आहे, कौतुकाची गोष्ट आहे. तेव्हा बचत गटाच्या महिला असोत किंवा शेती व्यवसाय करणा-या महिला असोत, त्यांना देखील प्राधान्याने चार टक्के व्याजाने कर्जे पुरविण्याच्या दृष्टीने विशेष उपाययोजना करावी असा एकच महत्वाचा मुद्दा मी याठिकाणी मांडू इच्छिते.

यानंतर श्री.किल्लेदार . . . .

श्री.जयप्रकाश दांडेगावकर (सहकार राज्यमंत्री) : सभापती महोदया, 4 टक्के व्याज दराने शेतकऱ्यांना कर्ज उपलब्ध करून द्यावे, या विषयावर सन्माननीय सदस्य श्री.श्रीकांत जोशी, सन्माननीय सदस्या श्रीमती नीलमताई गोन्हे, सन्माननीय सदस्या कांताताई नलावडे यांनी आपापले विचार मांडलेले आहेत. 4 टक्के व्याज दराने शेतीला कर्ज उपलब्ध करून दिले तर शेतकऱ्यांना आधार होईल अशी भूमिका मांडलेली आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.श्रीकांत जोशी यांनी तर शेतीचा बराच अभ्यास केलेला दिसतो. पण शेती केलेली दिसत नाही. त्यांनी नांगरणीनंतर कोळपणी होते असे सांगितले. क्रिया वेगवेगळ्या आहेत. नांगरणीनंतर वखरणी येते, त्यानंतर पाऊस पडल्यानंतर पेरणी केली जाते, त्यानंतर निंदणी, कोळपणी वगैरे केली जाते. त्यानंतर हार्व्हेस्टिंग, पोस्ट हार्व्हेस्टिंग नंतर येते. थोडा क्रम चुकला असेल. पण अत्यंत महत्वाच्या विषयावर येथे चर्चा घडवून आणलेली आहे. यामध्ये व्याजावर फार कमी चर्चा झाली आणि शेती किफायतशीर आहे की नाही, याबाबतीतच जास्त चर्चा झाली. जगभरामध्ये कोणत्याही देशाची प्रगती किंवा इकॉनॉमिक डेव्हलपमेंट ही शेतीच्या उद्योगावर झालेली नाही. शेतीला सगळेजण व्यवसाय म्हणत असले तरी शेती हा व्यवसाय अमेरिकेसारख्या मोठ्या राष्ट्रात आहे. भारतात ते फक्त चरित्राचे साधन आहे. दुसरे काहीच नाही म्हणून वडिलोपार्जित व्यवसाय म्हणून शेती करतात. शेतीला पर्याय म्हणून एखाद्याला सेवकाची नोकरी मिळाली तर तेथेसुद्धा जाण्याची तयारी त्यांची तयारी आज ग्रामीण भागातील शिकलेल्या मुलांची आहे. शेतीमध्ये बी.एस.सी.,एम.एस.सी. झालेले शेतीवर बोलतात परंतु प्रत्यक्षात फिल्डमध्ये शेती करावयास जाण्यास कोणी तयार होत नाही, हे वास्तव चित्र आहे. खरे म्हणजे ग्रामीण भागातील माणसाला फारसे ज्ञान नाही, म्हणूनच सुखा-समाधानाने इतक्या अडचणीसहित, इतक्या कर्जासहित, इतक्या व्याजासहित अज्ञानामध्ये रहातो हे वास्तव आहे. शेती तोट्यात येण्यास एकच कारण नाही. अनेक कारणापैकी व्याज हे एक कारण आहे. नैसर्गिक परिस्थिती, कमी अधिक पडणारा पाऊस कधी जास्त पडलेला पाऊस, कधी पीक येऊन झालेली गारपीट, पिकावर वेगवेगवेगळे येणारे रोग, बाजारभाव या सगळ्याबरोबरच व्याज हे अनेक कारणापैकी एक कारण आहे. त्यामुळे आपण सांगितल्याप्रमाणे 5 एकर, 10 एकर शेती असलेल्या कोरडवाहू शेतकऱ्याचे ज्वारी,कापसाच्या पिकाच्या उत्पादनातून 25 हजार रुपयेही मिळत नाहीत. 25 हजारामध्ये त्याचे कुटुंब वर्षभर चालते, त्यामध्ये बेलजोडी एखादा नोकर असेल तर त्यांना पोसणे खूप कठीण काम आहे. पण तोच शेतकरी हायली स्कील्ड असलेला आहे. तो सगळ्यात बेस्ट इकॉनॉमिशियन आहे. म्हणून त्याचे सगळे आजपर्यन्त चालते. 10 हजाराचे पीक झाले तरी

श्री.जयप्रकाश दांडेगावकर.....

तो वर्ष काढतो आणि 50 हजाराचे उत्पन्न झाले तरी वर्ष काढतो. तो बेस्ट इकॉनॉमिशन आहे. त्या शेतकऱ्याला स्कील्ड एवढ्यासाठीच म्हटले की, तो टॅक्टर चालवितो, मोटर चालवितो, वखर चालवितो, नांगर चालवतो, कापणी करतो. सगळ्या क्षेत्रामध्ये त्याला ज्ञान अवगत आहे. आपण एखाद्या दोन विषयामध्ये स्पेशलाईल्ड आहोत. त्यामुळे तो हायली स्कील्ड मॅन आहे. आपण म्हणता त्याप्रमाणे शेतीला खूप अवघड दिवस आहेत. त्यासाठी सरकार वेगवेगळ्या उपाययोजना करत आहे, वेगवेगळी मदतही करत आहे. व्याजाचे दर देखील कमी करण्याचा प्रयत्न करत आहे त्याचबरोबर वेगवेगळ्या माध्यमातून मदत करण्याचा प्रयत्न करत आहे. मग ती पंजाबराव देशमुख योजना असो किंवा लहान शेतकऱ्यांना, मागासवर्गीय शेतकऱ्यांना कमी व्याजाने कर्ज मिळण्यासाठी मदत असो, यासाठी सरकार प्रयत्न करत आहे. नैसर्गिक आपत्तीच्यावेळी सरकार मदत करते. पण त्याची संख्या आणि प्रमाण एवढे मोठे आहे. त्या प्रमाणामध्ये एवढे सगळे व्हायला पाहिजे, करायला पाहिजे. आज तुम्ही या बाजूला आला किंवा आम्ही त्या बाजूला गेलो तरी शेवटी याला व्यवहाराची सांगड घालावी लागते. तरी देखील मागच्या प्रमाणामध्ये व्याजाचे दर वरच्यावर कमी करण्यासाठी सरकार आग्रही आहे. आपली त्री स्तरीय कर्ज वाटप योजना आहे.

यानंतर कु.थोरात....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धी

SMT/ KGS/ MAP/ प्रथम श्री. किल्लेदार...
श्री. जयप्रकाश दांडेगावकर...

17:10

राज्य सहकारी बँक, जिल्हा मध्यवर्ती बँक आणि प्राथमिक सेवा सोसायटी किंवा प्रायमरी अँग्रीकल्चर सोसायटी या दोन्हीवरही नाबार्डची आणि रिझर्व बँकेची बंधने आहेत. रिझर्व बँकेच्या, नाबार्डच्या 1995 च्या सक्च्युलर प्रमाणे 12 टक्क्यापेक्षा कमी व्याज दर आकारता येत नाही. सन्माननीय सदस्य म्हणाले की, माणसाच्या प्रामाणिकपणावर कर्ज दिले जाते. माणसाच्या प्रामाणिकपणावर नाही तर त्याच्या परतफेडीच्या कुवतीवर कर्ज दिले जाते. त्याची रिपेईंग कॅप्सिटी काय आहे, हे पाहूनच कर्ज दिले जाते. म्हणून शेतीतील फायनान्स हा अत्यंत रिस्की फायनान्स असल्यामुळे कमी प्रमाणात किंवा इनअॅडिक्वेट फायनान्स ज्याला म्हणतात असा थोडासा पुरवठा होतो. ही बाब सत्य आहे की, सहकार क्षेत्राने मधल्या काळात 80 टक्क्याप्रमाणे कर्ज पुरवठा केला होता. पण आता राष्ट्रीयीकृत बँकासुद्धा याच्यामध्ये उतरलेल्या आहेत. पण त्या कुणाला फायनान्स करतात? शेतक-यामधील जो चांगला वर्ग आहे, ज्याची रिपेईंग कॅप्सिटी चांगली आहे, अशाच लोकांना त्या फायनान्स करतात. आणि बाकीचा सगळा शेतकरी हा सहकारक्षेत्राकडे येतो. एखाद्या वर्षी अडचण आली की, या सहकारी सोसायट्या आजारी पडतात, त्यामुळे बँका आजारी पडतात आणि हे चक्र राज्यबँकेपर्यंत चालते. त्यामुळे व्याजाचे दर जरूर कमी व्हावयास पाहिजेत, यासाठी सरकार प्रयत्नशील आहे. मधल्याकाळात साखर कारखान्यासाठी 10.50 टक्के व्याजाने कर्जाचा पुरवठा करावा म्हणून सरकारने एक सक्च्युलरही काढले. शासनसुद्धा तो विचार करते की, शेवटी तोही माणूस आहे. त्याला सुद्धा जीवन आहे. त्याला सुद्धा हे परवडले पाहिजे. देशाचा विचार केला तर अँग्रीकल्चर फायनान्स हा 80 हजार कोटी रुपयांचा आहे. तो यावर्षी श्री. शरद पवारसाहेब 1 लाख 20 हजार कोटीच्या जवळपास नेणार आहेत आणि दोन वर्षांच्या काळामध्ये तो 1 लाख 60 हजार कोटीच्या जवळपास नेणार आहेत. 1970 ते 1980 च्या दरम्यान शेतीसाठी साधारणपणे बजेटच्या 8 टक्के कर्जाचा पुरवठा होत होता. 1980 ते 1990 च्या दरम्यान तो कमी झाला आणि तो साडेचार ते पावणेपाच टक्क्याच्या जवळपास आला. 1990 ते 2000 मध्ये मला असे वाटते की, सगळ्या कर्जपुरवठ्याच्या अडीच टक्के तो आला. व्याजाच्या बाबतीत असो वा कर्ज पुरवठ्याच्या बाबतीत असो, ही धोरणे केंद्र सरकारच्या, रिझर्व बँकेच्या आणि नाबार्डच्या धोरणाशी निगडीत असल्यामुळे, विशेषतः महाराष्ट्र सरकारचा शेती आणि शेतक-यास जास्त मदत

..2..

श्री. जयप्रकाश दांडेगावकर....

करण्याचा कायम प्रयत्न आहे. कायम इच्छा आहे. त्यामुळे मी आताच सांगितल्याप्रमाणे वेगवेगळ्या माध्यमातून या त्रीस्तरीय कर्जपुरवठ्यामध्ये सुरुवातीच्या काळामध्ये 10 हजार किंवा त्यापेक्षा जे कमी कर्ज घेत होते, त्यांना 6 टक्के दराने कर्ज पुरवठा केलेला आहे. मधला संस्थेचा किंवा बँकेचा फरक असेल तो सरकार सहन करीत होते. नंतरच्या काळामध्ये तो वाढवून 25 हजार रुपयापर्यंतच्या कर्जपुरवठ्याला आणि जे नियमित जूनपर्यंत परतफेड करतील त्याच्यामध्ये सुध्दा शासनाचा सहभाग आहे. ज्याचबरोबर पंजाबराव देशमुख व्याज योजनेमध्ये जे शेतकरी 25 हजार अथवा त्याहून कमी अल्पमुदत पीक कर्ज घेऊन, त्याची परतफेड मुदतीमध्ये करतील अशा शेतकऱ्यांना त्यांच्याकडून देय असेलेले व्याज, त्यांच्यावतीने शासन भरत आहे. विशेष घटक मागासवर्गीय शेतकऱ्यांना 4 टक्के अतिरिक्त अनुदान म्हणून देण्यात येतात. सरकार या सगळ्यामध्ये शेतकऱ्यांना सहाय्य झाले पाहिजे म्हणून प्रामाणिकपणे प्रयत्न करीत आहे. सन्माननीय सदस्यांनी ज्या सूचना केलेल्या आहेत, त्यादृष्टीने शासनसुध्दा प्रयत्न करणार आहे. या पुढच्या काळात रिझर्व बँक, नाबार्ड यांनी आग्रही भूमिका घेऊन शेतकऱ्यांना परवडेल अशा दराने कर्जपुरवठा करण्यासाठी शासन प्रयत्न करणार आहे. एवढेच आजच्या चर्चेच्या निमित्ताने सांगतो. सन्माननीय सदस्यांनी या ठिकाणी अत्यंत पोटतिडिकेने प्रश्न मांडले. अत्यंत अभ्यासपूर्ण या गोष्टी मांडल्या. दोन्ही महिला सदस्यांनी बचतगटाच्या बाबतीत अत्यंत अभ्यासपूर्ण या सगळ्या गोष्टी या ठिकाणी मांडल्या आहेत. मी माझ्या विभागात नेहमी सांगतो की, ग्रामीण भागामध्ये पुरुषापेक्षा महिलांना जास्त कष्ट करावे लागतात. सकाळी 6.00 ते 9.00 घरचे सगळे काम करून 10.00 ते 6.00 पुरुषाच्या बरोबरीने शेतात काम करतात. आणि पुन्हा रात्री घरी येऊन त्यांना घरचे काम करावे लागते. त्यामुळे निश्चितपणे शेतामध्ये आणि घरामध्ये स्त्रियांचे काम, स्त्रियांची मेहनत ग्रामीण भागात जास्त आहे. आज बचतगट नवीन आहेत. सुरुवातीच्या काळातध्ये दोन-तीन वर्षांमध्ये बचतगटानां जो फायनान्स होतो त्याचे चित्र चांगले वाटते.

यानंतर श्री. बरवड...

श्री. जयप्रकाश दांडेगावकर ....

पण या बचतगटांना पुढे जोपर्यन्त उत्पादकतेकडे दिशा दिली जाणार नाही तोपर्यन्त या स्त्रियांच्या कष्टाचे चीज होणार नाही. त्यांच्या काही योजना असतील मग डेअरीच्या योजना घेत असतील, पोल्ट्रीच्या योजना घेत असतील, वीटभट्टीच्या योजना घेत असतील अशा बचत गटांना मार्गाला लावण्यासाठी सरकारचा प्रयत्न राहणार आहे. या सगळ्यांचे कष्ट कमी करून यामध्ये अधिक काही करता येईल काय यादृष्टीने सरकार प्रयत्न करणार आहे. सभापती महोदया, शेती हा विषय खूप मोठा आहे. या सभागृहामध्ये अनेक वेळा व्याज कमी होण्याच्या संदर्भात तास न तास चर्चा झाल्या असतील. आज सुरुवातीच्या ठरावाच्या चर्चेमध्ये बराच वेळ गेल्याने मी आपणा सगळ्यांचा अधिक वेळ घेत नाही. पण या सरकारचा याबाबतीत प्रयत्न राहणार आहे. आपण म्हणता त्याप्रमाणे कदाचित 4 टक्के आपण करू शकणार नाही परंतु ते कमी करण्यासाठी अभ्यास करून मार्ग काढण्याचा प्रयत्न करणार आहोत. मी सन्माननीय सदस्यांना विनंती करतो की, त्यांनी आपला ठराव मागे घ्यावा.

श्री. श्रीकांत जोशी : सभापती महोदया, माननीय मंत्रिमहोदयांनी या ठिकाणी जे सांगितले त्यामध्ये दोन गोष्टींचा खुलासा येणे अपेक्षित होते. एक म्हणजे शेतीला होणारा कर्जपुरवठा तुम्ही अधिक लिबरल करणार काय ? आता तर को-ऑपरेटिव्ह सेक्टर आणि राष्ट्रीयकृत बँकांची तुम्ही सांगितलेली परिस्थिती बरोबर आहे. अतिशय चांगला सधन शेतकरी सोडून इतरांना राष्ट्रीयकृत बँका कोणाला आत येऊ देत नाहीत. आम्ही सांगून सुध्दा कोणाला येऊ देत नाही. म्हणून जास्तीत जास्त लोकांना, जास्तीत जास्त संस्थांना कर्ज देण्यासाठी आपण उद्युक्त करणार काय ? त्यासाठी दरवर्षी बजेटरी अॅलोकेशन करणार काय ? शेतकऱ्यांच्या व्याजाच्या संदर्भात सबसिडी देण्यास रिझर्व बँकेची ना नाही. त्यांनी जर वेळेत रिपेमेंट केले, हंगाम संपल्यावर रिपेमेंट केले तर अशा शेतकऱ्यांना अधिक उत्तेजन देणार काय ? या दोन गोष्टींचा खुलासा आपल्याकडून आला असता तर अधिक बरे झाले असते.

श्री. जयप्रकाश दांडेगावकर : सभापती महोदया, सन्माननीय सदस्यांनी पहिला मुद्दा लिबरल फायनान्सच्या बाबतीत सांगितला. ही सूचना अगदी रास्त आहे. शेतीमध्ये सगळ्यात कमी फायनान्स दिला जातो म्हणून व्याजाचा दर जास्त आहे. त्या ठिकाणी सगळ्यात कमी फायनान्स

RDB/ KGS/ MAP/

श्री. जयप्रकाश दांडेगावकर .....

आहे. त्या ठिकाणी आऊटलेटच नाही. प्रायमरी ॲग्रीकल्चर सोसायटी हे गावात एकच आऊटलेट आहे आणि दुसरे म्हणजे आपण सांगितल्याप्रमाणे सावकार आहेत. कायद्याप्रमाणे सावकारशाही बंद आहे आणि ते अगदी चुकीचे आहे. परंतु ते चुकीचे असले तरी अनेकवेळा तोच सावकार 160 टक्के, 170 टक्के व्याज घेऊन, सवाई दिडाई असे शब्द खेडयामध्ये असतात, कधी कधी वेळेवर तो त्या शेतकऱ्यांना मदत करतो. त्यामुळे हे आऊटलेट मोकळे होण्याच्या दृष्टीने आमचा जरूर अभ्यास चालू आहे. शेतीमध्ये जोपर्यंत फायनान्सच्या बाबतीत कॉम्पीटीशन येणार नाही, जोपर्यंत शेतीमध्ये जास्त फायनान्स येणार नाही तोपर्यंत हे व्याजाचे दर कमी होणार नाहीत. आज आपण ग्लोबलायझेशननंतरचे चित्र पाहतो की, आपल्याच ज्या बँका 15 ते 16 टक्के दराने व्याज आकारणी करित होत्या त्या आता सव्वासात टक्के पर्यंत बँका खाली आलेल्या आहेत. मेगा फायनान्सींगसाठी अनेक बँका मागे लागतात आणि सांगतात की, आमच्याकडून फायनान्स घ्या. त्यादृष्टीने सुध्दा वैद्यनाथन कमिटीच्या नवीन काही शिफारशी आलेल्या आहेत. पूर्वी त्या गावातील संस्थांनी त्या गावातच पुरवठा करावा, बँकेने आपल्या कार्यक्षेत्रातच पुरवठा करावा असे होते. वैद्यनाथन समितीने नवीन काही शिफारशी केलेल्या आहेत. त्यामध्ये कोणी कोठेही फायनान्स करू शकेल. या सगळ्या सूचना सध्या शासनाच्या विचाराधीन आहेत. या सगळ्या सूचनांतून निश्चितपणे शेतकऱ्यांसाठी कमी व्याजदराने कर्ज कसे उपलब्ध होईल यासाठी शासन प्रयत्नशील राहणार आहे.

श्री. श्रीकांत जोशी : सभापती महोदया, मी मांडलेला अशासकीय ठराव मागे घेण्यास मी सभागृहाची अनुमती मागतो.

(सभागृहाच्या अनुमतीने ठराव मागे घेण्यात आला.)

यानंतर श्री. खंदारे ....

पृ.शी.: राष्ट्रीय स्तरावर भारतीय प्रशासकीय सेवा, भारतीय पोलीस सेवा व तत्सम विविध स्पर्धा परीक्षांसाठी प्रत्येक जिल्हयात प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करणे.

मु.शी.: राष्ट्रीय स्तरावर भारतीय प्रशासकीय सेवा, भारतीय पोलीस सेवा व तत्सम विविध स्पर्धा परीक्षांसाठी प्रत्येक जिल्हयात प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करणे या विषयावरील मा.सदस्य श्री.जितेंद्र आव्हाड यांचा ठराव.

श्री.जितेंद्र आव्हाड (नामनियुक्त) : महोदय, मी आपल्या अनुमतीने खालील ठराव मांडतो :-

"राष्ट्रीय स्तरावर भारतीय प्रशासकीय सेवा, भारतीय पोलीस सेवा व तत्सम विविध स्पर्धा परीक्षांमध्ये उत्तीर्ण होणा-या विद्यार्थ्यांमध्ये इतर राज्यांच्या तुलनेत या राज्यातील विविध विद्यार्थ्यांचे अत्यल्प प्रमाण लक्षात घेता, हे प्रमाण वाढविण्यासाठी व उमेदवारांची अद्ययावत पध्दतीने योग्य प्रकारे पूर्वतयारी करून घेण्यासाठी राज्यातील प्रत्येक जिल्हयात किमान एक प्रशिक्षण केंद्र स्थापन करण्याचे दृष्टीने आवश्यक ती उपाययोजना करावी, अशी शिफारस ही विधानपरिषद शासनास करित आहे."

सभापती महोदया, ठेच लागल्यावर मराठी माणूस जोराने आई ग असे म्हणतो आणि तो जेवढ्या जोरात ओरडतो त्यामुळे समोरच्या माणसाला ठेच किती जोरात लागली आहे ते कळते. त्या भाषेतील वेदना समोरच्या माणसाला कळावी तशी ती कळते हा त्या भाषेचा गुणधर्म आहे. मी ठाणे जिल्हयात रहात असल्यामुळे ठाणे जिल्हाधिका-यांशी खूप वेळा संबंध येतो. जिल्हाधिकारी कार्यालयामध्ये सोमवारी गेलो तर ते सोमवारी कोठे गेले तर महसूल मंत्र्यांना भेटण्यासाठी गेले, मंगळवारी कोठे गेले तर मुख्यमंत्र्यांना भेटण्यासाठी गेले, बुधवारी कोठे गेले तर महसूल सचिवांना भेटण्यासाठी गेले, गुरुवारी कोठे गेले तर मुख्य सचिवांना भेटण्यासाठी गेले, शुक्रवारी जिल्हयाच्या दौ-यावर गेले आणि मिळाला वेळ तर ते शनिवारी येऊन बसतात. साधारणपणे जिल्हाधिका-यांनी कार्यालयात बसून त्यांनी स्थानिक माणसांच्या गैरसोईकडे लक्ष द्यावे, त्यांच्या समस्या सोडवाव्यात या उद्देशाने हे जिल्हाधिका-यांचे पद आहे. मी तर नेहमी म्हणतो की, त्या जिल्हयाचा जिल्हाधिकारी हा मुख्यमंत्र्यांपेक्षाही पॉवरफूल असतो, त्यांच्यामध्ये प्रचंड ताकद असते, न्याय

2....

श्री.जितेंद्र आव्हाड.....

देण्याच्या प्रक्रियेतील एक अधिकारी म्हणून त्यांच्याकडे पाहिले जाते. पण तेथेच मराठी माणूस नसल्यामुळे हा मूळ प्रश्न उभा राहिला. मी माझ्या यापूर्वीच्या भाषणामध्ये म्हटले होते की, उपजिल्हाधिकारी, पोलीस उपअधिक्षक पदांसाठी एमपीएससीची परीक्षा उत्तीर्ण होतात त्यांना कालबद्ध बढती दिली पाहिजे. राज्यसरकारच्यावतीने चौकशी केली तर आपल्या लक्षात येईल की, आंध्र प्रदेश, तामीळनाडू, उत्तर प्रदेश किंवा मध्य प्रदेश या राज्यांमध्ये 7 वर्षांनंतर त्यांच्याकडून स्टेट कॅडरमधून आलेला माणूस हा आयएएस आणि आयपीएस होतो. त्याचा परिणाम असा होतो की, आमच्या महाराष्ट्रातील स्पर्धा परीक्षातून जी मुले उत्तीर्ण होतील त्यांना आयएएस व आयपीएस होण्यास वाव मिळतो आणि ते बरोबर मॅच होतात. त्यामुळे साधारणपणे टक्केवारी घसरत नाही. आपल्याकडील ही टक्केवारी घसरू लागली आहे हे मा.मुख्यमंत्र्यांना म्हणावे लागले, हे दुर्दैवी आहे. हे शोधण्याची गरज आहे. मी खात्रीपूर्वक सांगतो की, कॅडर रिटायरची जी फाईल आहे, त्यामध्ये कॅडर रिटायर करू देत नाहीत. येथील आयएएस वा आयपीएसची लॉबी दिल्लीमध्ये इतकी पॉवरफूल आहे की येथील बढतीबाबत ज्या शिफारशी जातात त्याचे जे कॅडर रिटायर आहे ते कॅडर रिटायर होऊ देत नाहीत. आपला मराठी मुलगा किंवा आपल्या महाराष्ट्रातील भूमिमध्ये हुशार मुले आहेत. आज अमेरिकेतील सिलिकॉन सिटीमध्ये पाहिले तर बहुसंख्य मुले ही महाराष्ट्रातील ग्रामीण भागातून गेलेली आहेत एवढी हुशार मुले आयएएस व आयपीएसच्या परीक्षेमध्ये मागे का पडतात हा प्रश्न अभ्यासला गेला पाहिजे. याला मराठी माणसाची मानसिकताही कारणीभूत आहे. साधारणपणे दोन वर्षांच्या परिश्रमानंतर एकाग्रचित्ताने जर तुम्ही परीक्षेला बसले की यश निश्चित असते. परंतु गाडी जर चुकली तर काय करणार ? मग मराठी माणसाची त्यातून मानसिकता बाहेर पडते. कशाला उगीच रिस्क घेतोस ? आपल्या घराजवळ तो नवीन कारखाना येत आहे ना ? तेथे तुला क्लार्कची नोकरी मिळेल ना ? कशाला उगाच डोक्याला ताप करून घेतोस. तू आपला बी.ए.हो आणि तेथे कामाला लाग. ही मानसिकता बदलण्याची गरज आहे. ही मानसिकता बदलवत असताना या स्पर्धा परीक्षांमध्ये आपण जर पुढे गेलो नाही, आपला सहभाग राहिला नाही तर आपण देशाच्या पातळीवर, राज्याच्या पातळीवर मागे पडत आहोत हे आपल्याला तरुणांना सांगावे लागेल. आज पटकन प्रशासकीय सेवेतील श्री.सी.डी.देशमुख,

3....

श्री.जितेंद्र आव्हाड....

श्री.भालचंद्र देशमुख यांची नावे पटकन आठवतात परंतु त्यांच्या मागेपुढे कोणाचेही नाव आठवत नाही. त्यासाठी दिल्लीमध्ये लॉबिंग करावे लागते. महाराष्ट्राचे वेगवेगळे प्रश्न दिल्लीत जातात तेव्हा दिल्लीत आपली प्रशासकीय यंत्रणा कमकुवत आहे हे मान्य करण्याची गरज आहे. दिल्लीमध्ये लॉबिंग करण्यासाठी आपली माणसेच नाहीत. एवढेच नाही तर आपले येथील अधिकारी दिल्लीत न जाण्यासाठी स्वतःच फाईल उलट सुलट करून टाकतात, दिल्लीत नको, महाराष्ट्रात भले आहे आणि मुंबईमध्ये राहिले की सगळे व्यवस्थित. आज महाराष्ट्रात 80 जादा आयएस अधिकारी आहेत.

नंतर श्री.शिगम.....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

(श्री. जितेंद्र आव्हाड ....)

ही परिस्थिती महाराष्ट्रातील माणसाच्या दृष्टीने हिताची नाही. राज्यामध्ये केवळ दोन प्रशिक्षण संस्था आहेत. मा.सदस्य श्री. अनंत तरे आता सभागृहामध्ये नाहीत. ठाणे महानगरपालिकेने आय.अ.एस. आणि आय.पी.एस. परीक्षेसाठी बसणा-या विद्यार्थ्यांसाठी चिंतामणराव देशमुख यांच्या नावाने स्वतःचे प्रशिक्षण केन्द्र सुरु केले. महाराष्ट्रातील मुले पायलीला पन्नास ग्रॅज्युएट होतात. ॲडमिनिस्ट्रेटिव्ह इन्स्टिट्यूट केवळ व्ही.टी. येथे आहे. आपण जिल्ह्याजिल्ह्यातून मुले तयार करावयास पाहिजेत. यावर्षी माझ्या भागातील दराडे नावाचा अल्पभूधारक शेतक-याचा मुलगा आय.अ.एस. परीक्षा उत्तीर्ण झाला. माण तालुक्यातील माझ्याच समाजातील मुलगा आय.अ.एस.परीक्षा उत्तीर्ण होऊन तो आसाम मध्ये गेला. माझे म्हणणे हे आहे की, यासाठी शासनाने प्रयत्न करायला पाहिजेत. भाषणातून मराठी माणूस कुठे दिसत नाही असे म्हणायचे आणि प्रत्यक्षात त्या माणसासाठी काहीच करायचे नाही हे योग्य नाही. पुढील 10-15 वर्षांचा विचार करून या स्पर्धा परीक्षांकडे लक्ष दिले तर उद्या स्पर्धा परीक्षामधून उत्तीर्ण होणारी मुले महाराष्ट्रासाठी काम करतील. शेवटी आपल्या मातीचे आणि आईचे प्रेम कोणताही माणूस विसरत नाही. परंतु त्यादृष्टीने प्रामाणिकपणे काम करण्याची तळमळ स्वातंत्र्यानंतरच्या 50 वर्षांत दिसून आली नाही. अर्थातच याला महाराष्ट्राचे इतलेले औद्योगिकीकरण हे एक कारण आहे. बिहार, उत्तर प्रदेश या राज्यातील मुले महाराष्ट्रात येतात आणि महाराष्ट्रातील मुले बिहार आणि उत्तर प्रदेशमध्ये का जात नाहीत? तर त्याचे कारण असे आहे की, त्या राज्यांमध्ये नोकरीची वाणवा आहे. बिहार, उत्तर प्रदेशमधील शिकलेला मुलगा दिल्लीला जाऊन तेथील जवाहर नेहरु इन्स्टिट्यूटमध्ये प्रवेश घेईल किंवा तेथील एखाद्या कॉलेजमध्ये प्रवेश घेईल, तीन-चार महिने आय.अ.एस. परीक्षेचे ट्रेनिंग घेऊन आय.अ.एस.अधिकारी होईल. आपल्या राज्यामध्ये मुलगा ग्रॅज्युएट झाला तर त्याला मुंबई, ठाणे किंवा नाशिक परिसरात एखादा दुस-या महिन्यामध्ये नोकरी मिळायची अशी अगोदर परिस्थिती होती. त्यामुळे मराठी माणसाला आर्थिक चणचण न भासल्यामुळे आणि सहज नोकरी मिळत असल्यामुळे महाराष्ट्रातील मुलांचे स्पर्धा परीक्षांकडे दुर्लक्ष झाले असे माझे मत आहे. आज परिस्थिती बदलत आहे. औद्योगिकीकरणाला आहोती लागलेली आहे. नोक-या मिळविण्यासाठी स्पर्धा परीक्षा आहेत. कॉल सेंटरमध्ये नोकरी मिळण्यासाठी अमेरिकन स्टार्डलने इंग्रजी बोलता आले

..2..

(श्री. जितेंद्र आव्हाड...)

पाहिजे. मग अशा स्पर्धामध्ये महाराष्ट्राच्या ग्रामीण भागातील मुलगा आज कोठे आहे ? याचा विचार करण्याची गरज आहे. आज सा-या जगाला आणि देशाला महाराष्ट्राची विद्वत्ता किती आहे हे कळले पाहिजे आणि त्याच एका प्रामाणिक हेतूने मी हा ठराव याठिकाणी मांडलेला आहे. It is a productive work. We are wasting our money on un-productive work. Let us do some productive work. मला या ठरावाच्या निमित्ताने कोणतेही राजकारण करावयाचे नाही. याबाबतील सकारात्मक दृष्टीकोन ठेवावा अशी माझी शासनाला विनंती आहे. तालिका सभापती महोदया, नाशिक येथील गरीब घराण्यातील कुलकर्णी नावाच्या मुलीला मी नाशिकच्या ॲडमिनिस्ट्रेटिव्ह कॉलेजमध्ये प्रवेश मिळवून देण्यासाठी घेऊन गेला होतो. तिचे आई-वडिल धुणी-भांडी करायची. ॲडमिनिस्ट्रेटिव्ह कॉलेजच्या प्राचार्यांनी त्या मुलीला प्रवेश देण्यास नकार दिला अर्थातच ती परीक्षेमध्ये नापास झाली होती. परंतु नंतर तीने सातत्याने तीन वर्षे प्रयत्न केला आणि ती मुलगी आय.ॲ.एस. परीक्षा पास झाली. असे खूप हिरे महाराष्ट्राच्या मातीत आहेत. परंतु जवाहिराचीच गरज आहे. गुन्हेगारांसाठी आपण व्हिडिओ कॉन्फरन्सींग सुरु केले. मग मुलांची शैक्षणिक अर्हता उंचावण्यादृष्टीने हे व्हिडिओ कॉन्फरन्सींग का सुरु केले जात नाही. महाराष्ट्राची तरुण पिढी ही महाराष्ट्राचा पुढचा आधारस्तंभ आहे. या आधारस्तंभावर आघात होत असतील, तडाखे बसत असतील तर पुढचा महाराष्ट्र हा सुरक्षित राहाणार नाही म्हणून हा ठराव मी येथे आणलेला आहे. चंद्रपूर, गडचिरोली, नागपूर या जिल्ह्यातून मुलांना व्हिडिओ कॉन्फरन्सींगद्वारे प्रशिक्षण दिले तर त्या मुलांनाही आणि शासनालाही कमी खर्च येईल आणि यामधून काही नवीन हाती लागेल. महाराष्ट्राची लोकसंख्या 10 कोटी आहे आणि आपण या देशामध्ये 10 टक्के आहोत. असे असताना प्रशासकीय सेवेमध्ये किती मराठी माणसे दिसतात ? तर हे प्रमाण साडेतीन, अडीच किंवा दोन टक्के इतकेच आहे. ही अतिशय वाईट परिस्थिती आहे.

...नंतर श्री गिते...

श्री. जितेंद्र आव्हाड...

मला या ठरावाच्या माध्यमातून शासनाला दोन विनंत्या करावयाच्या आहेत. एम.पी.एस.सी. मार्फत सेवेमध्ये आलेल्यांना टाईम बाऊंड प्रमोशन द्या. अशी टाईम बाऊंड प्रमोशनस तुम्हाला खालच्या स्तरावरती एफिशियन्सी वाढविण्यास मदत करेल. आय.ए.एस.आणि आय.पी.एस. या लोकांची दादागिरी असू द्या. परंतु जे डी.वाय.एस.पी आहेत, जे डेप्युटी कलेक्टर आहेत त्यांना टाईम बाऊंड प्रमोशनस देऊन त्यांच्या एफिशियन्सीमध्ये वाढ होत असेल तर यामध्ये सरकारच्या ॲडमिनिस्ट्रटिव्ह लेव्हलला त्याचा फायदा निश्चितपणे होईल. गरीब, दलित विद्यार्थ्यांना तर याचा सर्वात जास्त फायदा होईल. अशा प्रकारे एफिशियन्सीमध्ये वाढ केली तर खऱ्या अर्थाने महाराष्ट्राचे प्रतिनिधीत्व राज्य स्तरावर वाढून महाराष्ट्राच्या विकासाच्या दृष्टीने प्रचंड मोठा फायदा होईल तरी सरकारने यादृष्टीने प्रयत्न करावा अशी मी या ठरावाच्या माध्यमातून विनंती करतो.

ठराव प्रस्तुत झाला.

2...

श्री. मधुकर चव्हाण (मुंबई स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : सभापती महोदया, माझे मित्र श्री. जितेंद्र आव्हाड यांनी अतिशय महत्वाचा अशासकीय ठराव सभागृहात मांडलेला आहे. परंतु माझा गेल्या एक-दीड वर्षाचा या अशासकीय ठरावांबाबतचा जो काही अनुभव आहे तो मला येथे सांगावासा वाटतो. या ठिकाणी बसलेले जुने सदस्य, तसेच माननीय मंत्री देखील त्याच्याशी सहमत होतील आणि विचार करतील. कुठलाही अशासकीय प्रस्ताव कितीही जनहिताचा असेल, समाजाच्या हिताचा असेल, राज्याच्या हिताचा असेल तर त्या ठरावावर आपण येथे आपली भाषणे करावयाची, आपले विचार मांडावयाचे. त्यानंतर मग मंत्री महोदय त्यावर काही तरी उत्तर देतात हा ठराव मागे घेण्यासंबंधी विनंती करतात. त्यावेळी माननीय मंत्री महोदय फक्त एवढेच सांगतात की, आम्ही याबाबतीत योग्य ते लक्ष घालतो. याप्रकारे उत्तर देऊन विनंती केल्या नंतर सदस्याने तो अशासकीय ठराव मागे घ्यावयाचा. अशा प्रकारे अशासकीय ठरावावर जी काही चर्चा होते त्यामुळे मला असे वाटते की, ही सर्व वांडोटी चर्चा आहे. माझा मूळ मुद्दा असा आहे की, अशासकीय प्रस्ताव मागेच घेतला पाहिजे असे मी तरी नियमावलीत कुठे वाचलेले नाही. मला नवल असे वाटले की, या ठिकाणी आज दोन प्रस्ताव मांडले गेले. ते प्रस्ताव अतिशय चांगले आहेत. जनहिताच्या दृष्टीने महत्वाचे आहेत. सन्माननीय सदस्य श्री. संजय दत्त यांनी जो प्रस्ताव मांडला त्यावर अभ्यासपूर्वक त्यांनी आपले विचार मांडले. दुसरा प्रस्ताव सन्माननीय सदस्य श्री.श्रीकांत जोशी यांनी मांडला. त्यांनी देखील अतिशय उत्तम असे विचार मांडले. या प्रस्तावाच्या अनुषंगाने सन्माननीय सदस्यांनी ज्या सूचना केल्या त्याबाबतीत व्यक्तिगत लक्ष घालून त्वरित अंमलबजावणी करीन, प्रभावी अंमलबजावणी करीन अशा प्रकारचे उत्तर कुठल्याही मंत्र्यांनी या अशासकीय ठरावाला उत्तर देतांना म्हटलेले मला आठवत नाही. सन्माननीय सदस्य श्री. जितेंद्र आव्हाड यांनी अतिशय चांगला प्रस्ताव या ठिकाणी मांडला आहे. कारण मला असे आठवते की, शेवटचा व्हाईसरॉय ज्याने या भारताची वाट लावली. त्याने हिंदुस्थान आणि पाकिस्तान निर्माण केले. त्या लॉर्ड माऊंट बॅटनला भारत मंत्र्यांनी विचारले की, भारताचे सत्तांतर नीट होईल काय ? त्यावेळेला त्यांनी सांगितले की, दंगे वगैरे सर्व चालू द्या, सत्तांतरावर त्याचा काही परिणाम होणार नाही. त्यावेळेला येथील प्रशासकीय व्यवस्था आणि पोलीस यंत्रणा इतकी व्यवस्थित होती. त्या काळी इंडियन सिव्हिल सर्व्हिसेसची परीक्षा उत्तीर्ण झालेले अधिकारी असावयाचे. काही वेळेला असे

3..

15-07-2005

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

30-3

म्हणतात की, "King may come. King may go. But, the Kingdom is going to remain forever." सध्या जे आय.ए.एस.अधिकारी आहेत ते स्वतःला किंगडम समजतात.

त्यावेळेला इंडियन सिव्हील सर्व्हीस होती. ज्या ठिकाणी प्रशासकीय व्यवस्था नीट असते तेथे राज्यकर्त्यांनी चुकीचे निर्णय घेतले, पक्षीय अभिनिवेशाने त्यांनी राज्य कारभार चालविण्याचा प्रयत्न केला. अशा वेळी मन आणि मत अतिशय जागरूक असलेला संवेदनशील असा अधिकारी त्या ठिकाणी असेल तर तो स्पष्टपणे सांगेल की, मी असे करणार नाही, मला असे करावयाचे नाही. असे झाले तर मला असे वाटते की, तो अधिकारी त्या ठिकाणी चांगला कारभार करू शकतो. महाराष्ट्रीयन माणसे अतिशय चांगला कारभार करतात. सन्माननीय सदस्यांनी चांगली उदाहरणे दिली. परंतु तरीही श्री.सी.डी.देशमुख आणखी दोन तीन लोक सोडले तर यामध्ये नाव घेण्यासारखे काही नाही इतकी प्रचंड लॉबी या क्षेत्रात बिगर मराठी लोकांची आहे. तीन साडेतीन टक्के सवलत आहे. पण ती कुठल्या मराठी माणसाला मिळणार आहे. कारण मराठी माणूस एम.पी.एस.सी.च्या परीक्षेस बसत नाही. मध्यंतरी एम.पी.एस.सी.ची जी परीक्षा झाली ती चार वर्षांनंतर झाली होती. त्या परीक्षेमध्ये एमपीएससीचे जे प्रमुख होते त्यांनीच भ्रष्टाचार केला. ते आता जेलमध्ये आहेत. म्हणजे ज्यांनी माणसे घडवावयाची, ज्यांनी प्रशासनातील अधिकारी घडवावयाचे, राज्यकर्ते घडवावयाचे, ज्याने शासनकर्ते घडवावयाचे, ज्याने प्रमुख लोक घडवावयाचे, ज्याने विकासाला दिशा देणारे सुत्रधार घडवावयाचे तो माणूसच भ्रष्टाचारी असेल तर काय होणार ? मला असे वाटते की, माझी माननीय मंत्री महोदयांना विनंती आहे की, हा प्रस्ताव अतिशय चांगल्या प्रकारचा आहे. आय.ए.एस.अधिका-याची भूमिका नीट नसेल तर आपण कोणीही कारभार नीटपणे करू शकणार नाही. मी या ठिकाणी उदाहरण देतो की, मराठी म्हण किंवा मराठी माणूस कुठे जात नाही. तामिळनाडूमध्ये जोशी, लेले, आव्हाड, कुलकर्णी, चव्हाण, अशा आडनावांची मराठी माणसे आय.ए.एस.अधिकारी म्हणून आहेत काय ?

यानंतर श्री. कानडे...

श्री. मधुकर चव्हाण ...

उत्तर प्रदेशमध्ये कोण आहेत ? कर्नाटकामध्ये कोण आहेत ? केरळमध्ये मुख्य सचिव मराठी आहेत काय ? मध्यप्रदेश, हरियाणा, राजस्थानमध्ये कोण अधिकारी आहेत ? गेल्या 10 वर्षातील मुंबईच्या पोलीस आयुक्तांची नांवे पहा. मराठी माणूस किंवा भूमिपुत्र तुम्हांला दिसणार नाही. या माणसाला न्याय मिळत नाही. अर्थसंकल्पामध्ये याविषयाबाबत तरतूद करता येत नसेल तर वेगळ्या हेडखाली तरतूद करा. जिल्हा स्तरावर प्रशिक्षण केंद्रे शासनाने काढली पाहिजेत. त्यामध्ये बुद्धीमत्ता आणि गुणवत्ता असलेली मुले येतील आणि त्यातून चांगले अधिकारी तयार होऊ शकतील. राज्य सरकार जे धोरण ठरवीत असते त्या धोरणाची प्रभावी अंमलबजावणी करण्याचे काम प्रशासकीय अधिकारी करीत असतात. कायदा आणि सुव्यवस्था राखण्याचे काम पोलीस सेवेतील आयपीएस अधिकारी करीत असतात. मुंबईचे महापालिकेमध्ये नगरसेवक असताना श्री. सुकथनकर साहेब हे आयुक्त होते. त्यांनी एक गोष्ट आम्हांला सांगितली. कॅबिनेटची एक बैठक झाली होती. त्यावेळी कै. वसंतदादा पाटील मुख्यमंत्री होते. सांगली जिल्ह्यातील हे काम मंत्रिमंडळामध्ये त्यांनी सांगितले होते. बैठक संपल्यानंतर संबंधित खात्याचे सचिव गप्पा मारीत होते. प्रशासकीय अधिकारी जर चांगला असेल तर एखाद्या सूचनेला विधायक दृष्टी कशी देऊ शकतो हे त्यांनी सांगितले. त्याठिकाणी मराठी माणूस चांगल्या प्रकारे देऊ शकतो. आत्मस्तुतीचा रोष पत्करून मी बोलतो. गप्पा मारताना त्यांना असे म्हणावयाचे होते की कै. वसंतदादांनी केलेली सूचना कायद्याच्या चौकटीत बसत नाही. वसंतदादा त्यांना म्हणाले इकडे या. तुम्ही कोणती चर्चा करीत आहात ते मला माहित आहे. मी केलेली सूचना कायद्याच्या चौकटीत बसत नाही किंवा नियमात बसत नाही तर तुम्ही कायद्याची चौकट बदला. कायदा लोकांसाठी आहे. लोक कायद्यासाठी नाहीत. त्यानंतर त्यांनी केलेल्या सूचनांची अंमलबजावणी झाली. सुकथनकरांसारखे मराठी अधिकारी तेथे होते. त्यांनी पटवून सांगितले. नियमांना मुरड घालता येते. आयअेएस आणि आयपीएस अधिकारी नेहमीच ही गोष्ट नियमात बसत नाही असे सांगतात. प्रश्नाचे उत्तर असो, लक्षवेधी सूचनेवरील निवेदन असो, आपण पाहतो की नियमात बसत नाही असे सांगितलेले असते जणूकाही त्यांच्यासाठीच नियम झालेले आहेत. नकार देण्यासाठीच नियम आहेत. मुंबई महापालिकेमध्ये श्री. नलिनाक्षन् नावाचे आयुक्त होते. त्यांना आम्ही नो-अॅक्शन असे म्हणत होतो. त्यांना मुंबई शहराबद्दल काहीही देणे-घेणे नव्हते. त्याठिकाणी भूमिपुत्र अधिकारी असला पाहिजे. महाराष्ट्रात उत्तर भारतीय मंत्री व्हावेत

श्री. मधुकर चव्हाण ...

म्हणून दिल्लीमध्ये परिषदा झाल्या. महाराष्ट्रामध्ये प्रशासकीय सेवा चांगल्या पध्दतीने सुरु करावयाची असेल तर मा.सदस्यांनी जी सूचना केलेली आहे त्याप्रमाणे जिल्हयाजिल्हयामध्ये प्रशिक्षण केंद्रे शासनाने निर्माण केली पाहिजेत. लोकसेवा आयोगाच्या परीक्षेसाठी ग्रामीण भागामध्ये 5-6 हजार रु. फी आकारली जाते. दै.रत्नागिरी टाईम्स आणि सागर या वर्तमानपत्रांमध्ये जाहिराती दिल्या जातात की आम्ही प्रशिक्षण देतो आणि त्यासाठी 5-6 हजार रु. फी आकारली जाते. प्रशासकीय सेवेमध्ये येण्यासाठी प्रोत्साहन द्यावयाचे असेल त्यांना प्रेरित करावयाचे असेल तर शासनाच्या वतीने प्रशिक्षण केंद्रे उपलब्ध करून दिली पाहिजेत तरच या ठरावाचा उद्देश सफल होईल. अशासकीय ठरावाच्या संदर्भात ज्या प्रथा असतील त्या जरूर पाळा. परंतु मा.सदस्य श्री.जितेंद्र आव्हाड यांनी याठिकाणी ज्या काही सूचना केलेल्या आहेत त्यांचा गांभीर्यपूर्वक विचार करावा अशी आमची अपेक्षा आहे. मंत्रिमंडळाच्या बैठकीमध्ये हा विषय आणून त्यावर चर्चा करा आणि सूचनांची प्रभावी अंमलबजावणी करा. मा.सदस्य श्री. जितेंद्र आव्हाड यांनी या ठरावाच्या निमित्ताने ज्या चांगल्या सूचना केल्या त्याबद्दल त्यांचे मी अभिनंदन करतो आणि या ठरावाला पाठिंबा देऊन मी माझे भाषण संपवितो.

यानंतर श्री. गायकवाड

श्री.अरविंद सावत (मुंबई स्थानिक प्राधिकारी संस्था) :सभापती महोदया, सन्माननीय सदस्य श्री.जितेन्द्र आव्हाड यांनी या ठिकाणी जो अशासकीय ठराव मांडला आहे त्याला समर्थन देण्यासाठी मी उभा आहे.

सभापती महोदया, निव्वळ आय.ए.एस. आणि आय.पी.एस. परीक्षापुरताच मर्यादित असा हा विषय नाही.स्पर्धा परीक्षांमध्ये मराठी माणूस आज मागे पडत आहे. या ठिकाणी मी राजकारण म्हणून बोलत नाही, हे मी सुरुवातीलाच स्पष्ट करतो. भाकरीच्या लढयातून शिवसेना निर्माण झाली आहे.भाकरीच्या लढयातून जेव्हा आम्ही पुढे सरकलो तेव्हा असे लक्षात आले की, आपले नाणे जगाच्या बाजारात खणखणीत वाजले पाहिजे. तेव्हा दस्तुरखुद्द आदरणीय शिवसेनाप्रमुख बँक ऑफ इंडिया किंवा प्रॉव्हीडंड फंड,एल.आय.सी. यांच्या कार्यालयावर नोकर भरतीच्या सदर्भात मोर्चा घेऊन गेले होते .तेव्हा असे सांगण्यात आले होते की ,तुमच्या मुलांना इंग्रजी येत नाही.तेव्हा स्थानिक लोकाधिकार समिती स्थापन करण्यात आली आणि तिच्या माध्यमातून प्रशिक्षण केंद्रे सुरु करण्यात आली होती शासन काय करते यापेक्षा सुध्दा आपण काही तरी केले पाहिजे असा विचार करुन "चॅरिटी बिगन्स अँट होम" या प्रमाणे स्वतःपासून सुरुवात करण्यात आली होती. या केंद्रातून क्लासेस सुरु केल्यानंतर एअर इंडिया,इंडियन एअर लाईन्स, बँका, तेल कंपन्या इत्यादी ठिकाणी मराठी मुलांना नोक-या मिळू लागल्या .आजही विमान कंपन्यामध्ये मराठी एअर होस्टेस फारशा आहेत किंवा मराठी पायलट फारसे आहेत अशातला भाग नाही. मराठी एअर होस्टेस किंवा मराठी पायलट यांची संख्या फार कमी आहे. मघाशी कॉल सेन्टरचा उल्लेख करण्यात आला होता.त्या ठिकाणी फाड फाड इंग्रजी बोलणा-यांची गरज असते. त्याठिकाणी नोक-या लागाव्यात यासाठी शिवसेनेने मराठी तरुणांना प्रशिक्षण दिले आणि आम्हाला सांगण्यास अभिमान वाटतो की, एअर इंडियामधील विमानामध्ये जेव्हा एखादी एअर होस्टेस " जय महाराष्ट्र " म्हणते तेव्हा मराठी मुलगी एअर होस्टेस म्हणून नोकरीस लागल्याचे पाहून आनंद होतो.हे काम शिवसेनेने केलेले आहे तोच विषय सन्माननीय सदस्य श्री.आव्हाड यांनी या ठिकाणी मांडला आहे.शासनाने त्याबाबतीत काय केले पाहिजे यासाठी त्यांनी मागणी केली आहे. त्यासंबंधी बोलत असतांना दोन गोष्टीचा मला येथे उल्लेख करावयाचा आहे. एम.पी.एस.सी.च्या बाबतीत श्री.कर्णिक यांचे नाव न घेता त्यांनी उल्लेख केला आहे.या ठिकाणी जी पदे भरली जातात त्यावेळी मागासवर्गीयासाठी आरक्षण आहे परंतु तेथे सुध्दा आपण कमीच पडतो. बिहार राज्यातील एक गाव असे आहे की त्या

2...

गावातील सगळी मुले आय.ए.एस. आहेत.100-150 आय.ए.एस. अधिकारी एका गावातील आहे. त्याचा उल्लेख सामानामधील " सच्चाई " कॉलममध्ये करण्यात आला होता.बिहार मधील एका गावातून एवढे आय.ए.एस. अधिकारी होतात तेव्हा आपण कोठे कमी पडतो ? याचा जेव्हा मी विचार करू लालो तेव्हा मला असे कळले की ,आय. ए.एस. च्या परीक्षेला हिन्दी भाषेतून पेपर देण्यास अनुमती मिळाली म्हणून असे घडले आहे.पूर्वी मॅन्डेटरी इंग्रजीतून पेपर लिहावा लागत असे.जेव्हा हिन्दी भाषेतून पेपर लिहिण्यास अनुमती मिळाली तेव्हा पासून सगळे बिहार व उत्तर प्रदेशातून मोठ्या प्रमाणावर आय.ए.एस. अधिकारी तयार होऊ लागले. त्याचे आणखी एक दुसरे कारण असे आहे की ,त्या राज्याची औद्योगिक प्रगती फारशी झालेली नाही.त्या ठिकाणी हुंडा मोठ्या प्रमाणावर घेतला जातो. माननीय राज्यपालांकडे जे अधिकारी होते त्यांच्या बाबतीत काय झाले हे आपणाला माहित आहे.सध्या पती आणि पत्नी दोघेही जण आय.ए.एस. अधिकारी असल्याचे दिसून येते. या सगळ्या जोड्या इकडून तिकडे आणि तिकडून इकडे जात येत असतात . आज आपल्याकडे 70 आय.ए.एस अधिकारी एक्सेस आहेत.असे सन्माननीय सदस्य श्री.आव्हाड यांनी त्यांच्या भाषणात सांगितले आहे.ही वस्तुस्थिती असेल तर त्यांचे ओझे महाराष्ट्रावर का लादले जात आहे.? हे सर्वजण महाराष्ट्रात राहण्यास उत्सुक असतात त्याचे कारण असे आहे की, आपल्या राज्यात जेवढा आदर आणि सन्मान दिला जातो तेवढा इतर राज्यात त्यांना कोणीही देत नाही. श्रीमती जयललिता देत नाही.श्री.लालूप्रसाद यादव देत नाहीत किवा श्री.मुलायमसिंह देत नाहीत.त्यांची बाहेरच्या राज्यात काहीही कदर केली जात नाही परंतु आपल्या राज्यात मात्र त्यांची दादागिरी आहे.एम.पी.एस.सी. परीक्षा पास झालेली जी मंडळी आहेत त्यांचा केडर रिव्ह्यू होऊन टाईमबाऊन्ड प्रमोशन स्टेजचा जो मुद्दा आहे त्यावर शासनाने जोर दिला पाहिजे.त्या ठिकाणी मराठी माणसे आपल्याला मिळू शकतील. त्याच बरोबर ज्याला बिलॉगींगनेस म्हणजे I belong to this State. म्हणता येईल तो महत्वाचा आहे. हा बिलॉगींगनेस इतर राज्यातील माणसामध्ये नसतो .त्यांना फक्त येथे येऊन पाट्या टाकावयाच्या असतात. मघाशी येथे श्री.नलिनाक्षन यांचा उल्लेख करण्यात आला होता. मी सुध्दा त्यांना भेटलो होतो .नावाप्रमाणे त्यांची वृत्ती निगेटीव्ह होती.तेव्हा अशा प्रकारे निगेटीव्ह प्रवृत्ती असलेल्या माणसाला घालवावयाचे असेल तर मराठी माणसांना येथे आणले पाहिजे . अर्थात सगळीच मराठी माणसे प्रगत असतात असे काही नाही.परंतु

3...

श्री.अरविंद सावंत ...

आपल्या मातीतील आणि आपल्या रक्तातील माणूस पुढे जातांना अभिमान वाटतो. जो ठराव मांडण्यात आला आहे त्याबाबतीत मला एवढेच म्हणावयाचे आहे की, आय.एस.एस. परीक्षेच्या बाबतीत जिल्हा स्तरावर केन्द्रे सुरु करण्याचा जो मुद्दा मांडला आहे तो महत्वाचा आहे. तेव्हा ही केन्द्रे सुरु करुन आय.ए.एस.अधिकारी निर्माण करण्याचा प्रयत्न केला गेला पाहिजे. आज पालकांमध्ये अशी प्रवृत्ती आहे की, माझ्या मुलाला डॉक्टर किंवा इजिनिअर केले पाहिजे.मुलाला काय वाटते याबाबतीत पालक मुलाला विचारतच नाहीत.

नंतर श्री.सुंबरे.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नही

15-07-2005

^

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

3R 1

KBS/KGS/MAP.

श्री. गायकवाड नंतर ---

17:45

श्री.अरविंद सावंत...

पालकांना असे वाटते की, माझा मुलगा डॉक्टर व्हावा, इंजिनिअर व्हावा. म्हणून या बाबतीत आपल्याला ठरवून कॅन्व्हर्सिंग करावे लागेल की अमुक इतके आयएएस, आयपीएस व्हायलाच पाहिजेत. मग शाळा-शाळांमधून, कॉलेजा-कॉलेजांमधून परीक्षेपूर्वी जाणीवपूर्वक ज्याप्रमाणे आपण परीक्षेला कशी तयारी करावी यासाठी लेक्चर्स अरेंज करतो त्याप्रमाणे शासन स्तरावर, जिल्हा स्तरावर प्रयत्न करायला पाहिजेत आणि तसे प्रयत्न आपण करावेत अशी अपेक्षा आहे. या संदर्भात आपल्याकडून उत्तर मिळेल अशी आशा आहे. मी पुन्हा एकदा सन्माननीय सदस्यांनी मांडलेल्या एका चांगल्या ठरावाला मनापासून पाठिंबा देतो आणि त्यांनी हा ठराव आणल्याबद्दल त्यांचे अभिनंदन करतो आणि माझे भाषण संपवितो. जय हिंद, जय महाराष्ट्र.

****

..... 3आर 2 ....

श्री. श्रीकांत जोशी (औरंगाबाद विभाग पदवीधर) : माननीय सभापती महोदया, सन्माननीय सदस्य श्री.जितेंद्र आव्हाड यांनी मांडलेल्या ठरावाबद्दल मला त्यांचे अभिनंदन करावयाचे आहे आणि त्याच बरोबर या संदर्भात मला काही सूचनाही माननीय मंत्री महोदयांना करावयाच्या आहेत. एक म्हणजे मराठवाड्यामध्ये एक चांगले आयएएस कोचिंग केंद्र चालू झाले होते ते आता शेवटचे गचके खात केव्हाही बंद पडेल अशा अवस्थेला आलेले आहे. शासकीय ज्ञान-विज्ञान महाविद्यालयात हे केंद्र चालू आहे आणि गोडसे मॅडम त्याच्या प्राचार्या आहेत. पण त्यांना साधा संगणक देखील नाही, निधी नाही, स्टाफ नाही. तेथे चांगली चांगली फॅकल्टी येऊन कोचिंग करीत होती. त्याला हॉस्टेल देखील आहे. पण आज त्याची खूपच दुरावस्था झालेली आहे. मंत्री महोदयांनी चांगल्या प्रकारे या केंद्राकडे लक्ष दिले तर तेथे चांगले सेंटर चालू शकेल. सभापती महोदया, मला या निमित्ताने तीन प्राथमिक गोष्टी सांगावयाच्या आहेत. पुढील काळात हे सगळेच सरकार करू शकेल असे नाही. पण ज्या संस्था आयएएस, युपीएस, बँकींग सर्विसेस वगैरे सारख्या एक चांगल्या प्रकारच्या अशा शंभरावर अपॉर्च्युनिटीज आहेत, त्यांच्यासाठी जर ट्रेनिंग घेत असतील आणि त्यातून मुले आयएएस अथवा तत्सम ठिकाणी निवडले जाणार असतील तर त्यासाठी विशेष अनुदानाची एखादी योजना सरकारने करावी. त्याचे एन्रोलमेंट मात्र अगोदर करावे आणि त्यासाठीची नावे मात्र जून महिन्यामध्ये दिली पाहिजेत. शेवटची एक सूचना करतो की, आपल्या महाराष्ट्रातील शालेय आणि उच्च शिक्षण खात्याचे पूर्ण वाटोळे झालेले आहे. त्यामुळे सन्माननीय सदस्य श्री.आव्हाड यांनी हे लक्षात घ्यावे की, पुढील 5-7 वर्षात तरी आपल्या मुलांचा निभाव या स्पर्धा परीक्षांमध्ये लागेल असे वाटत नाही. कारण आपल्या शालेय शिक्षणाचा दर्जा आणि सीबीएससी अभ्यासक्रमाचा दर्जा यामध्ये खूप मोठी तफावत आहे. सीबीएससीचा जो मुलगा सातवी मध्ये शिकतो तो अभ्यासक्रम आपल्याकडील मुलगा 10 वी इयत्तेमध्ये शिकत असतो. त्यामुळे आपल्याकडील मुलगा जेव्हा 10 वी मध्ये जातो तेव्हा बिहार, युपी, राजस्थान मधील मुले कोठल्या कोठे गेलेली असतात. उच्च शिक्षणाच्या बाबतीत तर विद्यापीठाचा दर्जा आणि युजीसीचा दर्जा यामध्येही खूप फरक आहे अर्थात आता तो समकक्ष आणण्याचा आपण प्रयत्न करीत आहोत हा भाग वेगळा. तेव्हा रॉ मटेरिअलच कच्चे असेल तर त्यातून फिनिश गुड चांगले निघण्याची शक्यता ही फार कमी आहे हे आपण लक्षात घ्यावे. केवळ मुलात गुणवत्ता असून उपयोगी नाही तर अभ्यासक्रमामध्ये देखील गुणवत्ता

..... 3आर 3 ....

श्री. जोशी .....

असली पाहिजे. तेव्हा विद्यापीठाचे देखील ओरिएंटेशन त्या दृष्टीने बदलले गेले पाहिजे. त्या दृष्टीने हायर लेवल एज्युकेशन फ्रॉम प्रायमरी एज्युकेशन, लोअर लेव्हल आणि हायर लेव्हल असा काही विचार करण्याची गरज आहे. तो केल्याशिवाय आपण स्पर्धा परीक्षांमध्ये पुढे येणार नाही. नाही तर केवळ फुले आंबेडकर शाहू महाराजांचा महाराष्ट्र शिक्षणाच्या बाबतीत सर्वात शेवटी आहे. कारण आम्ही त्यांची नावे घेतो पण प्रत्यक्षात मात्र काहीच करीत नाही, करतो ते उलटच करून ठेवतो. विद्यापीठांमध्ये सगळा गोंधळ करतो अशी परिस्थिती आहे. त्याकडे आपण गांभीर्याने लक्ष द्यावे. तसेच या हायर लेव्हलच्या स्पर्धा परीक्षांचा पॅटर्न देखील नवीन करण्यास हरकत नाही. पहिल्या टप्प्यामध्ये सगळ्यांसाठीच न करता, विशिष्ट वर्गासाठीच तो करावा, नंतर तो सगळ्यांसाठी लागू करावा. असेही करावयास हरकत नाही. एवढेच मला या निमित्ताने सांगावयाचे होते. धन्यवाद.

*****

..... 3आर 4 ...

श्री. प्रकाश शेंडगे (विधानसभेने निवडलेले) : माननीय सभापती महोदया, सन्माननीय सदस्य श्री.जितेंद्र आव्हाड यांनी मांडलेल्या या अतिशय चांगल्या ठरावाला मनापासून अनुमोदन देण्यासाठी मी उभा आहे. आयएस आणि आयपीएस याबाबत सांगावयाचे तर असे म्हणतात की, कांशीरामनी उत्तर प्रदेशातील सत्ता आयएस आणि आयपीएस अधिकाऱ्यांच्या जोरावर बळकावली. अशाच प्रकारचा प्रयोग महाराष्ट्राने केला तर दिल्लीतील सत्ता मिळविण्याचा नवा राजमार्ग यातून मिळाल्याशिवाय राहणार नाही असे माझे मत मी येथे व्यक्त करतो. वास्तविक पाहता एक डॉक्टर बनविण्यासाठी महाराष्ट्र सरकारला 35 लाख रुपये खर्च करावा लागतो आहे. तर मग एक आयपीएस अधिकारी बनविण्यासाठी 5-10 लाख रुपये खर्च केले आणि ही आपली मंडळी पुढे दिल्लीमध्ये किंवा इतर प्रांतांमध्ये पाठविली तर निश्चितच या मातीशी नाळ असणारी आपली मराठी मुले विकासाचा ओघ या राज्याकडे आणतील याबद्दलही माझ्या मनात शंका नाही आणि याबाबत कोणाचेही दुमत असणार नाही असे मला वाटते. इतके हे साधे गणित असताना आतापर्यंत आपण हे का केले नाही वा करीत नाही हा प्रश्न मला नेहमीच पडतो. म्हणून माझी विनंती आहे की, महाराष्ट्रातील आयएस आणि आयपीएस अधिकाऱ्यांची यादी आपण पाहिली तर ...

(यानंतर श्री.जागडे ..... 3एस 1 ...

श्री. प्रकाश शेंडगे....

मुख्य सचिव प्रेमकुमार आहेत. तसेच तीन ते चार कुमार नावाचे आयएएस अधिकारी आहेत. या आयएएस अधिका-यांमध्ये पाटील, कोकरे, चव्हाण, जोशी, मेटे नावाचे आयएएस अधिकारी दिसत नाहीत. आता या नावाचे अधिकारी केव्हा येतील ? सभापती महोदया, माझ्या मते महाराष्ट्रात 325 ते 350 आयएएस अधिकारी आहेत. त्यापैकी महाराष्ट्रीयन आयएएस अधिकारी 25 टक्के आहेत. याचा अर्थ 75 टक्के आयएएस अधिकारी परंप्रांतिय आहेत. तीच परिस्थिती मंत्रिमंडळाच्या बाबतीत आहे. महाराष्ट्राच्या मंत्रिमंडळात 10 टक्के परंप्रांतिय मंत्री आहेत. तेव्हा या सर्व बाबींचा विचार आपणाला करावा लागणार आहे. माझी या निमित्ताने माननीय मंत्रिमहोदयांना विनंती आहे. हा विषय अतिशय चांगला आणि महत्वाचा आहे. तेव्हा हा ठराव मागे घेण्यासाठी माननीय मंत्रिमहोदयांनी श्री. जितेंद्र आव्हाड यांना विनंती करू नये. या ठरावाच्या निमित्ताने माननीय मंत्रिमहोदयांनी अशी घोषणा करावी की, आयएएस आणि आयपीएस अधिकारी तयार होण्यासाठी प्रत्येक विद्यार्थ्यांच्या पाठीमागे आम्ही 15 लाख रुपये खर्च करू. तसे झाले तर मराठी आयएएसी आणि आयपीएस अधिकारी निर्माण होऊ शकतात. एवढेच या निमित्ताने बोलून मी माझे भाषण संपवितो.

श्री. सुरेश शेटी (उच्च व तंत्र शिक्षण राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, माननीय सदस्य श्री.जितेंद्र आव्हाड यांनी एक महत्वाचा ठराव या सभागृहात मांडला आहे. या ठरावावर माननीय सदस्य श्री. मधुकर चव्हाण, श्री. अरविंद सावंत, श्री. श्रीकांत जोशी आणि श्री. प्रकाश शेंडगे यांनी आपले विचार मांडले आहेत. तसेच काही महत्वाच्या सूचना केल्या आहेत. अशाच प्रकारचा एक ठराव आज विधानसभेत माननीय सदस्य श्री. सुधीर मुनगंटीवार यांनी मांडला होता. त्यावर देखील अनेक सदस्यांनी आपले विचार मांडले आहेत आणि काही चांगल्या सूचना केल्या आहेत.

सभापती महोदय, 25 वर्षापूर्वी मुंबईमध्ये प्रि आयएस ट्रेनिंग सेंटर आपण सुरु केले आहे. स्टेट इन्स्टीट्यूट फॉर अॅडमिनिस्ट्रेटिव्ह करिअर आपण एस्टॅब्लिश केले आहे. 1985 नंतर आपण नागपूर, औरंगाबाद आणि कोलपूरमध्ये तीन सेंटर एस्टॅब्लिश केले आहे. प्रत्येक संस्थेमध्ये 60 विद्यार्थ्यांना प्रवेश देण्यात येत आहे. या विद्यार्थ्यांना हॉस्टेलची फॅसिलीटी देत आहोत. तसेच दर महिन्याला आपण एक हजार रुपयाचे स्टायपेंड देत आहोत. तसेच मुंबई विद्यापीठामध्ये आणि अमरावतीमध्ये अशा प्रकारचे सेंटर सुरु करण्यात आले आहे. मुंबईमध्ये प्रति वर्षी दोन ते तीन हजार विद्यार्थी या कोर्समध्ये येत असतात. यामध्ये आयएस, आयपीएस परीक्षेसाठी कॉम्पीटेटीव्ह ट्रेनिंग दिले जात आहे.

(यानंतर श्री. सरफरे...

श्री. सुरेश शेटी...

माननीय सदस्य श्री. जितेंद्र आव्हाड यांनी या ठिकाणी भाषण करतांना सांगितले की, महाराष्ट्र राज्यामधून फार कमी लोक ट्रेनिंगसाठी जातात. माझ्याकडे असलेल्या पुस्तकातील एक लेख मी आपणास वाचून दाखवितो. The Caption is: "Civil Servants making a difference. This article is written by Susan George, IRS., Deputy Director of In-come Tax Mumbai. I have of often been asked and no doubt will continue to be asked the question." A civil servant from Bombay? How come? The civil services for long been the favoured career option of the Hindi heartland and to a lesser extent States like A.P., the South and the Tribal - dominated areas of the North East and Rajasthan. Western India's representation in the all-India and Central Services remains marginal and the few of us who join the services are invariably called to explain our choice of career, given the wide availability of alternatives with us." Why do you come for a course like I.A.S.? आय.ए.एस., आय.आर.एस. च्या ट्रेनिंगसाठी एक अधिकारी जातो त्यावेळी त्याला लोक असे विचारतात की, तू आय.आर.एस. च्या ट्रेनिंगसाठी मुंबईमधून कशासाठी आलास? I.A.S. is not a career option. याचा अर्थ असा की, आपल्या राज्यातून जे लोक आय.ए.एस., आय.आर.एस., आय.पी.एस. साठी जातात त्यावेळी दुसऱ्या राज्यातील लोक त्यांना विचारतात की, तुम्ही हे करिअर ऑप्शन कशासाठी निवडले? तुमच्या राज्यामध्ये, मुंबईमध्ये इतके अल्टरनेट करिअर ऑप्शन अॅडव्हान्समेंट आहे? Why you have selected this option? In my opinion, I.A.S. is the best option. आपल्या विद्यार्थ्यांना मुंबईमध्ये इतका स्कोप आहे. मी शिक्षण खात्याचा राज्यमंत्री म्हणून सहा महिन्यांपासून काम करीत आहे. या पूर्वी देखील शिक्षण खाते माझ्याकडे होते. परंतु मला आय.ए.एस. अधिकारी व्हायचे आहे, तुम्ही मला कशाप्रकारे मदत करू शकाल? त्यासाठी प्रशिक्षण केंद्र कुठे आहे? असे विचारणारा एकही विद्यार्थी माझ्याकडे आलेला नाही. जे विचारण्यासाठी येतात ते फक्त डॉक्टर किंवा इंजिनियर, मॅनेजमेंट कोर्सेससाठी येतात. परंतु आय.ए.एस. होण्यासाठी कुणीही आलेले नाही. आपण सामाजिक व्यवस्थेमध्ये काम करतो आपल्याला माहित असेल की, एक टक्का सुध्दा माणसे चौकशीसाठी आलेली नाहीत.

श्री.सुरेश शेटी...

माननीय सदस्य श्री. जितेंद्र आव्हाड त्यांच्याकडे एक-दोन लोक आले. आपल्याकडे हुशार मुले आहेत. परंतु आय.ए.एस. अधिकारी म्हणून कुणीही पुढे येत नाही.

Shri Arvind Sawant: But, intellectual people are also not coming into politics.

Shri Suresh Shetty: If intellectual people come into politics, automatically, the bad elements will go out. हुशार मुले राजकारणातही आली पाहिजेत. But, they say that politicians are all useless. I think, you have to prove that the above statement is wrong. There are intellectual politicians also. There are intelligent and intellectual politicians also. याशिवाय आय.ए.एस. अधिकारी समजतात की, आम्ही इंटेलिजंट आहोत. तुम्ही जे बोलता ते ऐकून त्यानंतर बोलतो. But, the politicians are more intelligent than the I.A.S. personnel. आय.ए.एस. अधिकारी हा सुपेरिअर इंटेलिजंट आहे असे नाही. There can be politicians who are more intelligent and intellectuals than I.A.S. मुख्य मुद्दा असा की, महाराष्ट्रामध्ये दोन-तीन महिन्यापूर्वी मुंबईमध्ये कार्यक्रम होता. त्या कार्यक्रमांमध्ये माननीय मुख्यमंत्री श्री. विलासरावजी देशमुख व माननीय केंद्रीय मंत्री श्री. शरदराव पवार साहेब आले होते. दोघांनीही त्या ठिकाणी सांगितले की, आपल्या राज्यामधून आय.ए.एस. व आय.पी.एस.च्या परिक्षेसाठी मुले जात नाहीत. But, there is no doubt that we have to encourage them. त्या कार्यक्रमांमध्ये माननीय उप मुख्यमंत्रीसुद्धा होते. सांगण्याचा मुद्दा असा की, महाराष्ट्र सरकार या मुलांना पूर्णपणे सपोर्ट करायला तयार आहे. माननीय सदस्य श्री. जितेंद्र आव्हाड व इतर माननीय सदस्यांनी ज्या सूचना मांडल्या आहेत त्या प्रमाणे हे शासन ज्यांना हे कोर्सेस घ्यावयाचे आहेत त्या मुलांना प्रोत्साहन देण्यास तयार आहे. आज आमच्याकडे 60 सीट्स आहेत. त्यासाठी अडीच ते तीन हजार अर्ज येतात. परंतु फायनल इंटेक कॅपॅसिटी 60 सीटची आहे. थोड्या दिवसात ती कॅपॅसिटी 100 सीटपर्यंत वाढविण्याचा निर्णय घेतला आहे. पाहिजे तर त्यापेक्षा थोडी कॅपॅसिटी जास्त वाढवू, परंतु या प्रायव्हेट इंस्टिटयुशन्स आहेत, युनिव्हर्सिटी आहेत यापैकी दोन-तीन युनिव्हर्सिटींनी कोर्स सुरु केले आहेत. आम्ही दुसऱ्या युनिव्हर्सिटींना विनंती करू की, तुम्ही अशाप्रकारचे कोर्सेस सुरु करा.

(यानंतर सौ. रणदिवे)

श्री.श्रीकांत जोशी : सभापती महोदय, आपण व्हिडिओ कौन्सिलींगबद्दल काय करणार आहात ?

श्री.सुरेश शेटी : सभापती महोदय, मुंबई, नागपूर, कोल्हापूर, औरंगाबाद येथे आय.ए.एस. आणि आय.पी.एस. चे प्रशिक्षण देणारी सेंटर्स आहेत. तेथे आपण यांना एम्पॉवर करण्याचा प्रयत्न करू. तेथे कॉम्प्युटरायझेशन असो किंवा त्याठिकाणी फूल टाईम टीचर्स नसतात. त्यामुळे . . . .

श्री.श्रीकांत जोशी : तुम्ही मदत केली तर लगेच यावयास सुरुवात होईल.

श्री.सुरेश शेटी : सभापती महोदय, जेवढी मदत पाहिजे, तेवढी मदत करण्यास आम्ही तयार आहोत. ज्या खाजगी इन्स्टीटयुशन्स आहेत, त्यांना अशा प्रकारचे कोर्सेस सुरु करावयाचे असतील तर आम्ही आमच्या विभागामार्फत इन्करेज करू आणि त्यांना प्रोफेशनल अॅडव्हाईज देण्यासही तयार आहोत. सन्माननीय सदस्य श्री.अरविंद सावंत यांनी विस्तृत स्वरूपात आपले विचार मांडले आहेत. त्यांनी ज्युनिअर स्कूल एज्युकेशन, हायर एज्युकेशन आणि कॉम्पीटीव्ह एक्झामिनेशनबद्दल विचार मांडले. याबाबतीत माननीय मुख्यमंत्र्यांबरोबर चर्चा केली असून यासंबंधात एक दिवसाची किंवा अर्ध्या दिवसाची बैठक घेणार आहोत. त्यावेळी याच्याशी संबंधित जेवढे अधिकारी आहेत, तसेच व्हाईस चान्सलर असो, एक्सपर्ट असो त्यांच्यासोबत माननीय मुख्यमंत्री चर्चा करणार आहेत. संपूर्ण राज्यात प्राथमिक शिक्षण, माध्यमिक शिक्षण आणि उच्च माध्यमिक शिक्षण, तंत्रशिक्षण आणि जे प्रोफेशनल कोर्सेस आहेत मग त्यात मेडिकल आणि इंजिनिअरींग आहे, याचा आम्ही आढावा घेणार आहोत. आता या सर्व फील्डमध्ये बदल करण्याची गरज आहे. गेल्या 25 वर्षांपासून आपण 10+2+3 हा शैक्षणिक पॅटर्न राबवित आहोत. त्यात काही त्रुटी आहेत. आता राज्यात ओपन युनिव्हर्सिटी सिस्टीम, फॉरेन युनिव्हर्सिटी येणार आहेत. हे सर्व चित्र पाहून आम्ही कॉम्प्रीहेन्सिव्ह एज्युकेशनल पॉलिसी करणार आहोत आणि त्यावेळी सर्व चर्चा होणार आहे. मी सन्माननीय सदस्य श्री.श्रीकांत जोशी साहेबांना खात्री देऊ इच्छितो की, आपल्या राज्यात कमीतकमी पुढच्या शैक्षणिक वर्षामध्ये एक नवीन सिस्टीम स्थापन करू. मी सन्माननीय सदस्य श्री.जितेंद्र आव्हाड साहेबांचे आभार मानतो की, त्यांनी एवढ्या . . . .

श्री.अरविंद सावंत : सभापती महोदय, माननीय मंत्री महोदयांनी एम.पी.एस.सी.बद्दल काही सांगितले नाही.

. . . .3 यु-2

श्री.सुरेश शेटी : सभापती महोदय, तो विभाग माझ्याकडे येत नाही. माननीय मुख्यमंत्र्यांकडे सामान्य प्रशासन विभाग आहे. त्यामुळे सन्माननीय सदस्यांनी ज्या भावना व्यक्त केल्या आहेत, त्या मी त्यांच्यापर्यंत पोचवितो. याठिकाणी सन्माननीय सदस्य श्री.जितेंद्र आव्हाड साहेबांनी अत्यंत महत्वाच्या विषयावर चर्चा घडवून आणली, त्याबद्दल मी त्यांचे आभार मानतो आणि त्यांना विनंती करतो की, त्यांनी आपला अशासकीय ठराव मागे घ्यावा.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

...3 यु-3

श्री.जितेंद्र आव्हाड : सभापती महोदय, माननीय मंत्री महोदयांनी आपल्या उत्तराच्या भाषणामध्ये काही भाग वाचून दाखविला. The IAS officers are from Mumbai. They do not want to go to Delhi. This is their mentality. It should be changed. This is the reason why we are marginalised. There is dominance of IAS officers in Kerala. There are lot of officers who represent Rajasthan and Delhi. I have doubt that we have not been able to represent in Delhi. The hon. Minister can check this. How many officers refused posting outside Mumbai? How many officers refused to go to Delhi to represent Maharashtra? As an administrative system, they have to serve sometime in Delhi. Somewhere they have to be posted. हे अधिकारी दिल्लीत जात नाहीत. ते मुंबईच्या बाहेर पोस्टिंग घेण्यात तयार नसतात.

श्री.प्रकाश शेंडगे : सभापती महोदय, ग्रामीण भागात देखील येत नाहीत.

श्री.जितेंद्र आव्हाड : सभापती महोदय, मी या ठरावाच्या निमित्ताने विनंती करतो की, यासाठीच मराठी माणसाचा टक्का वाढवा.

यानंतर श्री.किल्लेदार . . . .

श्री.जितेंद्र आव्हाड (पुढे चालू...

मराठी माणसाचे हितसंबंध जपून महाराष्ट्राच्या विकासासाठी तन, मन, धनाने प्रयत्न करण्याचे जे धारिष्ट्य दाखवेल, तो या मातीशी नाते सांगणारा माणूसच दाखवू शकेल म्हणून आमची विनंती आहे की, आपण अशा विद्यार्थ्यांची तयारी करण्यासाठी शासनाने प्रयत्नशील व्हावे. मिलिटरीमधील एन.डी.अे.ची परीक्षा असो, आय.आय.टी.च्या परीक्षा असो, आय.अे.एस., यु.पी.एस.सी.ची परीक्षा असो But wherever IAS cadre is there, we have to see that our boys are represented. मला वाटते की, यासंबंधाने महाराष्ट्र शासन गांभीर्याने उत्तर देईल. जरी तो विषय आपला नसला तरी अजूनही मी विनंती करतो की, आपण मंत्रिमंडळामध्ये किंवा आमच्या या ठरावाच्या माध्यमातून शासनाकडे निवेदन करावे की, जे एम.पी.एस.सी.च्या केडरमधून डेप्युटी कलेक्टर, सेल्स टॅक्स ऑफीसर म्हणून सिलेक्ट होतात. त्यांना सात वर्षांचे टाईमबाऊंड प्रमोशन देऊन आय.अे.एस. आय.पी.एस.अशा ज्या रॅकिंगच्या केडर आहेत त्यामध्ये त्यांना आणावे. जेणेकरून या प्रशासकीय सेवेत महाराष्ट्रात असलेल्या केडरमध्ये मराठी टक्का वाढेल. खास करून ग्रामीण भागामध्ये चालढकलीचा कार्यक्रम आय.अे.एस.म्हणून आलेले अधिकारी सुरु करतात. कारण त्यांचा इंटरेस्ट जिल्ह्यामध्ये नसतो. त्यांना केव्हा एकदा मंत्रालयामध्ये जातो असे होते. मग कलेक्टर त्याच्या जिल्ह्यात रहाण्यापेक्षा मंत्रालयामध्ये आय.अे.एस. ऑफीसरकडे येऊन त्यांच्या दरवाजामध्ये उभे राहून सर, नमस्कार. आप कैसे हो, सर हे करण्यामध्येच त्याचे दिवस निघून जातात. मूळ ग्रामीण विभागातील माणूस असतो हा एन.अे.साठी सातबारा उताऱ्यासाठी आपले धक्के खातो, पण कलेक्टर कोठे भेटत नाहीत. कलेक्टर शुक्रवारी अर्धातास भेटले तर भेटतात. पण त्याच ठिकाणी जर माझ्या मातीतील माणूस असेल. त्याला सगळे प्रिय असेल. त्याला आदर भावना असेल. लोकांच्या शब्दातून व्यक्त होणारी व्यथा, दुःख, अडचणी असतील त्याला वाचा फुटेल, त्याच्याकडून न्यायाची प्रक्रिया वेगाने सुरु होईल, तेव्हा आपण हे करावे अशी विनंती करतो आणि मंत्री महोदयांनी केलेल्या विनंतीला मान देऊन मी माझा ठराव मागे घेत आहे.

श्री.सुरेश शेटी : आभारी आहे.

सभागृहाच्या अनुमतीने ठराव मागे घेण्यात आला.

SKK/ MHM/ SBT/

तालिका सभापती (श्रीमती मंदा म्हात्रे) : सभागृहापुढील कामकाज संपलेले आहे. सभागृहाची बैठक आता स्थगित होऊन मंगळवार दिनांक 19 जुलै 2005 रोजी दुपारी 2-00 वाजता पुनः पुन्हा भरेल.

(सभागृहाची बैठक सायंकाळी 6 वाजून 7 मिनिटांनी, मंगळवार, दिनांक 19 जुलै 2005 च्या दुपारी 2-00 वाजेपर्यन्त स्थगित झाली.)

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही